

**DAİ MEHMET'İN NEVHATÜ'L-UŞŞÂK İSİMLİ ESERİ:
(TRANSKRİPSİYON-İNCELEME)**

Serap AYGÜN

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Prof. Dr. Ali İrfan AYPAY

Eylül, 2014

Afyonkarahisar

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

DAİ MEHMET'İN NEVHATÜ'L-UŞŞÂK İSİMLİ ESERİ:
(TRANSKRİPSİYON-İNCELEME)

Hazırlayan

Serap AYGÜN

Danışman

Prof. Dr. Ali irfan AYPAY

AFYONKARAHİSAR 2014

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Dai Mehmet’in Nevhatü’l-Uşşâk İsimli Eseri: (Transkripsiyon-İnceleme)” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

12/09/2014

Serap AYGÜN

İmza

TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ ONAYI

JÜRİ ÜYELERİ

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Ali İrfan AYPAY

Jüri Üyeleri : Yrd. Doç. Dr.Hikmet Feridun GÜVEN

: Yrd. Doç. Dr. Bayram ÇETİNKAYA

İmza

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Serap AYGÜN'ün “**Dâî Mehmet’in Nevhatü’l-Uşşâk İsimli Eseri: (Transkripsiyon-İnceleme)**” başlıklı tezi, 12.09.2014 günü saat 14:30’da Afyon Kocatepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Sınav Yönetmeliği’nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıda isim ve imzaları bulunan jüri üyeleri tarafından değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Selçuk AKÇAY
Sosyal Bilimler Enstitü Müdürü

ÖZET

DAİ MEHMET'İN NEVHATÜ'L-UŞŞÂK İSİMLİ ESERİ: (TRANSKRİPSİYON-İNCELEME)

Serap AYGÜN

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

Eylül 2014

Danışman: Prof. Dr. Ali İrfan AYPAY

Mesneviler, divan edebiyatının en önemli kaynaklarından biridir. Gerek divan edebiyatı gerekse dönem hakkında bilgi vermesi ve kültürel aktarımda bulunması açısından son derece önem arz etmektedir. Beyit sınırlamasının olmaması, aruzun kısa kalıplarının kullanılması bu nazım şekline olan ilgiyi arttırmıştır.

Üzerinde inceleme yaptığımız 06 Mil Yz A 6523/1 numaralı “Nevhatü'l-Uşşâk” adlı mesnevi de 17. yüzyılda Dai Mehmet tarafından yazılmıştır. 2126 beyitten oluşan mesnevide beş beyitlik bir gazel, 16 beyitlik bir kaside, yedi bentlik mütekerrir müsemmen, beşer bentlik iki mütekerrir murabba, üç kıt'a, bir Farsça beyit ve en sonda da yirmi dört beyitlik bir kıt'a-i kebîre bulunmaktadır. Eserin sonuna doğru ise üç parça hâlinde nesir kısımlar yer almaktadır.

Çalışmamızı yaparken eserin dış özellikleri hakkında bilgi verdik. Şairin hayatına, edebi kişiliğine, eserlerine değindik. Sonrasında eseri, var olan diğer mesnevileri göz önünde bulundurarak şekil, içerik, dil ve anlatım yönünden inceledik. Eserin, transkripsiyonlu metnini hazırlayıp günümüz Türkçesine çevirerek veznini bulduk. İçerisinde bulunan farklı nazım şekillerini tespit edip sınıflandırdık.

Anahtar Kelimeler: Mesnevi, Nevhatü'l-Uşşâk, nazım şekilleri.

ABSTRACT

THE WRITTEN WORK NEVHATÜ'L-UŞŞÂK NAMED OF DAİ MEHMET : (TRANSCRIPTION-ANALYSIS)

Serap AYGÜN

AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
THE INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF TURKISH LANGUAGE AND LITERATURE

September 2014

Adviser: Prof. Dr. Ali İrfan AYPAY

Works of mesnevi are the one of the most important sources in divan literature. It is too important in terms of divan literature and giving information about the term and providing cultural transformation. Not having couplet limitation and the being used of short patterns of aruz has increased the attention to this nazım shape.

06 Mil Yz A 6523/1 numbered “Nevhatü'l-Uşşâk” on which we analyse has been written by Dai Mehmet on the seventeenth century. The mesnevi which consists of 2126 couplets have five verses gazel, sixteen verses kaside, seven verses mütekerrir müsemmen, five verses and two mütekerrir murabba, three sections, one persian couplet and in final part twenty four couplet kıt'a-i kebîre. And the work has nesir parts having three sections in the final part of it.

While we were doing our work, firstly we told the functions of the term, life of the poet, literary personality and his works. After that, we gave information about outer quality of the work. We analysed the work in terms of shape, content, language, explanation by thinking other works of mesnevi. We prepared the transcriptional text of work and we found the measure by translating to current Turkish. We determined different nazım shapes in it and we categorized.

Key words: Mesnevi, Nevhatü'l-Uşşâk, nazım shapes.

İÇİNDEKİLER TABLOSU

	Sayfa
YEMİN METNİ	i
TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ	vii
KISALTMALAR	viii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

17. YÜZYILA GENEL BAKIŞ VE DAİ MEHMET HAKKINDA BİLGİ

1. 17. YÜZYIL GENEL ÖZELLİKLERİ	7
2. DAİ'NİN HAYATI	8
3. DAİ'NİN EDEBİ KİŞİLİĞİ	9
4. DAİ'NİN ESERLERİ	11

İKİNCİ BÖLÜM

NEVHATÜ'L-UŞŞÂK'IN ÖZELLİKLERİ

1. NEVHATÜ'L-UŞŞÂK'IN DIŞ ÖZELLİKLERİ	12
2. NEVHATÜ'L-UŞŞÂK'IN MUHTEVASI	12
2.1. KONU	12
2.2. KİŞİLER	20
2.2.1 Dai Mehmet.....	20
2.2.2. Mehmet (Muhammet)	22
2.2.3. Mustafa (Mehmet'in Ağabeyi)	23
2.2.4. Dai'nin Eşi.....	23
2.3. DİL VE ANLATIM.....	25
2.4. ESERİN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ.....	28

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
NEVHATÜ'L-UŞŞÂK (MİLLİ KÜTÜPHANE 06 MİL YZ A 6523/1)
METİN-İNCELEME

1. NEVHATÜ'L-UŞŞÂK	31
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	199
KAYNAKÇA	202

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

ا	A, a, E, e	ض	è, ê, ø, ø
آ	Á, À	ط	Û, ù
ب	B, b	ظ	Ô, ô
پ	P, p	ع	è
ت	T, t	غ	á, à
ث	æ, à	ف	F, f
ج	C, c	ق	Ú, ú
چ	Ç, ç	ك	Ñ, ñ, G, g, K, k
ح	Ó, ó	ژ	J, j
خ	Ò, ò	ل	L, l
د	D, d	م	M, m
ذ	Õ, õ	ن	N, n
ر	R, r	و	V, v, O, o, Ö, Ö, U, u, Ü, ü
ز	Z, z	ه	H, h, A, a, E, e
س	S, s	ی	Í, i, I, ı, Y, y
ش	Ş, ş	ء	é
ص	ä, ã	خوا	Ò~À, ò~À

KISALTMALAR

- S.** : Sayı
s. : Sayfa
bkz. : Bakınız
Hzl. : Hazırlayan

GİRİŞ

MESNEVİ¹

Arapça “s n y” kökünden türemiş mesnevi kelimesi ilk kez İran edebiyatında edebiyat terimi olarak kullanılmıştır. İlk örnekleri ise Arap edebiyatında görülmüştür. Araplar, kendi arasında kafiyeli beyitlerden meydana gelen bu nazım şekline “müzdevice” adını vermişlerdir. Aruzun “ recez” bahri ile yazıldığı için “recez ya da urcuze” adlarını da kullanmışlardır.

Tarihi Gelişimi

Mesnevi nazım şekli Türk edebiyatına İran edebiyatından geçmiştir. İran edebiyatında önceleri destani konuların işlenmesinde kullanılan bu nazım şeklinin ilk olgun örneğini Firdevsi, “Şâh-nâme” adlı eseriyle vermiştir. Sadece destani konular işlenmemiş bunun yanında tasavvufi, ahlaki konular; aşk ve macera konuları da bu nazım şekliyle kaleme alınmıştır.

Mesnevi nazım şekli İran edebiyatından Türk edebiyatına geçtiği için Türk şairler de İranlı şairlerden etkilenmişlerdir.

İran’ın büyük mutasavvıf şairlerinden biri olan Ferüdüddin Attâr, yazmış olduğu mesnevileriyle Türk şairler üzerinde etkili olmuştur. *Husrev-nâme* (*Gül ü Husrev*), *Esrâr- nâme*, *Mantıku’t-tayr*, *Musîbet-nâme*, *Îlâhî-nâme*, *Bülbül-nâme*, *Pend-nâme*, *Cümcüme-nâme* adlı mesneviler bu şaire aittir.

Hamse sahibi olan Nizâmî, İran’ın önde gelen şairlerindendir. Ayrıca hamse alanında ilk örneği vermesi açısından Türk şairler üzerinde de oldukça etkili olmuştur. Şairin *Penc-Genc* adıyla anılan hamsesinde *Mahzenü’l-esrâr*, *Husrev ü Şîrîn*, *Leylî vü Mecnûn*, *Heft-peyker*, *İskender-nâme* (*Şeref-nâme* ve *İkbâl-nâme*) adlı mesnevileri yer almaktadır.

Mensur olarak kaleme alınmış ara ara manzum bölümleri de bulunan *Gülîstan* adlı mesnevisiyle ün kazanan Sa’dî de Türk şairlerini etkilemiştir. Özellikle *Bûstân* (*Sa’dî-nâme*) adlı eseri edebiyatımızda büyük ilgi görmüştür.

¹ İsmail Ünver, “Mesnevî”, *Türk Dili, Türk Şiiri Özel Sayısı II (Divan Şiiri)*, S. 415, 416, 417/ Temmuz, Ağustos, Eylül 1986, s. 430-451.

Nizâmî'nin hamsesine nazire yazan ilk şair Emîr Husrev olmuştur. Nizami kadar başarılı olamasa da Türk şairleri arasında ilgi görmüştür. Hamsesinde şu mesneviler yer almaktadır: *Matla'u'l-envâr, Şîrîn u Husrev, Mecnûn u Leylî, Heşt-behişt, Âyîne-i İskenderî*.

Diğer etkin olan şairlerden birisi de Hâcû-yı Kirmânî'dir. *Ravzatü'l-envâr, Hümây u Hümâyûn, Kemâl-nâme, Gül ü Nevrûz, Cevher-nâme, Sâm-nâme* adlı mesnevileri önemlidir.

İran'ın en büyük mesnevi şairlerinden olan Molla Câmî, Nizâmî'den sonra Türk şairleri üzerinde en etkili şair olmuştur. *Silsiletü'z-zeheb, Selâmân u Ebsâl, Tuhfetü'l-ahrâr, Sübhatü'l-ebrâr, Yûsuf u Züleyhâ, Leylî vü Mecnûn, Hired-nâme-i İskenderî* adlı mesnevileri vardır.

Türk şairi olmasına rağmen eserlerini Farsça olarak yazan Mevlânâ Celaleddîn-i Rûmî, Türk şairlere hem muhteva yönünden hem de şekil yönünden öncülük etmiştir. Hatta mesnevi nazım şekli dendiğinde Mevlânâ'nın mesnevisi akla gelmiştir.

Çağatay sahasında yer alan Ali Şîr Nevâî, hamse sahibi olup Türk edebiyatını ve şairlerini fazlasıyla etkilemiştir. Hamsesinde şu mesneviler vardır: *Hayretü'l-ebrâr, Ferhâd u Şîrîn, Leylî vü Mecnûn, Seb'a-i Seyyâre, Sedd-i İskenderî*.

Şekil Özellikleri

Mesnevi, kendi arasında kafiyeli beyitlerden oluşmuş bir nazım şeklidir (aa, bb, cc, dd...). Beyit sayısı sınırsızdır. Hem beyitler arasında kafiye bağlantısının bulunmaması hem de beyit sayısında bir sınırlamanın olmaması şairlere, istedikleri konuyu istedikleri hacimde yazabilme olanağı sunmuştur. Genellikle aruzun kısa kalıpları kullanılmıştır. Bunlardan bazılarını şu şekilde sıralayabilmek mümkündür:

Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Fa'ülün

Mef'ülü/ Mefâ'ilün/ Fa'ülün

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün

Fe'ilâtün/ Mefâ'ilün/ Fe'ilün

Müfte‘ilün/ Müfte‘ilün/ Fâ‘ilün

Fa’ûlün/ Fa’ûlün/ Fa’ûlün/ Fa’ûl

Mesnevinin Düzenleniş Biçimi

Müstakil bir eser şeklinde yazılan mesnevilerin planları genellikle benzerdir ve üç bölümden oluşur. Bunlar;

A. Giriş bölümü

B. Konunun işlendiği bölüm

C. Bitiş bölümü

Şunu da belirtmek gerekir ki bu plan her mesnevide kesin hatlarıyla bulunmamaktadır. Örneğin, Şeyyad Hamza’nın *Yûsuf u Zelihâ*’sında, Gülşehrî’nin *Mantıku’t-tayr*’ında bu üç bölüm açıkça görülmemektedir.

A. Giriş bölümü

- 1. Besmele:** Mesneviler besmele ile başlar. Besmele ile başlayan kısım, tevhîd ya da münâcât olabileceği gibi bütünüyle besmeleye ayrılmış bir şiir de olabilir.
- 2. Tevhîd:** Bu bölümde Allah’ın varlığını, birliğini, isim ve sıfatlarını konu edinen beyitlere yer verilir.
- 3. Münâcât:** Şairler güçsüz olduklarından bahsedip Allah’tan yardım ve af dilerler.
- 4. Na’t:** Bu bölümde Hz. Muhammed övgüsüne yer verilir. Na’t teriminin dört halife ve başka din büyükleri için yazılan övgü şiirleri için de kullanıldığı görülür. *Süheyl ü Nevbahar* ve *Hurşîd-nâme*’de olduğu gibi.
- 5. Mi’râc:** Hz. Muhammed’in miraca yükseliş hadisesi bu bölümde ayrıntılı olarak anlatılır.
- 6. Mu’cizât:** Hz. Muhammed’in mucizelerine yer verilir.
- 7. Medh-i Çehâr-Yâr:** Dört halifenin (Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali) kahramanlık, adalet, cömertlik gibi kişilik ve ahlak özellikleri övgü dolu sözlerle dile getirilir.

- 8. Padişah İçin Övgü:** Padişah övgüsüne yer verilen bölümdür. Şair, padişaha bağlılığını anlatarak eserinin kabul edilmesini diler. Padişahı yüceltir.
- 9. Devlet Büyüğü İçin Övgü:** Padişah medhiyesinden sonra şairler sadrazam, vezir, kazasker gibi devlet büyüklerinden birine de övgü yazabilirler.
- 10. Sebeb-i Te'lif:** Bu bölümde, mesnevînin niçin yazıldığı, şairi bu eseri yazmaya sevk eden sebebin ne olduğu dile getirilir.

Bu bölümlerin dışında şairler, giriş bölümündeki monotonluğu kırmak ve değişik nazım şekillerini kullanmadaki ustalığını göstermek amacıyla kıt'a, kaside, tercî-i bend gibi nazım şekilleriyle şiirler de yazmışlardır. Ahmedî'nin *Cemşid ü Hurşid*, Fuzûlî'nin *Leylâ vü Mecnûn*, Şeyhî'nin *Husrev ü Şîrîn* adlı mesnevilerinin giriş kısmında kıt'a, kaside, tercî-i bend gibi farklı nazım şekilleriyle yazılmış şiirlere yer verilmiştir.

B. Konunun işlendiği bölüm

Âğâz-ı dâstan, matla'-ı dâstân, âğâz-ı kıssa, âğâz-ı kitâb gibi başlıklarla başlayan bölüm, mesnevilerde konunun asıl işlendiği bölümdür. Bu kısımda anlatılan konular eserden esere değişiklik gösterir.

Mesnevileri yazılış amaçlarına göre dört gruba ayırmak mümkündür.

1. Grup

Okuyucuyu bilgilendirmek ve eğitmek amacıyla yazılan mesneviler bu grup içerisinde yer alır. Bunlar dini, tasavvufi, ahlaki mesnevilerle ansiklopedik bilgiler veren mesnevilerdir.

a. Dini Mesneviler

Sure, kırk hadis ve yüz hadis çeviri ve şerhleri, ilmihaller, mevlidler, miraciye, hilyeler, dini öğüt veren mesneviler vs.

b. Tasavvufi Mesneviler

Mevlânâ'nın *Mesnevi*'si çeviri ve şerhleri, evliya menkabeleri, tasavvufu öğretme amacı taşıyan mesneviler vs.

c. Ahlaki Mesneviler

Temsil yoluyla öğüt veren mesneviler, İran edebiyatı örnek alınarak yazılmış ahlaki mesneviler, çocuklara öğüt verme amaçlı yazılmış mesneviler, tasavvufî ve dini yönü yanında öğüt verici yönü ağır basan mesneviler vs.

d. Ansiklopedi Niteliği Taşıyan ya da Belli Alanlarda Bilgi Veren Mesneviler

Tıp ve astrolojiyle ilgili mesneviler, şüara tezkireleri, ansiklopedi özelliği gösteren mesneviler vs.

2. Grup

Kahramanlık konularını işleyen, konusunu menkabelerden (Hz. Muhammed ve Ali'nin savaşlarını anlatanlar, Battal-nâmeler ve benzerleri, İskender-nâmeler, Şâh-nâme çevirileri vs.) ya da tarihten (belli bir dönemin tarihi olaylarını, savaşlarını, fetihlerini anlatan mesneviler vs.) alan mesnevilerdir.

3. Grup

Ana çizgisi aşk ve macera olan, daha çok sanatsal nitelik taşıyan, okuyucunun edebi zevkine dönük yazılmış mesneviler bu grup içerisinde yer alır. Leylâ vü Mecnûn, Ferhâd u Şîrîn, Vâmık u Azrâ, Varka vü Gülşâh vs. bunlara örnek gösterilebilir.

4. Grup

Şairlerin yaşadıklarını anlatan, toplumun değişik yönlerini gösteren; kişileri, meslekleri, düğünleri, bazı yöreleri betimleyen mesneviler bu kategori içerisinde yer alır. Sûr-nâmeler, şehrengizler, sergüzeşt-nâmeler, hasbîhaller vs. bunlara örnektir.

C. Bitiş bölümü

1. Hâtîme olarak da adlandırılan bitiş bölümü, genellikle şu planda oluşturulur:

2. Allah'a hamd ü sena ve dua,
3. Sultana övgü ve saltanatının devamı için dua,
4. Şairin eseriyle ve şairliğiyle övünmesi,

5. Tanınmış mesnevi şairleri ve eserlerini anma, şairin eserine verdiği ad,
6. Hasetçilere, acemi ve dikkatsiz müstensihlerle metni doğru dürüst okuyamayan okuyuculara yergi, bunların esere vereceği zarardan Allah'a sığınma,
7. Mesnevinin beyit sayısı,
8. Mesnevinin yazılışıyla ilgili tarihler,
9. Okuyucudan hayır dua isteme,
10. Mesnevinin vezni.²

² İsmail Ünver, "Mesnevi", s. 430-451.

Mesnevi hakkında bilgi verilirken İsmail Ünver'in "Mesnevi" adlı çalışmasından yararlanılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

17. YÜZYILA GENEL BAKIŞ VE DAİ MEHMET HAKKINDA BİLGİ

1. 17. YÜZYIL GENEL ÖZELLİKLERİ

Osmanlı devletinin duraklama dönemine denk gelen 17.yy. her alanda büyük değişikliklerin görüldüğü dönemdir. Osmanlı, bu dönemde doğal sınırlarına ulaşmış ve dönemin sonlarına doğru da gerilemeye başlamıştır. Asırlarca süren bir imparatorluk süreci içerisinde askeri, siyasi, ekonomik, sosyal alanlarda zirvede olan bu devlette istikrarlı bir durum söz konusuysen 17.yy.dan itibaren her alanda istikrarsızlıklar baş göstermiştir. Bunun açık bir delili ise başa geçen padişahların sayısı ve tahtta kalma süreleridir: 1. Ahmet (1603-1617), 1. Mustafa (1617-1618), 2. Osman (1618-1622), 1. Mustafa (1622-1623 ikinci kez), 4. Murat (1623-1640), Sultan İbrahim (1640-1648), 4. Mehmet (1647-1687), 2. Süleyman (1687-1691), 2. Ahmet (1691-1695) ve 2. Mustafa (1695-1703). Padişahların çocuk yaşta tahta geçmeleri, tecrübesizlikleri; devlet adamlarının ve saray kadınlarının entrikaları, kışkırtmaları devletin işleyişini olumsuz yönde etkilemiştir. Özellikle 4. Mehmet döneminde Kösem Sultan ve Hatice Sultan'ın padişahı tahttan indirip yerine şehzade Süleyman'ı çıkarma planları gidişatı tamamen değiştirmiştir. Çünkü bu durumu öğrenen Sultan Mehmet, Kösem Sultan'ı boğdurtarak annesi Hatice Sultan'dan tüm yetkileri alıp Köprülü Mehmet Paşa'ya devretmiştir. Böylece Köprülüler dönemi başlamıştır. Bu dönemde devlet tekrar toparlanmış, baskıcı bir yönetim kurulmuştur. Tekrardan yükselme dönemine dönülmeye çalışılsa da başarılı olunamamıştır. 4. Mehmet'ten sonra tahta çıkan 2. Mustafa döneminde Avusturya, Venedik, Lehistan, Rusya ve Malta'nın birlikte yaptığı saldırıya dayanamayan Osmanlı Karlofça Antlaşması'nı imzalamak zorunda kalmıştır (1699). Böylece Osmanlı, duraklama döneminden çıkıp gerileme dönemine girmiştir.³

17.yy.da sosyal, ekonomik, siyasal, askeri tüm olumsuzluklara rağmen edebiyat gelişimini devam ettirmiştir. Devletin kuruluşundan itibaren şairlere, sanatçılara, ilim adamlarına olan ilgi bu dönemde de devam ettirilmiş, 16.yy.da olgunluğuna ulaşan edebiyatımız 17.yy.da daha da ilerleme imkânı bulmuştur. 1.

³ Ahmet Atilla Şentürk-Ahmet Kartal, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2008, s. 408-13.

Ahmet “Bahti”, 2. Osman “Fârisi” mahlaslarıyla şiirler yazmışlardır. Şeyhülislam Yahya Efendi ve Şeyhülislam Bahayi yazdıkları şiirlerle hem şairlik mesleğine değer kazandırmış hem de şairleri himayesine alarak edebiyatın gelişmesine vesile olmuşlardır. Bu dönemde farklı birçok üslup kullanılmış, bu alanda önemli bir noktaya gelinmiştir. Klasik Üslup, Sebki Hindî, Hikemî Tarz ve Mahalli Tarz’da eserler meydana getirilmiş, edebiyatımızda önemli bir yere sahip olan birçok şair yetişmiştir. Bunlardan bazıları: Nef’î, Nevizade Atai, Nabi, Sabit, Azmizade Haleti vs.

Mesnevi alanında ise bu dönemde oldukça yol kat edilmiştir. Genellikle aşk konularıyla oluşturulan mesneviler yanında dini, tasavvufî, ahlaki mesnevilerin de yaygınlık kazandığı görülür. Ayrıca bu dönemde en dikkat çekici husus da mesnevilerin kısa yazılması ve daha çok yerli unsurları barındırmasıdır. Bu alanda önde olan isimler şunlardır: Nevizade Atai, Nabi, Sabit, Azmizade Haleti, Neşâti, Ganizade Nâdiri, Fâizi, Simkeşzade Feyzi.⁴

2. DAI’NİN HAYATI

Dai’nin hayatı hakkında çok sınırlı bilgi bulunmaktadır. Bu bilgiler Tuhfe-i Nâilî’den, Safayi Tezkiresi’nden, Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğünden, Nuhbetü’l-Âsâr’dan elde edilmiştir. En kapsamlı bilgi Safayi Tezkiresinde yer almaktadır. Asıl ismi Mehmet (Muhammet) olan Dai, İstanbul Beykoz’da dünyaya gelmiştir.⁵ Yazarın doğum tarihi Tuhfe-i Nâilî’de Hicri 1014 (Miladi, 1605) olarak belirtilmiştir. İstanbul’da kırk yıldan fazla mektep hocalığı ve imam-hatiplik yapmıştır. Meslek hayatı süresince kimseye bakmayan Dai, kırk yıldan sonra bir öğrencisine âşık olmuş ve bu durumu üzerine Nevhatü’l-Uşşâk adlı eserini kaleme almıştır. Eserin yazılış tarihi 1059 (Miladi, 1649) olarak belirtilmiştir. Çünkü şair, o iki sevgilinin ölümünün verdiği üzüntüyle bu eseri yazmaya başlamıştır.

⁴ Ahmet Atilla Şentürk-Ahmet Kartal, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, s. 416-23.

⁵ Mehmet Nâil Tuman, “Tuhfe-i Nâilî”, *Divan Şairlerinin Muhtasar Biyografileri*, hzl. Cemal Kurnaz-Mustafa Tatçı, Bizim Büro Yayınları, Ankara, 2001, s. 369.

Safayi Efendi Tezkire-i Safayi hzl. Pervin Çapan, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2005, s. 186.

Haluk İpekten vd., *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1988, s. 95.

İsmail Belig Nuhbetü’l-Âsâr Li-Zeyli Zübdetü’l-Eş’âr hzl. Abdülkerim Abdulkadiroğlu, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara, 1999, s. 79.

Düşüb yâdıma ez-âfâk-ı târîd
Benâm-ı Nevâatü'l-Uşşâk-ı târîd (1059)⁶

Ölüm yılı olarak ise Tuhfe-i Nâilî'de Hicri 1070 (Miladi, 1659)⁷, Safayi Tezkiresinde Hicri 1070 (Miladi, 1660)⁸, Nuhbetü'l-Âsâr'da Hicri 1070 (Miladi, 1660)⁹, Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğünde Hicri 1071 (Miladi, 1661)¹⁰ olarak belirtilmiştir. Muhtemelen şair 63-65 yaşlarındayken vefat etmiştir. Dai'nin ailesi hakkında da bilgi oldukça sınırlıdır. Tuhfe-i Nâilî'de babasının isminin Recep olduğu belirtilmiştir. Eserindeki şu beytinde de bunu görebilmek mümkündür:

İş bu Dâ'î Mu'ammed bin Receb
Efûaru'r-râcî ilâ-âufrânu Rab¹¹

Ayrıca eserinde yer alan beyitlerinde, eşinden ve üç oğlu olduğundan bahsetmiştir. Bunların dışında şairin hayatıyla ilgili çok bilgi bulunmamaktadır.

İşit imdi benim rÿh-ı revânım
Alub yanıma bir gün ôânedânım¹²

Alub üç oâlümü dördüncüsü ol
Seóerden eyledik niyet ùtub yol¹³

3. DAI'NİN EDEBİ KİŞİLİĞİ

Dai'nin edebi kişiliği hakkında en kapsamlı bilgiye Safayi Tezkiresinde rastlıyoruz. Öncelikle Dai'nin takva sahibi, kendi hâlinde, bilgili, birçok çocuğa ilim öğreten bir kimse olduğundan bahsedilmiştir. Kırk yaşına kadar ilimden başka bir şeyle meşgul olmayan Dai'nin kırk yaşından sonra bir tane öğrencisine âşık olduğu ifade edilmiştir. Bu durumun bin gün gibi bir zaman dilimini kapsaması azımsanacak bir hâl değildir. Ayrıca maharet sahibi, âşıklara olan söz ve nasihatleri, mecazi aşkı hakikat aşka çeviren, sadık bir âşık olarak nitelendirilmiştir. Döneminde bulunan

⁶ Dai Mehmet, *Nevhatü'l-Uşşâk*, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Milli Kütüphane Başkanlığı Yazmalar Katoloğu (06 Mil Yz A 6523/1), <http://yazmalar.mkutup.gov.tr/tarama.php>, 31.12.2012, s. 114: 2083. Beyit.

⁷ Mehmet Nâil Tuman, *Tuhfe-i Nâilî*, s.369.

⁸ *Safayi Efendi Tezkire-i Safayi*, s.186.

⁹ İsmail Belîğ *Nuhbetü'l-Âsâr Li-Zeyli Zübdetü'l-Eş'âr*, s. 79.

¹⁰ Haluk İpekten vd., *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, s. 95.

¹¹ Dai Mehmet, *Nevhatü'l-Uşşâk*, 114: 2084. Beyit.

¹² Dai Mehmet, *Nevhatü'l-Uşşâk*, 21: 266. Beyit.

¹³ Dai Mehmet, *Nevhatü'l-Uşşâk*, 44: 732. Beyit.

şairler arasında iyi bir yere sahip olduğu, bununla birlikte hayalinin ve sözlerinin nitelikli hatta benzersizliği üzerinde durulmuştur.¹⁴

Hem buradan hem de eserdeki anlatımdan yola çıkarak şairin ince bir ruh yapısına sahip olduğunu söylemek yerinde olur. Çünkü gerek ilimle uğraşp öğrencilerine faydalı bilgiler sunmaya çalışması gerekse ömrünü doğruluk ve dürüstlük yolunda devam ettirme çabası düşünceli, anlayışlı bir karaktere sahip olduğunu gösterir. Kırk yaşından sonra aşk derdine tutulması ve bu yaşadıklarının üzerine eserini oluşturması onun aslında doğallığını, içtenliğini ve samimiyetini gösterir. Nitekim eseri incelediğimizde baştan sona bu canlılığı ve sevecenliği görebiliriz.

Dai, eserini yazarken hem şairlik hem de hocalık yönüyle de ön plana çıkmıştır. Hatta başından geçen bu aşk macerasının sonunda derdini anlatabilmek ve yaşanılanların kalıcılığını sağlayabilmek için eserini oluşturmuştur. Bunu yaparken de oldukça berrak ifadeler kullanmaya özen göstermiştir.¹⁵

Bu MaúÀle İbtidÀé-i Vaãf-ı ÓÀlimdir Benim

Gel ey dil başla bülbül-veş fiàÀna
BeyÀn it sergüzeştiñ yana yana

NihÀn olmaz cihÀnda èaşú ile meşú
èAyÀn it tÀ derÿnuñ olmaya òuşk

Yeter meévÀñ idindiñ àam bucaàın
Yeter yaúdıñ elemle dil ocaàın

Bilürsiñ yoúdur bünyÀdı cismiñ
Yüri yaz defter-i èuşşÀúa ismiñ

Niçe olduñ àam-ı èaşúa giriftÀr¹⁶
Ne işler geçdi saña hicr-i dil-dÀr

Ne zaóm-ı òÀr yediñ ol gül bedenden
Ne úanlar yutduñ ol àonca dehenden
Óabibiñ itdi mi derdiñe emsem
Úabibiñ urdı mı zaómıña merhem

Nice àarú eyledi deryÀ-yı óasret

¹⁴ *Safayi Efendi Tezkire-i Safayi*, s.186.

¹⁵ Dai Mehmet, *Nevhatü'l-Uşşák* bkz. s.17.

¹⁶ Dai Mehmet, *Nevhatü'l-Uşşák* bkz. s. 17.

Nice óarú eyledi pes nÀr-ı firúat

Nice aldırdıñ elden şÀhbÀzıñ
Nice fÀş oldı òalúa gizlü zÀrıñ

Nice irdi yoluñ hicrÀna Àòir
Neler çekdiñ felekde söyle bir bir

Bu deñlü àam ki çekdiñ irte gice
BeyÀn eyle neye irdi netice

Yazub derd-i derÿnuñ bir kitÀb it
áam-ı èaşú içre nÀmıñ müsteuÀb it

Olub èÀlemde bir şirin óikÀyet
Oúunsun óasb-i óÀliñ tÀ úıyÀmet

Añılsun èaşú ile nÀmıñ cihÀnda
Muóabbet genci úalmasun nihÀnda

İdüb her bÀbda andan maúÀli
Naãióatden daòı olmaya òÀli

Sonuç olarak Dai, gerek ilmî gerek edebî açıdan başarılı bir şair olarak samimi ifadeleri, yapay olmayan bir dili, akıcı üslubuyla edebiyatımız içerisinde önemli bir yere sahip olmuştur.

4. DAI'NİN ESERLERİ

Dai, çok eser sahibi olan bir şair değildir. Safayi Tezkiresi'nde¹⁷ ve Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğünde¹⁸ de belirtildiği üzere Nevhatü'l-Uşşâk adlı mesnevisi mevcuttur.

¹⁷ *Safayi Efendi Tezkire-i Safayi*, s. 186.

¹⁸ Haluk İpekten vd., *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, s. 95.

İKİNCİ BÖLÜM

NEVHATÜ'L-UŞŞÂK'IN ÖZELLİKLERİ

1. NEVHATÜ'L-UŞŞÂK'IN DIŞ ÖZELLİKLERİ

İncelemiş olduğumuz bu eser 06 Mil Yz A 6523/1 arşiv numarasıyla “Nevhatü'l-Uşşâk” adıyla Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonunda kayıtlı bulunmaktadır.

Boyut (Dış-İç): 235x90 - 210x75 mm.

Yaprak: 1a-56a

Satır: 21

Yazı Türü: Rika

Kâğıt Türü: İnce samani kâğıt

Cilt ve Kâğıt Özellikleri: Sırtı bordo meşin, kapakları ebru kâğıt kaplı mukavva bir cilt içindedir. Beyitler iki sütun hâlinde yazılmıştır. Sayfa numaraları kullanılarak numaralandırılmıştır. Eser, 17.yy. Osmanlı edebiyatı ürünüdür. Söz başları ve 33a-39a (91-103)'daki şiirler kırmızı ile yazılmıştır. Şirazesini dağılmak üzeredir.

Eserin yazarı Dai Mehmet'tir. Müstensihisi, İskilipli Ömer Talat Efendi'dir. Hicri 1300 (Miladi, 1883) yılında istinsah edilmiştir. Telif tarihi Hicri 1059 (Miladi, 1649) yılı olarak eserin içerisinde belirtilmiştir.

2.NEVHATÜ'L-UŞŞÂK'IN MUHTEVASI

2.1. KONU

Konu itibariyle sergüzeşt-name özelliği gösteren Nevhatü'l-uşşâk, Dai'nin kendi başından geçen aşk macerasını anlatmaktadır. Kırk yaşlarında mahalle mektebinde hocalık yapan Dai, eşinin bahsetmesi üzerine bir öğrencisine âşık olur. Duygularını çocuğa itiraf eder ve bu hisleri çocuk tarafından kabul görür. Eşinin bu

durumu öğrenmesi üzerine çocuk Dai'den uzaklaşır. Bu duruma çok üzülen Dai günlerce acı çeker. Yaşadığı tüm ikilemlere ve kedere rağmen çocuktan vazgeçemez. Sıtma hastalığına yakalanan çocuk bir süre sonra vefat eder. Çocuğun ağabeyinin de vefatıyla ikinci acıyı yaşayan Dai, bu üzüntüyü daha fazla içinde taşıyamaz ve Nevhatü'l-uşşâk isimli eserini yazarak duygularını dile getirir.

Dai, genellikle ilimle meşgul olan, kırk yaşlarında ve hayatını bu yolda devam ettiren biridir. İmam-hatiplik yapar ve aynı zamanda bir mahalle mektebinde hocadır. Öğrencilere Kuran dersi vermektedir. Bir gün ailesiyle sohbet ederken eşi, Dai'ye mektepteki bir öğrenciden bahseder. Öylesine överek ahlakını ve güzelliğini anlatır ki Dai elinde olmadan daha önce fark bile etmediği öğrencisine hayranlık duymaya başlar. Sabah olduğunda bütün öğrencilerden sonra bahsi edilen o çocuk, boynunda Mushaf'la mektebe gelir. Dai, eşinin anlattığı kadar güzel olan çocuğu görünce ona âşık olur. Öğrenciler, sınıfa girdikten sonra sırayla Kuran okumaya başlarlar. Tek tek Dai'nin yanına gelip derslerini alarak yerlerine otururlar. Sıra o çocuğa gelir. Dai, çocuğun yüzünü seyretmeye öylesine dalmıştır ki tekrar yerine gitmesini istemez. Bundan dolayı ertesi günün ezberini de yaptırır. Ders bitince kuşluk vaktinde çocukları serbest bırakır. O an çok hüzünlenir, çünkü çocuğun gitmesini hiç istememektedir. Öğle vakti olunca öğrenciler tekrardan okula gelirler. Dai, diğer öğrenciler içinde sevdiğini de görünce çok mutlu olur. Öğrencilerine Kitab-ı Şahidî'den beyitler okutur. Bir aşk beytinden sonra çok içten bir şekilde ah çeker. Bu durum karşısında sevgili, durumu fark eder. Tebessüm ederek Dai'ye karşılık verir. Bu hâl sevgilinin hoşuna gitmiştir.

Bir gün Dai, gizlice sevgiliye kendisine efendi dememesini söyler. Çünkü Dai, ona efendi demek istemektedir. Sevgiliye iltifatlarda bulunur ve ona boyun eğmek istediğini anlatır. Buna karşılık sevgili gülümseyerek bu sırrı saklayacağını belirtir. Yine bir gün Dai, sevdiğine onu yeterince göremediği için çok üzüldüğünü ve kendisini doyasıya görmek istediğini söyler. Bunun için de gezmeye davet eder. Sevgili bu teklifi kabul eder. Irmak kenarına gitmek için sözleşirler. Dai, o kadar mutlu olur ki birden bire bağırır. Tüm çocuklar onu duyarlar. O da tüm çocuklara onları yarın gezmeye götüreceğini doyasıya oynayıp güleceklerini söyler. İkinci vakti gelip okul kapanınca herkes gider. Ertesi güne kadar Dai, heyecanından dolayı

yerinde duramaz, sabırsızlanır. Sabah olunca erkenden sözleşilen yere gider. Çocuklar gelmeden evvel hazırlık yapar. Sofrayı kurar ve çocukları beklemeye başlar. Sevgilinin sözünü tutup tutmayacağı düşüncesine daldığı sırada çocukların geldiğini görür. Çocukların hepsine dikkatlice bakar fakat içlerinde sevdiğini göremez. Öğrencilere neden onu da çağırmadıklarını sorar. Kendi kendisine üzülüp bu iyiye alamet değildir, neden sözünü tutmadı diye düşünür. Çocuklar Dai'ye sevgilinin evine gidip onu çağırdıklarını fakat annesine sorduklarında onun hasta olduğunu söylediğini anlatırlar. Çünkü sevgili sıtma hastalığına yakalanmıştır. Okula gelmeye gücü yoktur. Bu yüzden de annesi gezmeye göndermez, çocukların gitmelerini ister. Çocuğun gelemeyeceğini öğrenen Dai, bir kenara çekilip hasta numarası yapar. Çocuklara rahatsız olduğunu, yemeye içmeye dermanının olmadığını söyler. Kendisi için endişelenmemelerini eğlenip mutlu olmalarını belirtir. O arada yanında oyalanmak için getirdiği Yahya Divanı'nı açar ve bir gazel okur. Kendi kendisine hayıflanarak düşüncelere dalar.

Yiyecekler yenilip içildikten sonra Dai, bir öğrencisini yanına çağırır. Oğlanın eline yiyecek bir şeyler verir ve selam yollayarak sevgilinin evine götürmesini ister. Dönüşte de sevgiliden haber getirmesini ekler.

Aradan uzun bir süre geçer ama Dai, sevgiliyi göremez. Bundan dolayı akli karmakarışık olmuştur. Kendinde olmaksızın hayatını devam ettirmektedir. Bir süre düşündükten sonra böyle devam etmeyeceğini anlar ve usulüne uygun bir şekilde eline bir parça bitki alıp sevgilinin evine ziyarete gitmeye karar verir. Sevgilinin mahallesine doğru yola koyulur. Biraz gittikten sonra mahalleye ulaşır. Varır varmaz gizlice sevgilinin evinin eşiğine yüz sürer. Ardından kapıyı çalar ve birisi gelip açar. Dai'ye içeri geçmesini ve sevgiliyi çağıracağını söylediği sırada çocuk karşıdan görünür. Gelir hocasının elinden öper. Dai, dayanamayıp durumunun nasıl olduğunu sorar. Çocuğa nasihatlerde bulunur. Denize girmemesi gerektiğini, sıtmasını daha da arttıracığını anlatır ve elindeki bitkiyi sevgilinin eline bırakarak vedalaşır çıkar. Dai, evine vardığında kimsenin kendisini rahatsız etmemesini, hasta olduğunu ve bu yüzden dinlenmek istediğini söyler.

Günler geçip sevgilinin yeri boş kalınca Dai, daha fazla üzölmeye başlar. Gönlü huzursuz olur. Onun bahsi geçtiğinde içi kan ağlar. Bu duruma dayanamayıp

tekrar sevgilinin mahallesine gider. Çocuğu görüp durumunu sorar. Çocuk sıtmasının geçtiğini ifade eder. Dai, sevgilisine onun olmadığı zaman okulun da tadı olmadığını, sıtma hastalığına tutulmuş gibi olduğunu, okumasa bile sadece gelip oturmasını istediğini, eğer gelirse mutlu olacağını söyler. Bu sözlere karşılık çocuk okula gelmeyi kabul eder. O günün gecesinde gözüne uyku girmez. Yine yanılıp yanılmayacağından endişelenir. Sabaha kadar düşüncelere dalar. Sabah olduğunda okula gider ve sevgilinin de geldiğini görür.

Bir gün Dai, sevgiliye gizlice görüşmek, doyasıya yüzüne bakıp ayağına yüz sürmek istediğini anlatır. Sevgili bu teklifi kabul eder ve تنها bir yerde buluşurlar. Dai, sevgilinin elini tutup kenara çeker. Yüzünü seyretmeye başlar. Tam o sırada içeriye birisi (eşi) girer ve Dai'yi azarlar. Bu vaziyetin ne olduğunu, neden gizlice tenhada buluştuğunu, onunla ne konuştuğunu, neden ona yalvardığını sorar. O güzel yüzlüye âşık mı oldun deyip azarlar. Fakat Dai eşine, bu duruma sebep olanın kendisi olduğunu, daha öncesinde sevgiliyi tanımadığını, o anlattıktan sonra âşık olduğunu anlatır. Eşi, sitem edip “Sen sofuydun neden böyle oldun?” diyerek Dai'yi suçlar. Ardından bu işten vazgeçmesini, kendisini toparlayıp onu unutmasını ister. Aksi halde herkese bunu anlatacağı tehdidinde bulunur. Dai ise eğer öyle bir şey yaparsa kocasını yani kendisini kaybedeceğini belirtir. Bundan dolayı dedikoduyu bırakıp dilini tutmasını, bu sırrı açığa çıkarmamasını tembih eder.

Yakalandığı için utanan ve kendisini geriye çeken sevgili artık Dai'den uzaklaşmıştır. Onu gördükçe kaçmakta yüzüne bakmamaktadır. Sırlarının duyulduğunu düşünerek ayıplanma korkusuyla Dai'den hep uzak durur. Okula gittiğinde Dai'nin kendisine baktığını görünce yer değiştirir, ezberini okuyup hemen yerine geçer, Dai her ne kadar özür dilese de özrünü reddeder.

Bir gün Dai, çocuğu yalnız yakalar. Artık bu acıya dayanamadığını, onunla eskisi gibi olmak istediğini anlatır. Fakat ne yaparsa yapsın çocuk yüzüne bakmaz. Dai, görüştüklerinde yanlarına gelen kişinin habersiz geldiğini, onlar hakkında kimseye bir şey söylemeyeceğini, eğer söylerse o zaman istediğini yapmasını ifade ederek uzun süre çocuğa yalvarır. Her ne kadar sevdiğiyle konuşsa da önceki muhabbet olmaz. Çoğu kez sevgilisini mahallesinde görür fakat o kendisinden kaçır. Bunun üzerine sevgilisinden ihsan dileyip artık affetmesini ister.

Yine bir gün Dai, sevgilisini görünce ayağına kapanarak yalvarır. Buna rağmen sevgilisi Dai'ye acımaz ve onu bulunduğu yerde bırakıp gider. Bir gün Dai yerde ağlıyorken eşi kapıdan çıkagelir. Bu durumunun sebebini sorar. Dai, eşine kendisine bir şey sormamasını söyler. Eşi, onun için yapabileceği bir şeyin olup olmadığını sorar. Dai eşinden sevgilisinin yanına gidip ona durumunu anlatmasını, kendisine merhamet etmesi için ricada bulunmasını ister. Bunun üzerine eşi gidip sevgiliyi تنها bir yere davet eder ve onunla konuşur. Onları gördüğü için çekinmemesi gerektiğini, Dai'nin çok kötü bir durumda olduğunu, o gün onunla planlı olarak görüştüğü için kimseden utanmamasını belirtir. Bu sırrı kimseye açmayacağını da ekler. Akabinde evde Dai' nin yalnız olduğunu gidip elini öpmesini ister. Böylece çocuk Dai' nin yanına gider, el bağlayıp karşısında durur. Bunu gören Dai çok şaşırır ve onu en güzel yere oturtur. O an çok mutlu olur.

Bir gün Dai' nin dostu onu bahçesine davet eder. Hatta gelirken yanında istediği kişileri de getirebileceğini söyler. Dai üç oğlunu ve sevdiğini de alıp sabahtan yola koyulur. Gittikleri bahçenin bir hikâyesi vardır. O bahçe daha öncesinde Dai' nin dedesine aittir. Dedesi orayı ağaçlandırıp güzel bir bahçe haline getirir ve birçok meyve yetiştirir. Yıllar sonra dedesi ölünce bahçe başkalarına satılır.

Bahçeye vardıklarında dostu, onları güler yüzle karşılar. Sofra hazırlayıp ikramlarda bulunur. Fakat sevgili bir türlü sofraya oturmaya razı olmaz. Bir kenara çekilir. Bu durum karşısında Dai onun yanına gider. Kendisine neden küstüğünü sorar. Eğer gelmezse hocasının öğrencisine sözünün geçmemesinden dolayı diğer kişilerin onları ayıplayacaklarını söyler. Buna rağmen sevgili sofraya gelmez. Herkes yemeğini yer ve sofradan kalkar. Ziyafet bittikten sonra tekrar yola koyulurlar.

Günler geçtikçe Dai kendi kendisine kızmaya başlar. Gençken Allah' tan korkup yasak şeylerden sakındığını, kırkıktan sonra yoldan çıkmanın kendisine yakışmadığını düşünür. Ne kadar eziyet çekse de buna razı olması gerektiği kanısına varır. Tüm bu düşüncelere rağmen tekrar sevgiliden kendisine acımasını ister ve önceki gibi olmaları için sevgiliye yalvarır.

Bir süre geçtikten sonra bayram günü yaklaşır. Bir hafta kala sevgiliye bayram için izin verir. Sevgilinin yokluğundan dolayı gece gündüz kederlenir ve

bayram günü gelip gelmeyeceğinin endişesini çeker. Nihayetinde bayram günü geldiğinde Dai, sevgilisini beklemeye başlar. Birden bire kapı çalar. Tüm öğrencileri el öpmeye gelir. İçlerinde sevgili de vardır. Fakat öylesine hızlı bir şekilde içeriye girip çıkar ki görmeye fırsat bile kalmaz. Bunu fark eden eşi Dai'ye müstehak olduğunu, ona çok fazla yüz verdiği için bunu hak ettiğini söyler.

O günden sonra Dai, sevgiliden vazgeçme kararı alır. Allah' a günlerce yalvarır. Fakat her şeye rağmen ondan uzak kalmak istememektedir. İkilemde kalmış bir şekilde Rabbinden onu unutmayı diler.

Bayram bittiğinde tüm öğrenciler okulda toplanır. Dai, çocukların içinde sevgiliyi görür. Hepsi teker teker karşısına gelip dersini okur. Dai, sevgiliye sıra geldiğinde ona, bayramda çok dinlendiğini fakat ders çalışmadığını bundan dolayı ezberini yapana kadar karşısında dersini tekrar edeceğini söyler. Tekrar tekrar dersini okutur ve dövmekle tehdit eder. Bu durum karşısında sevgili hocasından özür diler ve bir daha yapmayacağını söyler. Dai ondan şikâyetçi olduğunu belirtir. Bunu duyan çocuk pişman olur ve yalvarır. İyilik edip kendisini affetmesini ister.

Dai günden güne sevgilinin ayağını öpme arzusuyla yanıp tutuşmaya başlar. Fakat sevgili bunu kabul etmez utanır. Dai'ye ayağını öptüremeyeceğini çünkü bu durumun uygun olmayacağını ifade eder. Bundan sonrasında Dai umudunu kaybetmeye başlar. Gönlü yanıp tutuşur. Sevgiliye kavuşma hasretiyle günlerini geçirir. Bir gün sevgiliyi yalnız yakalar. Ayağına sarılıp kendisine iyilik etmesini söyler. Çocuk hemen Dai' nin kolundan tutup onu yerden kaldırır. Eline bir kâğıt bırakır ve özür diler.

Uzun bir müddet sonra bir bayram günü daha gelir. O gün sevgili Dai' nin yanına gider ve el öpüp hasbi hal eder. Dai, o kadar mutlu olur ki sevgiliye hizmetler etmek ister. Fakat o bunu kabul etmez ve müsaade isteyip kalkar. Bayram bitişinde sevgili tekrar okula gelir. Dai' nin aşkı yine artmaya başlar. Fakat sevgilide farklılıklar görülür. Dai, onun başını boş bıraktığını anlar. Çocuk çoğu zaman umursamaz bir şekilde okula gelip ezberini okur. Yeni dostlar edinip Dai' den tamamen uzaklaşır. Buna rağmen Dai, sevdiğinden vazgeçmenin mümkün

olmadığını anlar ve Allah'tan kendisine sabır vermesini diler. Çocuk gün geçtikçe derslerden kopar ve tamamen ilgisini kaybeder.

Bir gün Dai, çocuğu yalnız gördüğünde yanına giderek bu duruma artık dayanamadığını, vazgeçmekten başka çaresinin kalmadığını ifade eder. Bunu duyan çocuk pişman olduğunu ve eziyetini sonlandırdığını açıklar. Hocasının elini öpüp af diler, helallik ister.

Bir çarşamba günü tüm çocuklar okuldan ayrılır. Perşembe günü tekrar ders saati geldiğinde öğrenciler okulda toplanır. Fakat o gün sevgili gelmez. Dai bu duruma çok üzülür ve neden gelmediğini merak eder. Dai, üzgün bir haldeyken sevgilinin babası gelir ve çocuğun hasta olduğunu söyler. Dai, babaya eve geri gitmesini ve onu yalnız bırakmamasını tembihler. Nice günler sevgili okula gelemez. Sevdiğini göremediğinden dolayı çok huzursuz olan Dai, onun ziyaretine gider. Evlerine vardığında sevgilinin kötü bir durumda olduğunu görür ve yanına oturur. Onun bu haline üzülüp neden bu kadar hastalandığını sorar. Yaşlı bir kadın olan büyük annesi ağlayarak bu yavrunun acısının kendisini yıktığını söyler. Büyük annesi, çocuğun çarşamba günü eve geldiğinde gayet iyi olduğunu fakat ertesi gün vücudunda bir kırgınlık belirdiğini Dai'ye anlatır. Hatta daha öncesinden çocuğun kız kardeşine koltuğunun ağrıdığını ama acısına sabrettiğini, annesinin babasının duymasını istemediğini der. Yaşlı kadın bunları anlattıkça daha da kederlenir. Bu duruma dayanamayan Dai müsaade isteyip kalkar.

Günler geçer ve Dai' nin endişesi artar. Tekrar sevgilinin yanına gitmeye karar verir. Evlerine gittiğinde kapıya çıkan kişiye sevgiliyi görmek istediğini söyler ve içeri girer. Sevgilinin o kötü durumunu görünce Allah' tan şifalar diler. Çocuk yanında bulunan anne ve babasına işaret eder ve ellerine üç tane limon verir. Onlar da bu limonları getirip Dai' ye verirler. Dai üzgün bir şekilde çocuğun yanına giderek onu azarladığı ve ona vurduğu için pişman olduğunu söyleyip hakkını helal etmesini ister. Çocuk hocasına canı gönülden helal olsun diyerek başını kaldırmaya çabalar fakat gücü olmadığı için kalkamaz. Sonrasında Dai, müsaade isteyerek oradan ayrılır ve evine döner.

Günden güne çocuğun durumu kötüleşir. Ailesi bu durum karşısında çok üzülür. Artık ölüm işareti belirmeye başlamıştır. Sürekli konuşurken dili dolaşır ve gitmek istediğini belirtir. Her an ezberinden dilinin döndüğünce Kuran'dan Yasin ve Fetih suresini okur. Babasına yolculuğa çıkacağını atını hazırlamasını söyler. Dai'nin onu ziyarete gittiği bir gün ondan, oğullarını yanına göndermesini ister. Çünkü onlarla helalleşecektir. Dai en kısa zamanda oğullarını çocuğun yanına gönderir ve helalleşirler.

Bir süre sonra sevgili, sıtma hastalığına yenik düşüp babasının ve amcasının kollarında on beş yaşındayken vefat eder. Bu haberi Dai duymamıştır. Çocuğun babası okula gelip bu durumdan onu haberdar eder ve ne yapılması gerektiği konusunda yardım ister. Dai bu haber karşısında yıkılır. Fakat buna rağmen çocuğun babasına teselli verir ve onlara yardım edeceğini söyler.

Ölüm karşısında çaresizliği anlayan Dai, hüzünlü bir şekilde sevgilinin evine gider. Kadınlar ağıt yakıp bağırlarlar. Dai, içeride yatmakta olan çocuğun o gül yüzünü görünce daha da kederlenir. Zaman geçmeden merhumu yıkamak ve defin işlerini halletmek üzere gerekli hazırlıklara başlar. Sonrasında sevgiliyi yıkamak için meydanda yer hazırlarlar. Dai, misk ve amber kokuları içinde, çocuğa gusül aldırttıktan (yıkadıktan) sonra cenaze namazını kıldırır. Dai'nin önderliğinde toplanan kişiler, sevgiliyi deniz kenarındaki bir mezarlığa defnedirler. Dai mezarın başında merhum için telkin getirir ve dua eder. Herkes dağıldıktan sonra bir süre mezarın başında durur. Keder içinde ağlayıp mezara sarılır. Kendini toparladıktan sonra evine döner.

Günlerini yas tutarak geçiren Dai uzun süre kendine gelemmez. Bu durumu yaşarken bir gün sevgilinin ağabeyi yanına gelir. Üzüntüsünü dile getirip kardeşinin mezarına diktirecekleri mezar taşı için yardım ister, ertesi gün gelmek üzere oradan ayrılır. Bir hafta geçmesine rağmen sevgilinin ağabeyi gelmez. Dai bu durumu merak eder ve evine gider, onu da tıpkı kardeşi gibi hasta yatarken görür. Sevgilinin ağabeyi, Dai'yi görünce ondan helallik ister. Yirmi beş yaşında olan ağabeyi çok geçmeden vefat eder. Ailesi feryat figan ağlar. Dai sevdiğinin ağabeyi için de elinden geleni yapar. Onu yıkayıp gusül aldırır ve cenaze namazını kıldırır. Hep birlikte defnetmek üzere onu mezarlığa götürürler. Dualar eşliğinde kardeşinin yanına

defnederler. Dai, kaybettiği iki sevgilinin üzüntüsüyle sürekli mezarlığı ziyaret eder. Keder ve yas içinde geçirdiği bu günlerinde Nevhatü'l-uşşâk isimli eserini kaleme alır.

2.2. KİŞİLER

Eserde çok fazla şahıs kadrosu bulunmamakla birlikte belirli başlı kişiler mevcuttur. Bu kişiler şunlardır: Dai Mehmet, Mehmet (Muhammet), Mustafa, Mehmet'in ailesi, Dai'nin eşi ve çocukları, öğrenciler, Dai'nin dostu.

2.2.1 Dai Mehmet

Fiziksel Özellikleri: Dai, eserinde kendisinden bahsederken bazı özelliklerini açık bir şekilde ifade etmiştir. Kendisini kırk yaşlarında olgunluğa erişmiş bir kişi olarak anlatır. Gücünün çoğunu kaybettiğini artık tüm isteğinin öteki dünyaya yöneldiğini söyler. Beyaz sakallı, zayıflıktan dolayı güçsüz düşen, halsiz, biraz da hasta bir yapıya sahiptir.

CihÀndan el yumuş idi bu DÀèi
Olurdum gice gündüz àayra sÀèi

äalÀó u zühd idi kÀrım hemişe
Üutardım Àòiret úaydını pişe

Yoà idi òÀùırımnda àayrı efkÀr
Okurdum rÿz u şeb evrÀd u ezkÀr

Olub bir mekteb içinde muèallim
Dimezdi kimse baña lÀ-nusellim

Üolardı mektebimiñ içi äıbyÀn
İderdim anlara taèlim-i ÚurèÀn

Olub beş vaútde miórÀba mülÀzım
Bu maènÀlarda ancaú baña lÀzım

Degildim òalkuñ aà u úarasında
Oturmazdım èavÀmıñ arasında

Dilimden öevú u şÀdi gitmiş idi
Yaşımdaya erbaèine yetmiş idi

Aàarmaàa ùutubdı yüz äaúalım

Yaşarırdı gözüm gidüb mecÀlim

Øaèafdan dÀéimÀ bìmÀr idim ben
Vücýdumdan daòı bî-zÀr idim ben

Yoà idi dilde Àrzý èiř ü nýřa
Yeterdi rýz u řeb bir nÀn-ı týře

Göñül mÀéil degildi bu fenÀya
HemÀn ancaú beúÀya vü liúÀya

Bu óÀl üzre iderdim zindegÀnı
Bu idi bu faúir óÀl ü řÀnı¹⁹

Sosyal Özellikler: Dai, İstanbul Beykoz'da doğmuş ve büyümüş, âlim bir kimliğe sahip şairdir. Nitekim imamlık-hatiplik görevini icra ederken aynı zamanda bir mahalle mektebinde de hocalık yapmıştır. Yüzlerce öğrenciye Kuran dersleri vermiş ve ilim öğretmiştir. Evli ve üç oğlan babasıdır. Yukarıda yer alan beyitlerde de belirtildiği gibi şair, hayatını mütevazı bir şekilde sürdüren, çevresinde çok sosyal olmayan, başkalarıyla çok fazla vakit geçirmek yerine daha çok takvayla meşgul olan bir kimsedir. Manevi açıdan halk arasında saygın bir yere sahip, itibarlı, sevilen, sözü dinlenen, bilgin, güvenilen bir kişi olarak karşımıza çıkar.

Psikolojik Özellikleri: Dai, birçok yönden kendisini geliştirmiş ve gerçekleştirmiş kişilik özelliğiyle eserde yer almaktadır. Fakat özellikle sevgiliyi tanıdıktan sonra bu durumu değişmiş ve kendisine söz geçiremez hâle gelmiştir. Öncelikle şair eserinin başlarında hayatının gayet yolunda gittiğinden, kendisine ait bir yaşam düzeninin oluşundan bahseder. Gayet sabırlı, kendi halinde, çok inançlı, iman kuvveti fazla, okuluna ve öğrencilerine bağlı, özverili, iradeli birisidir. Fakat sevgiliyi tanıdıktan sonra bu huylarından çoğunu kaybeder. Sabra gücü kalmaz, aşk dışındaki çoğu şeye boş veren, gece gündüz tamamen kendi kendisine hayıflanana, mecaza daha çok bağlanmış bir insan hâline gelir. Sevdiği iki insanı da kaybedince dirençsiz, mutsuz bir psikolojiye bürünür. Şunu da göz ardı etmemek gerekir ki şair çok sadık, sevdiği uğruna her şeyi hatta itibarını kaybetmeyi bile göze alabilen, cesaretli ve istikrarlıdır. Bu yüzden diyebiliriz ki Dai, gerçek bir âşıktır.

¹⁹ Dai Mehmet, *Nevhatü'l-Uşşâk*, 20: 251.-253. Beyitler.

2.2.2. Mehmet (Muhammet)

Fiziksel Özellikleri: Okula gelen öğrencilerden birisi olup çok güzel oluşu ve edebiyatla dikkati çeker. Bu konuda şair Mehmet için o kadar çok benzetmelerde ve övgülerde bulunmuştur ki ona âşık olmasından sonra yere göğe sığdıramamıştır. Başlangıçta kaç yaşında olduğu belirtilmemekle birlikte vefat ettiği tarihe göre tahminde bulunulabilir. Hicri 1057, Miladi 1647 yılında on beş yaşında merhum olmuştur. Buna göre Miladi 1632 dünyaya gelmiştir. Eserin ilk bölümlerinde küçüklük hallerinden bahsedilirken ilerleyen bölümlerde ergenlik aşamaları anlatılmıştır. Uzun boylu, yakışıklı, utangaç, ay gibi güzel yüzlüdür.

äunub sÀl-i zaàan çün pençesini
ŞikÀr itdi o üyüi peçesini (Tarih:
zagan /1057)²⁰

Sosyal Özellikleri: Mehmet, herkes tarafından çok sevilen ve beğenilen bir çocuktur. Babasının ismi kullanılmamıştır. Tanıyan herkesin ahlakına hayran kaldığı, övdüğü, sevdiği bir kişilik olarak ortaya çıkar. Ayrıca derslerine olan başlangıçtaki o bağlılığı, merakı, aktif oluşu onun bilgin bir öğrenci haline gelmesini sağlamıştır. Aynı zamanda hafızdır, Kuran'ı ezbere bilir. Sosyal bir yapıya sahip olmakla birlikte toplumda küçük yaşına rağmen sayılan ve aranan bir yer edinmiştir.

HÀfıô-ı ÚuréÀn idiñ şÀfiè-iñ èOsmÀn ola
Gül-èiöÀrım saña hem-dem óyr ola àılmÀn
ola²¹

Psikolojik Özellikleri: Eserin başlangıcından sonuna kadar geçen süreçte Mehmet, oldukça küçük bir yaşa sahip olmuştur. Bu yüzden kişiliği oturmuştur terimini kullanmak yanlış olur. Yalnız şöyle denilebilir ki başlangıçta çok temiz, hemen her şeye boyun eğen, nadiren bazı şeylere kızdığı ve bunu belli ettiği görülen, ailesine çok bağlı, sevecen, hareketli, sempatik, duyarlı, büyüklerine karşı saygılı bir karakter olarak karşımıza çıkar. Fakat ergenliğe girdikten sonra on beş yaşlarındayken bazı karakter özellikleri geçici bir şekilde değişmiş, acımasız,

²⁰ Dai Mehmet, *Nevhatü'l-Uşşâk*, 81: 1477. Beyit.

²¹ Dai Mehmet, *Nevhatü'l-Uşşâk*, 94: 1703. Beyit.

umursamaz, asi, vaktinin çoğunu yeni dostlarıyla geçiren bir kişidir. Fakat bazı durumları fark edip kendisini topladıktan sonra geri eski haline döner. Çok merhametli, saygılı, hayat tecrübesi az olan, masum, ince düşünceli bir gençtir.

Gurre-i zi'l-hiccede Àh o maèsým-ı pÀke
İtdi fedÀ cÀnını Óaúdan irüb lÀy1óa

ÓavÀliye didi anıñ mevtine bu tÀriði
Rÿó-ı Muóammed için óuya dilim fatióa²²

2.2.3. Mustafa (Mehmet'in Ağabeyi)

Fiziksel Özellikleri: Doğum yılından bahsedilmemiştir. Yirmi beş yaşlarında, tıpkı kardeşi gibi yakışıklı ve güzel, zarif birisi olarak tarif edilir. Fiziksel özelliğinden çok bahsetmemekle birlikte bol bol güzelliğine övgüde bulunmuştur.

Àh kim bÀd-ı ecel óÀke ãalub nÀ-gehÀn
Gÿş idenler mevtini didiler innÀ ileyh

áurre-mÀh-ı Muóarremde èuúbÀya güöer
İtdi tÀriò-i MuãüÀfÀ raómetullÀhu èaleyh²³

Sosyal Özellikler: Mehmet'in ağabeyidir. Çevresinde sevilen ve sayılan bir kişiliktir. Ailesine, kardeşine çok bağlıdır. Yapılan iyiliği unutmayan vefalı bir dost olarak karşımıza çıkar.

Psikolojik Özellikleri: Kişisel olarak kendisini yetiştirmiş birisidir. Oldukça mantıklı düşünen, anlayışlı, halden anlayan, sabrı ve imanı fazlasıyla özümseyen birisidir. Verdiği sözde durmaya çalışan, dürüst delikanlıdır.

2.2.4. Dai'nin Eşi

Fiziksel Özellikleri: Eşinden fiziksel olarak hiç bahsedilmemiştir.

Sosyal Özellikler: Eşine ve ailesine çok bağlı bir ev hanımıdır. Geleneksellik anlayışından hareket eden, toplum korkusuyla yaşayan bir annedir. Hatta onun hakkında çok bir şey belirtilmemesi sonucunda “hanedanım, ol kes, yabandan değil

²² Dai Mehmet, *Nevhatü'l-Uşşâk*, 100: 1808., 1809. Beyitler.

²³ Dai Mehmet, *Nevhatü'l-Uşşâk*, 102: 1841., 1842. Beyitler.

evden” gibi ifadeler kullanılmıştır. Dai’nin eşi olduğu ise açıkça “Sessizce yerinde otur. Yoksa erinden de elinden gider.” sözü bunu ortaya koyar.²⁴

Psikolojik Özellikleri: Eşinin sözlerine itaat eden, aslında eser içinde belirleyici bir rol üstlenen kişiliktir. Eşiyle sevdiğini baş başayken yakalayınca psikolojik olarak buhran yaşamış, eşine karşı acımasız sözler söylemiştir. Bu da doğal bir tepki olarak kabul edilebilir. Nihayetinde bir eş olarak Dai’nin başkasına olan aşkını ve ilgisini kıskanır. Daha sonrasında eşinin kötü bir hal içerisinde erimeye başlamasına dayanamaz. Hatta eşi için aracılık yapar ve onun sevdiğini ikna eder. Boyun eğen, Eşini kaybetmekten korkan bir kadındır.

Yüzüm öÀke urub giryÀn iken ben
Çıúá geldi yine ol kes úapudan

Didi nolduñ yine ne oldu saña
Didim luùf it bu óÀli sorma baña

Benim óÀlim beyÀn ile bilinmez
LisÀna alub anı söylenilmez

ÒudÀya yalvaralım sen de ben de
Bu bendden úurtula şÀyed bu bende

Beni evvelden uàratdıñ bu derde
Baña rÀóat komadıñ sen bu derde

Benim bu çekdigim derd ki alan
Ecelden àayrı olmaz aña dermÀn

Didi şimdi ne çÀre neyleyin ben
Ne dirseñ söyle anı eyleyin ben

Didim senden utanub oldu ol yÀd
Yine sen söyle itsün bendesin şÀd

Baña gelmez o sen söylemeyince
Bu derdim aña şeró eylemeyince

Didi öoş óaùrıñ içün söyleyim ben
Úamu maúdÿrumı ãarf eyleyim ben

²⁴ Haluk Gökalp, *Eski Türk Edebiyatında Manzum Sergüzeşt-nameler*, Doktora Tezi, Adana, 2006, s. 305.

Ola ki raóm ide ol bì-mürüvvet
Sözümden ç1úmayub ide muóabbet²⁵

Diğer kişiler ise eserde çok ayrıntıya girmeden anlatılan yan kişilerdir. Mehmet'in babası, annesi, bacısı, büyükannesi, amcası; Dai'nin oğulları, öğrencileri yer almaktadır. Mehmet'in ailesi çocuklarına olan bağlılıklarıyla ön plana çıkar.

2.3. DİL VE ANLATIM

Eser, 17.yy.da kaleme alınmış bir mesnevidir. Dönemine göre sade bir dille yazıldığı görülür. Çünkü bu dönem daha çok süslü ve ağır bir anlatımın kullanıldığı dönemdir. Dilinin çok fazla ağır olmaması eserin akıcılığını arttırmıştır.

Eserde Arapça, Farsça tamlamalar kullanılmış hatta Farsçadan oluşan bir beyit ve başlık yer almıştır. Yer yer Arapça kelimelerin fazlalığı göze çarpsa da genel itibariyle anlaşılır bir dile sahiptir. Bazı kısımlarda ayetlere gönderimde bulunulmuştur. Misal olarak şu gösterilebilir ki 2100. beyitten sonrasında yer alan nesir kısmında, Bakara suresinin 156. Ayetine (Şüphesiz ki biz Allah'a aitiz ve muhakkak ki biz ona dönecek olanlarız.) yer verilmiştir.

Anlatım noktasında ise farklı durumlar göze çarpar. Şair eserinde psikolojik çözümlemeden çok olay aktarmıştır. Bu da eserin olay ağırlıklı bir mesnevi olduğunu ortaya koyar. Diğer bir açıdan bakıldığında şair yer yer tasvirlerde bulunmuş fakat bu çok detaylı yapılmamıştır. Özellikle açık mekân tasvirleri sık sık yer almış, dostunun bağına gittiklerinde bile bulunduğu yeri tasvir etmiştir.

BahÀr irdi açıldı güzel èÀlem
NevÀya başladı bülbul dem-À-dem

Donanda sebze òalatlara eşçÀr
İdübdür yine MevlÀ ãunèın iòhÀr

Bürüñdi ãaón-ı èÀlem lÀlelele
CihÀnı ùutdı muràÀn nÀlelele

²⁵ Dai Mehmet, *Nevhatü'l-Uşşâk*, 42: 682.-692. Beyitler.

Alub gül destine zerrin úadeóler
Gidüb şýride dillerden teraóler

Şu deñlü zeyn idübdür bÀaı ezhÀr
Donadır sen daóı gülzÀra eşcÀr

ÇemenzÀr içre cýlar cüst ü cýda
Olub sen mÀh-ı rýya dil-rübýde

Yoluñda itmek için şÀhım iâÀr
DıraòtÀn aúçeler itmişdir ióøÀr

Olub çayır çemen cennet miâÀli²⁶
Gözümüzde uçar seyriñ òayÀli

Şair, ruh çözümlmelerine de yer vermiş sürekli kendi halinden bahsetmiştir. Neredeyse her beyitte sık sık dile getirdiği hüznünü uzun uzadıya anlatmıştır. Bu ruh çözümlmeleri ağır bir hava arz etmemektedir.

Şairin kullanmış olduğu diğer bir teknik de Yahya Divanı gibi başka eserlerden parçalar kullanmasıdır. Bu da eserdeki monotonluğu kırmak amacıyla yapılmıştır.

Úomadı beómi teşrif itmege teb úutdı cÀnını
Úoñuz bi-tÀb èÀşıú iñlesin kim óastadır
cÀnı

Úo ey teb úanı bi-raóm imişsin úanı inãÀfıñ
DevÀ mıdır perişÀñ eylemek ol verd-i
òandÀnı

èAceb bir başına dermÀnı you bi-çÀredir
èÀşıú
ÓalÀã eylerdi cÀnın derd-mendiñ olsa
dermÀnı

èAraú-riz oldıaın gül-berg-i raenÀyı görüb
bildim

²⁶ Dai Mehmet, *Nevhatü'l-Uşşâk*, 28: 411.-418. Beyitler.

Gül-Àb ile devÀ eyler ùabib-i luùf-ı
YezdÀni

Girihler oldı peydÀ rişte-i cÀnında
YaóyÀnıñ
Görünce tÀb-ı tebden muøuarib ol necm-i
ruòsÀri²⁷

Diğer bir husus da eserde kişi özelliklerini başkasının ağzından anlatması ve “dedim-dedi” şeklinde karşılıklı konuşmaları bulundurmasıdır. Bu mesnevi olay ağırlıklı bir eser olduğu için böyle bir tekniğin kullanılması okuyucuda ilgi uyandırabilir.

Ele aldığımız bu mesnevi bir nazım türü olarak şairin gönül macerasını anlatması yönüyle sergüzeşt-name özelliği gösterir. Gruplandırđımız zaman ise; konusu bakımından şairlerin gördükleri, yaşadıkları olayları anlatan, toplum hayatından kesitler veren; kişileri, meslekleri, düğünleri ve belli yöreleri tasvir eden mesneviler, yerli konuları işlediklerinden eski edebiyatımızın en orijinal örneklerinin bulunduğu grup olan dördüncü grup içerisinde yer alır.²⁸

Eserde anlatılan şairin aşk macerasının nefsanî olmayan bir duygu olduğu görülür. Her ne kadar diğer tasavvufî mesneviler kadar tasavvufî özellikler çok baskın olmasa da şair eserinde, amacının mecazi aşk olmadığını özellikle belirtmiştir. Bu yönüyle tasavvuftaki mürid-mürşid ilişkisi ağır basmaktadır. Çünkü Dai'nin öğrencisine olan kalbi bağlılığı, öğrencisinin de Dai'ye olan saygısı, hürmeti ve duyduğu güven bu düşünceyi desteklemektedir.

Bu MaúÀle Maúãad-ı AúãÀdır Eyle İstimÀè

MaúÀlÀtımı gýř iderseñ ey yÀr
İder bu bì-vefÀ dünyÀyı işèÀr

MecÀzen gerçi kim bir úısãadır bu
Begim ùutun haúluat semtine rý

Ki õÀhirde bu bir êarb-ı meãeldir

²⁷ Dai Mehmet, *Nevhatü'l-Uşşâk*, 33: 507.-511. Beyitler.

²⁸ İsmail Ünver, “*Mesnevi*”, s.443.

Óaúíúat ehline bir öyb-èÀmeldir

ÚıyÀs itme hemÀn bir úıl ü úÀldir
Bilü aóvÀli şol kim ehl-i óÀldir

Óaúíúatdir efendi yine maúsýd
Olubdur çünki Óaúdan àayrı mefúýd

Bilür èÀrif olanlar bu rumýzi
Ki istidlÀl ider Óabbe künýzi

Yeter bu tÀlib-i dünyÀya miúyÀs
Alur pes óisse-i èÀrif olan nÀs

Ki mekteb-òÀne bu dünyÀ-yı dýndur
Hemişe ò`Àceler anda zebýndur

Üolubdur içi insÀn hem çü âıbyÀn
Kimi şÀdÀn u òÀndÀn kimi giryÀn

Kimi èÀúıl ider taóâıl-i èirfÀn
Kimi àÀfil ider taøiyè-i ÀvÀn²⁹

2.4. ESERİN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

Nevhatü'l-Uşşak isimli çalışmamıza konu edindiğimiz mesnevi, gerek içerik gerekse şekilsel özellikleriyle edebiyatımızdaki başarılı örnekler içerisinde sayılabilir. Şunu belirtmek gerekir ki bir eserin muhtevası kadar teşkili de önemlidir. Buradan yola çıkarak birkaç önemli noktaya değinmek gerekir.

Şair, eserin dört bölüm halinde oluşturulduğunu açıkça dile getirmiştir. Hatta bu bölümlerin neler olduğu ve açıklamaları aşağıda yer verdiğimiz beyitlerde yer almaktadır. Fakat şair mesnevisinin dört bölüm şeklinde oluştuğunu belirtse de sadece dibace, asıl olay ve dua bölümlerini zikretmiştir.

Ki dört faâl ola dünyÀ-veş kitÀbıñ
Naôar iden bile nième'l-meéÀbıñ

Ki ol dibÀcedir hem naèt-i Aómed
Saóabe vaáfı ile òan-ı Mehmed

İkinci faâl ola yeés ü mÀtem
Pes oldur óÀl-i èÀlem mÀ-teúaddem

²⁹ Dai Mehmet, *Nevhatü'l-Uşşak*, 106-7: 1925.-1934. Beyitler.

Gelen gider úonan göçer hemişe³⁰
Cemiè-i nÀs òayrÀndır bu işe

DuèÀ vü zÀr ola dördünci faâlı
DuèÀdır çünki her maúãýduñ aâlı

DuèÀdan çekilmez el pes olan insÀn
DuèÀ ile olur her müşkil ÀsÀn

Úamu öikriñ duèÀdır belki naàzı
İbÀdÀtıñ duèÀdır zirÀ maàzı

DuèÀ ile ÓudÀdan umub inèÀm
Ki tÀ buña müyesser ola itmÀm

Ki dört faâl olmanıñ budur meéÀli
Göñül dört óÀlden olmadı óÀli

Biri cevr-i óabib biri muóabbet
Üçünci mevt dördüncisi firúat

Ki úara úış idi yÀriñ cefÀsı
Veli faâl-ı bahÀr vefÀsı

Hararet ile yÀya beñzerdi yeési
FirÀú-ı zemheride olur miúyÀsı
Bu dört aóvÀliñ hergiz olmadı dýr
Bu derd ile derýnum oldı maàdýr

Bu derdi virmeye bir úuluna Óáu
Bu dört derd neyledi bu bendeye baú³¹

Klasik mesnevi tertibine uygun olarak düzenlenen bu mesnevide şairin kendi bölümlendirmesine ek olarak besmele, na't, medh-i çehâr yâr, padişah övgüsü, sebab-i te'lif, âgâz-ı dâstân ve hâtıme bölümlerini de eklemek yerinde olacaktır.

Eserde beyitler rastgele bir şekilde değil başlıklar hâlinde yer almıştır. Şair hangi durumunu anlatacaksa ona uygun bir başlık kullanarak anlatmıştır. Bu da anlatımdaki karmaşıklığı ortadan kaldırmış, okuyucuya rahatlık sağlamış ve estetik bir görüntü vermiştir.

³⁰ Dai Mehmet, *Nevhatü'l-Uşşâk*, 106-7: 1925.-1934. Beyitler.

³¹ Dai Mehmet, *Nevhatü'l-Uşşâk*, 18: 206.-219. Beyitler.

Şair mesnevisini oluştururken diğer nazım şekillerine de yer vermiş, farklı vezinler kullanarak monotonluğu kırmaya çalışmıştır. 2126 beyitten oluşan mesnevîde beş beyitlik bir gazel, 16 beyitlik bir kasîde, yedi bentlik mütekerrir müsemmen, beşer bentlik iki mütekerrir murabba, üç kıt'a, bir Farsça beyit ve en sonda da yirmi dört beyitlik bir kıt'a-i kebîre bulunmaktadır. Eserin sonuna doğru ise üç parça hâlinde nesir kısımlar yer almaktadır.

Beyitler yazılırken mefâ'î lün/ mefâ'îlün/ mefâ'î lün/ mefâ'îlün; mefâ'î lün/ mefâ'îlün/fe'ûlün; fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün; fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilün gibi aruz kalıpları kullanılmıştır.

Kullanılan Vezin	Adedi
Me fÀ èi lün/ Me fÀ èi lün/ Fe èy lün	1
FÀ èi lÀ tün/ FÀ èi lÀ tün/ FÀ èi lÀ tün/ FÀ èi lün	2
Me fÀ èi lün/ Me fÀ èi lün/ Me fÀ èi lün/ Me fÀ èi lün	4
Fe èi lÀ tün/ Fe èi lÀ tün/ Fe èi lÀ tün/ Fe èi lün	3
Me fÀ èi lün/ Me fÀ èi lün	1
Fe èi lÀ tün/ Fe èi lÀ tün/ Fe èi lün	2
FÀ èi lÀ tün/ FÀ èi lÀ tün/ FÀ èi lün	1

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

NEVHATÜ'L-UŞŞÂK (MİLLİ KÜTÜPHANE 06 MİL YZ A 6523/1) METİN-İNCELEME

1. NEVÓATÜ' L-ÈUŞŞAÚ

BismillÀhirraómanirrahìm
Hest kilid-i der-i genc-i Óakìm

Me fÀ èi lün/ Me fÀ èi lün/ Fe èy lün

(1. 1 ÓudÀnıñ ism-i pÀkin idelim yÀd
Uralım pes anıñla söze bünyÀd

Olubdur çünki bismillah miftÀó
Anıñla fetó ider her bÀbı FettÀó

O dem ki mürà-i õi-bÀl aça şeh-per
Göñül maúãyduna irmek muúarrer

Añılsa bir şer işde ism-i Óaú bil
İder Óaú ol şer-işi óayra tebdil

5 Kim itse ism-i MevlÀ-yı mükerrer
Anıñ olmaya hergiz kÀrı ebter

Didim iòlÀs ile elóamdülillÀh
Olubdur vaãf-ı õÀtı úu'l-Hüvallah

Eóaddır yoúdur AllÀhıñ şeriki
Muóauúaú bil ki ÒÀlık olmaz iki

Şebîhi vü naôiri yoúdur anın
Muèin ü müşiri yoúdur anıñ

Oauldan úızdan èavretten beridir
ÚasÀvetden óasÀretten beridir

Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla. / Hakim olan Allah'ın hazinesininkapısının kilididir / 1. Allah'ın temiz ismini analım. Onunla söze başlayalım (temel atalım) / 2. Çünkü bismillah sözü anahtardır. Fethedici olan (Allah) her kapıyı onunla açar. / 3. Şüphesiz gönül, amacına ulaşmak için tıpkı bir kuşun kanadı gibi kanat açar / 4. Kötü bir işte Allah'ın ismi anılsa şunu bil ki okütü işi bile Allah hayra çevirir. / 5. Kim kerem sahibi olan Mevla'nın ismini anarsa (söylerse) onun işi hiçbir zaman faydasız (boşuna) olmasın. / 6. Samimiyetle elhamdülillah dedim. Onun zatının niteliği allah olmasıdır. (De ki o Allah'tır). / 7. Tektir, Allah'ın ortağı, benzeri yoktur. Yaratıcı olan Allah iki olmaz bunu mutlaka bil. / 8. Onun eşi ve benzeri yoktur. Ona yardım eden ve emir veren yoktur.

- 10 Giyinmekden úuşanmaúdan beridir
Uyumaúdan uyanmaúdan beridir
- Müdebbirdir anındır cümle tedbir
Ki olmaz itdigi taúdir taâyir
- Cemiè ins ü cinne ÒÀlıú oldur
Úamu ziyy-rýóa her dem RÀziú oldur
- Melýl olmaz èauÀ itmekten ol ÓÀú
Hem oldur mÀniè ü muèuì muóauúau
- Odur ÓÀkim úamu òalú aña maókým
Odur èÁlim úamu şey aña maèlým
- 15 Bir avuc ùopraàı insÀn iden ol
Aña leyl ü nehÀr iósÀn iden ol
- Hem oldur eyleyen rýóı muãavver
Zihì ãunè-ı ÒüdüÀ AllÀhu ekber
- Cemiè kÀéinÀtı var eyleyen ol
Yeri sÀkin gögi devrÀn iden ol
- Òalile nÀrı gülzÀr eyleyen ol
Güle bülbülleri zÀr eyleyen ol
- Meded idicidir èAcizlere ol
Ki red itmez aña her kim ùuta yol
- 20 İderse her kim andan istièÀnet
Anı maórým úomaz ol Rabb-i èizzet

9. Oğuldan, kızıdan, zevceden (kadından) arınmıştır (uzaktır). Kederden zarardan uzaktır. 10. Giyinmez kuşanmaz. Uyumaz uyanmaz. / 11. Düşüncelidir, tüm önlemler onundur. Onun yaptıklarına paha biçilemez, yaptıkları değiştirilemez. 12. Bütün insanları ve cinleri yaratan odur. Tüm bedenlere (ruhun dış görünüşü) her zaman rızık veren odur. / 13. Allah iyilik (ihsan) etmekten bıkmaz, usanmaz. O (yarattıklarına) iyilik edendir (rızkı verendir) ve kötülüklerden koruyandır, engel olandır. / 14. O Hâkim olandır, bütün yaratılmışlar ona mahkumdur. O èÁlim olandır, bütün şeyler onun nazarında bilinendir, açıktır. / 15. bir avuç topraktan insanı yaratan odur. Geceyi ve gündüzü insana bağışlayan odur. / 16. Ayrıca ruhu cisimlendiren (bedene bürüye) odur. Allah'ın yaptığı, kudreti ne güzeldir. Allah en büyük olandır. / 17. Bütün kainatı yaratan odur. Yeri sakin (sabit) eden, göğü (semayı) döndüren odur. / 18. Halil için (Hz. İbrahim) ateşi gülbahçesine çeviren; gül için bülbülleri ağlatan, inleten odur. / 19. Acizlere yardım edicidir. Her kim onun yoluna giderse ve ona sığınırsa Allah okişiği reddetmez, duasını geri çevirmez.

Aña kim úıldı rýzi dîn ü imÀn
Ídiser Àóiretde dürlü iósÀn

Bilem dirseñ eger gör úudretini
Naôar it göklere gör úudretini

SemÀvÀtı direksiz durduran ol
Buluðdan ùatlu ãular yaådıran ol

Ùaş içre Àteşi pinhÀn iden ol
äu içre dürr ile mercÀn iden ol

25 Naôar it úara ùopraú o BÀrı
Çıúarır gýne gýne òoş bahÀrı

Muòalif birbirine reng ü rýyı
Virir her birine bir dürlü býyı

Olubdur èaúl-ı küll ãunèında òayrÀn
Ne úudretdir ki müşg ola úara úan

Dikenden gülleri peydÀ iden ol
Aña bülbülleri şeydÀ iden ol

Óacerden nÀúayı iòrÀc iden ol
Şecerden miveyi iòrÀc iden ol

30 Anıñ fermÀnı ile ay ile gün
Ùoàub ùolanmada dünyÀda her gün

Ki bir úatre meniýi ol nihÀni
Teéenni ile neyler diñle anı
Ùurub ol raóm-ı mÀderde tokuz ay
Pes ondan ãoñra bu kevne baãar pÀy

Virir pistÀn-ı mÀderden àıdÀlar
Íderler òidmetinde cÀn fedÀlar

Virir şol deñli mihri anasına

20. Her kim ondan yardım isterse o izzet sahibi olan Rab o kişiyi ihsanından yoksun bırakmaz. 21. O'nun (rızası) için gününü din ve iman ile geçiren kullarına (O) ahirette türlü ihsan verecektir. / 22. Eğer bilmek ve görmek istersen O'nun kudretini göklere bak. İşte O'nun gücünü daha iyi anlarsın. / 23. Göklere direksiz durduran, bulutdan tatlı sular yağdıran O'dur. / 24. Taş içinde (dağda) ateşi gizleyen, su içinde (denizde) inci ve mercanı var eden O'dur. / 25. Kara toprak, o Allah'ı gör (bak). Türlü türlü güzel baharı (çiçekleri, bitkileri) yaratır. / 26. Birbirinden farklı renk ve şekli; her birine farklı kokuyu verir. / 27. Her şeyi kavrayan akıl senin yaptıkların, yarattıkların karşısında şaşkın oluyor. Bu nasıl bir güçtür ki kara kanı misk yaptın. / 28. Dikenden gülleri ortaya çıkaran ve güller için bülbülleri divane eden O'dur. / 29. Taştandışi deveyi, ağaçtan meyveyi ortaya çıkaran O'dur. / 30. Ay ile güneş her gün dünyada onun emriyle doğuyor ve doluyor (batıyor). / 31. O gizlilik sahibi olan (Allah) bir damla meniýi dikkatlice davranarak ne yapar (şimdi) bunu dinle.

Úucaàından bir an úomaz zemine

35 İdüb pes gün-be-gün terbiye anı
Tekellüm itmeğe başlar zebÀhı

Daòı bir öoşca gelmezken beyÀna
Ne leöötler verir ol nev-zebÀna

Yürümezken yürür olur ayaàı
Bıraàur mehdi cÀy ider úucaàı

Eser yelden güneşden äaúınırırlar
Sevinüb ana baba yaúınırırlar

Pes andan soñra ol naúúÀş-ı úudret
Virir şol deñlü aña naúş-ı äyret

40 Gören òayran olur óüsüne anuñ
Tefekkür eyleyüb äunèın ÒudÀnıñ

èAúıllar irmez anıñ úudretine
Fikirler irmez anıñ óikmetine

LisÀnıñda sözi òalú eyleyen ol
Daòı yüzde gözi òalú eyleyen ol

Göz üzre úara úaşlar òalú iden ol
Aàız içindedişler òalú iden ol

Eliñde ùutmaàı òalk eyleyen ol
Boàazda yutmaàı òalú eyleyen ol

(10. 45 Odı ùondıúda yanmaú òalú iden ol
Suyı içdikde úanmaú òalú iden ol

Yemek yedikde ùoymaú òalú iden ol

32. O (meniden) anne karnında dokuz ay durup ondan sonra bu dünyaya ayak basar (doğar). / 31. O gizlilik sahibi olan (Allah) bir damla meniye dikkatlice davranarak ne yapar (şimdi) bunu dinle. / 32. O (meniden) anne karnında dokuz ay durup ondan sonra bu dünyaya ayak basar (doğar). / 33. Anne göğsünden gıdalar verir. Canı gönülden onun için (çocuk) hizmet ederler. / 34. Anne öyle bir sevgi verir ki, annesi çocuğunu bir an bile olsa kucağından yere indirmeyiz. / 35. Günden güne onu yetiştirir. Dili konuşmaya başlar. 36. Sözlerini güzelce, açık bir şekilde söyleyemezken bile o tazelik (körpe) diline lezzetler (sevimsizlikler) verir. / 37. Yürüyemezken ayağı, yürüyebilir hale gelir. Beşiği bırakır artık annesinin kucağını yer eder. / 38. sen yelden, güneşten sakınırlar. Ana baba sevinip kına yakınırlar. 39. O kudret nakkaşı (Allah), ondan sonra şu şekilde ona bir biçim (görüntü) verir. / 40. Görenler, Allah'ın kudretini (eserini) düşünüp onun (çocuğun) güzelliğine hayran olurlar. / 41. Allah'ın kudretine akıllar ermez, hikmetine fikirler ermez, yetersiz kalır. / 42. Dilinde sözü yaratan, yüzde gözü yaratan O'dur.

43. Göz üzerinde kara kaşlar yaratan, ağız içinde dişler yaratan O'dur. / 44. Elinin tutmasını sağlayan, boğazda yutmayı sağlayan (yaratan) O'dur. / 45. Ateşin sönmüş haldeyken yanmasını sağlayan (hiç yoktan yakan), suyu içince (suya) kandıran (doyuran) O'dur. / 46. Yemek yiyince doymayı sağlayan, kulak içinde duymayı sağlayan odur. / 47. Gözünde görme yeteneğini veren, gönülde sevmeyi sağlayan O'dur. 48. Yusuf'u güzelliğiyle meşhur eden, Yakub'u gam ile kederli eden O'dur. / 49. Züleyha'yı Yusuf'a aşık eden, sonunda onları kavuşturan O'dur.

Úulaú içinde duymaú òalú iden ol

Gözüñde görmegi òalú eyleyen ol
Göñülde sevmegi òalú eyleyen ol

İden ol Yÿsuf'ı óüsñ ile meşhÿr
İden ol Yaèúÿb'ı hüzn ile maórÿr

Züleyòa'yı aña èÀşıú úıllan ol
òoñunda vuālata lĀyıú úıllan ol

50 Görünce Yÿsuf'ıñ óüsñin o nisvĀñ
Úamusı úatè-i yed itmişdi ol an

Ne óĀlet úomuş o hüsn-i beşerde
Ki cezb ide úulÿbı bir naòarda

Bulur luùfuyla ãÿret bu òalĀyıú
Kim oldur aósen-i taúvım ÒĀlıú

İder ol yılda bir eşcĀrı íóÿĀ
İder evrĀú ile eāmĀrı ièùĀ

55 BahĀr-ı óüsni insĀna o MevlĀ
İder èòmri içinde bir kez iètĀ
HezĀrĀñ minnet aña bir úatre nuùfe
Ki nĀ-geh maòhar ola bunca luùfa

Öñi nuùfe òoñı cıfeyken insĀñ
Ara yerdenedir bu luùf u íósĀñ

Nedir ol ãÿret-i zıbĀ-yı dilkeş
Dil-i èuşşĀúa her dem odur Āteş

Budur pes úudretiniñ muúteøĀsı
Velikin yoúdur iĀÿĀna rıøĀsı

/ 50. Kadınlar Yusuf'un güzelliğini görünce o an hepsi ellerini kesmişlerdi. / 51. O güzel insanda nasıl bir hal var etmiş ki bir bakışta kalpleri kendine çekmiş. / 52. Yarattılmışlar O'nun lutfuyla şekil bulur. Çünkü yaratıcı olan ve insanı yaratan O'dur. / 53. O yılda bir kez ağaçları diriltir, canlandırır. Yapraklar ile meyveleri verir. / 54. Mevla, insana güzellik baharını ömrü içinde bir kez verir.

55. Binlerce şükürler olsun ona. Bir damla sudan oluşan insan ansızın bunca lutf ile şereflendi. / 56. Yarattılırken az bir sudan (sperm) yaratılan, öldüğünde bedeni leş haline gelen insan için verilen bu lütf ve ihsan nedir? (Ne kadar çoktur). / 57. O günül çekici güzel yüz nedir? Aşıkların gönüllerine her zaman ateş olan işte o güzel surettir. / 58. Kudretinin yazısı budur. Lakin isyana rızası yoktur. / 59. Allah'ın kudretinin sonu yoktur. Sana hangi birini anlatayım. 60. Şöyle bir bak (düşün) nasıl bir güçtür bu güç. İki harf bu işlerde (sana) aracı (vesile) olur. / 61. Fakat zatına akıl ve kavrayış gücü yetmez. Nasıl niteleyebilir (anlatabilir) senin zatını avuç toprak. / 62. Onun kullarına ihsanı çoktur. Bundan dolayı ihsanının binde birine bile şükür yetmez. / 63. Göklerin ayı olan peygamberlik tahtının padişahı ondan dolayı "biz seni hakkıyla şükredemeik" buyurmuştur. / Bu Makale İki Cihan Sultanının Övgüsüdür. / 64. Hususi olarak peygamberini gönderdi. Sözlerini de ona indirdi (vahyetti). / 65. Muhammed, Mustafa, Mahmud ve Ahmed ismi dillerde ebedi olmuştur.

Ki youdur ãunè-ı MevlÀya nihÀyet
Saña úanàı birin idem rivÀyet

60 Naôar eyle ne úudretdir bu úudret
İki óarf olabu işlerde Àlet

Veli ôÀtına irmez èaúl u idrÀk
Niçe vaãf ide ôÀtın bir avuç òÀk

Anıñ iósÀnı çoudur úullarına
Ki şükr olmaz anıñ biñde birine

Şeh-i taòt-ı risÀlet mÀh-ı eflÀk
Buyurmuşdur anıñçün mÀ-şeker-nÀk

**Bu MaúÀle Óaøret-i SulùÀn-ı Kevneyn
Naètidir**

ÒuãÿãÀ kim óabibin itdi irsÀl
KelÀmın daòı itdi aña inzÀl

(11. 65 Olubdur ismi dillerde müéebbed
Muóammed MuãùafÀ Maómÿd-u Aómed

MuèallÀ vü müzekkÀ müctebÀdır
Óabib-i Óaú Resÿl-i kibriyÀdır

Olubdur cümle nÀsa ol peygamber
Hem oldur cennet-i aèlÀya rehber

Hem oldur yerde gökde faòr-i èÀlem
Hem oldur zübde-i evlÀd-ı Ádem

Cemiè enbiyÀnıñ serveridir
Cemiè evliyÀnıñ rehberidir

70 Olubdur tÀ úıyÀmet şerèi bÀúı
Hem ol ider úulı Haúa mülÀkì

RisÀlet taòtı üzre şÀh oldur

66. Yüce, aklanmış ve seçilmiştir. Hakk'ın sevgilisi (dostu), büyük peygamberidir. / 67. Bütün insanların peygamberi O'dur. Ayrıca Cennette rehberlik edecek de O'dur. / 68. Yerde gökte tüm evrende övülmüş olan O'dur. Adem'in nesli içinde en seçkin olanı O'dur. / 69. Bütün peygamberlerin önderidir. Tüm evliyanın rehberidir. / 70. Onun öğretmiş olduğu din kuralları kıyamete kadar kalıcıdır. Bunun yanında o kulu Allah'a kavuşturur. / 71. Peygamberlik tahtında padişah O'dur. Mutluluk gönüllerinde ay O'dur. / 72. O padişah bütün insanlara karşı merhametlidir. Allah onu insanlığa rahmet olarak yarattı. / 73. O'nun nuru kainatı aydınlattı. Mucizeleri hesap edilemez. / 74. Onunşanında Kuran indi. Peygamberliğine o kanıt olarak yeterli olmaz mı? / 75. O sultanların sultanı peygamberken o zmaan su ve balçıktan Adem peygamber yaratıldı. / 76. Bir kimse yüz yıl boyunca Allah'ın varlığına ve birliğine inansa (O'nu ansa) peygamberin temiz ismini anmasa (uzaklaşırsa) / 77. Ey can onun ismini Hak ismiyle birlikte anmazsa müslüman olmaz

SaeÀdet göñüllerinde mÀh oldur

Ki müşfiúdir cemìe nÀsa ol şÀh
Anı raómet yaratdı òalúa AllÀh

Münevver itdi nÿrı kÀéinatı
ÓesÀba gelmez anıñ muècizÀtı

Anıñ şÀnında nÀzil oldu ÚuréÀn
RisÀletine yetmez mi o burhÀn

75 Resÿl iken o sulùÀnü's-selÀùin
O dem Ádem geldi mÀé ile úıyn

Biri yüz yıl ÒudÀyı itse tevóid
Resÿlüñ ism-i pÀkìn itse tebèid

Anıñ ismini Óaú ismiyle ey cÀn
Maéan öikr itmese olmaz müselmÀn
Óabibiñ Óaú úatında óürmetini
KemÀl-i èizzetini raàbetini

Efendi eylegil şundan úıyÀsı
Ki tÀ fehm idesin o òayr-ı nÀsı

80 Ki bir kes olsa bir maóbyba èÀşıú
ÓuãÿãÀ olsa ol èaşúında ãÀdıú

FedÀ eyler aña heb òÀnmÀnın
Dirià itmez yolunda belki cÀnın

Ki yegdir kişiyeye sevdiği cÀndan
Ne cÀndan belki bu iki cihÀndan

Sözün red eylemez maóbybunuñ hiç
Ne teklif itse itmez yüzünü piç

Anıñ her zaómeti raómetdir aña
Anıñ her òidmeti minnetdir aña

78. Sevgilinin Hak katında hürmetini, yüksek değerini, sevgisini. / 79. Efendi! Burdan yola çıkarak karşılaştı. Çünkü o insanların en hayırlısını bu şekilde anlayabilirsin. / 80. Herhangi biri, bir sevgiliye aşık olsa, ayrıca o aşkında sadık olsa. / 81. Onun için tüm evini barkını feda eder. Belki canını onun yolunda esirgemez, verir. / 82. Kişi için sevdiği kendi canından daha iyidir (kıymetlidir). Belki bu iki cihanda da kendi canının önemi yoktur. / 83. Sevgilisinin sözünü hiç reddetmez. Ne teklif ederse etsin suratın ekşitmez. / 84. Sevgilinin her zahmeti onun için rahmettir. Sevgilinin her hizmeti onun için minnettir. / 85. Sevdiğinin sevdiğini sever. Hatta o belki sevgilinin mahallesinin köpeğini bile sever. / 86. Düşmanlarına her zaman düşmanlık eder. Sebep ne olursa olsun sevdiğine yardım eder. / 87. Allah'ın ebedi oluşunu düşün çünkü onun temiz zatının örneği yoktur. / 88. Bu derece izzet, kuvvet, var ediş, güç ile.

- 85 Sever ol sevdiğiniñ sevdiğini
Sever o belki kyyunuñ segini
- (12. İder aedÀsına her dem eadÀvet
Aña her vech ile ider ièÀnet
- Tefekkür it ÒudÀyı lÀ-yezÀli
Ki youdur õÀt-ı pÀkiniñ miãÀli
- Bu deñlü èizzet ile úuvvet ile
Bu deñlü ãanèat ile úudret ile
- Sevüb bir úulını idine maóbÿb
RıøÀsı ola her dem aña maülÿb
- 90 Anañçün òalk olunmuş ola eflÀk
Cemiè ins ü cin ü cinÀn ü emlÀk
- Anı medó ide ÚurèÀn içre ol Óaú
Óabibim diyü vaãf ide muóauúau
- Olur insÀn anuñ medóinde óÁeir
Dimek mümkün mi ÚurèÀna naóaeir
- Ne deñlü var ise dünyÀda deryÀ
Mürekkebi itse anı Óaú TeèÀlÀ
- Feleklerde melekler yerde insÀn
Niçe bilir kitÀbet itse yeksÀn
- 95 Anıñ biñde biri olmaya taórir
Ne óaddimidir idem ben anı taúrir
- Ola seyrÀngehi èarş-ı muèazzam
Ola meddÀóı anıñ Rab-i aèóam
- İder Òÿrşide çün öerre delÀlet
Velì you bizde öerre deñlü úauat

89. Bir kulunu sevip kendisine dost sayarsa rızasıyla her zaman dostuna her istediğini verir. / 90. Bütün insan ve cin; cennetler mülkler, gökler hepsi onun için (Hz. Muhammed) hürmeti için yaratıldı. / 91. Hak, O'nu Kur'an'da övmüş "Muhakkak o benim habibimdir." diyip nitelendirmiştir. / 92. İnsan, O'nun övgüsü karşısında hayrette kalır. Kur'an'a karşılık vardır demek mümkün müdür? / 93. Dünyada ne kadar deniz varsa ve onları Hak Teala birleştirse. / 94. Her zaman göklerde melekler, yede (bunu) yazsa nasıl bililebilirler? / 95. O'nun binde bir özelliği bile yazılamaz. Benim onu anlatabilmem ne haddimedir. / 97. Zerre, Güneş'e işaret eder (onu nitelendirir). Fakat bizde zerre kadar güç yoktur. 98. Karınca, Süleyman'ı nasıl anlasın? Benim kendi aklım, fikrim karıncadan bile aşağıdır (acizdir). / 99. Ne kadar aciz, çaresiz, inleyen, serseri olsam da. / 100. Benim efendim Allah'tır. Resuluüm, kainatın rahmeti olandır (Hz. Muhammed'dir).

SüleymÀnı niçe fehñ eyleye mÿr
Benim òad èaúl u fikrim mÿrdan òor

Ne deñlü èÀciz ü biçÀre isem
Ne deñlü vÀle vü ÀvÀre isem

100 Efendim çünki Rabbü'l-èÀlemindir
Resÿlüm raómetü'l-èÀlemindir
Hamidu'llÀh o baóriñ úatresiyim
O şemsiñ bin daóı bir òerresiyim

Dimem yÀ Rab beni òalúıñ begi it
Óabibiñ kÿyunuñ tek bir segi it

Bu èÀãı niçe ola aña ümmet
Seg-i kÿyı olursam cÀna minnet

Ki zirÀ meróamet kÀnıdır ol òÀn
Úomaz kÿy-ı kilÀbın olsa giryÀn

105 CivÀrından anıñ tek olmayam dÿr
Ki şÀyed bir günü ide cÀnı mesrÿr

Óabibiñ mihrine yarın ilÀhi
Ki bir òerre úılub bu òak-ı Àhı

(13. Budur dünÿAda vü èuúbÀda maúsÿd
Óabibiñ úapusından itme merdÿd

Bu MaúÀle Óaóret-i áıddiúıñ EvvÀfıdır

Resÿlu'llÀhıñ evvel yÀri taóúıú
Olubdur haóret-i Ebÿbekr áıddiú

Resÿle mÀl u baş ile òaridÀr
Hem oldur àÀniyen iáneyni fi'l-àÀr

110 Çü girdi cümlenden òñ rÀh-ı dıne
CinÀna cümlenden òñ gire yine

101. Hamdolsun ki o denizin bir damlasıyım o güneşin binde bir de olsa zerresiyim. / 102. Ya Rab! Beni halkın beyi et demem. Sevgilinin mahallesinin bir köpeği olsam da yeterlidir. / 103. Bu asi kulun nasıl ona layık bir ümmet olabilir? Mahallesinin köpeği olursam şükrederim. / 104. O Han, merhamet ocağıdır. Ağlayan, inleyen mahallesinin (kapısının) köpeklerini terk etmez. / 105. Yeter ki onun çevresinden uzak olmayayım. Çünkü bir gün bile onun çevresinde olmak bu canı sevindirir. / 106. İlahi! Sevgilinin aşkına yarın bu ah eden toprağı (kulu), bir zerre gibi yap ama. / 107. Sevgilinin kapısından geri çevirme. / Bu Makale Sıddik (Sözünün Eri) Olan Hz. Ebubekir'in Övgüsüdür / 108. Gerçek olan şudur ki Resulullah'ın ilk dostu Hz. Ebubekir Sıddik'tir. / 109. Resul'e malıyla ve başıyla satın alıcı olan (hizmet eden); mağaraya gizlendiklerinde Resul'den sonra ikinci bir kişi olan (bulunan) O'dur. / 110. Herkesten önce din yoluna girdiğinden dolayı yine herkesten önce cennetlere girecek olan da O'dur. 111. Cibril bana "Senin hayırlı ümmetin Ebubekir'dir." diyerek haber verdi.

Òaber virdi anuñçün baña Cibril
Òayırlu ümmetiñ Ebÿbekrdir bil
Ebÿbekr itdigi yerde iúÀmet
RevÀ olmaz anıñ àayra iúÀmet

Resÿlu'llÀha her kim olur ümmet
Olur vÀcib Ebÿbekre muóabbet

Bu MaúÀle Óaøret-i FÀryúuñ EvãÀfıdır

èÖmerdir pes ikincisi muóauúauú
Olubdur reéy-i ÚuréÀna muvaffauú

115 èÖmerdir cÀmiè-i emn ü èadÀlet
èÖmerdir úÀmiè-i küfr ü èalÀlet

èÖmerdir çün sirÀc-ı ehl-i cennet
èÖmerle virdi Óauú islÀma ziyet

Anuñçün didi ol kevneyne sulùÀn
FirÀr ider èÖmerden cin ü şeyùÀn

Leúadi's-tebşer ehlü's-semÀé
BÀ-selÀm èÖmer bedrü'd-dücÀ

Didi her kim iderse aña buàøi
Muóauúak ider ol kes baña buàøi

Bu MaúÀle Óaøret-i èOámÀniñ EvãÀfıdır

120 Üçüncü yÀr èOámÀn ibn-i èAffÀn
Kim oldur cÀmiè-i ÀyÀt-ı ÚuréÀn

Özi óilm ü edeble zeyn olubdur
Adı dillerde ziyye'l-nÿrın olubdur

CihÀnda virdi cennÀta bahÀyı
Ki tesòir eyledi mülk-i óayÀyı

/112. Ebubekir'in oturduğu yerde bir başkasının oturması uygun düşmez. / 113. Her kim Resulullah'a layık ümmet olmak isterse Ebubekir'i sevmesi gereklidir. / Bu Makale Hazreti Fârûk'un (Ömer) Övgüsüdür / 114. İkinci muhakkak Ömer'dir. Görüşleri Kur'an'a ugun olandır. / 115. Eminlik ve adaleti bir araya getiren; küfrü ve doğru yoldan sapmayı yok eden Ömer'dir. / 116. Cennet ehlinin kandili Ömer'dir. Hak İslam'a süsü Ömer ile vermiştir. / 117. O iki cihana sultan olan Resul, onun için: "Ömer'den cin ve şeytan kaçır." demiştir. / 118. Selam ile sema ehline müjdeler olsun ki Ömer karanlığın dolunayıdır. / 119. Her kim ona düşmanlık ederse bilsin ki bana da düşmanlık etmiş olur. / Bu Makale Hazreti Osman'ın Övgüsüdür. / 120. Üçüncü dost Affan'ın oğlu Osman'dır. Kur'an'ın ayetlerini bir araya getiren O'dur. / 121. Özü yumuşaklık ve edeple süslenmiştir. Adı dillerde "parlak görünüşlü" olarak söylenmiştir

ÓayÀsından utanırdı melekler
Anıñla faòr iderdi ne felekler

Óabìb-i Óaú anıñ óaúúında ey cÀn
Refiúimdir didi cennetde èOâmÀn

- (14. 125 Didi hem baña èOâmÀn ibn-i èAffÀn
Velidir dünyÀ vü èuúbÀda her an

Bu MaúÀle Ol èAliyyü' l-MurùazÀnıñ Vaãfıdır

Anıñ dördüncisi şìr-i ÒüdÀdır
Resýluñ yolına baş fedÀdır

èAlidir reh-nümÀ-yı òayl-i èirfÀn
èAlidir pìşvÀ-yı ehl-i imÀn

èAlidir menbaèı cýd u seòÀvet
èAlidir merd-i meydÀn-ı mürüvvet

èAlidir èÀrif-i èÀlem-i şeriàat
èAlidir vÀúf-ı sırr-ı óaúíúat

- 130 Buyurmuşdur Resýl-i Óaú muóaúúaú
Benimbu èÀlem-i diniñ şehri ancaú

EsÀsıdır anıñ Ebubekr Siddiú
CidÀrıdır èÖmer ber-vech-i taóúíú

Anıñ saúfıdır èOsmÀn ibn-i èAffÀn
èAlidir bÀb-ı şehri-èilm ü èirfÀn

Bu tertìb üzredir bu dine bünyÀd
Bu tertìbi bozanlar ola berbÀd

Bu MaúÀle Ol EvlÀd-ı Resýluñ Vaãfıdır

Óasan ile Óüseyn ãadreyn ü bedreyn
ÌmÀmeynü' s-saèideynü' ş-şahideyn

122. Cennetlere bedelini bu dünyada verdi. Çünkü O edep mülkünü elde etti. /123. Melekler onun edebinden dolayı utanırlardı. Felekler onunla övünürlerdi. /124. Hakkın sevgilisi Resul onun hakkında şöyle demiştir: “Ey dost! Osman benim cennette yoldaşımdır.” /125. “Affan’ın oğlu Osman, dünya ve ahirette her zaman bana dosttur.” Dedi. / Bu Makale Aliyyü’l-Murtaza’nın Övgüsüdür / 126. Dördüncü dost Allah’ın aslanıdır. Resul’un yoluna başını feda edendir. /127. İlim ve irfan atının yol göstericisi (kılavuzu); iman ehlinin önderi Ali’dir. /128. Cömertliğin kaynağı; yiğitlik meydanının merdi Ali’dir. /129. Şeriat âleminin ârifi Ali’dir. Gerçeklik sırrını bilen Ali’dir. /130. Allah’ın Resul’ü şöyle buyurmuştur: “Ben, bu din âleminin şehriyim. / 131. Onun temeli Ebubekir Siddik’tir. Gerçek suretiyle duvarı Ömer’dir. / 132. Affan’ın oğlu Osman, onun çatısıdır. İlim ve irfan şehrinin kapısı ise Ali’dir.

135 Olardır seyyideyn-i ehl-i cennet
Olardır nÿr-ı çeşm-i ehl-i minnet

Demişdir onlar için mÀh-ı kevneyn
RisÀlet taòtı üzre şÀh-ı kevneyn

Ki vardır bunlara bend-i muóabbet
İlÀhi eylegil sende muóabbet

RivÀyetdir daòı ol şems-i dinden
Óuseyn bedendürür hem Óuseynden

Daòı èammeyn kim o Óamza vü èAbbÀs
Ki Maómÿdeyindir èindallÀhi ve'n-nÀs

140 Daòı vÀcibdürür erbÀb-ı dîne
Muóabbet itmek aãÓAb-ı güzîne

Anın her biridir necm-i saèÀdet
İderler rÀh-ı MevlÀya hidayet

Bu MaúÀle PÀdişÀh-ı Dîn-i İslÀm Vaãfıdır

Olubdur pÀdişÀhlar ôıll-ı BÀri
CihÀnda ümmetiñ anlar medÀrı

(15. ÓuãÿãÀ óaøret-i sulùÀn Muóammed
Ola taòt-ı óilÀfetde müéeyyed

Gelüb pes ãulb-ı İbrÀhimden ol nÿr
İki başdan cihÀnı itdi maèmÿr

145 Ola ãadr-ı èadÀlet üzre úÀéim

133. Bu dinin temeli bu tertip üzeredir. Bu tertibi bozanlar berbat olurlar.” / Bu Makale O Resul’ün Çocuklarının Övgüsüdür / 134. Hasan ile Hüseyin; iki yürek ve iki dolunay, iki imam, iki uğurlu kişi, iki güzel sevgili. / 135. Cennet ehlinin iki efendisi; şükür ehlinin gözlerinin nuru onlardır./136. İki cihanın ayı, peygamberlik tahtı üzerinde iki dünya şahı onlar için şöyle demiştir: 137. ”Benim bunlara sevgi bağım vardır. Ey İlahi! Sen de onları sev.” /138. O, dinin güneşinden rivayettir ki Hüseyin bendendir ben de Hüseyin’den. /139. İki amcası Hamza ve Abbas’tır. Allah katında İnsanlar arasından iki övülmüş kişidir. /140. Din ehline bu seçkin ashaba sevgi ve saygı duymak vaciptir. / 141. Onların her biri birer mutluluk yıldızıdır. Mevla’nın yolunda kılavuzluk ederler. Bu Makale İslam Dininin Padişahının Övgüsüdür / 142. Padişahlar dünyada Allah’ın gölgesi, ümmetin de yardımcılarıdır.

143. Ayrıca Hazreti Sultan Muhammed (Mehmed) halifelik tahtında sağlam olsun. /144. O nur gibi olan padişah Sultan İbrahim’in soyundandır. İki baştan cihanı mutlu etmiştir. / 145. Adaletin başı olarak ayakta kalsın. Daima günleri iyi olsun. /146. Varlığı dünyayı aydınlattı. Hak onu doğruluk ve adalet ile yaşatsın. /147. Mevla ona anlayış ve hoşgörü versin. Böylece mazlumlarını her zaman korusun. /148. Bu güzel dünyaya gölgesini düşürdüğünde karanlık son buldu. / 149. Hak onu müminlere bahşederek o sultanı ikinci fatih yaptı. /150 Muhammed Han dördüncüdür, derin bir hali vardır. İsminin harfleri onun için işaret olmuştur.. /151. Çünkü o şah devletin dininin fidanı olduğu için Allah onun ömrünü mutlu kılsın. / 152. O önder, soyu gibi fethedici olsun.

Güni günden yeg ola devr-i dâeim

Vücydı itdi dünyâyı münevver
İde Óaú èald u dâd ile muèammer

Vire Mevlâ aña fehm ü ferâset
İde maôlÿmlarıñ her dem òırâset

Cihân-ı mehveş âaldıúda sâye
İrişdi ôulmet-i ôılla nihâyet

İdüb müéminlere Óaú anı iósân
Kim oldı fâtió-i âânı o sulûân

150 Muóammed òân râbièdir derin hâl
Óurÿf-ı ismi olmuşdur aña dâll

Nihâl-i dîn-i devletdir çün ol şâh
Ki ber-òydâr-ı èömr ide ol Allâh

Ola cecdi gibi fâtió o server
İde fetó-i Giridi Óaú müyesser

Urub şimşir-i dîn ile Frengi
Úızıl úana boyayub vire rengi

Seniñ èavnıñ ile dîn-i Muóammed
Ola sulûân Meómed ile müéyyed
155 èAziz it dîn-i islâmı ilâhi
Óaúir it müşrikin rÿÿ-ı sipâhi

Úadimî ola gelmişdir bu èâdet
Kişi maóbybı òaãmına èadâvet

Cihânda nitekim bir èâciz insân
Virir çün sevdiğiniñ yolına cân

Óabibiñ dînidir àayret seniñdir
Úamu èâcizlere nuâret seniñdir

Hak, Girit'in fethini onun için kolay kılsın. /153. Dinin şimşiri ile Frengi vurup kızıl kana boyayarak böylece (kızıl) renk versin. /154. Senin yardımınla Hz. Muhammed'in dini, Sultan Mehmed ile sağlam (devamlı) olsun. /155. İlahi! İslam dinini muhterem et. Müşrikin askerinin yüzünü değersiz kıl (aşağı et). /156. Eskiden beri bu âdet sürmüştür. Kişi sevdiğinin düşmanına düşmandır. /157. Dünyada aciz bir insan sevdiğinin yoluna canını verir. /158. Sevdiğinin dinidir, gayret sana aittir. Bütün âcizlere yardım da ancak sana aittir. /159. İlahi! Sevdiğinin düşmanlarıdır bunlar. Bundan dolayı ne kadar intikam alsan uygundur. /160. Müslümanların gazilerini senin yardımınla üstün gelmişlerden eyle. Müşriklerin âsilerini senin gazabına uğramış olanlardan eyle. /161. O padişah her zaman üstün gelmiş ve zafer kazanmış olsun. Allah'tan bunu dilerim. /162. Hak, temiz olan gayretle çalışanı, mükemmel bir olgunluk ile mübarek etsin. /163. İlahi! O talihli şahı adalet ile her zaman tahtın süsü kıl. /165. Hak Teâla, olgunlukla o güzel yüzünü güneş gibi aydınlık dolu ve yüce yapısın. /166. Onun döneminde eziyet yoktur. Halk rahattır.

İlÀhi sevdiğini düşmenleridir
Ne deñlü intiúam itseñ yeridir

160 áuzÀt-ı müslimîni eyle manâýr
Buàat-ı müşrikini eyle maúhýr

ÒudÀdan dilerim kim ol şehinşeh
Ki manâýr u muôaffer ola her gÀh

İde Óaú muúdim-i pÀkin mübÀrek
KemÀl-i pîr ide ol Óaú tebÀrek

İlÀhi her dem ol şÀh-ı civÀn-baòt
èAdÀlet ile ola ziver-i taòt

(16. Döne úuüb-ı murÀdı üzre devrÀn
Ne kim maúâýd iderse bula her an

165 CemÀl-i bÀ-kemÀlin Óaú TeeÀlÀ
İde öyrşid-veş pür-nýr u aelÀ

Anıñ devrinde olmaya eziyyet
Ola Àsyde vü rÀhat raèiyyet
Budur maúsýdumuz Óaúdan ki her an
CihÀn úurduúca úura Àl-i èOsmÀn

Bu MaúÀle ÖÀkiri-i Hoş-nevÀnuñ Vaáfıdır

Hem üstÀdım efenêim ÖÀkir idi
Úamu fende naôîr-i nÀdir idi

Olub ismi Óasan òulúın Óüseyni
ÒudÀ virmişdi èirfÀn ile nýri

170 Olubdı öikr ile meşhýr-ı ÀfÀú
NevÀsıdır àıdÀ-yı rýó-ı èuşşÀú

İmÀmında gözedüb penc-gÀhı

175. Elin altındaki sazın perdesini, gerdaniyye buselik makamını tertip etmiştir. Bu onun arzusuydu. / 176. Teravihte söylenilen tesbihatlar, minarede söylenen ilahiler ona aittir. / 177. Mevlevilerin yapmış olduğu sema esnasında söylenilen ilahiler, başlangıcındaki tüm eserler ona aittir.167. Hak'tan her zaman dileğimiz şudur ki dünya var oldukça Osmanlı ailesi de varlığını devam ettirsin. / Bu Makale Güzel Sesli Bir Zakir'in Övgüsüdür / 168. Üstadım efendim Zakir'di. Bütün büyük dağ (üstatlar) içinde benzeri çok azdı. / İsmi Hasan olup huyu Hz. Hüseyin gibidir. Allah ona irfan ile nur vermişti. /170. Zikir ile ufukların (gökyüzünün) meşhuru olmuştu. Âşıkların ruhunun gıdası onun sesiydi. / 171. İmamlığında penc-gâh makamını icra edip aylarını ve yıllarını ibadette geçirdi. /172. Hal ehlinin yüzü akıydı. O kavuşma ehlinin sözü, sağlam (kuvvetli) idi. / 173. Irak, Hicaz, İsfahan'ı, dünyayı makamlarıyla gezdi. / 174. Arap ve Acem'de benzeri yok desem sözüm doğru olur, zıttı söylenmez.

èİbÀdetde geçirdi sÀl ü mÀhı

Yüzi aàı idi ehl-i aóvÀliñ
Sözi äaà idi ol ehl-i vuãÿluñ

MaúÀmÀt ile seyr idüb cihÀnı
èİrÀúı vü ÓicÀzı İáfahÀnı

Naôiri you disem èArab u èAcemde
Sözüm rÀstdır òilÀfım you bu demde

175 HevÀ zir-i yedin didi müretteb
Ki gerdÀniyye ile bÿselik heb

TerÀvih içre tesbióÀt anıñdır
MinÀre üzre temcidÀt anıñdır

SemÀe içre ilÀhiyyÀt anıñdır
Uãÿlde cümle teélifÀt anıñdır

Olubdı ôÀt-ı pÀki pür-maèÀrif
Anıñ her bir kelÀmı pür-leùÀéif

Begim kesb ile irmez aña insÀn
Pes aña dÀd-ı Óaú idi o èirfÀn

180 Úamu gÿyendeler cÿyendesiydi
Bu DÀèi kem-terin bir bendesiydi

Naôar idüb baña ol iòtiyÀrım
Anıñladır cihÀnda iftiòÀrım

Bülend ola maúÀmı cennet içre
áariú ola revÀnı raómet içre

Bu MaúÀle İbtidÀé-i Vaãf-ı ÓÀlimdir Benim

(17. Gel ey dil başla bülbül-veş fiàÀna
BeyÀn it sergüzeştiñ yana yana

178. Onun temiz zatı çok bilgiliydi, her sözü ise güzellik doluydu. / 179. Beyim insan ona çalışmak ile ulaşamaz. Çünkü o ilim ve marifet ona Allah'ın vergisiydi. / 180. Tüm söyleyicilerin araştırdığı kişi oydu. Bu aciz Dai onun bir kölesiydi. / 181. O efendim bana baktı. Bu dünyada benim övünmem onunladır. / 182. Cennet içinde makamı yüksek olsun. Ruhu rahmet içinde daldırılmış (yer almış) olsun. / Bu Makale Benim Halimin Nasıl Olduğunun Başlangıcıdır / 183. Ey gönül! Gel, bülbül gibi inlemeye başla. Yanarak maceramı anlat. / 184. Bu dünyada aşk ile meşk gizli olmaz. Gönلünü aç, kurumasın. / 185. Gam bucağımı yurt edindiğin yeter. Gönül ocağımı kederle yaktığın yeter. 186. Varlığın sürekliliği yoktur bilirsin. Bundan dolayı âşıklar defterine yürü git ismini yaz. / 187. Aşkın gamına nasıl tutuldun? Sevgilinin ayrılığı sana neler yaşattı? / 188. O gül gibi bedeni olan sevgiliden nasıl diken yarası yedin? O gonca gibi ağzından ne kanlar yuttun.

NihÀn olmaz cihÀnda èaşú ile meşú
èAyÀn it tÀ derÿnuñ olmaya òuşk

185 Yeter meévÀñ idindiñ àam bucaàın
Yeter yaúdiñ elemle dil ocaàın

Bilürsiñ yoúdur bünyÀdı cismiñ
Yüri yaz defter-i èuşşÀúa ismiñ

Niçe olduñ àam-ı èaşúa giriftÀr
Ne işler geçdi saña hicr-i dil-dÀr

Ne zaóm-ı òÀr yediñ ol gül bedenden
Ne úanlar yutduñ ol àonca dehenden

Óabibiñ itdi mi derdiñe emsem
Ùabibiñ urdı mı zaómıña merhem

190 Nice àarú eyledi deryÀ-yı óasret
Nice óarú eyledi pes nÀr-ı firúat

Nice aldırđıñ elden şÀhbÀzıñ
Nice fÀş oldu òalúa gizlü zÀrıñ

Nice irdi yoluñ hicrÀna Àòir
Neler çekdiñ felekde söyle bir bir

Bu deñlü àam ki çekdiñ irte gice
BeyÀn eyle neye irdi netice

Yazub derd-i derÿnuñ bir kitÀb it
áam-ı èaşú içre nÀmıñ müsteùÀb it

195 Olub èÀlemde bir şirìn óikÀyet
Óúunsun óasb-i óÀliñ tÀ úıyÀmet

Añılsun èaşú ile nÀmıñ cihÀnda
Muóabbet genci úalmasun nihÀnda

Ídüb her bÀbda andan maúÀli

189. Sevgilin derdine ilaç oldu mu? Doktorun yarana merhem vurdu mu? / 190. Hasret denizine nasıl batırdı seni? Ayrılık ateşinde nasıl yaktı seni? /191. O doğan kuşu gibi güzel, yakışıklı sevgilini elinden nasıl aldırđın? Halka, senin gizli inlemen nasıl duyuldu? /192. Yolun sonu nasıl ayrılığa ulaştı? Bu dünyada neler çektiñ? Hepsini bir bir anlat. /193. Gece gündüz bu kadar gam çektiñ. Nasıl sonuçlandığını anlat. /194. Gönlünün derdini yazıp bir kitap haline getir. Aşkın gamı içinde adın güzel olsun. /195. Dünyada güzel bir hikâye olup kıyamete kadar senin bu dertleşmen (sohbetin) okunsun. / 196. Cihanda adın aşk ile anılsın. Sevgi hazinesi gizlide kalmasın. / 197. Her bölümde ondan söz edip nasihatten de geri kalma. / 198. Bu kissa mecazî yüzdendir (mecazi anlamda). Gerçeklik ehli de bundan bir hisse alsın. /199. Herkes istediğince kendisine nasibini alıp bu garibi anarlar. / 200. Fakat sözünü gayret ile yakıcı yap. Hararet ile göğsünü parça parça et.

Naãíóatden daòı olmaya òÀlı

Olub rÿy-ı mecÀzide bu úıããa
Óaúıúat ehli daòı ala óiããe

Alub herkes murÀdınca naãibi
Ki şÀyed yÀd iderler bu àaribi

200 Velì saèy ile sözüñ sÿz-nÀk it
ÓarÀret ile sineñ çÀk çÀk it
NevÀñı gÿş iden èuşşÀú her dem
Göyünüb özi ùola gözleri nem

KitÀbıñ óuuyanlar úala ùaña
Yürekden acıyub raóm ide saña

Olanlar ayrılıú derdine hem-dem
Ayırmaya yanından bunu bir dem

(18. s.)

Şu kim aldıra yÀr-i nÀzeninin
Bunuñla egleye úalb-i óazinin

205 Oàul úız aldıran baba vü ana
Teselliler vire bunuñla cÀna

Ki dört faãl ola dünyÀ-veş kitÀbıñ
Naôar iden bile nième'l-meéÀbıñ

Ki ol dibÀcedir hem naèt-i Aómed
SaóÀbe vaãfı ile òan-ı Mehmed

İkinci faãl ola yeés ü mÀtem
Pes oldur óÀl-i èÀlem mÀ-teúaddem

Gelen gider úonan geçer hemişe
Cemiè-i nÀs òayrÀndır bu işe

210 DuèÀ vü zÀr ola dördünci faãlı
DuèÀdır çünki her maúãÿduñ aãlı

/201. Her zaman senin sesini dinleyen âşıkların içleri yanıp gözleri yaşla dolsun. / 202. Kitabını okuyanlar şaşakalsınlar. Sana yürekten üzülp acısınlar. /203. Ayrılık derdiyle arkadaş olanlar bunu bir an bile yanından ayırmassınlar. / 204. Nazlı yârini kaybeden hüznü kalbini bununla oyalasın. /205. Oğlunu veya kızını kaybeden anne ve baba bununla kendisine teselliler bulsun. /206. Senin kitabın dünya gibi dört bölümden oluşmaktadır. Bakanlar, (kitabının) sığımlacak en güzel yerini bilsinler. / 207. Hz. Ahmet na'tı, sahabe ve Mehmet Han'ın niteliği (anlatılması) giriş kısmıdır. / 208. İkinci bölüm üzüntü ve matemdir. Çünkü benim geçmişteki dünya halim odur. / 209. Daima bu dünyaya gelen gider, konan geçer. Bu durum karşısında bütün insanlar hayrette kalmışlardır. /210. Dördüncü bölüm dua ve ağlama olsun. Çünkü her gayenin temelinde dua vardır. /211. İnsan olan duadan el çekmez. Her zorluk dua ile kolay olur. /212 Bütün zikirlerin güzelliği duadır. İbadetlerin özü duadır.

DuèÀdan çekilmez el pes olan insÀn
DuèÀ ile olur her müşkil ÀsÀn

Úamu öikriñ duèÀdır belki naàzı
İbÀdÀtıñ duèÀdır zirÀ maàzı
DuèÀ ile ÒudÀdan umub inèÀm
Ki tÀ buña müyesser ola itmÀm

Ki dört faâl olmanıñ budur meéÀli
Göñül dört óÀlden olmadı óÀli

215 Biri cevr-i óabib biri muóabbet
Üçüncü mevt dördüncüsü firúat

Ki úara úış idi yÀriñ cefÀsı
Velì faâl-ı bahÀr vefÀsı

Hararet ile yÀya beñzerdi yeési
FirÀú-ı zemheride olur miúyÀsı

Bu dört aóvÀliñ hergiz olmadı dýr
Bu derd ile derýnum oldu maàdýr

Bu derdi virmeye bir úuluna Óáu
Bu dört derd neyledi bu bendeye baú

Bu MaúÀle ÓÀle Temâil ÚÀle Teéyid Oldı Bil

220 Meger kim ò`Àce Naãre'd-din bir gün
Evì úamına çíúmuş bir iş için

Ayaàı sürçüb anıñ yere düşmüş
EóibbÀsı gelüb başına üşmüş

Dimişler kim neyatarsın nedir óÀl
CevÀbında dimiş ol daòı fi'l-óÀl

Ne ãorarsın benim óÀlim görürsün
Eger sen daòı düşdüñse bilürsün

213. Allah'tan dua ile iyilik etmesini isteyip kolaylıkla (eserimi) tamamlayayım. / 214. Dört bölüm olmasının anlamı şudur: Gönül dört halden kurtulamadı. /215. Biri sevgilinin eziyeti, biri sevgi, üçüncüsü ölüm, dördüncüsü ayrılıktır. /216. Yârin eziyeti kara kış; vefası ise bahar mevsimiydi. /217. Onun üzüntüsü, hararet ile yaz mevsimine benzedi. Zemheri gibi olan ayrılığında bu dengi olur. / 218. Senin bu dört halin (senden) hiç uzak olmadı. Bu dert ile gönlüm mağdur oldu. / 219. Allah, bu derdi bir kuluna dahi vermesin. Çünkü bu dört dert bu köleye ne yaptı bir bak. / Bu Makale Hâle Örnek Söze Destek Oldu Bil / 220. Nasrettin Hoca bir gün bir işin evinin damına çıkmış. / 221. Ayağı sürçüp yere düşmüş. Dostları başına üşüşmüş. /222. Ne yatarsın bu ne hâl demişler. O da hemen şu cevabı vermiş. /223. Benim hâlimi görüyorsun, hala ne soruyorsun? Eğer sen de düştüysen ancak beni öyle anlarsın.

- (19. Benim daòı aña beñzer miâÀlim
Ki başına gelen añlar maúÀlim
- 225 Úulaà ur imdi bu èabd-i øaeife
Gelür óÀlim saña gerçi laùife
- Efendi sergüzeştimdir bu óÀlÀt
Degildir àayrıdan naúl u rivÀyÀt
- äaúın daòl itme ey yÀr olma deñsiz
Seniñ de başıña gelmeye añsız
- HezÀr aósente cihÀnda ol lebíbe
Ki buyurmuşdurur men-àÀbe àıybe
- Eger çi olsa da bir iş faøihet
Alur èÀrif olan andan naâíoat
- 230 Hele gÿş it muúaddem bu maúÀli
Ki inâÀf idesin bilüb meéÀli
- Efendi cümle èuøvuñ luùf-ı Haúdır
VelÀkin cümleden enfaè úulaúdır
- Úulaúdır eyleyen MevlÀyı iðèÈan
Úulaúdır diñleyen èilm ile ÚurèÈan
- İder göz äunè-ı MevlÀyı temÀşÀ
Úulaú ider veli ol sunèı ifşÀ
- Nebilerde äamem vÀúıè degildir
Muóáuáúú bil èamÀ mÀniè degildir
- 235 Pes imdi eylegil şundan úıyÀsı
Bilesin elzem olan èafv-ı nÀsı
Kişiyè lÀzım olan pes úulaúdır
Veli óıfòında zaómet arturaúdır
- Ne deñlü artıú ise nefèi anıñ

224. Benim de örneğim ona benzer. Benim sözümlü ancak başına gelen anlar. /225. Şimdi bu zayıf kula kulak ver (dinle). Gerçi onun hali sana şaka gibi gelir. / 226. Efendi bu hâller benim kendi maceramdır. Başkasından aktarma veya söylenti değildir. /227. Ey dost sakın karışma, densiz olma. Çünkü ansızın bir gün senin de başına gelmesin. /228. Dünyada o akıllı olan kişiye aferin ki bir kuru ormanından gizli ol, dedikodu etme, buyurmuştur. /229. Eğer ki bir iş edepsiz de olsa arif olan ondan kendisine bir ders çıkarır. / 230. Öncelikle bu sözü dinle ki anlamını bilip insaf edesin. / 231. Efendi! Bütün uzuvların Allah'ın lütfudur. Fakat hepsinden faydalı olan kulaktır. / 232. Mevla'yı dinleyen (anlayan) kulaktır. İlim ile Kur'an dinleyen kulaktır. /233. Göz Allah'ın yarattığını seyredir. Fakat kulak, o yaratılanı (yapılanı) ortaya çıkarır. /234. Şimdi şundan kıyas et ki insanın affı için gerekli olanı bilesin. /235. Peygamberlerde sağırılık yoktur. Muhakkak bilmelisin ki onlara körlük engel olmaz.

O denlü mycibidir pes ziyÀniñ

Úulaú açıkdurur nolsa işidir
Úulaàı óifô àÀyet merd işidir

Úaparsın diliñi dişle ùudaúla
Úaparsın gözi kirpikle úapaúla

240 Úulaàa var mıdır çÀreñ efendi
Ne vech ile urursun aña bendi

Úulaúdır çün muúaddem işiden söz
Pes andan ãoñra her ne ise görür göz

Ki bunlar èÀúibet-i úalb ider kÀr
Kim anı dönderir çÀr u nÀ-çÀr

MülÀyimdir göñül itmez taòallüf
Neye sevú iseñ eyler taèaúuuf

Úulaúdır her ne ise eyleyüb gÿş
HemÀndem dil olur ol demde bi-hÿş

(20. 245 Olalar göz úulaú çün kim per ü bÀl
Göñül muràın uçururlar beher óÀl

Göñül çün lÀnesinden ide pervÀz
Úutar lÀ-büdd anı bir çeşm-i şehbÀz

Óaãer it her sözi úoyma úulaàa
Ki elden düşmeyem dirseñ ayaàa
Eger çi adam ider gÀhi àaflet
Muúadder her ne ise olur elbet

Her işde óikmeti vardır ÒudÀniñ
Saña lÀzım degildir èilmi anıñ

250 Úulaàımla gözümde gördiğim ben

236. Kişiyeye lazım olan kulaktır. Fakat kişinin hafızasındaki saklama zahmetini arttırır. /237. Onun faydası ne kadar fazla olursa zararı da o kadar olur. / 238. Kulak açıktır, her şeyi duyar. Bundan dolayı kulağı sakınmak mert işidir. /239. Dili dişle dudakla; gözü kirpikle kapakla kapatırsın. /240. Efendi! Kulağa çaren var mıdır? Onu nasıl engelleyebilirsin? / 241. Öncelikle sözü işiten kulaktır. Göz ondan sonra her neyse görür./242. Bunlar kalbin gidişatını belirler. Onu ister istemez (yolundan) döndürürler. /243. Gönül yumuşaktır, değişmez. Neye gönderirsen merhamet eder (ona yönelir). // 244. Her şeyi duyan kulaktır. O anda (duyduğunda) gönül akılsız olur. /245. Göz ve kulak, kanat olduğunda (onların) her biri gönül kuşunu uçururlar. /246. Gönül yuvasından uçtuğunda onu, kaçamayacak şekilde bir doğan gözlü tutar. /247. Elden ayağa düşmeyeyim dersen eğer her sözü duyma, kendini bundan sakın.

248. Eğer ki insan ara sıra gaflete düşerse alınaya yazılan olur. / 249. Allah'ın her işte bir hikmeti vardır. Onun ilmi sana lazım değildir. / 250. Ben kulağımla duyduğumu gözümle gördüğümü bir bir sana anlatayım. Bunu benden dinle. / Bu Makale Benim Dertleşmemdi Ama Ah Ne Yapayım / 251. Ben Dai, dünyadan elimi eteğimi çekmiştim. Gece gündüz hayır için çalışırdım./ 252. İşim her zaman, iyilik ve kendimi ibadete vermektir. Ahireti

Diyim bir bir saña güş eyle benden

Bu MaúÀle Óasb-i ÓÀlim İdi AmmÀ Nidem Áh

CihÀndan el yumuş idi bu DÀèi
Olurdum gice gündüz òayra sÀèi

äalÀó u zühd idi kÀrım hemişe
Ûutardım Àòiret úaydını pişe

Yoà idi òÀùırımnda àayrı efkÀr
Okurdum rÿz u şeb evrÀd u ezkÀr

Olub bir mekteb içinde muèallim
Dimezdi kimse baña lÀ-nusellim

255 Ûolardı mektebimiñ içi äıbyÀn
İderdim anlara taèlim-i ÚurèÀn

Olub beş vaútde miórÀba mülÀzım
Bu maènÀlarda ancaú baña lÀzım

Degildim òalkuñ aà u úarasında
Oturmazdım èavÀmıñ arasında

Dilimden òevú u şÀdi gitmiş idi
Yaşımda erbaèine yetmiş idi

Aàarmaàa ùutubdı yüz äaúalım
Yaşarırdı gözüm gidüb mecÀlim

260 Øaèafdan dÀéimÀ bımÀr idim ben
Vücÿdumdan daòı bì-zÀr idim ben

Yoà idi dilde Àrzÿ èiş ü nÿşa
Yeterdi rÿz u şeb bir nÀn-ı tÿşe

Göñül mÀéil degildi bu fenÀya
HemÀn ancaú beúÀya vü liúÀya

Bu óÀl üzre iderdim zindegÀnı
Bu idi bu faúır óÀl ü şÀnı

hatırlayıp bir şeyler yapmayı adet edinmiştim. / 253. Aklımda başka düşünceler yoktu. Gece gündüz dualar okurdum. / 254. Bir okul içinde öğretildim. Kimse bana biz ona güvenmiyoruz demezdi. / 255. Okulumun içi öğrenci dolardı. Onlara Kur'an öğretildim. / 256. Beş vakitte mihraba tutunurdum (yönelirdim). Çünkü ancak bu anlamların bana lazım olduğunu bildim. / 257. Halkın ağında karasında değildim. Cahil halkın arasında oturmazdım. / 258. Gönlümden zevk ve mutluluk gitmişti. Yaşım kırka ulaşmıştı.

TemÀşÀ it ne óÀl uàradım ben
Taèaccüb idesin gÿş idicek sen

- (21. 265 Muúadder olan elbet olur imiş
Kişiniñ başına neler gelür imiş

Bu MaúÀle Gör Bu DÀèi-i Derd-mendi Neyledi

İşit imdi benim rÿh-ı revÀnım
Alub yanıma bir gün òÀnedÀnım

Eyü kim söyleşüb èörf-i kelÀmı
Güzel baóâe irdi söz niôÀmı

Didi mektebde şol ibn-i fülÀna
MuèÀdil gelmedi devr-i zamÀna

ÒudÀ Óaú içün aşurı güzeldir
Güzeller içre àÀyet bi-bedeldir

- 270 Nedir anda olan ol gül yañaklar
Nedir anda olan laèlîn dudaúlar

Nedir anda olan o çeşm ü ebrÿ
Nedir anda olan ol èanberin mÿ

Nedir anda olan ol sib-àab-àab
Nedir anda olan ol şekerin leb

Nedir anda olan ol nÀzük eller
Nedir anda olan ol ince beller

Nedir anda olan ol yÀl ü ol bÀl
Nedir ol aú boyunda ol siyeh òÀl

259. Yüz sakalım ağarmaya başlamıştı. Gücüm kalmayıp gözüm yaşarırdı. / 260. Zayıflıktan dolayı her zaman hastaydım. Bedenimden rahatsızdım. 261. Gönlümde yemek içmek için hiç istek yoktu. Gece gündüz bir parça ekmek yeterdi. /262. Gönül bu yokluğa (dünyaya) yönelmiyordu. Ebediliğe ve kavuşmaya meylediyordu. /263. Hayatımı bu şekilde geçirirdim. Bu fakir hâlim böyleydi. /264. Ne hale uğradığımı seyret. Çünkü dinleyince şaşakalacaksın. /265. Takdir edilen elbette olurmuş. Kişinin başına neler gelirmiş. / Bu Makale Onun Bu Dertli Dai'yi Ne Duruma Getirdiğidir Gör / 266. Benim sevgilimi şimdi dinle. Bir gün ailemi yanıma alıp. / 267. Güzel bir şekilde mahalli kelamı (sohbeti) konuşurken söz güzel bir bahse geldi. /268. Okulda filanın oğlu var dedi. Bu dünyaya (zamana) onun dengi gelmedi. /269. Allah hakkı için aşırı güzeldir. Güzeller içinde eşsizdir.

270. Ondaki o gül yanaklar, la'l gibi dudaklar nedir? / 271. Ondaki o göz ve kaş; anber gibi simsiyah saç nedir? / 272. O elma gibi olan gıdık, o şeker gibi olan dudak nedir? /273. O nazik eller, ince beller nedir? /274. O boy bos, o ak boynundaki siyah ben nedir? / 275. O güzellik ve huylar nedir? Onu görüp meyletmeyen var mıdır? / 276. Onda olan o boy bos nedir? Sanki kıyametin bir işaretidir. /277. O ak sine (göğüs) nedir? Billura benzer. Baştan ayağa kadar nura benzer. / 278. Ağzı mercandan yapılmış hokkaya benzer. Dişleri içinde inci tanesine benzer. / 279. Yanağı dünyayı aydınlatan güneşe benzer. Yüzü söze, kaşı mihraba benzer. /280. Taze fidan gibi olan boyu tubaya benzer. Güzel yüzü hurilere benzer. /281. Oturduğunda muma, gittiğinde (güneşin ışığının kaybolması) aya benzer. Edası (işvesi) konuşan papağana benzer.

275 Nedir anda olan óüsñ ü şemÀéil
Anı kimdir görüb olmaya mÀéil

Nedir anda olan ol úadd ü úÀmet
Meger oldur úıyÀmetden èalÀmet

Nedir ol sine aú billÿr beñzer
Ki başdan ayaàa dek nÿra beñzer

DehÀnı óóúúa-i mercÀna beñzer
İçinde dişleri dürdÀne beñzer

èİÖÀrı mihr-i èÀlem-tÀba beñzer
Yüzi kile úaşı miórÀba beñzer

280 NihÀl-i úÀmeti üybÀya beñzer
CemÀl-i behceti hÿrÀya beñzer

Otursa şemèa gitse aya beñzer
EdÀsı üÿüi-i gÿyÀya beñzer

Nedir èÀrılda ol òÀl-i siyeh-fÀm
Gümüş micmerde gÿyÀ èanberin òÀm

Levend-Àne ol úarz u üslÿb
CihÀnda var mıdır bir böyle maóbÿb

Nedir ol oturuşlar ol duruşlar
Nedir ol pÀdişÀh-Àne revişler

(22. 285 Nedir ol nÀz u şive eyleyişler
Ya istiànÀ ile ol söyleyişler

Nedir ya anda ol şirin gülüşler
Ya ol şirin gülüşlerle gelişler

Nedir anda olan óüsñ-i edÀlar
Nice úul olmaz ol şÀha gedÀlar

282. Yüzdeki o siyah renkli ben nedir? Sanki gümüş buhurdanlıktaki çiğ (yakılmamış) anberin gibidir. / 283. O yiğitçe tarz ve davranışta bulunan sevgili gibi bu dünyada başka var mıdır? /284. O oturuşlar, duruşlar; o padişah gibi yürüyüşler nedir? / 285. O naz ve şiveler; nazlanarak söyleyişler nedir? /286. Onda o tatlı gülüşler, gelişler nedir? / 287. Onda güzel edalar nedir? O şaha bu köleler nasıl kul olmasınlar. / 288. Öyle bir fettana kim tutulmaz? O saçı Leyla'ya kim Mecnun olmaz? / 289. Öyle bir Şirin'e kim Ferhat olmaz? / Öyle bir Hurşid'e kim Ferahşad olmaz? /290. O Azra gibi yanağı olana kim Vamık olmaz? Göğsünü kim parça parça etmez? / 291. Onun gibi civanı (genci) kim sevmez? Onun yoluna kim can vermez? /292. Bu (hanedanından olan kişi), onun güzelliğini anlatınca (haber verince) ben kulaktan duyduğumla ister istemez ona âşık oldum. / 293. Sabah olunca okul açıldı. Öğrenciler gelip düzenli bir şekilde oturdular.

Kim olmaz öyle bir fettÀna meftÿn
Kim olmaz ol ãaçı LeylÀya Mecnÿn

Kim olmaz öyle bir şirine FerhÀd
Kim olmaz öyle Òurşide FefÀhşÀd

290 Kim olmaz VÀmiú ol èAörÀ èiöÀra
Kim itmez sinesini pÀre pÀre

Ya kim sevmez anıñ gibi civÀnı
Ya kim virmez anıñ yolına cÀnı

Anıñ óüsnüni bu itdikde işèÀr
Úulaúdan èÀşíú oldum çÀr u nÀ-çÀr

äabÀó olub açıldı çünki mekteb
Gelüb ãıbyÀn oturdılar müretteb
Úamudan ãoñra gördüm geldi ol öÿr
Boyunda Muãóafi nÿr èalÀ nÿr

295 ÒudÀ Óaúúı efendi budur andım
HemÀndem mektebe nÿr indi sandım

MuúÀbildi baña taèÿin-i mekÀnı
Naôar itdim aña çün kim nihÀnı

Ne görsem didiginden beş ziyÀde
Elimden gitdi ol demde irÀde

Nice yıllar idi gelüb giderdi
Bu DÀèiden èilm taóãıl iderdi

İşitmeyince anıñ bu sözünü
Ben anıñ görmemişdim gün yüzünü

300 Eger çi gördüm ol gün gün yüzünü
Baña gösterdimi gör gün yüzünü

Bu MaúÀledir İden Keyfiyyet-i èAşúı BeyÀn

294. Hepsinden sonra o hurinin geldiğini gördüm. Boynundaki parlayan bir nur gibi (nurlu) olan Mushaf'ı vardı. / 295. Efendi Allah hakkı için yemin ederim ki o an okula nur indi sandım. /296. Oturduğu yer benim karşımdı. Gizlice ona baktım. / 297. Ne görsem dediğinden beş katı fazlaydı. O anda iradem elimden gitti. / /298. Yıllardır (okula) gelip giderdi. Bu Dai'den ilim öğrenirdi. / 299. Onun bu sözünü işitinceye kadar onun o güneş gibi olan yüzünü görmemiştim. /300. Onun yüzünü günden güne gördükçe bak bakalım o bana gün yüzü gösterdi mi? / Bu Makale Aşkın Niteliğini Anlatır / 301. Gel şimdi şunu gör ki aşkın hükümdarı ulaştı (tahta çıktı). Aşk askeri kalp kalesini kuşattı. / 302. Aşkın sancağı gönül suruna dikildi. Dalgın (dikkatsiz) olma, aşkın nevbeti çalındı. / 303. Aşk padişahı kalbimi ele geçirdi. Aşkın yolu gam diyarına doğru açıldı / 304. Aşkın zamanı gökten gelen bir karardır. Aşkın kederi sonsuz bir beladır.

Gel imdi gör irişdi dÀver-i èaşú
Úuşatdı ólân-ı úalbi èasker-i aşú

Dikildi sÿr-ı dilde rÀyet-i èaşú
Çalındı àÀfil olma nevbet-i èaşú

Musaòòar eyledi úalbim şeh-i èaşú
Açıldı àam diyÀrına reh-i èaşú

(23. 305 ÚaøÀ-yı ÀsumÀnıdır dem-i èaşú
BelÀ-yı cÀvidÀnıdır àam-ı èaşú
Ne bilsün úatmayan Àlam-ı èaşúı
Ne bilsün çekmeyen hem dÀé-ı èaşúı

Ne bilsün gitmeyenler rÀh-ı èaşúa
Ne bilsün olmayan úul şÀh-ı èaşúa

Ne bilsün başına gelmeyen adam
Ne bilsün olmayan bu èaşúa hem-dem

Bu bir renc ü èaraødır adıdır èaşú
Bir oñulmaz maraødır adıdır èaşú

Begim bu èaşú bir deryÀ-yı àamdır
Bunuñ her gÿşesi renc ü elemdir

310 BelÀ girdÀbıdır èaşúıñ feøÀsı
HelÀk itmekdir anıñ muúteøÀsı

Efendi èaşú işi ÀsÀn degildir
Bu rehden gelmeyen insÀn degildir

Sözüm yoúdur benim her bir meøÀúa
Ne bilsün itmeyenler istiðÀka

èAceb mesmÿeuñ olmuş mıdır ey cÀn
Niçün çoban olubdur şeyò-i àanéÀn

Niçün Mecnÿn olubdur Úays-ı èÀúil
Niçün oldı èaceb LeylÀya mÀéil

305. Aşkın kederlerini tatmayan, aşk derdini çekmeyenler aşkı nereden bilsinler? / 306. (Aşka) gitmeyenler aşkın yolunu bilemezler. Aşk padişahına kul olmayanlar bilemezler. / 307. Başına gelmeyen, aşka dost olmayanlar bilemezler. / 308. Bu bir dert ve sıkıntıdır. Tedavi edilmez hastalıktır. İşte onun adı aşktır. / 309. Beyim, aşk bir gam denizidir. Bunun her köşesi dert ve kederdir. / 310. Aşkın sonsuz genişliği bela girdabı gibidir. Onun görevi helak etmektir. / 311. Efendi! Aşk işi kolay değildir. Bu yoldan gelmeyen de insan değildir. / 312. Kimsenin zevkine benim sözüm yoktur. Zevk almayanlar bu lezzeti bilemezler. / 313. Ey can! Acaba Şeyh-i San'ân neden çoban olmuştur? Bunu duydun mu? / 314. Akıllı Kays neden Mecnun oldu? Niçin Leyla'ya meylettii? / 315. Ferhat, Şirin'e neden gönül verdi? Kendi vücudunu onun için neden berbat etti? / 316. Bülbüller neden ah ve figanlar ederler? Güller neden yakalarını yırtarlar?

315 Niçün virdi göñyl Şirine FerhAd
Niçün itdi vücûdın aña berbAd

Niçün bülbüller eyler Ah u efâAn
Niçün güller ider çAk-i giribAn
Niçün pervAneler şemèa virir cAn
Niçün durmaz yanar şemè-i şebistAn

Niçün irdi ZüleydÀya o óÀlet
İdüb kendini ol deñlü melÀmet

Niçün inkAr ider ol óAl-i zÀhid
Aniñ èaşúına ÚuréAn oldu şÀhid

320 Ne óAl olmaú gerek fehm eyle küllün
Cemiè úiããalardan ol aósen

Anuñçün ki gehi firúat gehi àam
ãoñunda vuãlat u en ãoñı mÀtem

Kişi ister mi ey yAr-i vefAdAr
ãaóió iken ola bımAr u bièAr

Tezehhüdden iderseñ iddièAyı
Efendi senden artıúdır bu DÀèi

Òabir olduñ mı cAnÀ bu òaberden
İöAcÀée'l-kaøÀ èammÀ başardan

325 ÚaøÀ tiri çıúa úavs-i úaderden
Siper olmaz aña hergiz óaøerden

(24. Kişiniñ selb olıcaú iòtiyArı
Yanar oda düşer úalmaz úarArı

Budur maúãydum AllÀhdan ki her bAr
Bu èaşúa olmaya kimse giriftAr

Dögünmez bu söze youdur nihÀyet

317. Pervaneler niçin mum için can verirler? Gece mumu neden durmadan yanar? / 318. Züleyha niçin kendisini o derece kınanacak duruma getirdi? / 319. O zahid hal olan niçin bunu inkar ediyor? Onun aşkına Kur'an bile şahitlik etmiştir. / 320. Nasıl bir halde olmak gerektiğini hepsini düşün. O bütün kıssaların en güzeldir. / 321. Onun içindir ki bazen ayrılık bazen gam; sonunda kavuşmak vardır ve en sonunda hüznün. / 322. Ey vefalı dost! Kişi iyi iken hasta ve arsız olmayı ister mi? / 323. Efendi zahit olmak konusunda iddia edersen bu Dai senden eksiktir. / 324. Ey can! Kaza geldiği zaman göz kör olur. Bundan haberdar oldun mu? / 325. Kader yayından kaza oku çıktığı zaman kişi kendisini sakınsa bile buna asla engel olamaz. / 326. Kişinin gücü (düşüncesi) (elinden) alınınca yanar, ateşe düşer, rahatı kalmaz. / 327. Her defasında Allah'tan şunu dilerim ki kimseyi böyle bir aşka müptela etmesin. / 328. Bu söz için dövünme. Çünkü bunun sonu yoktur. Sen hemen kendi derdini anlat. / Bu Makale Benim Güzel Sevgiliye Bakışımıdır Ah

HemÀn sen óasb-i óÀliñ it óikÀyet
**Bu MaúÀle Óüsn-i DildÀra Naôarımdır Benim
Áh**

Oturdılar çü tertib üzre âibyÀn
Kimi hece óúurdu kimi ÚuréÀn

330 Öñümde her biri tekrÀr iderdi
Alub dersini yerine giderdi

Çün ol daòı idüb dersini ezber
Gelüb oturdu öñümde o dilber

Oúudu resm-i maèhÿd üzre dersin
Didim aña ki bilmem sen ne dersin

Bugün bilmeyicek yarınki dersin
ÚıyÀs itmege öñümden gidersin

Oúutmaàa sebeb bu idivÀfir
Olam tÀ muãóaf-ı óüsnine nÀôır

335 Sabaú virdim bilicek ol peri zÀd
Didim imdi var ol úuşluàa ÀzÀd

Uçub ol ùuùì-i gÿyÀ úafeãden
Kim uçdı murà-ı cÀn gÿya úafeãden

Gözüm ardınca yola baúa úaldı
Sirişkim sìmi yola aúa úaldı

Bu MaúÀle Dostum MÀfi'ø-øamirimdir Benim

İderseñ bu maóalde istimÀèı
Disün mÀfi'ø-øamiri iş bu DÀèı

Ki taèlimimde beş yüzden ziyÀde
Dişi vü erkek idüb istifÀde

340 Biriniñ yüzini görmemiş idim
Göñül virmek nedir bilmemiş idim

329. öğrenciler düzenli bir şekilde oturdular. Kimisi hece kimisi de Kur'an okurdu. / 330. Her biri önümde tekrar ederdi. Dersini aldıktan sonra yerine otururdu. / 331. O sevgili de dersini ezberleyip gelip önümde oturdu. / 332. Bildiği şekil üzerinde dersini okudu. Ona senin ne dediğini anlamadım dedim. / 333. Eğer bugünkü dersini yarınki derse kadar ezberlersen ancak o zaman önümden kalkıp gidebilirsin. / 334. Bol bol okutmamın sebebi o güzel Mushaf gibi olan yüzüne bakabilmek içindi. / 335. O peri gibi olan zat bilince ders verdim. Şimdi sabaha kadar özgürsün. / 336. O konuşan papağan gibi olan sevgili kafesten uçunca sanki o an can kuşu da kafesten uçtu. / 337. Ardından gözüm bakakaldı. Gümüş gibi olan gözyaşım yola aktı. / Bu Makale Dostum Benim Gönlümdeki Gizli Düşüncemdir / 338. Eğer sen burada (Dai'yi) dinlersen işte bu Dai gönlündeki istediği şeyi sana söylesin.

Baňa hiç böyle óÀl olmamış idi
HevÀ gönlüme yol bulmamış idi

Bu sevdÀ başıma gelmiş degildi
Bu DÀèi bu işi bilmiş degildi

Efendi syé-i ôan itme bu óÀle
Sözüm gÿş it äaúın girme vebÀle

Ona maúsÿd ger nisbet iderseñ
ÓelÀl itmem baňa töhmet iderseñ

(25. 345 Cemiè èömrüm içre ol bed-efèÀl
Müyesser olmadı baňa beher-óÀl

Ki èuşşÀú-ı efèÀl-i şenÀyié
Olur taóúıú-i èaşúı buňa mÀniè

Olur her kimde ki èaşú-ı óaúıúat
Aña lÀzımdır èiffetle äadÀúat

İde maóbybuna her dem rièÀyet
İki gözi gibi ide äıyÀnet

Úarındaşı gibi öz cÀnı gibi
Muóabbet eyleye imÀnı gibi

350 TemÀşÀ eyledikce óüsünin anuñ
Tefekkür eyleye äunèın ÒudÀnıñ

MurÀdı ancaú ola seyr-i dil-dÀr
TecÀvüz itmeye pes àayra her bÀr
Bu beyti öoş dimiş bir merd-i hüşyÀr
Olub èaşú-ı óaúıúatden öaber-dÀr

GüöÀr-ı Bÿse Ber-èÀşıú-ı Óaramest

339. Beş yüzden fazla kız ve erkek öğrenciye ders verirdim. / 340. Bir tanesinin bile yüzünü görmemiştim. Gönül vermek nedir bilmiyordum. / 341. Bende hiç böyle bir hâl olmamıştı. Gönlüme böyle bir istek girmemişti. / 342. Bu seveda başıma gelmemişti. Dai bu işi anlamamıştı. / 343. Efendi! Bu hâlimden dolayı hakkımda kötü düşünme. Sözümü dinle, sakın vebalime girme. / 344. O amaçla eğer kıyaslasan ve beni suçlarsan hakkımı helal etmem. / 345. Tüm ömrüm boyunca her durumda o kötü işler bana nasib olmadı. / 346. Gerçek aşk, âşıkların fena işlerine engel olur. / 347. Her kimde gerçek aşk olursa ona iffetle bağlılık gereklidir. / 348. Sevdiğine her zaman saygı gösterir (gözetir). İki gözü gibi onu korur. / 349. Kardeşi, kendisi, imanı gibi onu sever. / 350. Onun güzelliğini seyrettikçe Allah'ın yarattıklarını düşünür. / 351. Ancak muradı sevgiliyi seyretmek olur. Her defasında başkasına karşı sınırını aşmaz.

352. Gerçek aşktan haberdar olan akıllı bir mert bu güzel beyti söylemiş. / Âşık İçin Öpmek Haramdır Eğer Mertsen (Erkeksen) Sadece Görmeye Kanaat Et / 353. Şunu bilmelisin ki dünyada nefsanı sevgi besleyenler, eşek yaratılışında (eşek gibi huylu) olanlardır. / 354. Aşk düşmanlıktan arınmıştır. Nefsanı hastalıktan temizlenmiştir. / 355. Aşk hâli Allah'ın bir kararı olunca onda nefsin dedikodusu (sözleri) nasıl olabilir? / 356. Dinde sevginin şartı o sevgilinin (sevenin) canına eziyet etmesi midir? / 357. Öyle bir gül boylu şahın dünyada rezil olması ve

Eger Merdî-i ÚanÀeat Kün Be-DidÀr

Muóáuúaú bil ki nefsÀni muóabbet
İdenlerdir cihÀnda òar-tabîeat

Ki èaşú oldur ki pÀk ola àaraødan
MüberrÀ ola nefsÀni maraødan

355 ÚaøÀ-yı Óaú olinca èaşú óÀli
Nedir pes onda nefsiñ úil u úÀli

Bu mıdır dinde şarù-ı muóabbet
İde ol yÀr cÀnına eöiyyet

DevÀ mı öyle bir şÀh-ı gül-endÀm
CihÀn içre ola rüsvÀy u bed-nÀm

HemÀn her daèvi-i èaşú iden eşòÀã
Ola maóbýba ãanma bende òÀã

Úaçan irse kemÀle èaşú-ı èÀşıú
Olur yÀri yolunda şöyle ãÀdıú

360 Ki kendü gözlerinden ãaúınur ol
Budur zirÀ óaúıúat semtine yol

Ola daèvÀ-yı èaşúa böyle şÀhid
O demde çarò olur pes úul-ı zÀhid

Olub çün müddeèi her fièlim şým
Anıñçün èaşú-ı dilber oldu meömým

Bu óÀlìde eyü dimem saña ben
Sözüm fehm eyle úaèn itme baña sen

HemÀn bir adı úalmışdır lisÀnda

adının kötüye çıkması yakışık kalır mı? / 358. Genel olarak aşkta hakkını arayan kişiler sevgiliye giderler, bunun sadece bana özgü olduğunu sanma. / 359. Âşığın aşkı ne zaman olgunlaşırsa sevgilisinin yolunda o kadar sadık olur. / 360. Onu kendi gözlerinden sakınır. Zira gerçeklik semtine giden yol budur. / 361. Aşk davasına böyle şahit olur. O anda zahit olan kul döner. / 362. Her davranışımın uğursuz (kötü) olduğunu iddia edenler sevgilinin aşkından dolayı (beni) ayıpladılar.

363. Bu halde ben sana iyi demem. Sözümü anlamaya çalış, beni ayıplama. / 364. Sadece dilde adı kalmıştır. Dünyada sadık âşık bulmak zordur. / 365. Allah'tan başkasına boyun eğmek, ondan başkasını sevmek hatadır. / 366. Gerçi kötü insanın yolundan gideni, iyiyi kötüyü birbirinden ayırırlar. / 367. Atamızdan yanılmak bize bir miras olmuştur. Elbette bunu evladına verir. / 368. Çünkü insan, her ne kadar emre karşı gerekeni yapsa da unuttuğu için değil boşluğa düştüğü için yanılır. / 369. Hayırlı olan düşüncesine ne oldu dersin o Allah'ın kararı yanında iyi olanı buldu. / 370. Allah'tan kuluna ihsan olsun. Eğer Hak'tan hidayet olmazsa kul azar. / 371. Her zaman Allah'tan isteğim bu aciz düşkün kuluna yardım etmesidir. / 372. Asıl konudan çıkıp bunca şey anlattın. Şimdi gönlündeki derdi yaz. / Bu Makale Cihan Padişahıma Hâlimi Sunmamdır

Bulunmaz eÅşıú-ı ãÀdıú cihÀnda
(26. 365 ÓaúÀdır Óaúdan ayruàa muóabbet
Anıñ da emrine yaèni iúÀèat
İderler gerçi temyiz òayrı şerden
Kim oldur gide reh-i şer-i beşerden
Atamızdan yañılmaú oldu mirÀâ
İder evlÀdına elbetde irÀâ
Degil nisyÀndan insÀn çünki òÀli
Ne deñlü emre itse imtiâÀli
Dir iseñ iòtiyÀr-ı òayrı noldı
Úaøa-yı Óaú yanında òayrı buldı

370 Aña daòı ola Óaúdan èinÀyet
Azar úul olmasa Óaúdan hidÀyet
MurÀdım budur AllÀhdan hemişe
Bu èÀciz düşküne èavnı irişe
äadedden çıúub itdiñ bunca taúrır
Yine derd-i derýnuñ eyle taórır

Bu MaúÀle èArø-ı ÓÀlimdir Şeh-i DevrÀnıma

Çün oldu sevdiğim kuşluàa ÀzÀd
Beàayet muntaòırdı úalb-i nÀ-şÀd
Olub öyle güneş irdi zevÀle
Sevindim şÀd-mÀn oldum bu óÀle
375 Bilürdüm gelmesiniñ vaúti oldu
FirÀúından gözüm yaş ile ùoldı
Gelüb oturdu çün yerine cÀnım
Sürýrumdan yirine geldi cÀnım
Yerine düşdi dil niçün yerine

373. Sevdiğim sabah oluncaya kadar serbest olup gidince son derece üzüntülü olan kalbim onun yolunu bekledi. / 374. Öğle vakti olunca mutlu oldum. / 375. Gelme vakti olduğunu anladım. Ayrılıktan dolayı gözüm yaş ile dolmuştu. / 376. Sevdiğim gelip yerine oturunca sevincimden kendime geldim. / 377. Neden gönül (istediği) yerine düşmedi? Eğer gönül istediği yere ulaşamazsa kederlenir. / 378. O sevgili gönül tahtında şahtı. Kitâb-ı Şâhid'i ezbere okurdu. / 379. Ne kadar okutursam uygun olurdu. Okuduğu yer de burasıydı. / 380. "Çeşitli renklerde elbiseler giyerek güzel sevgili süslense. / 381. Her renk ona farklı çeşitlerde süs verir. (Bu durum karşısında) âşığa türlü türlü hal olur." / 382. Bu beyti okuturken ahladım. Bundan dolayı sevdiğim ahımdan haberdar oldu. / 383. Gizlice sevgimi ona sundum. Kaçınmadı, benimle konuştu.

Yerine düşmeyen gönül yerine

Gönül taòtında şÀh idi o dilber
KitÀb-ı ŞÀhidi óúurdı ezber

Ne deñlü óúudur isem maóaldı
Óúudıaı daòı iş bu maóaldı

380 Müzeyyen olsa bir maóbÿb-ı zibÀ
Giyüb envÀè elvÀn ile dibÀ

Virir her reng aña bir dürlü ziynet
Gelür èÀşıúa dürlü dürlü óÀlet

Bu beyti óúudurken eyledim Àh
Çün oldu sevdiğim Àhımdan ÀğÀh

Òafifce eyledim èarø-ı muóabbet
Úaçınmadı benimle itdi ülfet

Gözüm nÿri niçe óaôô itmesün kim
Benim maókÿmum iken oldu óÀkim

(27. 385 Gönül mülkün şu deñlü itdi tesòir
Anıñ oldu úamu aóvÀlde tedbir

Şu deñlü eylerdi úalbe óulvı
ÍóÀua itdi oldum äaà u äolı

AcÀyib óÀlet imiş óÀlet-i èaşú
Bilinmez úÀl ile keyfiyyet-i èaşú

Nice fehm itsün anı münker-i èaşú
Ki öevú ile bilinür sükker-i èaşú

Bu MaúÀle ŞÀhıma èArø-ı èUbÿdiyyet İder

Didim bir gün aña maòfice ey yÀr
CenÀbıñdan bir iki minnetim vÀr

384. Gözümün nuru olan sevgilim bu durumdan nasıl hoşlanmasın? Çünkü o benim mahkûmum iken (sonradan) bana hâkim oldu. / 385. Gönül ülkesini şu derece ele geçirdi ki tüm durumlarda önlem ona ait oldu. / 386. Öylesine kalbime hoşluk verirdi ki beni kuşattı. Onun sağı ve solu oldum. / 387. Aşk hâli değişik bir durummuş. Aşkın niteliği söz ile bilinmezmiş. / 388. İnkâr edilen aşk, onu anlayamaz. Şeker gibi (tatlı) olan aşk, tadarak bilinir. / Bu Makale Şahıma Bağlılığımı Bildirir / 389. Bir gün ona gizlice ey sevgili dedim. Huzurunda senden bir iki isteğim var. / 390. Bundan sonra bana efendi deme. Daima ben sana efendi diyeyim. / 391. Hep sen el öptün. Bundan sonra ben el öpeyim. / 392. Lâlâ diyerek beni çağırırken (sanki) benim şahım gibiydi. Hatırım için sözümü dinle, bana lâlâ deme. / 393. Sen benim gönül tahtımda önderimsin. Gözümün nuru beyimsin, sevdiğimsin. / 394. Serbest kalınca mutlu olursun. Efendi! Öldüğüm zaman senin kulun olayım.

390 Dime Şimden gerü baña efendi
Hemişe ben diyim saña efendi

İderdiñ dÀéimÀ sen dest-i bÿsı
İdem Şimden gerü ben dest-i bÿsı

Çaàırdıúca beni ŐÀhımdı lÀlÀ
Sözüm ùut òÀùırım çün dime lÀlÀ

Benimsin taòt-ı dilde serverimsin
Gözüm nÿrı begimsin dilberimsin

Olursun ŐÀd-mÀn ÀzÀd olunca
Efendi úuluñ olayın ölince

395 Úabÿl it teg bu cism ü cÀn seniñdir
Mutlèim emriñe fermÀn seniñdir

CemÀliñ Őemèine pervÀneyim ben
Úo yansun sevdiğim bu cÀn ile ten

MurÀdım budurur ey yüzi gülşen
CihÀn bÀàında her dem gülüb ol Şen

Úaçan kim itdim aña bu niyÀzı
Didim luùf eyle ammÀ àaúla rÀzı

Tebessüm eyleyüb rÿó-ı revÀnım
İŐÀret eyledi başıyla cÀnım

400 Sevindirdi o dem úalb-i óazınım
Ki baúdı yüzime ol meh-cebinim

Bu MaúÀle Seyre Teklif İtdiğimdir YÀrimi

Didim bir gün aña ey yÀr-i meh-veş
Ki èaŐúıñ cÀn evine urdı ÀteŐ

Ki àÀyet artdı dilde iŐtiyÀúıñ
Vücÿdum òÀk-sÀr itdi firÀúıñ

395. Bu beden ve ruh senindir, kabul et. Emrine boyun eğenim, ferman senindir. / 396. Ben mum gibi (parlak) olan güzel yüzüne pervaneyim. Sevdiğim bu can ile ten bırak yansın. / 397. Ey yüzü gül bahçesi gibi olan sevgili! Sen, dünya bahçesinde her an gül, mutlu ol. Benim isteğim işte budur. / 398. Bu isteği ona bildirdiğimde lütfedip bu sırrı saklamasını söyledim. / 399. Sevgilim gülümseyerek başıyla işaret etti. / Gezmeye Davet Ettiğimdir / 401. Bir gün ona Şöyle dedim: “Ey ay gibi olan sevgilim! AŞkın can evime ateş vurdu. / 402. Gönülde özlemin fazlasıyla arttı. Ayrılığın, bedenimi perişan etti. / 403. Dolunay gibi (güzel) olan seni doyuncaya kadar göremiyorum. Bu gözümün yaşı akar, sel gibi olur. / 404. EĞer bir gün o güzel yüzünü görmesem o gün ruhum ve tenim karanlıkta kalır. / 405. Beyim, sen okuldan gidince bu (Dai), hasta gibi sıtmaya tutulur.

Tayunca göremem sen mÀh-tÀbı
Aúar seylÀb olur bu çeşmim Àbı

(28. Eger bir gün cemÀliñ görmesem ben
Úalur ôulmetde ol gün cÀn ile ten

405 Gidicek sen begim mekteb içinden
Bu bimar bigi ùutar teb içinden

Toñar başım yanar cÀnım hemÀndem
Bu çeşmimden aúar yaş yerine dem

Úaçan gelür diyü yine efendim
Benim rÿó-ı revÀnım şeh-levendim

Gözüm yollarda úalur tÀ gelince
CemÀliñ ÀftÀbına irince

Benim ey taòt-ı dilde padişÀhım
Gözüm yaşına raóm it alma Àhım

410 MurÀdım var cenÀb-ı èizzetiñden
Sözüm red itme şÀhım mürüvvetiñden

BahÀr irdi açıldı güzel èÀlem
NevÀya başladı bülbul dem-À-dem

Donanda sebze òalatlarla eşcÀr
İdübdür yine MevlÀ ãunèın iòhÀr

Büründi ãaón-ı èÀlem lÀlelelerle
CihÀnı ùutdı muràÀn nÀlelelerle

Alub gül destine zerrin úadeóler
Gidüb şÿride dillerden teraóler

415 Şu deñlü zeyn idübdür bÀaı ezhÀr
Donadır sen daòı gülzÀra eşcÀr

ÇemenzÀr içre cÿlar cüst ü cÿda

400. O ay gibi parlak alnı olan sevgilim yüzüme bakarak o an kederli kalbimi sevindirdi. / Bu Makale Yârımı / 406. O anda başım donar (durur), canım yanar. Gözümünden yaş yerine kan akar. / 407. Efendim, benim yürüyen ruhum, boylu boslu güzel şahım tekrar ne zaman gelir derim? / 408. Gelinceye, güneş gibi olan güzel yüzüne ulaşmıncaya kadar gözüm yollarda kalır. / 409. Ey gönül tahtındaki padişahım! Gözümün yaşına acı, ahımı alma. / 410. Yüce huzurundan isteğim vardır. Şahım, sözüm şudur ki iyiliğinden beni mahrum bırakma. / 411. Bahar geldi, güzel dünya açıldı. Bülbul sürekli ötmeye başladı. / 412. Ağaçlar yeşil halatlarla (sarmaşık) donandı. Mevla, yarattıklarını ortaya çıkardı. / 413. Yeryüzü lalelere büründü. Kuşların bağırışları tüm dünyayı kapladı. / 414. Gül gibi olan eline altından yapılmış kadehleri alınca perişan gönüllerden keder gitti. / 415. Çiçekler bahçeyi süsledi. Ağaçlar, gül bahçesini donattı. / 416. Çimenlik içinde akarsular, ay gibi yüzü olan sana gönlünü kaptırıp (seni) araştırmaktadır. / 417. Şahım, ağaçlar senin yolunda saçmak için akçeler hazırlamışlardır.

Olub sen mÀh-ı rÿya dil-rübÿde

Yoluñda itmek için şÀhım iâÀr
DıraòtÀn aúçeler itmişdir ióòÀr
Olub çayır çemen cennet miâÀli
Gözümüzde uçar seyriñ òayÀli

Ne var seyr eyleseñ ey yüzi gülşen
Úudÿmuñla müşeffref olsa gülşen

420 Ecel şen ola gel ey àonca dehÀnım
Güzeller serveri şÀh-ı cihÀnım

İdüb esbÀb-ı seyrÀnı müretteb
Yatar olduú begim maóbÿs-ı mekteb

Ne var itseñ teferrüc kÿhsÀrı
Sevindirseñ begim bu òor u zÀrı

Yeter yatdım bu mekteb bucaàında
Bilürsin yaraşur her şey çaàında

Bu deñlü fÀşım gÿs idicek yÀr
Teraóóúm eyleyüb ol yüzi gülzÀr

(29. 425 Didi nola varalım seyr idelim
Ne vaútin emr iderseñiz gidelim

Didim şükr rÀm oldu yÀrim
Taòallüf itmedi ol gülzÀrım

Didim çouú sevdiğim yarın varalım
Leb-i cÿda kebÀblar çevirelim

Saña cÀn ile òidmetler idem ben
HemÀn âıbyÀn ile tek oyuna gel sen

NihÀni eylemişdim bu niyÀzı
Degildi kimse vÀúıf iş bu rÀzı

430 Olıcaú sevdiğimden vaède iósÀn

418. Çayır çemen cennet gibi olup gezmenin hayali gözümüzde uçar. / 419. Ey yüzü gül bahçesi gibi olan sevgili ne var gezsene? Gül bahçesi senin gelişinle şereflense. / 420. Ey gonca ağızlım, güzellerin önderi cihan şahım! Sen gel ki ölüm mutlulukla olsun. / 421. Beyim seyrin sebeplerini sıralayıp mahpus gibi olan okulda yatar olduk. // 422. Beyim, dağ tepesini gezsene bu değersiz ve inleyeni sevindiren ne olur? / 423. Bu okul köşesinde yattığım yeter. Bilirsin ki her şeyi zamanında yaşamak güzeldir. / 424. Sevgili bu derece açığa vurduğumu (sözlerimi) duyunca o yüzü gül bahçesi gibi olan sevgili bana acıyarak / 425. Siz hangi vakti emrederseniz gidelim, gezelim. / 426. Şükürler olsun yârim kabul etti (boyun eğdi); o gül bahçesi gibi güzel olan sevgilim geri çevirmedi dedim. / 427. Çok sevdiğim yarın ırmak kenarına gidelim, kebablar çevirelim dedim. / 428. Sana candan hizmetler edeyim. Yeter ki sen çocuklarla oyun oynamak için gel. / 429. Bu yakarışı gizlice söylemiştim. Kimse bu sırrı bilmiyordu.

NidÀ itdim işitdi cümle āıbyÀn

Didim yarın oluñuz cümle zÀd
Sizi seyre eyletem olasız şÀd

Seóerde bir araya cemè olasız
FülÀnı varub evinden alasız

FülÀn seyrÀnıña ùoàrı varasız
āafÀ vü èiş ü èişretler süresiz

Çün oyun adını işitdi āıbyÀn
Ne deñlü oldılar şÀdÀn u òandÀn

435 İrüb vaút-i èaşr úapandı mekteb
Olub ÀzÀd el öpüp gitdiler heb

Şevú-i DildÀr ile BidÀr Oldıaim İder BeyÀn

Gel imdi gör bu èÀşıú-ı bî-nevÀyı
Ne óÀle irdi seyret mÀcerÀyı

Gözüme girmede ol gece uyòu
Dir idim óamdu'lillÀh ol melek-òý

Baña raóm idüb acıdı laùif-bÀnın
Yapar elbetde bu göñlüm òarÀbın

Severmiş bendesini gül-èiöÀrım
Acır imiş idicek Àh u zÀrım

440 Benim şefúatlü èiffetlü óabibim
Benim bu dertlü göñlüme ùabibim

Gözümüñ nýrı göñlüümüñ sürýrı
èAzizim èizzetim cÀnım óuøýrı

VefÀdÀrım şifÀ-sÀzım efendim
Güzeller serveri serv-i bülendim

Benim cÀn-ı èazizim iden èazizim

430. Sevdüğimden sözüme karşılık alınca bağırdım. Tüm çocuklar bunu duydu. / 431. Yarın hepiniz hazır olun. Sizi gezmeye götürüyüm, mutlu olasınız dedim. / 432. Sabah vaktinde hepiniz bir araya toplanın. Filanı gidip evinden alın. / 433. Filan seyranına doğru gidin. Yiyip içip eğlenip rahat edesiniz. / 434. Çocuklar oyun adını duyunca çok mutlu oldular, sevindiler. / 435. İkinci vakti olunca okul kapandı. Serbest kalıp el öpüp hepsi gittiler. / Sevgilinin Arzusuyla Uykusuz Kaldığımı Anlatır / 436. Gel şimdi bu çaresiz aşğın ne hale geldiğini gör. Macerayı seyret. / 437. O gece gözüme uyku girmede. Allah'a hamdolsun ki O melek huylu dedim. / 438. O güzel boylu sevgili bana merhamet etti. Bu gönlümün yıkıntısını elbette tamir eder. / 439. Gül yanaklı sevdiğim kölesini severmiş. Ah edip inleyince ona acırmış. / 440. Benim şefkatli, iffetli sevgilim. Dertli gönlümün doktoru.

Leb-i c'An-baòş şükkerden leõiõim

Bilürmiş è'Àşıúıñ úaderini ş'Ahım
Mel'Áóat göklerinde bedr-i m'Ahım

(30. 445 äab'Áó olsa güneş yüzini görsem
Aya'ái tozına yüzimi sürsem

Cem'Al-i şemèine yanub yaúılsam
Elif úadem yolunda d'All úalsam

Yine dirdim düşem mi y'À òay'Alim
è'Aceb nola äab'Áó olunca ó'Alim

Müs'Àèid ola mı y'À Rab ù'Aliè
Ôuhÿr ider mi yoòsa bir mev'Àniè

Sürÿrumdan geh a'alar geh gülerdim
äab'Áó ola diyü Óaúdan dilerdim

450 Bu güne eyledim n'Azı vü niy'Azı
Degil 'As'An efendi è'aşú-b'Azı

Bilemez è'Àşıúıñ dimekle ó'Ali
Çün olur è'Àşıúıñ hem úil ü ú'Ali

Dökünmez è'Àşıúıñ gözünde yaşı
Oñulmaz è'Àşıúıñ ba'arında başı
Hem olmaz è'Àşıúıñ gözünde uyòu
Hem olmaz è'Àşıúın göñlünde úoròu

Efendi è'aşıúa k'Ar eylemez pend
Ki ùurmaz è'Àşıúı zencirden bend

441. Gözümün nuru, gönlümün sevinci; değerlim, yüce sevdiğim, canımın huzuru. / 442. Vefalı, iyi eden efendim. Güzellerin önderi uzun boylu servim. / 443. Benim değerli canıma değer katanım. Dudağı şekerden tatlı olanım (sevgilim). / 444. Güzellik göklerinde bulunan dolunay gibi şahım âşğın kaderini bilirmiş. / 445. Sabah olsa da yüzünü görsem. Ayağının tozuna yüzümü sürsem. / 446. Mum gibi olan o güzel yüzüne yansam yakılsam. Elif gibi düzgün olan ayağını bastığı yolda işaret etsem. / 447. Sabah olunca benim durumum nasıl olur diye yine hayal etmeye başladım. / 448. Ya Rab! Kader izin verir mi? Yoksa engeller ortaya çıkar mı? / 449. Sevincimden gâh ağlayıp gâh güldüm. Allah'tan, sabahın olmasını diledim. / 450. Bu gün için yalvarıp yakardım. Efendi, aşk oyunu (aşkla oynamak) kolay değildir. / 451. Âşğın durumu söylemekle bilinmez. Âşğın ayrıca dedikodusu olur. / 452. Âşğın gözünde yaşı dökülünce gönlü, düşüncesi iyileştirilmez.

453. Ayrıca âşğın gözünde uyku olmaz, gönlünde korku olmaz. / 454. efendi, âşğa nasihat kar etmez. Âşğı zincirden yapılmış bağ bile tutamaz. / 455. Allah'tan her zaman şunu dilerim: "Ey Rabbim! Böyle bir aşka kimseyi tutkun eyleme." / 456. Bu aşk denizinin sonu yoktur. Konunun dışına çıkma, gel (bu konuyu) bırak. / Bu Makale Gül Yanaklı Sevgilimi Bekleyişimdir / 457. O gece o kadar çok bekledim ki aşk, düşüncemi (gücümü) elimden aldı. / 458. Gece sona erip sabah olunca sonucun neye ulaştığını dinle. / 459. Gezinti için tüm hazırlıkları bitirdikten sonra gönlüm düşüncelerle dolu bir şekilde gittim. / 460. Hemen seher vaktinde yola düştüm. Hiç göz açıp sağa sola bakmadım. / 461. Söz verilen yere gittim oturdum. Ne lazımsa hepsini o yere götürdüm. / 462. Çeşitli nimetlerle donatılmış bir şekilde bir sofraya yiyecek hazırladım. / 463. Gönlüm o ay yüzüğü arzuladığından dolayı çarşıya gider (onu) arardım.

455 ÖudÀdan dilerim her demde ey BÀr
Bu èaşúa olmaya kimse giriftÀr

Bu baór-i èaşúa youúdur çün nihÀyet
äadedin çúma gel eyle ferÀaat

Bu MaúÀle İntiôÀr-ı Gül-èiôÀrımdır Benim

Şu deñlü çekdim ol şeb intiôÀrı
Ki èaşú selb itdi elden iòtiyÀrı

äabÀó oldı nihÀyet buldı gice
İşit imdi neye irdi netice

İdüb elÀn seyri cümle ióøÀr
èAzimet itdim ammÀ dil pür-efkÀr

460 HemÀn düşdüüm seóer vaútinde yola
Göz açýb baúmadım hiç saà u äola

Maóal-i mevèide vardım oturdum
Ne lÀzımsa yerine heb götürdüüm

MüheyyÀ eyledim bir äofra nièmet
Ki envÀè-ı nièamlarla müretteb

Göñül arzý idüb ol mÀh-ı rýyı
İderdim çÀrsýya cüst ü cýyı

Virdim kendi kendime teselli
Ne àam yirsin ider şimdi tecelli

(31. 465 Uyurlar tazeler yaz uyòusunda
ÓuãýãÀ sevdiğim nÀz uyòusunda

Gelür şimdi úonar ol şÀh-bÀzım
äolar üstüñe sÀye serv-i nÀzım

Ki äabra youúdur ey dil ùÁúatiñ hiç

464. Ne gamlanırsın? Şimdi ortaya çıkar düşüncesiyle kendi kendime teselli verirdim. / 465. Tazeler yaz uykusunda uyurlar. Sevdiğim de naz uykusundadır. / 466. O doğan kuşu gibi olan sevdiğim gelir şimdi konar. Nazlı servim üstüne gölgesini düşürür. / 467. Ey gönül! Sabır etmeye hiç gücün yoktur. Er veya geç elbette bugün gelir. / 468. Bilirsin o sana karşı sözünde durur. Verdiği sözü unutmaz. / 469. Gönül ile bu dedikoduyu yaparken ansızın bir eyvah sesini duydum. / 470. O an dikkatlice o sese doğru baktım. Tüm öğrencilerin geldiğini gördüm. / 471. İçlerinde güneşim görünmeyince o an bedenimde gücüm kalmadı. / 472. O an öylesine korktum ki sanki bu yol, bu dünya gözüme karanlık göründü. / 473. Allah hakkı için bu iyiye alamet değildir. Bunda elbette kötü bir iş vardır. / 474. Çabucak yürüyüp bunların karşısına dikildim. Neden sözünüzü tutmadınız dedim. / 475. Yoksa sözümü anlamadınız mı? Filanın evine gitmediniz mi?

- Gelür elbetde bu gün ir eger giç
Bilürsin saña itmez òulf-i vaèdi
FerÀmÿş eylemez itdigi èahdi
- İderken dil ile bu güft ü gÿy1
İşitdim nÀ-gehÀn bir hÀy u hÿy1
- 470 Naôar itdim aña diúúatle ol an
Ne görsem gelür fi'l-cümle âibyÀn
- Görünmez içlerinde Àf-tÀbım
HemÀn úalması ol dem tende-tÀbım
- Bu reh kim aázıma geldi hemÀn dem
Gözüme karañu oldu bu èÀlem
- Degil Tañrı óaúú1 bu iyi èalÀmet
Ki vardır bunda elbet bir òasÀret
- Segirdüb úarşu vardım bunlara tiz
Didim niçün sözüm ùutmadıñız siz
- 475 Sözümü yoúsa fehm itmediñiz mi
FülÀnıñ evine gitmediñiz mi
Niçün gelmedi ol mÀh-ı münirim
Niçün almadıñız böyle ümidim
- Ne mÀniè oldu tiz söyleyiñ işidem
Eger mümkün olursa bir iş idem
- Didiler óasta olmuş ter mizÀcı
Maèan gelmege olmadı èilÀcı
- Didim ne èArıø olmuş óabib
Ki müştÀú idi cÀnım ol ùabib
- 480 Didiler çünkü vardıú òÀnesine
SuéÀl itdik ol anın anasına

476. O parlak ayım neden gelmedi? Umudumu neden alıp getirmediniz? / 477. Çabuk söyleyin ne engel oldu? Dinleyeyim eğer mümkünse bir çaresini bulayım. / 478. Taze bedeni hasta olmuş dediler. Birlikte gelmeye çaresi (ilacı) olmadı. / 479. O sevgilim neden hasta olmuş dedim. O doktor gibi olan sevgilimi canım (kalbim) çok özlemişti. / 480. Evine gittiğimizde annesine onu sorduk dediler. / 481. Annesi şöyle dedi: Bu gece kuzum hasta oldu. Harareten dolayı o gül gibi olan yüzü soldu. / 482. O nazım temiz bedenini sıtma tuttu. Geleni gideni yok. Bu yüzden kendini unuttu. / 483. Siz gidin, onun gücü yoktur. Dağın tepesini sizinle gezsin. / 484. Onu bırakıp işte biz huzuruza geldik. Ne emrederseniz biz o emre itaat ederiz. / 485. Ben bu sözü onlardan duyunca bak ne yaptım? / 486. Başımı alıp bir kenara çekildim. Gözümün yaşı akarsuya döndü. / 487. Yüzüm ayva gibi sarardı. O an gözüm ağlamaktan dolayı ağardı.

Didi bu gice úuzum óasta oldu
ÓarÀretden o gül-ruòsÀrı ãoldı

O nÀzıñ cism-i pÀkin sıtma ùutdı
Ne seyrek úapısı kendin unuttı

Varıñ siz yoúdur anıñ iútidÀrı
Siziñle seyr ide tÀ kÿh-sÀrı

Úoyub anı óuøýra geldik uş biz
Ne emr iderseñiz emre muùieiz

485 Bu sözi çün kim anlardan işitdim
İşit ben daòı gör kim ne iş itdim

(32. Alub başım çekildim bir kenÀra
Gözümüñ yaşı döndi cÿybÀra

Yüzüm ayvadan ayva-veş ãarardı
Gözüm aàlamaúdan ol dem aàardı
Vücÿdum ditredi derdi elemden
Büküldi úÀmetim òam oldu àamdan

Úurıdı úalması cismimde úanım
Nice úurımasun gelmedi cÀnım

490 Temaruø eyleyü ben òÀke düşdüm
Yemedim içmedim yandım ùutuşdum

Didim cÀnım o beni ùutdı ãancı
Meded virdi ziyÀde baña renci

Yiyüñ içüñ oluñ óazm u şÀd
Benim úalması aázım içre hiç ùad

Kişiniñ olmayınca òoş mizÀcı
Şeker de yise olur aázı acı

Bu óÀle vÀúıf olmadı birisi
Gerek ãıbyÀnı gerek irisi

488. Elemden ve dertten dolayı bedenim titredi. Gamdan boyum büküldü. / 489. Kurudu bedenimde kanım kalmadı. Nasıl kurumasın sevgilim gelmedi. / 490. Ben hasta gibi görünüp toprağa düştüm. Yemedim, içmedim, yandım, tutuştum. // 491. Beni, sancı tuttu. Yardım edin bana fazlasıyla ağrı verdi dedim. / 492. Siz yiyin için, mutlu, sevinçli olun. Benim ağızımda hiç tat kalmadı. / 493. Kişinin bedeni iyi olmayınca şeker de yese ağzı acı olur. / 494. Gerek çocuk gerek büyük bu durumu anlamadı. / 495. Aşk ve meşk dünyada hiç bir zaman gizli olmaz. Er veya geç dünyadaki herkes onu duyar. / 496. Ruhum ve bedenim eziyetler çekmesine rağmen ben bu durumu kimseye duyurmam. / 497. I Kendi kendime işitirdim. Bu uğursuz bahtı görün derdim. / 498. Dünyada âşığa gülmek yokmuş. Âşık için dünyada ölmek daha iyiymiş. / 499. Âşık başını taşlara da vursa âşğın işi yolunda gitmez.

495 Dimişler eâşú u meşk olmaz nihân hiç
Ùuyar òalú-ı cihân ir vü eger giç

Ùuyırmadım bu óÀli kimseye ben
Ne zaómetler çekübdür cÂn ile ten

İderdim kendi kendime şinevmi
Dir idim ki görüñ bu baòt-ı şýmı

Yoú imiş eÂşıúa gülmek cihânda
Yeg imiş eÂşıúa ölmek cihânda

Ki gelmez eÂşıúıñ bir işi başa
Urursa úaşı başa başı úaşa

500 Hemân òüsrân imiş eâşúıñ meéÀli
Nedâmet imiş Àòir eâşk óÀli

Kişiniñ elde olsa iòtiyârı
İder mi yoú yere Àh ile zârı

Döker mi gözlerinden seyl-veş yaş
Döger mi sînesini uruban úaş

âadedin çıúma gel vaâf eyle óÀli
Bilen bilür yeter úo úil ü úÀli

Yanımda var idi dîvân-ı YaóyÀ
Dil-i pejmürdemi itmekde ióyÀ

505 Bile almış idim eglenmek için
Göñül eglenmedi aldım ele çün

Tefaééül eyledikde ey dil-ÀrÀ
Ki geldi fÂlıma bu şîer-i àarrÀ

İn áazel-i YaóyÀ Ber-Óasb-i ÓÀl Men-Ámed

500. Aynı zamanda aşkın anlamı hayal kırıklığıymış. Aşk hâlinin sonu pişmanlıkmış. /501. Kişinin iradesi elinde olsa yok yere ah ile zar eder mi? / 502. Gözlerinden sel gibi yaş döker mi? Göğsüne taş vurarak döver mi? / 503. Konudan çıkma. Gel bu hali anlat. Bilen zaten bilir. Bırak bu sözleri yeter / 504. Perişan gönlümü diriltmek için yanımda Yahya divanı vardı. /505. Oyalanmak için almıştım. Gönül eylemediği için elime aldım. /506. Ey gönül süsleyen sevgili! Fal açtığımda talihime bu güzel şiir çıktı. / Bu Yahya'nın Gazeli Benim Söyleşmemi İfade Eder / 507. Cananı sıtma tuttu. Bundan dolayı hastalığı onun meclisi şereflendirmesine müsaade etmedi. Sevdığı hasta olduğundan o yorgun âşık, bırakın inlesin. /508. Ey sıtma ne katı ve acımasızsın. Nerede senin insafın? O gül gibi olan sevgiliyi perişan etmek sana yakışır mı? /509. Âşık, tek başına dermanı olmayan bir çaresizdir. Dertli olanın dermanı olsa kendi canını kurtarırdı.

Me fÀ èi lùn/ Me fÀ èi lùn/ Me fÀ èi lùn/
Me fÀ èi lùn

(33.

Úomadı beõmi teşrif itmege teb ùutdı cÀnını
Úoñuz bì-tÀb èÀşıú iñlesin kim óastadır
cÀnı

Úo ey teb úanı bì-raóm imişsin úanı inãÀfıñ
DevÀ mıdır perişÀñ eylemek ol verd-i
òandÀnı

èAceb bir başına dermÀnı youú bì-çÀredir
èÀşıú
ÓalÀã eylerdi cÀnın derd-mendiñ olsa
dermÀnı

510 èAraú-riz oldıàın gül-berg-i raenÀyı görüb
bildim
Gül-Àb ile devÀ eyler ùabib-i luùf-ı
YezdÀni

Girihler oldı peydÀ rişte-i cÀnında
YaóyÀnıñ
Görünce tÀb-ı tebden muøuarib ol necm-i
ruòsÀri

Íde maáfür Óaú ol ehl-i kemÀli
Ki ãan baña dimiş bu óasb-i óÀli

Bu şièri óıfô idüb idindim evrÀd
Bunuñla eglenürdi úalb-i nÀ-şÀd

Yenildi vü içildi nÀn u nièmet
Írişdi èÀúıbet ÀvÀn-ı raómet

515 Nièmetler ki meydÀna úonuldı
Birer miúdÀr óiããe Àli úonuldı

Çün anı virdim oàlanıñ birine
Didim bizden selÀm it mÀderine

510. Gül yaprağı gibi olan güzeli gördüğümde terlediğini anladım. Allah'ın ihsanı dâhilinde doktor, gülsuyu ile onu tedavi eder. / 511. O yıldız gibi yüzü olan sevgiliyi sıtmanın hararetinden mustarip görünce Yahya'nın can ipinde düğümler ortaya çıktı. / 512. O olgun kimseyi Allah affetsin. Çünkü bu sözleri (söyleşmeyi) sanki benim için söylemiş. / 513. Bu şiiri ezberleyip kendime söz edindim. Mutsuz kalbim bununla eğlenirdi. / 514. Yiyecekler yenildi, içildi. Rahmet zamanı sona erdi. / 515. O (artan) nimetler ortaya konularak birer hisse de ailelere ayrıldı. / 516. Oğlanın birine o nimeti verdim. Bizden annesine selam et dedim. / 517. Nazın durumu nasıldır bir sor. Durdine uygun bir ilaç bulundu mu? / 518. Sen git, o hazreti bizden önce gör. Tekrar bize dönüp iyi cevap getir. / 519. Bunu istememin sebebi yollarda yalnız kalmak içindi, biliniz. / 520. Göğsümü dövüp inleyen kişi yapayım. Dağ tepesinde kalbim güm güm atar bir şekilde otururum. / 521. Ah çekişim ve inlemem göklere çıksın. Gözümün yaşı ırmak olup aksın.

SuéÀ it niçedir nÀzıñ mizÀcı
Ya itdi mi münÀsib bir èilÀcı

Yüri sen bizden evvel gör cenÀbı
Bize iúbÀl idüb vir òoş cevÀbı

MurÀdım ne idi bundan bilüñiz
Ki úalam yollar içre ben yalıñız

520 Dögüb sinem ide ehl-i zÀrı
Ki güm güm oturırım tÀ kÿh-sÀrı

(34. Fiàan u nÀlişim ÀfÀúa çıúa
Gözümüñ yaşı ırmaú olub aúa
İderdim òalú-ı èÀlemden firÀrı
Yóu idi göñlüümüñ zirÀ úarÀrı

İderdim her nefes aldiúca Àhı
Ki zirÀ Àhdır èaşúıñ güvÀhı

Beni gören kişi èÀúil āanurdı
Yanımda ùursa bir dem uāanurdı

525 Degildi dÀéimÀ başımda èaúlım
Anuñçün òaúù iderdim cümle naúlım

Úulaàım hiç işitmezdi kelÀmı
Gözüm farú itmez idi òÀãã u èÀmı

Olur úalbim benim beş vaúte óÀøır
Velî olmazdı úalbim anda óÀøır

äalÀt-ı āubóa olasa ger iúÀmet
èIşÀ diyü iderdim aña niyet

İderdim gÀhî cehd ile kırÀéat
äalÀt-ı ôuhra itdikde imÀmet

530 Düşerdi hem serim hem dem gümÀna
Ne mekr itdi buña devr-i zamÀna

522. Dünyadaki insanlardan kaçardım. Çünkü gönlümün huzuru yoktu. / 523. Her nefes alışımında ah ederdim. Zira aşkın delili ahtır. / 524. Beni gören kimseler akıllı sanırdı. Bir an yanımda dursa benden bıkarırdı. / 525. Sürekli, aklım başımda değildi. Bundan dolayı tüm sözlerimi yazardım. / 526. Sözü, kulağım hiç duymazdı. Hiç kimseyi gözüm fark etmezdi (görmezdi). / 527. Kalbim beş vakitte hazır olurdu fakat o söz konusu olunca kalbim hazır olmazdı. / 528. Sabah namazına durduğumda ona akşam vakti diye niyet ederdim. / 529. Bazen öğle namazı için imamlık yaptığımda çaba ile okurdum. / 530. Her an aklım düşünmeye dalarđ. Zaman buna nasıl bir hile yapmıştı? / 531. Hayır her ne ise diye ne için derdi? Bu kişiden hayırdan başka bir şey beklenmezdi. / 532. Bunları bırak dursun. Şu anlamı dinle. Bu tutkun olanın durumu nasıl oldu?

Neye dirdi ki her ne ise ol òayr
Umulmaz bu kişiden òayrdan àayr

Ko dursun bunda bu diñle meéÀli
Bu meftýnuñ neye irişdi óali

Bu MaúÀledir èIyÀde İtdigim CÀnÀnımı

Gelüb àam òÀneme itdim nüzýl
Tefekkür eyledim rÀh-ı usýl

Alub elime bir pÀre nebÀtı
Virem tÀ mürde cismime óayÀtı

535 Göreyim niçedir yÀriñ mizÀcı
Ki zirÀ cÀnıma geçdi bu acı

èAzimet eyledim kÿy-ı kenÀra
Dil-i maózýnuma tÀ ola çÀre

Der-i devlet-meéÀbına ki vardım
NihÀni ÀstÀnına yüz urdum

Pes ondan ãoñra itdim daúú-i bÀbı
Biri kimdir diyü virdi cevÀbı

Didim úanı benim rÿh-ı revÀnım
Ciger-güşem gözüm nÿrı fülÀnım

540 Didiler eglenüñ varsun óuøýra
Ne óÀlet oldi eyle o nÿra

Bu söz dirken göründi úarşudan yÀr
HemÀñdem úarşu vardım çÀr u nÀ-çÀr

(35.

Yapışdı dest-i bÿs itdi elüme
Ki bu söz geldi ol demde dilüme

Bu Makale Sevdigimi Ziyaret Ettiğimdir. /533. Gam evime gelip konakladım. Usulün yolunu düşündüm./534. Elime bir parça bitki alıp ölmüş bedenime (sevgilime) hayat vereyim. / 535. Sevgilinin durumu nasıldır bir göreyim. Zira bu acı artık canıma geçmiştir. /536. Hüzünlü gönlüme çare olması için mahallesine gittim. / 537. Hükümdar kapısı gibi olan kapısına gittim. Gizlice eşğine yüz sürdüm. /538. Ondan sonra kapısını çaldım. Biri "kimdir" diye cevap verdi. /539. Nerede benim yürüten ruhum (sevgilim) dedim. Ciğerimin köşesi, gözümün nuru falanım. /540. Siz bekleyin huzura gidin. O nura ne hal olduğunu görün. /541. Bu sözü söylerken sevgili karşıdan göründü. O an çaresizce karşısına gittim. /542. Elime yapışıp elimi öptü. O anda dilime şu söz geldi. /543. Gözümün nuru muhterem hâlin nasıldır? Güzel yaratılışın (bedenin) neden iyileşmedi?

Gözüm nÿrı nedir hÀl-i şerifiñ
Neden òoş olmadı ùabè-ı laùifiñ

äararmış nergis-ÀsÀ gül yañaàiñ
Aàarmış tebsirüb şirîn dudaàiñ

545 Úomamış øaèf-ı teb çün tende tÀbıñ
äanasın ebre girmiş ÀftÀbıñ

Gözüm nÿrı äaúın deryÀya girme
Sebebdir sıtmaya deryÀya girme

Úaçan deryÀya düşse deng-i şeker
Gidüb ùaèamı ziyÀn olmak muúarrer

Elin elüme bÿsı içün alıcaú
NebÀtı keffine äundum añılcaú

Alub äaldı cebine meh-cebinim
Tebessüm itdi aldım óÿr-i èinim

550 İdüb bu úalb-i nÀ-şÀdım teselli
Ôuhÿr itdi yine firúat maóali

Didim çouú sevdiğim äaà uş úal
ÒudÀ óimmet virüben ide òoş-óÀl

Úoyub anda o şÿh dil-sitÀnı
äaradı äoldı èömr-i bÿstÀnı

Gelüb àam òÀnemeyapdım úapuyı
Didim itmeñ baña bu gün úapuyı

MizÀcım òoş degildir óasta oldum
Yüregim ùutdı dem-beste äoldum

555 Úo incitmeñ burada yatayın ben
Ola kim rÀóat ola cÀn ile ten
Ururum sinemi hem gÀhì başı
Gözümdeñ aúıdırdım úanlu yaşı

544. Gül yanağın nergis gibi sararmış tatlı dudağın sıtmadan dolayı kabarıp beyazlamış. /545. Sıtmanın verdiği dermansızlık bedeninde güç bırakmamış. Güneş bulutların arasına girmiş sanırsın / 546. Gözümün nuru sakın denize girme. Sıtma hastalığına sebep olur. /547. Ne zaman ki şeker gibi olan sevgili denize girse parçası gidip eriyip kaybolur. /548. Elini elime öpmek için alınca (uzatınca) yavaşça bitkiyi avucuna koydum. / 549. Ay gibi alını olan sevgilim alıp onu cebine koydu. Sevgilimin gülümseyişini aldım. /550. Bu mutsuz kalbimi teselli ederken ayrılık vakti yine geldi. /551. Çok sevdiğim hoşça kal dedim. Allah iyileşmen için sana himmet versin. /552. O güzel sevgiliyi orada bırakınca ömrümün bostanı sararıp soldu. /553. Keder evime galip kapıyı kapattım. Kimsenin beni rahatsız etmemesini söyledim. /554. Hasta oldum, bedenim iyi değildir. Soluğum kesilip yüreğimi tutunca soldum. / 555. Bırakın, rahatsız etmeyin beni burada yatayım. Bedenim ile ruhum rahat olsun.

Dir idim ãoruldu yÀriñ gül-èiöÀrı
Niçe dil itmesün Àh ile zÀrı

CihÀnı neylerim cÀn olmayınca
Gözüm nÿrı cihÀnı görmeyince

Ola cÀnım cihan içinde bìmÀr
CihÀnı terk ider cÀn çÀr u nÀ-çÀr

560 Çü gördüm çÀre youú cebr ü úarÀra
Yine èazm eyledim kÿy-ı nigÀra

Varınca çıúa geldi úarşu cÀnım
Yüzi gül úameti serv-i revÀnım

Didim óÀl-i şerifiñ nedir ey mÀh
Didi sıtma úodı elóamdülillÀh

(36.

Didim çün úodı sevdiğim ısıtma
Yine gel mektebe yerin ãoàutma

Dutalı ey gözüm nÿrı seni teb
FirÀúıñdan dutubdur mektebi teb

565 Olubdur başıma zindÀn bu èÀlem
Beni bìmÀr idübdür miónet u àam

Açıl güller gibi úarşumda gülşen
Yeriñ boş úalması ey yüzi gülşen

Nücÿmun şöhreti çün mÀh iledir
Úuluñ da iètibÀrı şÀh iledir
MizÀcıñ øaèfı varsa dur yeriñde
Oúuma gel hemÀn otur yeriñde

Didi MevlÀ ãabÀóa ir görürse

556. Göğsüme, başıma vururdum. Gözümden kanlı yaş akıttırdım. / 557. Sevgilinin gül yüzü sorulunca gönül nasıl ah edip inlemesin derdim. / 558. Sevgili olmayınca gözümün nuru dünyayı görmeyince ben dünyayı ne yapayım? / 559. Bedenim dünyadayken hasta olup çaresizce dünyayı terk eder. / 560. Baktım zorlamaya ve karara çare yok. Tekrar sevgilinin mahallesine gittim. / 561. Gül yüzlü yürüyen servi gibi boyu olan sevgilim, gittiğimde karşıma çıkageldi. / 562. Ey ay! Durumun nasıldır dedim. Elhamdülillah sıtma geçti dedi. / 563. Sevdiğim sıtman geçtiğine göre tekrardan okula gel, yerini soğutma dedim. / 564. Ey gözümün nuru! Seni sıtma tutalı ayrılığından dolayı okulu da sıtma tuttu. / 565. Bu dünya başıma zindan oldu. Eziyet ve keder beni hastalandırdı. / 566. Ey yüzü gül bahçesi gibi olan sevgili! Karşımda güller gibi açıl, yerin boş kalmasın. / 567. Yıldızların şöhreti ay iledir. Kulun da değeri şah iledir.

568. Bedenin hala zayıfsa dinlen, okuma ama yeter ki gel yerinde otur. / 569. Mevla sabaha ulaştırırsa durumum el verirse gelirim dedi. / 570. O güzel sevgiliye veda edip tekrar gam evime doğru yürüdüm. / Bu Makale Gül Yüzlümü Bekleyişimdir / 571. O gece gözüme uyku girmedi. (Kendi kendime) o melek huyluyu andım / 572. O peri gibi olan kişi sabah olunca gelir mi? Bu kölesini üzüntüden kurtarır mı? / 573. Acaba o gül yüzünü görür müyüm? Gözüm ve gönlüm (sevgili) kölesini kabul eder mi? / 574. Bu kötü talih bana neler etti? Yine üzer diye korkuyorum. / 575. Sabah olup yeryüzüne güneş doğdu. O sevgilim gelip yerine oturdu. / 576. O ay parçası gibi

Varayın ger mizÀcım el virirse

570 VedÀè idüb o şÿò dil-sitÀna
Yine àam òÀneme oldum revÀne

Bu MaúÀle İntiôÀr-ı Gül-èiôÀrımdır Benim

Gözüme girmedi ol gice uyòu
Dir idim bunu eyÀ ol melek-òÿ

äabÀó olsa gelür mi ol peri zÀd
İder mi bendesini àamdan ÀzÀd

Görür müyüm èaceb gül çehresini
Dil ü dîdem alur mı bendesini

Neler itdi baña bu ùÀliè-i dÿn
Budur òavfım ki ide yine maóÿn

575 äabÀó olub güneş ùòadı zemîne
Gelüb oturdı ol cÀnım yerine

Şükürler eyledim pervad-gÀra
Ki geldi úarşuma ol mÀh-pÀre

CemÀline naôar itdikde birdem
Derÿnum yarasına urdı merhem

Bu MaúÀle İden CÀnÀnımı CÀndan CüdÀ

Didim bir gün aña ey mÀh-ı enver
O zibÀ ùalèatıñ günden münevver

CemÀliñ nÿrını òalvetde görsem
Ayaàın tozına yüzümü sürsem

580 Nola didi sevindirdi bu cÀnı

olan sevgilim karşıma geldiği için Allah'a şükürler ettim. /577. Bir an güzel yüzüne bakınca gönlümün yarasına merhem oldu.

Bu Makale Sevgilimin Benden Ayrıldığını Anlatır / 578. ey parlak bir ay gibi olan sevgili! O güzel yüzün güneşten daha aydınlıktır dedim. / 579. Güzel yüzünün nurunu tehada görsem, ayağının tozuna yüzümü sürsem. /580. Kabul edip bu canı sevindirdi. O peri ile gizlice buluştum. /581. Eline yapışıp kenara çektim. O Allah'ın yarattığına baktım. /582. Güzellik bahçesi gibi olan yüzünü seyrederken birisi ayağını içeri uzattı. / 583. Eli elimdeyken yüz yüze bulunduk. Çok sevdiğim evvah duyulduk dedim. /584. O bir yana gitti, ben bir yana gittim. O canım, benden hemen ayrıldı. /585. Beni azarlayıp yüzüme yapıştı. O güneş ile neden yalnız bulunuyorsun? /

Buluşdum ol perî ile nihÀnî

Eline yapışub çekdim kenÀra
Naôar itdim o ãunè-ı girdigÀra

(37. Teferrüc eyler iken óüsn-i bÀân
Uzatdı içerü bir kes ayaân

Eli elümde yüz yüze bulunduú
Didim çouú sevdiğim eyvÀh duyulduú

O gitdi bir yaña vü bir yaña ben
HemÀn ayruldu ol cÀnım benden

585 Yapışdı yüzime idüb èitÀbı
Niçün tenhÀladıñ ol ÀftÀbı

Nedir anıñla alışıñ virişiñ
O maócÿb ile söyle nedir işiñ

Ne işlerdiñ anıñla sen nihÀnî
Ne söyleşdiñ baña eyle beyÀnı

Niçün sen yalvarub aña yaúardıñ
Niçün gül yüzine anıñ baúardıñ

Şu deñlü itdi baña serzenişler
Gehî giryÀn olub geh inleyişler

590 Yabandan degil idi evden idi
O maócÿb baña vaáf iden idi

Didi baña ne óÀletdir bu óÀlÀt
èAceb bu düş midir yÀòud àyÀlÀt

Didim bilmez ki bu düş mi yÀ àyÀlim
Gice vü gündüz artmaúdır melÀlim

Didi èÀşú mı olduñ sen o şÿòa

586. Onunla alışın verişin nedir? O mahcup ile işin nedir? Söyle! /587. Sen gizlice onun ne yapıyordun? Ne konuştuğunu bana anlat. / 588. Sen neden ona yalvarıp yakardın? Gül yüzüne neden bakıyordun?

589. Bazen ağlayıp bazen inleyip bana bu serzenişlerde bulundu. /590. Yabancı değildi, evdendi. O mahcubu bana anlatandı. /591. Bana bu hal nasıl bir haldir? Bu düş müdür yoksa hayal midir? Dedi. /592. Düş mü hayal mi bilmiyorum. Gece gündüz sıkıntım artmaktadır. /593. O güzele sen âşık mı oldun dedi. Öyle cana kim âşık olmaz dedim. /594. Sen sofuydun şimdi ne oldun? Öyleydim, buna sebep olan sensin dedim. / 595. Efendi, sana ne yaptım ben dedi. Bana onun güzelliğini sen söyledin dedim. /596. Bu hal bana, senin söylediklerinden dolayı oldu. Sana bu hal senin öyle görmenden dolayı oldu dedi. / 597. Sen demeseydin ben nereden bilecektim dedim. Ben sana söylediysem git sev mi dedim, dedi. /598 Kalbimde bu ateşi sen yaktın. Gece ve gündüz dumanı gökyüzüne çıkar dedim. / 599. Şimdi bu işi terk et. Bu düşten elini çek, sana yakışmaz dedi. /600. Allah'ın lütfu olduğundan dolayı ondan uzaklaşmam mümkün değil dedim.

Didim kim eÅşıú olmaz öyle rýóa

Didi äýfi idiñ sen Őimdi nolduñ
Didim öyle idim bÀeiã sen olduñ

595 Didi saña efendi neyledim
Didim óüsñ baña sen söyledidiñ sen

Baña bu iş seniñ sözüñden oldu
Didi saña seniñ gözüñden oldu

Didim sen dimeseñ ben bilmez idim
Didi didim ise var sev mi didim

Didim úalbime sen yaúdiñ bu odı
Gice vü gündüz çıúar èayyýúa dýdi

Didi imdi ferÀaat it bu işden
Saña düşmez eliñ çek bu düşden

600 Didim mümkün degil andan ferÀaat
Meger kim ola MevlÀadan èinÀyet
Didi seni cihÀnda iderim fÀŞ
Didim soñra baãarsın baärına úaş

Didi ben nice äabr idem bu óAle
Didim ben niçe äabr idem bu úAle

(38. Didim isem hemÀn otur yiriñde
äaúın äoñra gider elden eriñ de

HemÀn her gördiğiñ alma lisÀna
Dil ucundan kişi uàrar ziyÀna

605 Nice söz var fikirsiz söylenilür
äoñunda baş kesilür úan dökilür

Söz ile niçeler uàrar belÀya
Söz ile irişür adam òauÀya

Söz ile bilinür imÀn u islÀm

601. Tüm dünyada senin bu durumunu açığa çıkarırım dedi. Eğer bunu yaparsan sonra bağına taş basarsın dedim. /602. Bu hale ben nasıl sabrederim dedi. Ben bu söze sabredebeyim dedim. /603. Hemen yerine otur dedim. Erkeğin (kocan) de elinden gider, bundan sakın dedim. /604. Hemen her gördüğünü söyleme. Kişi dili yüzünden zarar görür. /605. Öyle sözler var ki düşünülmeden söylenir. Sonunda baş kesilir, kan dökülür. / 606. Söz ile birçok kişi belaya uğradı. Söz ile insan hataya düşer. / 607. Söz ile iman ve İslam bilinir. Söz bunları anlatır. / 608. Bir söz ile kâfir müslüman olur. Bir söz ile İslam ve iman kaybedilir. /609. Mumun erimesi dil ucundadır. Dilini tutup dedikoduyu bırak. / 610. Kimsenin ayıbını dile getirme. Şahsi bir zanna düşme, ilgilenme. /611. Eğer gönlü yaralı olmayayım dersen sakın insanların ayıplarına bakma (onları görme). / 612. Zira insan ayıpsız olmaz. Yalnızca o Hak şarabı ayıpsızdır.

Söz ider bunları ifhÀm u ièlÀm

Olur bir söz ile kÀfir müselmÀn
Gider bir söz ile islÀm u imÀn

Dil ucundandururşemèiñ zevÀli
Diliñ øab eyleyüb úo úil u úÀli

610 Getürme kimseniñ èaybın zebÀna
Düşürme degme şaòãî bir gümÀna

Eger dirseñ ki olmayam dil-figÀr
èUyÿb-ı nÀsa nÀôır olma zinhÀr

Ki zirÀ òalú èaybdan olmaz èÀri
èAyıbsızdır hemÀn ol mey-i bÀri
Niçe bi-èayb ola èÀlemde insÀn
Ara yerde var iken nefis ü şeytÀn

èAyıb-bın olan olmaya ÒudÀ-bın
èAyıb-bın olan olmaz kÀmü'd-din

615 Sözüm ùut èÀkil iseñ olma àÀfil
İliñ èaybın tecessüsdan ne óÀsıl

ÒuãÿãÀ ol kes i de èaybın iòfÀ
RevÀ mı dirsın itmek anı iftÀ

FerÀmÿş itme SettÀrü'lèuyÿbı
Tefekkür eyle áaffÀrü'ò-òünÿbı

Görürken bunca taúãir itmez Óáu
Úulınıñ yüzine urmaz oñat baú

Óáuúúat üzre dostluúda budur yol
İdesiñ dostuñı èayb ile maúbÿl

620 ÒusÿsÀ kim ola ol ıòúırÀrı
Kim olmaya elinde iòtiyÀrı

CihÀnda görmeye iliñ hemişe

613. Ara yerde nefis ve şeytan varken dünyada insan nasıl ayıpsız olabilir? /614. Ayıbı gören Allah'ı görmez, dinin isteğini yerine getirmemiş olur. /615. Akıllıysan sözümü dinle, gafil olma. Başkasının ayıbını ortaya çıkarırsan (araştırırsan) eline ne geçecek? /616. O kişi başkasının ayıbını saklarsa onun hakkında fetva vermek doğru olur mu? / 617. Ayıpları örten Allah'ı unutma. Günahları bağışlayan Rabbi düşün. / 618. İyi bak! Allah bunca kusuru görmesine rağmen kulunun yüzüne bunu vurmaz. / 619. Gerçek dostlukta usul budur. Dostunu ayıbıyla kabullenesin. /620. Ayrıca çaresiz olursa eğer elinde gücü bulunmaz. / 621. Her an ispiyonculuğu kendisine meslek edinen kişi dünyadayken daima memleketine hasret kalsın. /622. Dilin hacmi küçük kabahati büyüktür. İyi söz söylemezsen yükü ağırdır. /623. Bu sözün iyisi iyi kötüsü kötüdür. Yeter burada bu sözün dursun. /624. Yokluk yurdunda ne var bilemezdin. Yine de sen sohbetine (anlatmana) geri dön.

İderse her geh àammÀzlııaı pişe

Diliñ cimri küçük cürmi büyükdür
İyü sözi dimezseñ bÀrı tekdür

İyüsi iyü kemi kemdir bu sözüñ
Yeter ùursun buralıúda bu sözüñ

(39.

Bilemezdiñ ne var dÀr-ı fenÀda
Yine sen óasb ü óaliñ it ièÀde

Bu MaúÀle Vaóset-i CÀnÀnımı Eyler BeyÀn

625 Çü geldi cýşa deryÀ-yı felÀket
Esicek girdbÀd-ı derd ü miónet

Düşürdi keştlé-i cismim kenÀra
İderdi levó-i úalbim pÀre pÀre

İşit imdi neye irdi serencÀm
Yüzüme baúmadı ol niçe eyyÀm

Bu kez ucdı úolumdan şÀh-bÀzım
HemÀn el çekdi benden serv-i nÀzım

Duyulduú sırrımız fÀş oldu yaèni
Ki tÀ itmeye ol kes aña úaèni

630 áayýr idi gözüm nýrı efendim
Anuñçün olmuş idi dil-pesendim

Gelürdi yine her gün oúur idi
Yüzine ùòarı baúsam úaúar idi

İçerü girsem ol ider èitÀbı
Çıúınca úaşraya virir cevÀbı

Çün oldu iki miónet iki yanım
Ara yerde çıúuyor işte cÀnım

Bu àamlarda çekildi niçe aóyÀn
Didim ÀyÀna yüzden ola dermÀn

/ Bu Makale Vahşi (Korkak) Sevgilimi Anlatır / 625. Felaket denizi çoştuğunda, dert ve sıkıntı kasırgası estiğinde, /626. Bedenimin gemisini kenara düşürdü. Kalbimin levhası parça parça oldu. / 627. Dinle şimdi, bu işin sonu neye ulaştı. O, nice günler yüzüme bakmadı. / duyuldu, ortaya çıktı. O kişi onu ayıplamasın diye (uzaklaştı). /630. Gözümün nuru efendim çok çalışkandı. Ondan dolayı gönlüm onu beğenmişti. / 631. Gelirdi, yine her gün okurdu. Yüzüne doğru baktığımda olduğu yerden kalkardı. /632. İçeriye girdiğimde beni azarlardı. Ancak dışarı çıktığı zaman cevap verirdi. /633. İki yanım da sıkıntı (keder) oldu. Ara yerde canım çıktı. /634. Ne kadar zaman bu şekilde gamları çektim. Gözlerime ancak senin yüzünden derman olur dedim. /635. O an gördük (Allah'ın) gücüne ulaşılmaz. İstemekten başka çare yoktur.

635 HemÀn gördük gücüyle iriş olmaz
MurÀd eylemek gibi iş olmaz

Şu deñlü itdim aña iètiöÀrı
Didim óÀlim degildir iötiyÀri

Baña imÀnıñ için olma mÀniè
Benim derd-i derÿnum itme şÀyiè

Olursañ cÀn ile rÀøı bu işe
Olam şermende-i luùfuñ hemişe

NiyÀz u nÀlişim kÀr itdi aña
äafÀyile icÀzet virdi baña

640 Zeriñ zoruñ yoà ise yÀr-i zÀr ol
Ki zÀr olmayan aàlar zÀr zÀr ol

Bu MaúÀle èArø-ı ÓÀlimdir Şeh-i DevrÀnıma

Anı bir gün hele tenhÀ düşürdüm
Düşüb ayaàına oldum yüz urdum

Didim ey meróametlü pÀdişÀhım
Baña raóm eyle yiter alma Àhım

(40. Saña lÀyiú mıdır itmek cefÀyı
İde gelmiş iken mihr-i vefÀyı

Elem çekme aña ey meh-cebìnim
Görüb raóm itdi ol Àh u eninim

645 Benim äuçum ne gördise eger ad
İcÀzet virdi şimdi ey peri-zÀd

Yine úÀlÀvvel ey rÿó-ı revÀnım
Úabÿl it bendeñi gül yüzli cÀnım
Gözüm nÿrı beni sürme naôardan

636. Ondan o kadar çok özür diledim ki durumumda artık güç kalmadığını söyledim. / 628. Bu kez doğan kuşu gibi olan sevgilim kolumdan uçtu. Hemen benden el çekti nazlı servim. / 629. Sırrımız /637. İmanın için bana engel olma. Gönlümün derdini herkese duyurma. /638. Bu işe candan razı olursan her zaman bu iyiliğinden dolayı utanayım. /639. Ona karşı yalvarıp inlemelerim işe yaradı. Bana rahatlıkla izin verdi. / 640. Gücün yoksa ağlayan bir dost ol. Çünkü (öncesinde) ağlamayan sonrasında ağlar. / Bu Makale Cihan Şahıma Hâlimi Sunduğumdur / 641. onu bir gün yalnız yakaladım. Ayağıma eğilip yüz sürdüm. /642. Ey merhametli padişahım dedim. Bana acı. Yeter, artık ahımı alma. /643. Vefa dolu sevgi beslerken sana, eziyet etmek yakışıyor mu? /644. Ey ay gibi alnı olan sevgilim! Bundan dolayı sıkıntı çekme. O ahımı ve iniltimi görünce bana acıdı. /645. Benim ne suçumu gördüysen affet. Peri gibi olan sevgilim (bunun üzerine) izin verdi. /646. Ey sevgilim! Tekrar önceki gibi olalım. Gül yüzlü canım bu köleni kabul et.

CihÀnı göremem gerd-i kederden

Saña meftÿn olalı bu dil ü cÀn
Gice vü gündüz işimdir Àh u efàÀn

Seniñle görürüm gözüm cihÀnı
Seniñle isterim bu cism ü cÀnı

650 Şu deñlü cÀna eàşúıñ kÀr idübdür
Bu ÀvÀre gönül elden gidübdür

Dimezsın bu faúiriñ nola óÀli
ám-ı hicr ile úalmadı mecÀli

Elif úaddini dal itmiş àamımla
Yazıúdır úıyamam kendi elimle

Gözüñ başıñ için olsun efendim
ÒalÀã it nÀr-ı hicrÀnıñla yandım

Gözümden yaş yerine úan döküldi
Yüregim ùoàaranub baàırım söküldi

655 Yüzüme ùoàarı bir baú padişÀhım
Bu işlerde benim youúdur günÀhım

ÒauÀ gelmiş üstümüze ol kes
Bize nesne dimez sen eyleme ses

Eger saña o bir söz söyler ise
Yine bidigiñ elde her ne ise

Efendim meróamet eyle úuluña
Yigitciksiñ ãaúın gelür yoluña
Saña ben bende oldum ò`Àce iken
Esirge raóm idüb cevr itme iken

660 Óaãer eyle bu Àh-ı sÿz-nÀkim
Yaúub yandırma bu cism-i òÀkim

647. Gözümün nuru beni bakışından mahrum bırakma. Keder tozundan dünyayı göremem. /648. Bu gönül ve can sana tutulduğundan beri gece ve gündüz işi ah ve figanlar etmek olmuştur. /649. Sen benim gözümün, seninle dünyayı görürüm. Bu bedeni ve ruhu seninle var olsun isterim. / 650. Aşkın öylesine canıma işlemiştir ki bu deli gönlüm elden gitmiştir. / 651. Bu fakirin ayrılık gamıyla gücü kalmadı, hali nasıl oldu demezsin. / 652. Benim üzüntümden dolayı elif gibi olan boyunu dal (harfi) gibi eğmiş. Kıyamam kendi elimle yazıktır. / 653. Efendim, gözün başın için olsun beni kurtar. Ayrılığının ateşiyle yandım. /654. Gözümünden yaş yerine kan döküldü. Yüreğim parçalanıp bağrım söküldü. / 655. Padişahım, yüzüme doğru bir bak. Bu işlerde benim günahım yoktur. / 656. O kişi yanlışlıkla bizim üstümüze gelmiş (görmüş). Bizim hakkımızda bir şey demez, sen seslenme. / 657. Eğer sana bir söz söylerse yine her ne istersen yaparsın, senin elindedir. / 658. Efendim kuluna merhamet et. Sen bir yiğitçiksin. (Bu âşık) senin yoluna gelir.

Görünce yöúdur Àh u enini
Biraz öemm oldu úalb-i Àhenini

Egerçi itdi bir miúðÀr ülfet
Veli olmadı evvelki muóabbet

Bu MaúÀle NÀzlı YÀrime NiyÀzım Vaáf İder

(41. Çü gördüm ãabr olunmaz iş bu óÀle
Derÿn-ı dilden itdim yine nÀle

Olub yerince günler zÀr-ı óasret
Hele bir gün düşürdüm yine fırãat

665 Didim ey nÀzlı yÀrim gül-èiöÀrım
Niçün maúbÿluñ olmaz iètiöÀrım

Bilür kes óÀlimi bilmezlenürsin
Maólleñde görürsin gizlenürsin

ÓalÀl olsun gel öldür saña úanım
FedÀ olsun yoluña baş u cÀnım

Taóammül idemem ben bu cefÀya
Begim muètÀd iken mühr ü vefÀya

Budur senden murÀdım iki gözüm
ãafÀyile sürem pÀyıña yüzüm

670 Daòı àayrı degil maúãÿdum ey şÀh
Derÿnum óÀline èÀlimdir AllÀh

Şu deñlü nÀr-ı èaşúıñ yaúdı cÀnı
Vücÿduñ gideyor nÀm u nişÀnı

Düşüb ayaàına yandım yaúıldım

659. Hoca iken ben sana köle oldum. Eziyet etme, bana merhamet et. / 660. Bu yakıcı ahımdan kendini koru. Bu topraktan olan bedenimi yakıp yandırma. / 661. O bakınca ah ve inilti yoktur. Demir gibi olan kalbi beni biraz ayıpladı. / 662. Her ne kadar benimle biraz konuşsa da önceki muhabbet olmadı. / Bu Makale Nazlı Yârime Yalvarışımı Anlatır / 663. Bu durumu sabredilmez görüp yine gönlümün içinden inledim. /664. Onca gün hasretten inledim. Bir gün fırsatını yakaladım. /665. Ey nazlı yârım, gül yüzüm! Özrümü neden kabul etmiyorsun? /666. Durumumu bildiğin halde bilmezden geliyorsun. Mahallende beni gördüğünde gizleniyorsun. /667. Kanım sana helal olsun, gel beni öldür. Başım ve canım senin yoluna feda olsun. /668. Beyim, ben sevgiye ve vefaya alışmışken bu eziyete katlanamam. /669. Senden isteğim şudur ki ayağına rahatlıkla yüzümü süreyim. /670. Ey şah! Benim başka amacım yoktur. İçimin hâlini ancak allah bilir. / 671. Aşkının ateşi canımı o kadar yaktı ki vücudumun adı, varlığı kayboluyor. / 672. Ayağına düşüp yandım yakıldım. Aklım biraz gittiğinden akılsız kaldım. /673. Vücudumu sıtma gibi bir titreme tutup elim yüzüm mahvoldu. / 674. O peri yüzlü bu hâllerimi görünce korkup yüzünü yana çevirdi. /675. Gözümü açtığımda ne göreyim, o peri gibi olan sevgili aşağıda gönlü mutlu bir şekilde oturuyor. /676. Ey şah! Hâlimden haberdar mı oldun dedim. Bak beni aşkın ne hale getirdi? /677. Benim gibi güçsüz birine hala acımamış. Gözümün nuru bu şaka değildir. /678. İster istemez ayağına yapıştım. Ah edip yüzümü gözümü sürdüm. /679. O salınarak nazla yürüyen keklük gülümseyerek o anda

Gidüb èaúlim biraz bì-hÿş úaldım

Ûutub endÂMımı lerze teb-ÀsÀ
Yedim beñzim kesilüb oldı fersÀ

Bu óÀlÀtım görünce ol perì-rÿ
Çevirdi òavf idüb yüzün yaña rÿ

675 Gözüm açdım ne görsem ol perì-zÀd
Oturmuş zir çeküb úarşumda dil-şÀd

Didim aóvÀlime olduñ mı ÀgÀh
Beni èaşúıñ ne óÀle úodı ey şÀh

Daòı raóm itmemiş ben øaeife
Gözüm nÿri degildir bu laùife

Yapışdım ayaàına ò~Àh u nÀ-ò~Àh
Yüzümi gözümü sürdüm idüb Àh

Tebessüm iderek ol kebg-i reftÀr
HemÀndem gitdi úaldım ben dil-figÀr

Bu MaúÀledir FirÀrì YÀrì İşèÀr İden Áh

680 Şu deñlü àaldım ardınca anıñ
ÚarÀrı úalmayub bu cism ü cÀnıñ

Yine bì-hÿş olub düşdüm zemine
MecÀlim úalmadı Àh u enine

Yüzüm òÀke urub giryÀn iken ben
Çıúa geldi yine ol kes úapudan

(42. Didi nolduñ yine ne oldı saña
Didim luùf it bu óÀli sorma baña

Benim óÀlim beyÀn ile bilinmez

gitti. Ben gönlü yaralı kaldım. / Bu Makale Kaçan Sevgiliyi Haber Verir (Anlatır) Ah / 680. onun ardından o kadar çok ağladım ki bedenimde ve ruhumda rahat kalmadı.

681. Yine aklım başımdan gidip yere düştüm. Ah edip inlemeye hâlim kalmadı. / 682. Ben yüzüm toprağa vurup (yerde) ağlıyorken o kişi kapıdan çıkageldi. /683. Yine sana ne oldu dedi. Bana iyilik edip bu hâlimi sorma dedim. /684. Benim durumum anlatılarak anlaşılmaz. Ağza (dile) alınıp söylenilmez. / 685. Sen de ben de Allah'a yalvaralım. Bu köle bu engelden (bağdan) kurtulsun. /686. Beni önceden bu derde uğrattın. Sen, bu kapıda bana huzur bırakmadın. /687. Benim bu çektiğim derdi alan olsa ölümden başka ona hiçbir şey derman olmaz. /688. Çaresi neyse söyle bana ne yapayım? Sen ne söylersen onu yapayım. /689. Senden utanıp o bana yabancı oldu dedim. Sen ona söyle, bu kölesini tekrar mutlu etsin. /690. O, sen söylemeyince; ona bu durumu açıklamayınca bana gelmez. /691. Güzel hatırın için söyleyeyim; elimden geleni yapayım ben dedi. / 692. O insaniyetli olmayan acısın. Sözümden çıkmayıp sevsin.

LisÀna alub anı söylenilmez

685 ÖudÀya yalvaralım sen de ben de
Bu bendden úurtula şÀyed bu bende

Beni evvelden uàratdıñ bu derde
Baña rÀóat komadıñ sen bu derde

Benim bu çekdigim derd ki alan
Ecelden àayrı olmaz aña dermÀn

Didi şimid ne çÀre neleyin ben
Ne dirseñ söyle anı eyleyin ben

Didim senden utanub oldu ol yÀd
Yine sen söyle itsün bendesin şÀd

690 Baña gelmez o sen söylemeyince
Bu derdim aña şeró eylemeyince

Didi òoş óaùrıñ içün söyleyim ben
Úamu maúdyrumı ãarf eyleyim ben

Ola ki raóm ide ol bì-mürüvvet
Sözümden çıúmayub ide muóabbet

Bu MauÀle İetiÖAr İtdikleridir YÀrime

Çü daèvet itdi bir òÀli mekÀna
Getürdi mÀcerÀyı heb miyÀna

Elem çekme ãaúın sen didi benden
Yazıúdır gideyor ol adem elden

695 Gözine uyòu girmez ãubó olunca
Usundan fÀrià olmaz tÀ ölünce

Anıñ yoúdur saña hiç sýé-i úaãdı
áamıñla baàrına ol úaş baãdı

Saña şol deñlü itmişdir muóabbet

Bu Makale Yârimden Özur Dilemeleridir / 693. Boş bir yere davet edip macerayı (olanı biteni) anlattı. /694. Sen benden dolayı sakın sıkıntı çekme. O adam elden gidiyor, yazıktır. /695. Sabaha kadar gözüne uyku girmez. Ölünceye kadar aklından gitmez (uzaklaşmaz). / 696. Onun sana karşı kötü bir niyeti yoktur. O gaminla bağına taş bastı. /697. Seni o kadar çok sevmiştir ki senin yolunda olmak onun için izzetli (yüce) bir zevktir. /698. Sen, ondan neden kaçırıyorsun? Onun bu durumu boşuna değildir. /699. Bize ne olursa olsun seni ilgilendirmez elbet ama geriye dönmek senin elindedir. /700. Ben sana ne yaptım, ne dedim? Sizin hâlinizi ben anlamıştım. /701. O gün planlı olarak yaklaşmıştın. Şimdi başkalarını düşünüp utanma sakın. / 702. Başkasının hatırı için sakın kaçma. Bu sırrı sakla, kimseye açma. / 703. Evde yalnızdır, yürü gidip elini öp. Senin ayrılığın onu ateşte yakmıştır.

Yoluñda ölmek aña eîş-i eîzzet

Sen andan niçün idersin firÂrı
Anıñ òÂli degildir iòtiyÂrı

Saña ne bize olur ne olursa
Seniñdir dönme ile ger olursa

700 Saña ben neyledim netdim ne didim
Siziñ aóvÂliñiz ben bilmiş idim

O gün úaãda mukÂrin varıb idin
ÓicÂb itme ãaúın şimdi gerüsin

Ola el óaúrın zinhÂr úaçma
Bu rÂzı ãaúla hiç kimseye açma

(43. Yüri var öp elin tenhÂdır evde
Ki yaúmuşdır firÂuíñ anı oda

Sözüm úut yok mıdır sineñde imÂn
Aña raó itmiş olmaz müslümÂn

705 Nice bunuñ gibi sözlerle anı
Teselli itdi ol şÂh-ı cihÂnı

İderken künc-i àamda nÂle vÂh
HemÂndem çıúa geldi ol yüzi mÂh

Didim elóamdü'l-illÂh ey melek-zÂd
Teraóou idüb itdüñ bendeñi yÂd

Şükür MevlÂya gün yüziñi gördüm
ãanasın nÂ-gehÂni úadre irdim

Bıraúma bendeñi gözden göñülden
Ayırma bülbülüñ sen taze gülden

710 Ûurub el úavuşdurub úarşıma ol óyr
Baúub yüzime itdi úalbi sürýr

704. Yüreğinde iman yok mudur? Sözümü tut. Müslüman olan ona acımaz mı? /705. Bunun gibi sözlerle o cihan şahım teselli etti. /706. Gam bucağında vah edip inlerken o anda o yüzü ay gibi olan sevgili geldi. / 707. Ey melek gibi olan sevgili! Elhamdülillah acıyıp bu köleni hatırladın. // 708. Mevla'ya şükür olsun güneş yüzünü gördüm. Sanki ansızın kudrete ulaştım. /709. Gözünden gönlünden bu köleni bırakma. Senin taze bir güden bülbülünü ayırma. /710. O huri gibi olan sevgili el bağlayıp karşımda durdu. Yüzüme bakınca bu kalbi sevindirdi. /711. Bu ihsanı önderimden görünce sevincimden o anda yerimden kalktım. / 712. Şahım, seni böyle ayakta tutmak yakışmaz. Kulun küstahlık edip oturuyor. / 713. Tahta geçip sınırı şereflendir. Safa ile en güzel yere otur. / 714. Senin için elimi bağlayıp kulluk edeyim. Neyi emredersen onu yapayım. /715. Ey uğurlu yıldız, utanma! Mübarek canın ne isterse söyle.

Bu iósÀnı ki gördüm serverimden
Sürýrumdan hemÀn úalúdim yerimden

RevÀ mı şÀhım ayaà üzre ùuta
Úuluñ küstÀólık idüben otura

Cülýs idüb müşerref eyle óaddi
äafÀyile müşerraó eyle äadrı

Saña el úavuşdurub úulluúlar idem
Ne kim fermÀn iderseñ aña gidem

715 HicÀb itme eyÀ feròunde-aòter
MübÀrek òaùırıñ söyle ne ister
Eger seyr ister iseñ eldeyin ben
Saña maúdýrımı äarf ideyin ben

NiãÀr olsun yoluña cümle varım
HemÀn sen gülşen ol ey gül-èiöÀrım

Bilürüm sevdiğim seyri severdi
İşitse seyri seyrÀna uyurdı

Anuñçün her zamÀn seyre giderdim
Gülüb oynadıainı seyr iderdim

720 Güzel başı ile itdi işÀret
Dil ü àam-dìdeme virdi işÀret

Sevindim şÀdmÀn oldum beàÀyet
Ki itdi úalb-i virÀnım èimÀret

Bütün dünyÀya şan şah oldum ol dem
Ki bir dem baña yÀrim oldu hem-dem

Bu MaúÀle İtilÀf-ı èÀşú u Maèşýkdur

(44. CihÀnda olmayısar böyle leöòet
Ki dildÀr ile èÀşú ide ülfet

Olub pes vechi miréatına nÀôır
ám-ı èaşún óikÀyet ide vÀfir

720. Güzel başı ile gönlüme ve kederli gözüme işaret etti. /721. Yıkılmış kalbimi tamir ettiği için son derece sevinip mutlu oldum. /722. Bir an yârim bana dost olduğu için o an sanki tüm dünyaya şah oldum. / Bu Makale Âşık ve Maşukun Uyuşmasıdır / 723. Cihanda sevgili ile âşğın dostluğu gibi olan bir lezzet yoktur.724. Ayna gibi olan yüzüne bakıp aşkın gamını bolca anlatayım. /725. Sevgiliyi gülümseyerek dinle. O an aşk kupağı nasıl coşmasın? /726. Âşık, aşk ateşinde nasıl yanmasın? O an aşka nasıl asılmış olmasın? /727. İnsan, ona nasıl sabredebilsin? Gamı ve derdi eğer çekerse bilir.

725 Tebessüm iderek yârî ide gÿş
Niçe itmeye öücr-i eâşú o dem cÿş

Niçe yanmaya eâşú nâr-ı eâşúa
Niçe olmaz o dem berdâr-ı eâşúa

Niçe âabr idebilsün aña âdem
Çekerse âam degil bilir çi derd hem
Kitâb-ı eâşú yazmaz degme kâtib
Kim evrâú içre sıâmaz mekâtib

Ferââat it yeter úo úil u úâli
Úoma elden yine sen óasb-i óâli

Bu Maúâle Yâr ile Seyrânımı Eyler Beyân

730 Bizi bââına bir dost itdi daèvet
Didim ben daòî nola câna minnet

Didi her kimi isterseñ bile al
Eger óaôô iderseñ gice de kal

Alub üç oâlumı dördüncüsü ol
Seóerden eyledik niyet úutub yol

Üçi cânım biri cânânım idi
Göñül taòtında ol sulûânım idi

Bu idi bilirinçe iftiðârım
O gice rehber idi çâr-yârim

735 Dili Mecnÿn iderdim bu söz ile
Sitârem baúdí bu gün dört göz ile

Olursañ ger óaúluat üzre bââır
Vücÿdumda bulurdí çâr-ı eanââır

Çün oldı baña hem-râh ol yüzi mâh

728. Aşkın kitabını benim diyen yazar yazamaz. Çünkü sayfaları bu okullar içine sığmaz. / 729. Yeter, bırak artık bu sözleri. Yine de elden bırakma bu sohbeti. / Bu Makale Yâr ile Gezdiğimi Anlatır / 730. Bir dost, bizi bahçesine davet etti. Ben de cana minnet deyip kabul ettim. 716. Eğer gezmek istersen gezelim. Senin için elimden geleni yapayım. / 717. Gül bahçem, ey gül yüzlüm! Tüm varlığım senin yoluna saçılınsın. / 718. Sevdiğim gezmeyi severdi, bilirim. Gezmeyi işitse hemen o gezintiye katılırdı. / 719. Ondan dolayı her zaman gezmeye giderdim. Gülüp oynayışını izlerdim. / 731. Her kimi istersen yanına alıp getir. Eğer hoşuna giderse gece de burada kal. / 732. Üç oğlum ve dördüncü olarak da onu alıp sabahtan niyetlenerek yola koyulduk. / 733. Üçü canım biri cananımdı. Gönül tahtımda o, sultanımdı. / 734. O gece dört yârim benim rehberimdi. Bu benim övüncümdü. / 735. Gönülümü bu söz ile Mecnun'a çevirirdim. Bahtım bugün dört gözle bana baktı. / 736. Eğer gerçeği görürsen bedenimde dört unsuru bulursun. / 737. O ay yüzlü bana dost oldu. O gün sanki dünyaya şah oldum. / 738. Bu derdi cismim evine dökendi. (Yeter ki) (onlar) daima iyi olsunlar. Böylece can buna sevinir.

ään oldum rubè-ı meskÿna o gün şÀh

Bu derdi döken idi cismim evine
Hemişe äaà olalar cÀn sevine
Dolaşırlardı dört yanımı dördi
äafÀsında dil ü cÀn bunu dirdi

740 Alub körpe úuzularımı pişe
Bu DÀèi rÀèi-veş gütsün hemişe

Ki bunlardır sürÿr-ı úalbe bÀèiâ
Øarar irgürmeye gerek óavÀdiâ

Güle oynaya úaùè itdik menÀzil
Varub dost bÀàına olduú çü nÀzil

(45. Bize ol yÀr-i àArım itdi iúbÀl
Ídüb tÀèòim ü tekrim birle óoş óÀl

Bu MaúÀle BÀà-ı Maèhÿd-ı Aâlını Eyler BeyÀn

O bÀàuñ işit imdi niden aâlın
Saña taúrîr idim pes baà u faâlın

745 Dedem úapulamış sÀbıúda bir taà
Anı àars idüb itmiş bir güzel bÀà

Anıñ içinde envÀè-ı yemişi
Diküb tÀ ide evlÀd ile èişi

Bizim idi dedem äaà iken bÀà
Olubdı o zamÀn úaà üzeri bÀà

Eb u ceddîm óayÀtda iken ol dem
Ne demler itmiş idi onda dedem

äabÀvet èÀlemi idi ol eyyÀm
Mürÿr itmişdi äoñra niçe aèvÀm

750 Dedem èazm itdi çün dÀr-ı beúÀya
FenÀ dünyÀya kim úaldı bekÀya

739. Dördü de dört bir tarafımı dolaşırđı. Gönlüm ve canım sevincinden bunu söylerdi. /740. Bu Dai, körpe kuzularını önüne alıp her zaman çoban gibi gütsün. /741. Kalbin sevinmesine sebep olan bunlardır. Hiçbir olay onlara zarar vermesin. 742. Güle oynaya duracağımız yere vardık. Dostun bahçesinde konakladık. /743. Güzel bir şekilde hürmet ve ikram ederek o mağara arkadaşım bizi karşıladı. / Bu Makale Asıl Sözü Geçen Bahçeyi Anlatır / 744. Dinle şimdi o bahçenin aslı nedir? Bahçeyi ve konuyu sana anlatayım. / 745. Dedem, geçmişte bir dağı tapulamış (satın almış). Orayı ağaçlandırıp bir güzel bahçe haline getirmiş. /746. Onun içinde çeşitli yemişi (meyveleri) çocuklarıyla birlikte yetiştirmiş. /747. O bahçe, dedem sağken bizimdi. O zaman dağ üzerinde bir bahçeydi. /748. O zaman ailem ve tüm sülalem hayattaydı. Dedem, orada ne güzel zamanlar geçirmişti. / 749. O günler çocukluk dönemiydi. Sonra yıllar geçmişti.

Budur aâlı ki didim ey yüzi aâ
âatıldı gitdin elden ele ol baâ

Bile olmaâ ile ol öÿri-heyéet
O gün olmuşdı ol bÀà bÀà-ı cennet

TarÀvet üzere idi gül-iöÀarı
İderdi bülbüli yanınca zÀarı

Niçe dil ütmesün Àh u fiàÀanı
Ki seyr itdikde ol àonca dehÀanı

755 Kim itmezdiñ baña hergiz èitÀbı
Göririñ ol cemÀl-i ÀftÀbı

Pür idi bÀàıñ içi mive ile
Direrdi gül-èiöÀarım şive ile

Didim oluñ bu gün
Gülüñ oynañ oluñ tek òurrem ü şÀd

HemÀndem òidmete bel baàladım tiz
Odun cemè idüb itdim Àteşi tiz

MüheyyÀ eyledim envÀè-ı nièmet
Şu deñlü oldu kim yabana minnet

760 KebÀblar çevrilüb pişdi yetişdi
Didim birine gelsünler yetiş di

äalÀ it gelsün acıàan miyÀna
öòumasun bişirdim yana yana
Yine didim benim bu úara baòtım

750. Dedem sonsuzluk yurduna gitti. Geçici dünya da kim sonsuza kadar kaldı ki? /751. Ey yüzü ak! Meselenin aslı budur. O bağ satılıp elden ele geçti. /752. O huri yüzlü olunca o gün o bahçe sanki cennet bahçesiydi. /753. Gül yüzü taptazeydi. (Onun) bülbülü yanında inlerdi. /754. Gönül O gonca gibi ağzı olan sevgiliyi seyrettikçe nasıl ah ve figanlar etmesin? /755. Hiçbir zaman beni azarlamazdın. O güneş gibi olan güzel yüzünü görürdüm. /756. Bahçenin içi meyveyle doluydu. Gül yüzlüm şive ile (o meyveleri) toplardı. /757. Bu gün gülün, oynayın, sevinçli ve mutlu olun dedim. /758. O anda çabucak hizmet etmeye başladım. Odun toplayıp ateşi yaktım. /759. Türlü nimetler hazırladım. O kadar güzel oldu ki darısı başkalarının başına olsun. /760. Kebaplar çevrilip pişti, yetiştii. İçlerinden birine gidip onları çağırmasını söyledim. /761. Seslen, acikan sofraya gelsin. Sıcak sıcak pişirdim soğumasın.

762. yine benim bu kara bahtım dedim. Acaba yâre bir şey olur mu? /763. Bu gün bahtım yârim ile bir sofraya oturmama izin verir mi? /764. Aşğın bu dünyada isteği gerçekleşmez. Yanmasa bu gün bu mutluluğu nasip eder mi? /765. Sofra ortaya gelip nimet kondu. Yerli yerince sırayla herkes oturdu. /766. Ne göreyim, nazlı sevgilim gelmedi. O anda içimden bir inilti koştı. /767. O peri gibi olan sevgili bir bucakta oturmuştu. Gönül onu görünce karmakarışık oldu. /768. Yabancı yanında adıyla çağırardım. Mutluluktan sen yemek yemeyi unuttun dedim. /769. Acıkmayıp oyuna doymadın mı? Sofranın kurulduğunu duymadın mı? /770. Bu davet ile yârim gelmeyince o anda gönülümde rahatım kalmadı. /771. Ne olduğuna ben bir bakayım, yemeğe gelmemesinin sebebi nedir dedim. /772. Ey tatlı gülüşlü sevgili! Bu gün yemek yememek için söz mü verdin? Dedim.

- èAceb bir iş geçer mi yÀre baòtım
- (46. SitÀre vire mi eyÀ bu gün el
äunam yÀrim ile bir sofraya el
- CihÀnda èÀş1ú1ñ olmaz murÀdı
Ú1lur mı yanmasa bu gün bu şÀdı
- 765 Gelüb meydÀna sofra úondı nièmet
Yerin yerin oturdılar müretteb
- Ne görsem gelmedi ol şive-kÀrım
Derýnumdan hemÀndem úopdı zÀrım
- Oturmuş bir bucaúda ol perì-veş
Görüb anı göñül oldu müşevveş
- Çaàırdım il yanında yanında adı ile
Unutduñ yimegi sen şÀdı ile
- Acıúmayub oyuna úoymadıñ mı
Döşendigini sofra duymadıñ mı
- 770 Bu daèvet ile gelmeyince yÀrim
HemÀndem úalmadı dilede úarÀrım
- Didim ben göreyim ne oldu óÀdiâ
ÚaèÀma gelmemege ola bÀèiâ
- Varub yanına didim ey şeker-òand
Yemek yimege içdiñ mi bu gün and
- Eger incindiñ ise baña şÀhım
Nedir bildir benim cürm ü günÀhım
- Dilerseñ sofraya oturmayım ben
Oàullarımla gel böyle otur sen
- 775 ÚaèÀma küsme gel eyü degildir
Benim bu úalb-i maózýnumı güldür
- Ne cevriñ var ise it baña ãoñra
Bunuñ úaçın diyim ben saña ãoñra
- Sebebdir bu begim ifşÀ-yı zÀra
äaúın virme vücýdı böyle nÀza
-

Seni çou sevdigim taeyib iderler
Ki geçmez õ~Àcesiniñ sözi dirler

Seniñçündür begim bu günki seyrÀn
Beni itmek revÀ mı böyle óayrÀn

780 Güzel başıñ için olsun efendim
Úabýl eyle benim red itme pendim

äorarlarsa cevÀbım yok dimege
Baña küs sevdigim küsme yemege

Sözimi red idüb gelmez iseñ sen
Ne diyim ya varınca anlara ben

äudÀèı var anıñ yemek yemezdi
Ne an kim yimege ol youú dimezdi

(47. Şu deñlü aaladım olmadı gönli
Neniñ işini ister gönle güli

785 Eåer itmedi söz ol úalb-i úaşa
öoàuú şu dökdi ol dem pişmiş aşa

Ne deñlü itdim ise ben niyÀzı
Bes artıú eyledi ol baña nÀzı

Yürek úopdı aamızda kalmadı dad
Aamızda dad úor mı böyle bi-dÀd

Sözümü úutmadı çünkü o seng-dil
Beni çou itdi ol meéyys-ı neng-dil

Gelüb anlara didim siz idiñ nýş

773. Şahım, bana kırıldıysan eğer suçumu, günahımı söyle nedir? /774. İstersen ben sofraya oturmayayım. Gel sen oğullarımla otur. /775. Yemeğe küsme, gel iyi değıldir. Benim bu hüznü kalbimi güldür. /776. Ne eziyetin varsa yine bana çektirirsin. Sonra ben bunun hangi birini sana söyleyeyim. / 777. Beyim, bu inlemeyi açığa vurmaya sebeptir. Sakın böyle nazlanma. / 778. Seni çok sevdiğim için ayıplarlar. Hocasının öğrencisine sözü geçmiyor derler. /779. Beyim, bugünkü gezinti senin içindir. Beni böyle şaşkına çevirmek yakışır mı? /780. Efendim, güzel başın için kabul et, nasihatimi reddetme. /781. Sorarlarsa söylemek için cevabım yok. Bana küs ama yeter ki yemeğe küsme. /782. Sözümü reddedip sen gelmezsen onlara ben gidince ne diyeyim? /783. Her ne olursa olsun o yemeğe hayır demezdi ama baş ağrısı olduğu için yemek yemedi.

784. O kadar çok ağladım ki gönlü olmadı. Gül gibi olan gönlüne ne etki eder? /785. Söz, o taş kalpliye etki etmedi. O an pişmiş aşa soğuk su döktü. /786. Ben ne kadar yalvardıysam da o bana nazlandı. /787. Yürek hüznülandı, ağızda tat kalmadı. Böyle zalim hiç ağızda tat bırakır mı? /788. O taş kalpli sözümü dinlemedi. O beni, gönlü çok utanmış umutsuz bir kişi haline getirdi. / 789. Gelip onlara siz için dedim. Bırakın onu. Çünkü onun durumu iyi değılmiş, /790. Her birisi tekrar tekrar gidip çağırıldılar ama ona söz kar etmedi. / Bu Makale Kendimi Çekiştirmemi Anlatır / 791. Ben, o an kendi kendime “Sen ne çeksen müstahaktır.” dedim. / 792. Gönül, karşılaştırma bu sana yapılan nazdır. Yolundan sapan kişiye bu bile azdır. / 793. Güzel sevmek senin neyine

Úoñ anı kim mizÀcı olmamış òoş

790 Varub her birisi tekrÀr-be-tekrÀr
Çaàirdılar aña söz itmedi kÀr

Bu MaúÀle Kendimi Levme İtdiğim Eyler BeyÀn

Didim ol demde kendi kendime ben
Neler çekseñ gerek eyÀ daòı sen

ÚıyÀs itme göñül bu saña nÀzdır
İzin azan kişiye bu da azdır

Güzel sevmek seniñ neñe gerekdi
Gerekse āaúlamaú sırrı gerekdi

BelÀ eksik degildir hiç başıñdan
Úaçarlar işte gör óÀòır aşıñdan

795 İder òalúıñ yanında seni maèyÿb
Olursan Óaú úatında daòı maòbÿb

Yer itmiş gökde ol MevlÀ melekler
İderlermiş bular Óaúdan dilekler

MecÀzi èÀşıú irmeye murÀda
Ola derd ü àamı her dem ziyÀde

Ne çÀre elde olsa iòtiyÀrım
Bıraàırdım úaçub dÀr u diyÀrım

Ki youdur öerre deñlü āabra úÀúat
ÓayÀtımda degil mümkün ferÀaat

800 Ola çün mübtelÀ bir derde insÀn
Yine Óaúdan olur olursa dermÀn

Óabibiñ hürmetiçün yÀ ilÀhi
Kişi nefse uyub azmaya rÀhı

gerekti? Gerekirse bu sırrı saklamak lazımdı. / 794. Başından bela hiç eksik olmuyor. İşte böyle hazırladığım nimetten bile kaçarlardı.

795. Allah katında sevilsen de toplumda seni ayıplanacak duruma düşürür. / 796. Mevla, meleklere gökte yer ayırmış. Bunlar orada Allah'tan dileklerde bulunurlarmış. / 797. Mecazi aşka sahip olan muradına ermesin. Derdi ve gamı her an artsın. / 798. Ne çare ki gücüm elimde değil. Eğer öyle olsaydı evimi, yurdumu bırakıp kaçardım. / 799. Zerrekadar da olsa sabretmeye gücüm yoktur. Fakat hayatımda her şeyden uzaklaşmam mümkün değildir. / 800. İnsan bir derde tutulunca sadece ona Hak'tan derman olur. / 801. Ya İlahi! Sevgilin hürmeti için kişi nefesine uyup yolundan sapmasın. / Bu Makale O Sevgiliden Umudumu Kestiğimdir / 802. O hanın gelmediğini görünce o an gidip sofrayı ortaya getirdiler. / 803. Yenildi, içildi kimse aç kalmadı. O yiğit nazlandığınan dolayı aç kaldı. / 804. Çare yok ki yerinden ayrılmadı. Bundan dolayı her bir nimetten ona pay ayırdılar. / 805. ziyafet tamamlandı. Benim de payıma keder düştü. /

Bu MaúÀle Úauè-i Ümidimdir Ol Dil-dÀrdan

Çü gördiler ki gelmedi o òÀnı
Getürdiler o dem ortaya ò~Ànı

(48.

Yenildi vü içildi úalmanı ac
O şeh-bÀzı ùutub nÀzı úodı ac

Ne çÀre çün ayrılmadı yerinden
Aña óiããe úodılar her birinden

805 TamÀm oldu ne var ise øiyÀfet
Benim de pÀyıma düşdi úaşÀvet

İdüb ol yÀr-i àÀrımınla vedÀèi
Yola düşdi teéessüfle bu DÀè-i

Seóerden úanı şol şÀdÀn gelişler
Úanı ol oynayışlar ol gülüşler

Nedir ya şimdi bu maózýn gidişler
MelÀmetler nedÀmetler idişler

Gör imdi öevúını bu dehr-i dýnuñ
Bulunca cÀnını olur zebýnuñ

810 Begim yoúdur bu dünyÀnıñ vefÀsı
Ne an ola bir aàlanıñ vefÀsı

Ne öevú vü ne ãafÀ vü ne èiş ü şÀdÀn
CihÀn oldu o gün başıma zindÀn

İderdim kendi kendime nizÀèi
CevÀbıñ ne suéÀl olmaúda DÀèi

Yeter ey èabd-i èÀşì úalb-i úÀsì
Behey òüsrÀn bu mıdır Óaúú åenÀsı

RevÀ mıdır bu işler saña ey şevm

806. Mağara arkadaşıyla vedalaşıp bu Dai yola düştü. /807. Sabah vaktindeki hani o mutlu gelişler, oynayışlar, gülüşler? /808. Şimdi bu hüznü gidişler, azarlamalar, pişmanlıklar nedendir? /809. Bu kötü dünyanın zevkini şimdi gör. Âcizin canını bulunca alır. /810. Beyim, bu dünyanın bile vefası yoktur. Bu durumda bir oğlanın vefası olur mu? /811. Ne zevk ne rahatlık ne eğlence ne mutluluk vardı. O gün dünya başıma zindan oldu. /812. Kendi kendime kavga ederdim. Dai, sorulduğunda cevabın ne olur? /813. Ey katı yürekli günahkâr kul! Yeter. Allah'ın övgüsü hüsrân mıdır? /814. Ey uğursuz kişi! Bu işler sana yakışıyor mu? Arzuya kapılıp böyle yumuşak başlı olmak sana uygun mu? /815. Ey gönül! Neden okuyup yazmıyorsun? Kırkından sonra azmak sana düşer mi? /816. Gençken Allah'tan korkar yasak şeylerden sakınırdın. Yaşlılıkta daha kuvvetli olan işin bu mudur? /817. Neden kulak verdin kadın sözüne? Niçin oğlanın yüzüne baktın?

HevÀya uyub olmaú böyle ser-nevm

815 Úanı ey dil óumaú úanı yazmaú
Düşer mi saña bu úırúından azmaú

İderdiñ tÀzelikde zühd ü úaúvÀ
Úocalıúda bu mıdır kÀr-ı aúvÀ

Niçün úutduñ úulaú èavret sözine
Niçün açdıñ gözün aalan yüzine

Niçün virdiñ göñül taze civÀna
Niçün fÀş eylediñ zÀrıñ cihÀna

Çün olduñ ey göñül bu èaşúa maàlyb
HelÀl itse revÀdır cevr-i maóbÿb

820 äoñun fikr itmeyüb èÀşıú olan dÿn
èAceb midir olursa hÀl-i maàbÿn

Bu baór-i èaşúa düşse tÀ ki insÀn
ÒalÀã olmaàa youdur hergiz imkÀn

Ki zira èaşú óüsni muútezidir
Óasen àam ile óüzni muútezidir

äañı bu óüznün envÀè-ı belÀdır
BelÀnıñ àÀyeti vÀãıl-ı liúÀdır

(49.

ViãÀliñ Àóiri hicrÀn olubdur
èAúıllar bu işe òayrÀn olubdur

825 Dükenmez ders-i èaşúıñ úil ü úÀli
Bilinmez baóã ile èaşúıñ meéÀli

Dinilmez sözle bu feniñ beyÀnı
Bu èilmi añlamaz mollÀ gör anı

Efendi úısãadan hiãæe dimişler
Uyanlar nefsine àuããa dimişler

HidÀyet eyle AllÀh HÀdi

818. Genç delikanlıya neden gönül verdin? İniltilini neden dünyaya duyurdun? /819. Ey gönül! Bu aşka yenildiğin için sevgilinin eziyeti sana revadır. / 820. Sonunu düşünmeden âşık olan o aşağılık kimse aldanmış halde olsa buna şaşılmaz. / 821. İnsan bu aşk denizine düşse kurtulmak için asla imkânı olmaz. / 822. Aşkın güzelliği gam ile hüznün güzelliğiyle birlikte olur. /823. Hüznün sonu türlü beladır. Belanın sonu ise kavuşmadır. /824. Kavuşmanın sonu ayrılıktır. Akıllar bu durum karşısında hayrette kalır. /825. Aşkın dersi, dedikodusu (sözleri) tükenmez. Aşkın anlamı anlatmakla bilinmez. /826. Bu ilmin anlatımı sözle söylenmez. Molla olsa da bu ilmi anlamaz. /827. Efendi, şöyle bir kıssadan hisse söylenmiş: “Nefsine uyanlar gam sahibi olur.” /828. Hâdî olan (doğru yolu gösterip muradına erdiren) Allah’ım! Bana doğru yolu göster. Bu ateşli gönlümü kurtar.

ÒalÀã ide bu mahrÿru'l-fuéÀda

Gel ey DÀèi úoyub güft ü gÿy1
ÓikÀyet it yine ol mÀh-1 rÿy1

Bu MaúÀle YÀrime Derd ü Dilim İşèÀr İder

830 Yine bir gün o şÿh dil-sitÀna
NiyÀz itdim nihÀni yana yana

Didim ey kişver-i óüsnüñ emiri
ÒalÀã it tìr-i àamdan bu esiri

Çün itdiñ el ile göñlümi tesòir
RevÀ mı şimdi lutfuñ ola teéòir

İdersiñ bañÀ dünyÀnıñ cefÀsın
ÓarÀm itdiñ baña vaãlıñ äafÀsın

Seniñ óüsniñe virdim ben revÀcı
Benim derdime itmezsın èilÀcı

835 Ruòuñ gül-zÀrını ey nÿr-1 didem
Su urdum gözlerim yaşıyla her dem

Ne deñlü cidd ü cehd itdim efendim
Olunca tÀ bu deñlü dil-pesendim

Çü bizden eylediñ taósil-i èirfÀn
FerÀmuş eylemez iósÀn-1 insÀn

Efendim ò~Àcelik äatmam saña ben
RevÀ mıdır bu şler baña senden

Seni sevmek ise şÀhım günÀhım
Niçün evvel rıøa virdiñ a şÀhım

840 Düşer mi sen şeh-i èÀli-cenÀba
Bıraúmaú bizdeki bu 1øtırÀba

Muúaddem luùf iderdiñ meleh-òÿ

829. Ey Dai! Gel, bu sözleri bırak. Yine o ay yüzlüyü anlat. / Bu Makale Yârime Derdimi ve Gönlümü Yazılı Olarak Bildirir. / 830. Yine bir gün o güzel sevgiliye yanarak gizlice yalvardım. / 831. Ey güzellik ülkesinin emiri! Bu esiri gam okundan kurtar dedim. / 832. Kendi elinle gönlümü ele geçirdin. Şimdi iyiliğini geciktirmen uygun mudur? / 833. Bana dünyanın eziyetini edersin. Kavuşmanın zevkini bana haram ettin. /834. Ben, senin güzelliğine değer verdim. Ama sen benim derdime ilaç vermezsin. /835. Ey nur gözlüm! Yanağının gül bahçesini gözyaşlarımla her an suladım. /836. Efendim bu derece gönlüme hoş gelince çalışıp çabaladım. /837. Bizden ilim öğrendin. İnsan iyiliği unutmaz. /838. Efendim, ben sana hocalık taslamam. Senin bana bu davranışların uygun mudur? /839. Şahım, günahım seni sevmekse neden önce buna rıza gösterdin?

Niçün şimdi úaçarsın ey peri-rÿ

Beni red ideli şÀhım naøardan
Açılmaz gözlerim gerd ü kederden

Gel öldür bÀrì úurbÀn ola cÀnım
ÓelÀl olsun efendim saña úanım

(50. Gerekmez èÀlem içre böyle dirlik
Seniñle olmayınca göñül birlik

845 ÚarÀrım úalmadı gündüz ne gice
Yine var bir begim bilmem netice

El irmezsin nihÀl-i naòle eyveh
Olub sen şÀò-ı şÿða mive şive

Bilürsin nidügin maúsÿd senden
Ayaàıña yüzüm gözüm sürem ben

Anıñla sÀkin olur èaşúıñ odı
Ki zirÀ yaúdı yandırdı vücÿdı

Niçe bunuñ gibi yüz biñ kelÀmı
Didikden ãoñra gÿş eyle peyÀmı

850 Niçe bunuñ gibi yüz biñ kelÀmı
Didikden ãoñra gÿş eyle peyÀmı

Didi bir hafta úaldı rÿz-ı èide
ÒudÀ irgüre ol yevm-i saèide
Beni eyle bu gün mektebden ÀzÀd
İdem bayrÀm günü seni dil-şÀd

Didim çouú sevdiğim cÀnıma minnet
Veli òavfım buña düşmeye fıràat

NihÀnice iderdik meróabÀyı
Gözüme sürmek için òÀk-i pÀyi

840. Senin gibi yüce şahsiyetli bir şaha böyle ıstırapta yakışmıyor. /841. Melek huylu olan sevgili önceleri iyilik ederdin. Ey peri yüzlü! Şimdi neden benden kaçırıyorsun? / 842. Şahım, beni bakışından uzaklaştırıl gözlerim gamdan, kederden açılmaz oldu. /843. Kurban olayım, bu canımı gel öldür. Efendim sana kanım helal olsun./844. Dünya içinde gönlün seninle birlikte olmadığı bir dirlik istemem, bu bana gerekmez. /845. Ne gece ne de gündüz rahatım kalmadı. Beyim, yine nasıl olduğunu bilmediğim bir son var. /846. Güzel şahın meyvesi, nazlanması olunca hurma ağacı gibi olan fidana ulaşamazsın. /847. Senden istediğimin ayağına yüzümü gözümü sürmek olduğunu biliyorsun. /848. Aşkın ateşi ancak onunla sakinleşir. Zira vücudumu yakıtı yandırdı. /849. Buna benzer yüz binlerce sözü söyledikten sonra (şu) haberi dinle. /850. Buna benzer yüz binlerce sözü söyledikten sonra (şu) haberi dinle. /851. Bayram gününe bir hafta kaldı dedi. Allah o uğurlu güne erdirsin.

855 Nola didi benim ol nÀzeninim
Sevindirdi yine úalb-i óazinim

Bu MaúÀle İntiôÀr-ı Bì-MeéÀlim Vaáf İder

Gel imdi gör yine bu intioÀrı
İdüb bayrÀma dek ehile zÀrı

TemennÀ eyleyüb úadr-i visÀli
Gidübdì dideden ò`Àbıñ òayÀli

Giceler uyumayub gün ãayardım
FirÀúı derdine dermÀn arardım

äabÀó olsa gezerdim çÀrşyyı
Ki şÀyed seyr idem ol mÀh-ı rÿyı

860 Başımda òÀk gözde yaş dil Àteş
HevÀyile olub óÀlim müşevveş

Ki çekdim rÿze-i hicrÀnı bir ay
Vire èid diye yüz sürmege ol pÀy

Gelüb àam-òÀneme tenhÀ oturdum
áam-ı hicrÀnı gönümden getürdüm

Biraz şeker úodum ol dem miyÀna
Virem ol üÿüi-i şirin-beyÀna

(51. Gözüm yolda úulaàım daúú-i bÀbda
Úaçan gelür diyü dil ıòúırÀbda

865 Yerimden geh úurub geh otururdum
Bu söz ile dilüme getürürdüm

èAceb ùoàmaz mı bu günde sitÀrım
Bu gün de mi görünmez mÀh-pÀrem

Görüb úaşı hilÀlin ol mehiñ tÀm

852. Bu gün bana okul için izin ver. Bayram günü seni gönü mutlu edeyim. / 853. Çok sevdiğim izin veririm, canıma minnet olur. Ama korkum şudur ki buna fırsat kalmaz. /854. Ayağının toprağını gözüme sürmek için gizlice merhabalaşırdık. / 855. Benim nazlı sevgilim ne söyledi ki benim hüzünlü kalbimi sevindirdi? / Bu Makale Anlamsız Bekleyişimi Anlatır / 856. Gel şimdi yine bu bekleyişimi, bayrama kadar inleyişimi gör. /857. Kavuşmanın şerefini dileyip o uykunun hayali gözden kayboldu. /858. Geceleri uyumayıp gün sayardım. Ayrılığının derdine derman arardım. /859. O ay yüzüyle seyretmek için sabah olunca çarşığı gezerdim. /860. Başımda toprak, gözümde yaş, gönümde ateş; arzuyla hâlim karmakarışık olurdu. /861. O, yüzümü sürmek için ayağını uzatacak diye ayrılık gününü bir ay boyunca çektim. /862. Gam evime gelip yalnız oturdum. Ayrılık acısını gönümden geçirdim.

èAceb itmez mi dil bu günde bayrÀm

Bu gün de eylemez mi meróabÀy1
Yarın añmaz mi eyÀ ol ÒudÀy1

Bu günde mi yidirmez vasl-ı hÀnın
Bu gün de mi göre gelmez zebýnın

870 CefÀ vü cevrine irmez mi pÀyÀn
Bu gün itmez mi bu giryÀnı òandÀn

İderken dil ile bu güft ü gýy1
Birisi itdi úapudan úapuy1

Ne görsem cümleten āıbyÀn-ı mekteb
Birer birer el öpdiler müretteb

Gelüb bu òayl-i āıbyÀn içre ol şÀh
HemÀndem òòarı òolandı çün ol mÀh

Didim yÀ Rab ne óÀletdir bu óÀlÀt
Ne idi ol geçüb giden òayÀlÀt
875 Düş ise uyòusuz düş görilür mi
ÒayÀl ile aña hiç irilür mi

ŞihÀb mıdır èaceb yÀ berú-ı óÀt1f
DiriàÀ olmadım her neyse vÀú1f

Taòayyür içre mebhýt kalmıř iken
Düşüb dil baór-i èaşúa òalmıř iken

İrişdi eånÀdan biri ol dem
Didi yÀriñ ile olduñ mı hem-dem

MurÀda vÀā1l olduñ mı idüb èid

863. O an tatlı sözlü papağana vermek için ortaya biraz şeker koydum. /864. Gözüm yolda, kulağım kapının çalmasında; ne zaman gelir diye gönül ıstrapta. /865. Bazen durup bazen otururdum. Bu söz ile gönlüme getirirdim. / 866. Acaba bu gün de talih bana gülmez mi? Bu gün de mi ay parçam görünmez? / 867. O ayın tam olarak hilal gibi olan kaşını görüp acaba gönül bu gün de mi bayram etmez? /868. Bu gün de mi merhaba etmez? O, Allah'ı yarın da mı anmaz? /869. Bu gün de mi kavuşma yerine gelmez? Bu gün de mi ācizini görmeye gelmez? /870. Eziyeti son bulmaz mı? Bu ağlayanı bu gün güldürmez mi? / 871. Gönül ile bu sözleri söylerken birisi kapıda müsaade istedi. /872. Ne göreyim, okulun bütün öğrencileri sıralanıp birer birer elimi öptüler. /873. O şah, bu çocuk sürüsü içinde gelip o an doğruca dolandı. / 874. Ya Rab! Bu hâl nasıl bir hâldir? O geçip giden hayal neydi?

875. Düş se eğer uykusuz düş görülür mü? Hayal ile hiç ona ulaşılır mı? /876. Acaba ateş parçası mıdır ya a göz kamaştırın şimşek midir? Yazıklar olsun ki ne olduğunu anlayamadım. / 877. Hayretler içerisinde şaşırıp kalmışken; gönül, aşk denizine düşüp dalmışken, / 878. O anda biri geldi. Yarın ile söyledin mi? dedi. /879. Bayram edip muradına ulaştın mı? O güneş bugün karşında doğdu mu? /880. O güzelin elini ayağını öptün mü? Ruhun kavuşup rahatladı mı? /881. Her an bunun gibi birçok bayramda seyranda dünyanın tadını alırsın. /882. (Bütün) gücünle ona kul oldun. O, sana ne yaparsa yapsın yeridir. /883. O, senin köle gibi mahkûmun iken dövülerek sövülerek sana hizmet ederken; /884. Sana bu derece nazlanması uygun mudur? Onun güzelliğinin sürekliliği olur mu? / 885. Acaba Hak, bunu görmez mi? Gerçeği önceden bilen Allah bunu hiç anmaz mı?

Bu gün uòadı mı úarşuñda òýrşid

880 Elin ayaàın öpdüñ mi o şýòuñ
Olub vuālat āafÀ itdi mi rýòuñ

İdersin èÀlemiñ òevúını her an
Bunuñ gibi niçe bayrÀm u seyrÀn

Çün olduñ iòtiyÀrıñla aña úul
Maóaldir her ne iderse saña ol

Seniñ ol bende-veş maókýmuñ iken
Döge söge saña òidmet iderken

Saña bu deñlü nÀz itmek revÀ mı
Olur mı óüsnünüñ eyÀ devÀmı

(52. 885 Gözetmez mi èaceb ol Óaú-ı üstÀd
Óaúúat sÀbıúı itmez mi hiç yÀd

Hič adam öyle bì-raómı sever mi
Yolunda baş u cÀnın terk ider mi

Seni gör úor mı ol adam yerine
Ki sen úorsun anı adam yerine

Gözüñde çün degil dünyÀ vü èuúbÀ
Deger mi ol digil dünyÀ vü èuúbÀ

HemÀn yÀ sen misin èÀşıú cihÀnda
Kişiniñ cÀnı tiler mi yabÀnda

890 Sever mi adam ol vaóşi àazÀli
İde her demde saña mekr ü Àli

Seni itdi mi bu gün yoòsa òoş-óÀl
Olur imiş yolunda yine pÀ-mÀl

Sever imiş daòı cÀn u göñülden
FerÀaat itmeyimiş pes o gülden

886. İnsan hiç öyle merhametsiz olanı sever mi? Onun yolunda başından canından vaz geçer mi? /887. O, seni adam yerine koymazken sen onu adam yerine koyarsın, bunu gör. /888. Dünya ve ahiret gözüne görünmüyor. O, dünya ve ahirete değer mi? Söyle! /889. Sadece bu dünyada âşık sen misin? Kişinin canı gurbette olmayı diler mi? / 890. İnsan, o vahşi ceylanı sever mi? /891. Bu gün yoksa seni iyi duruma mı getirdi? Yolunda yine çiğnenirmiş. /892. Can u gönülden severmiş. O gülden uzaklaşmış. /893. Bülbül gibi figanlar edermiş. Yine ağlayıp inermiş. /894. Eğer bir yâr seveceksen nazlı (zarif) birini sev. Sana ah ettirip seni inletmesin. /895. Senin değerini bilip sana merhamet etsin. İşte böyle birine sen de kul olursan uygundur. / 896. Âlem içinde güzel olan huyu güzel olan kişidir. Onun yüzünün güzel olduğunu sanma. /897. Yüzü nakşeden (Allah), o yüzü süslese de güzellik ve yüz bir gün solar.

İder imiş daòı bülbülveş efàÀn
Olur imiş yine nÀlÀn u giryÀn

Severseñ yÀri sev bir nÀzenini
Saña itdirmeye Àh u enini

895 Seniñ úadriñ bilüb raóm ide saña
Úul olursañ maóaldir sen de aña

Güzel èÀlemde çün öyyı güzeldir
Sen anı āanma kim ryyı güzeldir

Güzellik çün āolubdı naúş u āyret
Daòı zibÀ yazar naúúÀş-ı āyret
Şu deñlü eyledi taèriø ü tevhibh
KebÀb itdi yüregim dolı çün siò

İdüb niçe bunuñ gibi kinÀye
Er iseñ gel ùayan imdi cefÀya

900 Gelüb gitdigi vaútin ol peri-veş
Ki āamdan èaúlim oljuşdı müşevveş

Yüzim üzre düşüb bayılmış idim
Bu geldikde henüz ayılmış idim

Urub bu daòı yaram üzre yara
Ki maéil olmayam ıraú o yÀra

FerÀaat eyleyem sevmekden anı
ÒalÀã idem elinden cism ü cÀnı

Anıñ baúmayam ırak gül yüzine
Úulaám ùutmayam şirin sözine

905 Kim ıraú olmayam pÀ-mÀl ü hicrÀn
Ki selb ola gönüldeñ èaşú-ı cÀnÀn

(53.

898. Öylesine beni eleştirip azarladı ki yüreğimi demir şişlerle doldurup kebab etti. /899. Bunun gibi birçok iğneleyici söz söyledi. Yiğitsen eğer gel de bu eziyete dayan. /900. O peri gibi olan sevgili gelip gittiği zaman aklım gamdan karmakarışık olmuştu. /901. Yüzümün üstüne düşüp bayılmışım. Bu gelince yeni kendime gelmişim. /902. Bu da yarımın üzerine yara açtı. (Fakat her şeye rağmen) O yâre uzak olmayayım. /903. Onu sevmekten vaz geçeyim. Elinden bedenimi ruhumu kurtarayım. /904. Onun uzak olan o gül yüzüne bakmayayım. Tatlı sözüne kulak vermeyeyim. /905. Benden uzak olsun, ezilmeyeyim ayrılık çekmeyeyim. Sevgilin aşkı gönülden zorla da olsa gitsin. /906. Gönül, aşksız rahat olsun. Can bedenden çıkar çıkmaz (aşk) engel olur. /907. Allah hakkı için içimdeki ateş gözümdeki kan fazlalaştı. /908. Çünkü aşkın ateşi dostun öğüdüne benzer. Aşk, nasihat ile daha da fazlalaşır. /909. Sevgi denizi başımdan aştı. Eziyet dalgası bedenimi batırdı (daldırdı). /910. Gece gündüz ağladım. Hayatımdan da usandım.

Göñül rÀóat ola bì-èaşú yaèni
Bedenden cÀn çıúar çıúmaz o maèni

ÒudÀ óaúúı şu deñlü oldı efzÿn
Derÿnum içre Àteş didede òÿn

Çü beñzer Àteş-i èaşú pend-i yÀre
Naãióat ile olur èaşú ziyÀde

Çü başdan aşdı deryÀ-yı muóabbet
Vücÿdum àarúa virdi mevc-i miónet

910 Gıce gündüz şu deñlü zÀr oldum
ÓayÀtımdan daòı bì-zÀr oldum

Vaèid oldı baña olmadı ol èıyd
Baèid oldı gözümden çün o òÿrşid

Çün oldı iki hafta bedr-i mÀhım
Görünmedi baña gör imdi Àhım

Bu MaúÀle YÀri Taèzir İtdigim Eyler BeyÀn

Gidüb bayrÀm gelüb evÀn-ı mekteb
Yine cemè oldılar ãıbyÀn-ı mekteb

Gözüm nÿrı yine geldi yerine
Naôar itdim cemÀl-i enverine

915 Derÿnumdan gidüb cümle úasÀvet
Dil-i bımÀrıma irişdi rÀóat

Ûurub úarşumda o şemè-i münevver
Gül-i pervÀne-veş yaúar şeh-per

FirÀúı gerçi yürekler delerdi
Velì bir baúması dünyÀ degerdi

Olubdı al al vü aàı hem aà
Úurubdı ãayd-ı úalbe Àà

Sevüb almaàÀ geldikde óuøøÀra

911. Benim için o (gün) bayram olmadı, korku oldu. Çünkü o güneş, gözümden uzaklaştı. /912. İki hafta olmasına rağmen dolunayım bana görünmedi. Şimdi benim ahımı gör! / Bu Makale Yâri Azarladığımı Anlatır / 913. bayram bitip okul zamanı gelince yine okulun öğrencileri toplandılar. / 914. Gözümün nuru yine yerine geldi. Güzel yüzüne baktım. /915. İçimden tüm keder gidip hasta gönlüm rahatladı. /916. O parlak mum gibi olan sevgili karşımda durup pervane gibi olan gül kanadını yakar. / 917. Gerçi ayrılığı yürekler delerdi. Fakat bir bakışı dünyaya değerdi. /918. Al al aynı zamanda bembeyaz olurdu. Kâkülü kalbi avlamak için ağ kurardı. /919. Huzura alınmak için geldiğinde sevip güzel Mushaf gibi olan yüzünü izlerdim. /920. Tekrar tekrar dersini okuttum. Canını fazlasıyla incittim.

İderdim muãóaf-ı óüsñin naôÀra

920 Oúutdum dersini tekrÀr vü tekrÀr
ZiyÀde eyledim cÀnını ÀzÀr
Şu deñlü eyledim aña cefÀyı
Didim bayrÀm günü idüb äafÀyı

Unutmuşsun göre fi'l-cümle dersin
Seni şimdi dögeyim mi ne dirsin

Yapışdım úulaàından ùutdum anı
Çubuú alub ele úorúutdum anı

Didim úaç gündür olmuşsun yabÀni
Bu gün úalúmak gerek bunuñ tabÀnı

925 Oúusun buña ögrettiklerim heb
Çubuú urmayıcaú olmaz müéeddeb

(54. Didi çok sevdiğim itmeyeyin ıraú
İdeyin tevbe siziñ ola buyruú

Didim ider iseñ bir daòı böyle
Did ider isem neylerseñ eyle

Didim yandım eliñden ben seniñ Àh
Didi itmeyeyin estaàfiru'llÀh

Didim şÀkileriñ ùutdı cihÀnı
Didi bi-şÀn iderler aña anı

930 Didim çouú äuçlarıñ varmış bilürim
Didi èafv eyle size yalvarırım

Didim úanàı äuçun èafv ideyin ben
Did luùf eyleyüb geç cümlesinden

Didim öoş edeble olsun aç göziñi
İderseñ bir daòı ùutmam söziñi
Tebessüm itdi gül yüzlüm olub şÀd
Virüb ders eyledim úuşluàa ÀzÀd

921. Ona eziyet edip bayram günü dinlendiğini söyledim. /922. Bütün dersini görmeyince unutmuşsun. Şimdi seni döveyim mi ne dersin? /923. Yapışıp kulağından tuttum. Elime çubuk alıp onu korkuttum. / 924. Kaç gündür yabani olmuşsun dedim. Bu gün bunun ayağını kaldırmak gerekir. /925. Buna öğrettiklerimin hepsini okusun. Çubuk vurmayınca edepli olmaz. /926. Çok sevdiğim, (sizden) uzak olmayayım. Tövbe edeyim, emir sizden olsun. /927. Bir daha böyle edersen dedim. Yaparsam ne edersen et dedi. / 928. Ben senin elinden ah yandım dedim. Estağfürullah öyle yapmamayım dedi. /929. Şikâyetçilerin tüm dünyayı kapladı dedim. Onu anma, insanı şansız (değersiz) ederler dedi. /930. Çok suçların varmış biliyorum dedim. Affedin size yalvarırım dedi. /931. Ben hangi suçunu affedeyim dedim. İyilik edip hepsini affedin dedi. /932. Aç gözünü, güzel edepli ol. Bir daha sözünü dinlemem dedim.

İdüb bu deñlü òaãmÀne nizÀèi
Teselli buldı andan úalb-i DÀèi

Bu MaúÀle Àrzý-yı PÀ-býs-ı YÀrdir

- 935 Gel imdi gör yine divÀne göñlüm
Daòı pÀre olub pervÀne göñlüm
- Yanardı gice gündüz nÀr-ı èaşúa
èÏlÀc olmaz begim bimÀr-ı èaşúa
- äuya baúmaà ile äusuz úanar mi
äusuz úalan äuãayarı úınar mi
- İderdi Àrzý dil pÀy-ı býse
Naãib olmadı hergiz pÀy-ı býse
- Yeg imiş yÀrini görmemek Àdem
Görüb divÀne olmadınsa her dem
- 940 Virüb nakd-i dili her dem hebÀya
Göñül itmez úanÀèat meróabÀya
- Diliñ bu idi her dem Àrzýsı
NiyÀz ile idibdi pÀy-ı býsı
- Úaçlardı bülbülinden çün àonca
Óariã olurdu dil o kaçdıàınca
- Yoà idi yÀriñ aña hiç rıøÀsı
ÓicÀbından idi anıñ abÀsı
- İderdim her zamañ aña niyÀzı
Dir idim sevdiğim pek saúla rÀzı
- 945 Sürem ayaàıña cÀn ile yüzüm
Güzel başıñ için red itme sözüm
- Başıma òÀk-i pÀyıñ tÀc-ı èizzet

933. Gül yüzlüm mutlu olup gülümsedi. Ders verip sabah oluncaya kadar serbest bıraktım. /934. Bu derece düşman gibi kavga edip Dai'nin kalbi bundan teselli buldu. / Bu Makale Yârin Ayağını Öpmeyi İstememdir / 935. Gel yine parçalanıp pervane olan deli gönlümü gör. /936. Aşk ateşinde gece gündüz yanardı. Beyim, (şunu bil ki) aşk hastalığına ilaç olmaz. /937. Susuz olan suya bakmakla kanar mı? Susuz kalan susayarı ayıplar mı? / 938. Gönlü, ayağını öpmeyi istiyordu. Ayağını öpmek hiç nasip olmamıştı. /939. Her an görüp divane olmaksansa kişinin sevdiğini görmemesi daha iyiymiş. /940. Her an gönlün nakdini israf edip (gönlü) merhabaya kanaat etmez. /941. Gönlün her an isteği yalvararak ayağını öpmektir. /942. O gonca bülbülünden kaçardı. Gönlü o kaçtığında daha fazla hırslanırdı. /943. Yârin buna hiç rızası yoktu. Onun elbisesi utanmasıydı.

- Olurdu bañÀ el virse o devlet
- (55. Teraóóum eyle bu cÀn-ı èazize
áamıñdan oldu cismim rize rize
- Ecel irüb müyesser olmaz ise
CihÀnda dil murÀdın bulmaz ise
- İdeler reh-güöÀrıñda mezÀrım
Baãa pÀy-ı şerifiñ cism-i dÀrım
- 950 MezÀrım üzre biten her giyÀhım
Ola daèvÀ-yı èaşkıñda güvÀhım
- Haöer it Àh-ı èaşúdan efendim
Naöar it bendeñi gýş eyle pendim
- Güöer it úalma bu rÀh-ı cefÀda
Yeter it irmek isterseñ murÀda
- Begim olma bu günde óusne maèrýr
Maóaldir eyle bu maózýnı mesrýr
- Bu deñlü nÀlişim çün eyledi gýş
Yüzin dödürdi aña gelmedi öoş
- 955 Didi ol meclis-i óusnüñ çerÀaı
Efendi öpmege virmem ayaàı
Didim niçün bu deñlü nÀz idersin
NiyÀzım gýş idüb aamÀr idersin
- Didi óÀşÀ revÀ görmem bunı ben
Ayaàıma yüziñi süresin sen
- Didim úalmadı mı bende èÀr u nÀmýs
RevÀ olmaya itmek pÀyıñı býs
- Bu deñlü sözlerimden almadıñ sen
Kime şekvÀ idem eyvÀh eliñden

/944. Ona her zaman yalvarırdım. Sevdüğim bu sırrı sakla derdim. /945. Canım ile yüzümü ayağına süreyim. Bu sözümü güzel başın için reddetme. 946. Ayağının tozu benim başıma şerefli bir taçtır. O kabul ederse bana mutluluk olurdu. /947. Bu değerli cana merhamet et. Bedenim senin kederinden parça parça oldu. /948. Ölüm kolaylıkla gelmezse, gönül dünyada isteğine ulaşmazsa. / 949. Mezarımı senin gezdiğin yola üzerinde yapınlar. /950. Mezarımın üzerinde yetişen her bitkim, senin aşkının davasında tanışım olsun. /951. Efendim, aşkın ahından sakın. Bu köleni görüp nasihatimi dinle. /952. Bu cefa yolunda kalma, geçip git. İsteğine ulaşmak istersen bunu sonlandır. /953. Beyim, bu günde güzelliğinle gururlanma. Bu hüznülü kişiyi sevindirmenin tam zamanıdır. /954. Bu derece inleyişimi dinledi fakat yüzünü çevirdi, hoşuna goşuna gitmedi. /955. O güzellik meclisin çırası şöyle dedi: "Efendi, ayağımı öptürmem."

960 Vücüdüm naúdini virdim aña bey
NiyÄz itdim aña bir yıl pey-Ä-pey

Sözüm kÄr itmedi aña muóassal
Ki pÄy-ı bÿsa ol Şeh virmedi el

Ümidim kesdim ammÄ dil yeñilmez
Yürekde yarası èaŐúıñ oñulmaz

Ki her gördükde ol ŐÄh-ı cihÄnı
Bu teklifi iderdim ben nihÄni

Şu deñlü teşne olmuŐdum ayaàa
Olub zÄr u zebÿn düşdüm ùayaàa

965 Yüzime baúmadı ol niçe günler
MesÄvi oldu baña gice günler

Bu MaúÄle Vuälat-ı DildÄrımı Eyler BeyÄn

(56. Yine tenhÄlayub ol serv-i nÄzı
Yüzüm yire úoyub itdim niyÄzi

Didim ey taòt-ı dilde pÄdiŐÄhım
Daòı gelmez misin inÄÄfa ŐÄhım

Ayaàm oldu àam düşdüm ùururken
Ayaúdan düşdi rÿóum curèa-veş ten

Ne var ey meclis-i óusniñ çerÄài
èAuÄ itseñ eliñle bir ayaài

970 ViÄÄliñ nièmetinden ey Şeker-òÄy
Benim de pÄyima düşmez mi bir pÄy

956. Niçin bu kadar nazlanırsın? dedim. Yalvarışımı duyduğun halde duymazlıktan gelirsin. 957. HaŐa! Ben ayağıma yüzünü sürmeni uygun görmem dedi. / 958. Bende ar namus kalmadı mı? ayağını öpmek neden uygun değildir? dedim. / 959. Sen sözlerimden ders almadın. Eyvah, seni kime Őikâyet edeyim. / 960. Beyim, vücudumun nakdini ona verdim. Bir yıl boyunca ona yalvardım. / 961. Sözün kısası sözüm ona işlemedi. O Şah ayağını öpmeme izin vermedi. / 962. Umudumu kestim ama gönül yenilmedi. AŞkın yarası yürekte iyileŐmez. / 963. O cihan Őahını her gördüğümde ben gizlice bu teklifi ederdim. / 964. O kadar ayağını öpme isteğine kapılmıştım ki inleyen ve zayıf bir hale gelip dayanamadım. / 965. O, uzun bir süre yüzüme bakmadı. Gece ve gündüzler benim için kötü hâle geldi. / Bu Makale Sevgiliye Kavuşmayı Anlatır / 966. O nazlı serviyi yalnız denk getirip yüzümü yere koyarak ona yalvardım.

967. Ey gönül tahtımdaki padişahım! Hala insafa gelmez misin Şahım? Dedim. / 968. Gam artık ayağıma vurdu, dururken birden düştüm. Bir içimlik Şarap gibi benim ve ruhum ayaktan düştü. / 969. Ey güzellik meclisinin çırası! Ne var elinle ayağını ihsan etsen. / 970. Ey Şeker gibi sözler söyleyen sevgili! Senin kavuşmanın nimetinden benim de hisseme bir pay düşmez mi? / 971. Geçmiş ortaya gelince sözleş. Sevgilim, çaresizce razı oldu. / 972. Gözyaşım damlaya damlaya göl oldu. O sırada Ramazan Bayramı geldi. / 973. Hüznüm evimde yalnız başıma oturdum. O anda sevgilim yalnız kendi geldi. / 974. O an yerimden kalkıp (ona) döndüm. Yüzüme doğru bakıp iyi davrandı. / 975. Eğilip yârin ayağına yüzümü sürdüm. Düşünmesine fırsat vermedim. / 976. Sevgilinin çizmesine yüzümü sürdüğümde aşk ateşiyle göğsüm yanardı. / 977. Huri gibi olan sevgili, o an kolumdan tutarak güç kullandı ve ayağını elimden çekti. / 978. Dostum eliyle elime yapışıp elime bir kâğıt tuttu.

Gelince orta yere ú11 úavl mÀøi
Óabibim çÀr u nÀ-çar oldı rÀø1

Göl oldı eşk-i çeşmim úatre úatre
Ol eãnÀda irişdi èid-i fıura

Oturdum beyt-i aózÀnımda tenhÀ
HemÀndem geldi cÀnım ferd ü tenhÀ

Yerimden úalúb ol dem itdim iúbÀl
Yüzime ùòarı baúb itdi òoř óÀl

975 Düşüb sürdüm yüzüm pÀyına yÀriñ
Úomadım fırãatın yÀdına yÀriñ

Yüzüm sürdükce yÀriñ mýzesine
Yanardı Àteř-i eášú ile sine

Úolumdan ùutub ol dem eyledi zýr
Elimden ayaàını aldı ol óýr

Yapışdı dostum dest ile deste
äunub bir kÀàıdı destime beste
Didim ÀzÀd idüb virdiñ mi óüccet
Olunca úulun olmaú cÀna minnet

979 Didi idüb tebessüm ile pýziř
Efendi al size èidiye baøřiř

Didim baña cemÀliñ òoř èauÀdır
Gözüme òÀk-i pÀyın tevtiyÀdır

Gözüm seyr eyleyüb úařıñ hilÀlin
Göñül èid itdi defè idüb melÀlin

FenÀ dünyÀ bu gün eyledim èid
BeúÀ-yı dehre youdur çünkü ümid

979. Serbest bırakıp senet mi verdin? Dedim. Kulun olmak benim canıma minnettir. /980. Gülümseyerek özür dilerim dedi. Efendi, alın bu size bayram bahşıdır. / 981. Senin o güzel yüzün benim için iyi bir bahşıdır dedim. Ayağımın tozuma gözüme çinko madeni gibi parlak görünür. /982. Gözüm senin hilal gibi kaşını izledi; gönül, sıkıntısını kovdu ve bayram etti. /983. Geçici olan dünya, bugün bayram ettim. Çünkü sonsuz olan dünya için umudum yoktur. / Bu Makale Güzel Sevgilin Olgunluğunu Över / 984. Gel şimdi bu sırrı gizlice dinle. O tatlı sözlü papağanı anlattım. /985. Tazelik bahçesinin yeşilliği, güzellik bahçesinin taze baharı! /986. Gönül bahçesinin yürüten servisi, güzellik bahçesinin taze baharı! /987. O, gonca gibi yeşiller giymişti. Onu görüp de kim kul olmazdı? /988. Güzel ay, dolunay olmuştu. Henüz on beş yaşına girmişti. /989. Yeşil elbisesi ile o tuba dalı çok güzel ve süslü olmuştu.

Bu MaúÀle Óüsni DildÀrın KemÀliñ Vaãf İder

Gel imdi diñle bu sırrı nihÀni
Didim ol üyüi-i şirin-zebÀni

985 ÜarÀvet gülşeniniñ sebze-zÀrı
LeüÀfet bÀainiñ taze bahÀrı

(57. Göñül bostÀnınıñ serv-i revÀrı
LetÀfet bÀainiñ taze bahÀrı

Yeşiller giymiş idi àonca-veş ol
Kim idi görüb olmaya aña úul

Olubdı mÀh-ı óüsni bedr-i kÀmil
Henüz olmuşdı on beş yaşa vÀãıl

LibÀs-ı sebz ile ol şÀò-ı üybÀ
BeàÀyet olmuşdı öyb u zibÀ

990 Ne óÀletdir ki MevlÀ óüsni ü Àanı
Ki biñde bir úuluna virmez anı

Bulunmaz saey ile èÀlemde üç şeyè
èAüÀ itmez anı her şaòaa ol Óayy

Biri óüsni ü biri öyb-ı äavetdir
Biri dünyÀda anıñ salúanatdır

İrilmez gýşiş ile luuf-ı Óaúdır
èAtÀya äanma herkes müsteóaúdır

Ki maölýü olunca böyle aósen
Var imdi añla bundan ÓÀlıúı sen

Bu MaúÀle Dest-i Býs İdüb VedÀè-ı YÀrdir

995 Görünce murà-ı dil uçdı elimden
Bu döz ol dem revÀn oldı dilimden

990. Bu nasıl bir haldir ki Mevla güzellik ve cazibeyi binde bir kuluna dahi vermez. / 991. Çabayla dünyada şu üç şey bulunmaz. Allah herkese onu bağışlamaz. / 992. Biri güzellik biri güzel sestir. Biri de saltanat sahibi olmaktır. / 993. Çabalamayla ulaşılmaz. Bu Allah'ın ihsanıdır. Lütfu herkes layıktır sanma. / 994. Yarattığı böyle güzel olunca var şimdi onu yaratanı (Allah'ı) düşün. / Bu Makale Yârin El Öpüp Veda Etmesidir / 995. gönül kuşu onu görünce elimden uçtu. Bu söz o anda dilimden döküldü. / 996. Gözümün nuru bayramın mübarek olsun. Allah hatadan koruyup mübarek etsin. / 997. Hiç bir zaman güzel yüzün solmasın. Allah, her an olgunluğunu arttırsın. / 998. Gül yüzünü izleyip bülbülün ah etmesiyle (onun gibi) inleyeyim. / 999. Dünyada daima mutlu olup gül. Ben ah ile figan etsem de razıyım. / 1000. Ey ay gibi olan sevgili! Allah'a hamdolsun ki güzel yüzünü gördüm. Allah sana ulaşmayı bayramda nasip etti.

Gözüm nýrı ola èidiñ mübÀrek
Meãýn ide òauÀdan Óaú tebÀrek

Hemişe ãolmaya verd-i cemÀliñ
ZiyÀd ide ÒudÀ her dem kemÀliñ

TemÀşÀ eyleyüb sen gülè-iõÀrı
İdeyin bülbülüñ Àh ile zÀrı

HemÀn sen dünyÀda ol şÀd u òandÀn
İdersem rÀøıyım ben Àh u efàÀn

1000 Bi-óamdu'llÀh cemÀliñ gördüm ey mÀh
ViãÀliñ èidine irgürdi AllÀh

Ölürsem àam yimem şimden girü hiç
Muúadderdir olam çün ir eger giç

Eli elimde idi çün bu sözde
Ayaàı üzre úururduú ikimiz de

NiyÀz idüb didim ey yüzi mÀhım
Cülýs it devlet ile pÀdişÀhım

Ûurub úarşında ben òidmetler idem
Ne kim fermÀn iderseñ aña gidem

1005 Didi yok òÀùırırñ maemýr olsun
Oturmam giderim maèõýr olsun

(58. Elin býs eyleyüb sürdüm gözüme
Tebessüm eyleyüb baúdı yüzime

Didi ısmarladım sizi ÒudÀya
VedÀè itdi çeküb el bu gedÀya

HemÀndem úaşra oldu úapudan yÀr
Gidüb rýóum bedenden úaldı ten zÀr

Gidince baúaúaldım ol peri-rý

1001. (Ölüm) er veya geç Allah'ın takdiri ile başa gelecektir. Fakat bundan sonra ölsem de gam yemem. / 1002. Bu sözü söylerken eli elimdeydi. İkimiz de ayaktaydık. / /1003. Yalvararak ey ay yüzlü dedim. Padişahım mutlulukla tahta çık. /1004. Ben karşında hizmetler edeyim. Ne buyurursan onu yapayım. /1005. Yok, gönlün mutlu olsun. Oturmam gideyim özürüm olsun dedi. /1006. Elini öpüp gözüme sürünce gülümseyerek yüzüme baktı. /1007. Allah'a ısmarladık dedi. Bu köleyi bırakıp vedalaştı. /1008. O an yâr, kapıdan dışarı çıktı. Ruhum bedenden giderek tenim inledi. /1009. O peri yüzlü gidince arkasında bakakaldım. Bu dünya gözüme karanlık oldu. /1010. Yere düşüp altüst oldum. Gönül yine ah edip inlemeye başladı. /1011. Gönül amacına ulaşmıştı. Sanki düşünde sultan olmuştu. / 1012. Ansızın gözümü açıp uyandım. Ateş gibi olan ayrılığında yine yandım. /

Gözüme oldu bu èÀlem úarañu

1010 Düşüb zir ü zeber oldum zemine
Yine başladı dil Àh u enine

Göñül maúsýdını öoş bulmuş idi
äanasın düşde sulùÀn olmuş idi

Gözümü açuben nÀ-gÀh uyandım
FirÀú-ı Àteşine yine yandım
Dikildi göñüllere Àh u fiàÀnım
Niçe Àh itmeyem ki gitdi cÀnım

Çün itdim rÿz-ı hicrÀna şumÀrı
Ne deñlü aalamışdım zÀrı zÀrı

1015 TamÀm biñ gün olmuş çekdiğim àam
Sürÿrumdan ãorarsañ işte bir dem

DevÀm ehl-i èaşúıñ óaôô-ı èişi
Geçer taúrîr idince lafô-ı èişi

On biñ günde çekilen derd-i hicrÀn
Anıñ vaãfı degil meúdÿr-ı insÀn

Anıñ her bir günü bir yıl úadardır
Anıñ her vaúti bir cÀy-ı òaúardır

Anıñ öikri olubdur mÿriâ-i àam
Anıñ fikri ider hem èaúlı dirhem

1020 Bu söz daòı úo ùursun bu arada
Netice neyse anı it irÀde

Bu MaúÀle Cevr-i DildÀrıñ KemÀlidir TamÀm

Çü baède'l-èıydına geldi o óÿri
Münevver itdi úalbi rÿy-ı nÿri

Yine deryÀ-yı èaşúı cÿşa geldi
Alub Felek vücÿdı ùaşa çaldı

1013. Ahım inlemelerim gönüllere dikildi. Nasıl ah etmeyeyim sevgilim gitti. /1014. Ayrılık gününü hesap edip inleye inleye ağlamıştım. / 1015. Tam olarak çektiğim keder bin gün olmuştu. Sorsan sevincimden bir an gibiydi derim. /1016. Benim dermanım aşk ehlinin yaşama zevkidir. Zevkin sözünden bahsedilirse anlamı kalmaz. /1017. O bin günde çekilen ayrılık derdini tarif etmeye insanın gücü yetmez. /1018. Onun her bir günü bir yıl kadardır. Anın her bir anı tehlikeli yer gibidir. /1019. Onun zikri keder verir. Fikri de aklı gümüş para gibi yapar. /1020. bu sözü bir kenara bırak. Sonuç neyse onu anlat. / Bu Makale Sevgilinin Eziyetinin Tamamen Artmasıdır / 1021. O huri, bayramdan sonra geldi. Nur yüzü kalbimi aydınlattı. / 1022. Yine aşkın denizi çoştu. Felek, vücudumu alıp taşta vurdu. /1023. Sevgilinin aşkı bedenimde güç bırakmadı. Gözümde yaş akıttı.

Úomadı tende tÀbı eàşú-ı cÀnÀn
Aúıtdı gözden Àbı eàşú-ı cÀnÀn

Şu deñlü başla cevre o öyni
ZiyÀde eyledi derd-i derynı

1025 Yaúb yandırdı bu cism ile cÀnı
ävurdu yile virdi adı āanı

(59.

CefÀsın yÀr itdikce ziyÀde
Göñül eglenmez oldu bir arada

Bu gün dünyÀ olubdı başıma ùar
Derynum ùobùolu idi àam-ı yÀr

Olurdum giceler tÀ āubó bi-dÀr
Dögüb sinem iderdim Àh ile zÀr

Çü gördüm derd-i eàşúa youú nihÀyet
Uāandım kendi kendimden beàÀyet

1030 Anuñçün oldu hercÀyi o maóbÿb
Niçe olmaya ö~Àce oldu maàlyb

Muúayyed olmaz oldu hiç derse
Sözün red itmez oldum her ne dirse

Dilerse gÀh hıce oúurdu dersin
Oúumazsa nedir çÀre ne dirsın

Bu deñlü ö~Àceden yüz bulan oàlan
Anı øabù eylemek mümkün mi bir an

ÓusÿsÀ úadr-i óüsnin itdi tefhım
Úabÿl ider mi ol bir daòı taèlim

1035 İrişüb serv-i úaddı oldu bÀlÀ
CemÀli gün-be-gün olmaúda aèlÀ
Yigit oldu yeñi yÀrÀn buldı
Bıraúdı eski yÀri añmaz oldu

1024. O zalim eziyet etmeye başladı. Gönlümün derdini arttırdı. /1025. Bu bedeni ve ruhu yaktı yandırdı. Adı sanı rüzgârda savurdu. / 1026. Yâr eziyetini arttırdığında gönül yerinde duramaz oldu. /1027. Bu gün dünya başıma dar oldu. Sevgilinin kederiyle kalbim dopdoluydu. /1028. Geceden sabaha kadar uykusuz kalırdım. Göğsümü dövüp ah ederek inlerdim. /1029. Baktım ki aşk derdinin sonu yoktur. Kendi kendimden fazlasıyla usandım. /1030. Bundan dolayı o sevgili başıboş kaldı. Nasıl olmasın ki hocası (bu aşka) yenik düştü. /1031. Derse hiç (bağlanmaz) ilgi göstermez oldu. Her ne derse sözünü reddetmedim. /1032. Bazen isterse dersinde hece okurdu. Okumazsa çare yok ne diyebilirsin. / 1033. Hocadan bu kadar yüz bulan oğlanı bir an zapt etmek mümkün olmaz. /1034. Ayrıca güzelliğın değerini anlattı. (Bunu diyen) o bir daha ders görmeyi kabul eder mi? /1035. Servi gibi olan boyu uzadı. Güzel yüzü günden güne daha da güzelleşti.

äebaú alınca ùururdu gücüyle
ÚırÀéat ider idi dil ucuyla

Naôar iderdi ùaşra her nefesde
HemÀn bir murà-ı vaóşiydi úafesde

Gidince úuşluàÀ gelmezdi ayrıú
Yoà idi úorúısı ùutmazdı buyruú

1040 CefÀya başladı oturdu ôulmı
HevÀsına uyub terk itdi èilmi

NiyÀz itdikce baña nÀz iderdi
Úaçardı muà-veş pervÀne iderdi

Gözüm yaşına hiç raó itmez oldu
Benimle bile seyre gitmez oldu

Çü benden vaóşet itdi ol àazÀlim
Reh-i hicrÀnda maàbÿn oldu óÀlim

CefÀ vü cevri ni óadden aşurdu
FırÀk-ı Àteşi baàrım pişürdi

Bu MaúÀle BÀr-gÀh-ı Óaúúa NÀlemdir Benim

1045 Çü gördüm ãabr olunmaz bu eôÀya
Derÿnumdan niyÀz itdim ÔudÀya

(60. Didim ey èÀlemiñ perverd-gÀrı
Ki bükdi úÀmetimi èaşú-ı yÀrı

Taóammül itmege úalmadı dermÀn
Şükürdür çünkü her işlerde fermÀn

Olub her ne ise elinde taúdır
Ki tefsir eylemez taúdirini tedbir

Seniñ emriñ eger olmasa ey Óaú

1036. Yiğit oldu, yeni dostlar buldu. Eski dostunu unuttu, anmaz oldu. / 1037. Ders olunca güçlkle dururdu. Dil ucuyla (dersini) okurdu. /1038. Her an dışarıya bakardı. O an (sanki) kafeste vahşi bir kuştu. /1039. Gidince bir daha sabaha kadar gelmezdi. /1040. Eziyete başlayıp zulmü arttırdı. Hevese kapılıp ilmi bıraktı. /1041. Ben ona yalvardıkça nazlanırdı. Kuş gibi kaçardı, beni pervane ederdi. /1042. Gözümün yaşına hiç acımadı. Artık benimle gezmeye gitmez oldu. /1043. Ceylanım benden korktuğu için benim hâlim ayrılık yolunda şaşkın oldu. / 1044. Eziyeti artık sınırı aştı. Ateş gibi olan ayrılığı bağrımı pişirdi. / Bu Makale Hakk'ın Yüksek Divanında İncelemesidir / 1045. Bu sabredilmez eziyeti görünce içimden Allah'a yalvardım. /1046. Ey âlemi rızıklandıran Allah'ım! Yârin aşkı boyumu büktü dedim.

- Úapub düşmez aâaçdan yire yapraú
- 1050 Ne kim ôÀhir olursa yirde gökde
Seniñ emriñle olur yir de gök de
- CenÀbıñdan irişmeyince fermÀn
Ne mümkündür ola bu derde dermÀn
- Olubdur cümle müşkil saña ÀsÀn
Ne vech ile olursa eyle iósÀn
- İderse şeróa şeróa tià-i miónet
Baña úalsa degil mümkün ferÀaat
- Beni senden ayırdı iş bu óÀlÀt
Ki sensin èÀlim-i sırr-ı óafiyyÀt
- 1055 Benim youúdur bu işde óaôô-ı nefsim
Rıøañ ola benim her demde ünsüm
- Beni yoldan úodı èaşú-ı mecÀzi
Aña èÀúil virir mi hiç cevÀzı
- Derÿnumdan çıúdíàıl mÀ-sivÀyı
Úabÿl eyle ilÀhi bu Dàèiyi
- Mariz-i èaşú olan insÀna ne dermÀn
Ya āabr u ya sefer yÀòud vire cÀn
Seferle āabra you çün bende úudret
Ölúb cÀnımı virmek cÀna minnet
- 1060 Gice àam gündüzün àam yaz u úış àam
Niçe ùÀúat getürsin buña Àdem
- NiyÀz ile úoyub òak üzre pÀyı

1047. Dayanmak için gücüm kalmadı. Her işin başı şükürdür. / 1048. Senin takdirin her ne ise hiçbir güç bunu yorumlayamaz. /1049. Ey Hak! Eğer senin emrin olmasa ağaçtan bir yaprak bile yere kopup düşmez. /1050. Yerde gökte her ne ortaya çıkarsa senin emrinle olur. / 1051. Senin katından bir emir ulaşmayınca bu derde derman bulmak mümkün değildir. /1052. Tüm zorluklar senin için kolaydır. Ne sebeple olursa olsun bana ihsan et. /1053. Eziyet oku parça parça etse de benim için vazgeçmek mümkün değildir. / 1054. Bu durum beni senden ayırdı. Sen sırları bilensin. /1055. Bu işte benim nefsanî isteğim yoktur. Her an rızan benim gönlümde görünsün (yer alsın). /1056. Mecazi aşk benim yolumdan alıkoydu. Akıllı olan ona izin vermez. /1057. İçimden dünyayla ilgili her şeyi çıkar. İlahi! Bu Dai'yi kabul et. /1058. Aşk hastası olan insan Ya sabretmeli ya gitmeli ya da can vermelidir, bunlardan başka derman yoktur.

1059. Sabretmeye ve gitmeye benim gücüm yoktur. Ölüp canımı teslim etmek en iyisidir. / 1060. Gece, gündüz, yaz, kış hep gamlıyım. İnsanoğlu buna nasıl dayansın. /1061. Yalvararak toprağın üstünde ayağımı basar gözümden kanlı yaş akıttırdım. /1062. Gece gündüz aşkın bağından Allah beni kurtarsın diye dua ederdim. / Bu Makale Yârin Kendini İbadete Vererek Veda Etmesidir / 1063. Yârin bana vefa etmediğini gördüm. Eziyeti artık daha da fazlalaşmıştı. / 1064. Bir gün yine onu yalnızken denk getirdim. Ona gizlice şu sözleri söyledim. /1065. Ey ceylanım! Neden benden kaçırıyorsun? Sözlerimi (anlattıklarımı) neden dinlemiyorsun. /1066. Kendine yeni dostlar edindin. Benim günahım eski dostun olmam mıdır? /1067. Güzel yâr, aşkımlı bana geri ver.

Gözümden aúırdım úanlu yaşı

Gice gündüz iderdim bu duèÀy1
Bu bend-i èaşúdan vire rehÀy1

Bu MaúÀle Zúhd ile YÀriñ VedÀèıdır İşit

Çü gördüm baña yÀr itmez vefÀy1
İrişibdi kemÀline cefÀy1

Yine tenhÀ düşürdüm bir gün anı
Didim bu sözleri aña nihÀni

1065 Niçün benden úaçarsın ey àazÀlim
Niçün gýř eylemezsin óasb-i óÀlim

(61. Yeñi yÀrÀn idindiñ gibi řÀhım
Benim yÀ eskilik midir günÀhım

Alub èaşúıñı vir göñlüm güzel yÀr
Yüri kimlerle isterseñ ãalın var

Olubdur çünkü göñlüñ senin òÀre
FerÀaat itmeden àayrı ne çÀre

HemÀn çouú sevdiğim baúdı yüzüme
Elem çekdi beàÀyet bu sözüme

1070 Úızardı gül yüzi ùarıldıâından
Yine óaôô itmedi ayrıldıâından

Didim aóvÀli èarø itdim cenÀba
Buyur emriñ ne ise bu cevÀba

Didi çouú sevdiğim itme ferÀaat
Bu günden girü itmeyeyim nihÀyet

Didim inãÀfa geldiñ mi efendim
Ùutar mısın bu günden ãoñra pendim

Git kiminle istersen yürü. /1068. Çünkü senin gönlün taş gibi olmuştur. Artık vazgeçmekten başka çare kalmamıştır. /1069. O an çok sevdiğim yüzüme baktı. Bu sözüme son derece üzüldü.

1070. Gül yüzü darıldığından dolayı kızardı. Ayrılıktan hoşlanmadı. / 1071. Hâlimi huzurunda sundum. Buna cevaba (söylediğime) emrin ne ise buyur. /1072. Çok sevdiğim vazgeçme dedi. Ben, bugünden sonra öyle davranmayacağım. /1073. Efendim, insafa geldin mi? bu günden sonra nasihatimi tutar mısın? Dedim. /1074. O servi boylu bin naz ile bugün eziyeti sonlandırdım dedi. / 1075. Değerli sözü (Kur'an'ı) boynuna taktı. El öptü, naz ile yüzüme baktı. /1076. Efendi, Allah'a ismarladık. Bu köle için sıkıntı çekmeyin dedi. /1077. Kötü alışkanlıklarını, eziyetlerini düzelterip gönül diliyle her birini en güzel hâle getirdi. /1078. O an peri gibi olan sevgili okuldan ayrılıp gözümde kayboldu. /1079. Onun bu sözleri cana işledi. O gün kederimden cihana bakmadım. /1080. Beni şaşkınlık denizinde batırdı. Çünkü (daha önce) böyle bir hâl olmamıştı. /1081. Onun o tavırlarını düşündükçe içime işledi.

Didi biñ nÀz ile ol serv-i endÀm
Bu gün itdim cefÀ vü cevri itmÀm

1075 KelÀm-ı èizzetin boynına uadı
El öbdi nÀz ile yüzüme baúdı

Didi ıāmarladım sizi ÒudÀya
Elem çekmeñ efendi bu gedÀya

ÒilÀf-ı èÀde itdi niçe evøÀè
LisÀn-ı óÀl ile her biri ebdÀè

Gidüb mektebden ol dem ÀzÀd
Gözümden àÀéib oldı ol perî-zÀd

Anıñ bu sözleri óa kÀr itdi cÀna
ámımdan baúmadım ol gün cihÀna

1080 Beni àarú eyledi deryÀ-yı óayret
Ki zirÀ olmamışdı böyle óÀlet

Anıñ ol itdigi evøÀè u eùvÀr
Düşündükce derÿna eyledi kÀr

Taèaúúul itmedim ben ol rumÿzı
Didim MevlÀ òayrlar ide rÿzı

Bu MaúÀle Bî-BeúÀ DünyÀyı Òoş İşèÀr İder

Gel ey dil bu fenÀya olma maàÿr
äafa vü èiş ü nÿşa olma mesrÿr

Buña èÀúil olan virir mi úalbi
Görinür baúıcaú diúúatle úalbi

1085 Zen-i bÀzÀr-veş çün mehri yoúdur
Çou erden aza úalmış úadri yoúdur

(62. Bes on gün kime yüz virse bu fÀni

1082. Ben, o işareti anlamadım. Mevla bu günü hayır etsin dedim. / Bu Makale Geçici Olan Dünyayı Güzel Bir Şekilde Anlatır. / 1083. Ey gönül! Bu geçici dünyada gururlanma. Zevke, sefaya, eğlenceye sevinme (aldanma). /1084. Buna akıllı olan kalp bağlamaz. Dikkatle bakınca (zaten) iç yüzü görünür / 1085. Kadın pazarı gibidir, mehri yoktur. Çok erkeğin elinden aza kalmıştır, değeri yoktur. /1086. Bu fani kişi kime on günden fazla yüz verse sonrasında bin eziyetle canını zor kurtarır. /1087. Bu dünyada haftalar tıpkı bir ejderha gibidir. Âdemoğlu ona her an sabreder. /1088. Gece gündüz tüm insanları boğsa sanki gözyaşıdır, halkı boğmaktadır. /1089. Ecel karıncası nice cihan imparatorunu sürüyüp yerin altına çekmedi mi? /1090. Nice sultanı, veziri karanlık kabrin esiri etmedi mi? /1091. Nice Rüstem'leri Zâl (gibi olan) zamanda sapana koyup gurbete attı. /1092. Nice Sam ve Neriman'ı yumuşatıp karanlık kabrin içinde yerini sıcak yapmadı mı? /

Alur biñ miónet ile ãoñra cÀnı

Bu èÀlem haftalar bir ejderhÀdır
Beni Ádem aña her dem èazÀdır

Gice gündüz boàısa cümle òalúı
Ki ãan bir giryedir boàmaúda halúı

Ecel mýrı niçe mır-i cihÀnı
Sürüb zir-i zemine çekdi anı

1090 Niçe sulùÀnı vü niçe veziri
Ídübür úarañu úabriñ esiri

Niçe Rüstemleri ZÀl-i zamÀne
äapana úoyuban atdi yabÀna

Niçe SÀm u NerimÀnı idüb nerm
Úarañu úabriñ içinde yiri germ

Niçe dÀrÀyı úoydı dar úabire
Niçe miri úodı bımÀr kabire

Niçe FerhÀdı berbÀd itdi dünyÀ
Niçe Şirini bi-dÀd itdi dünyÀ

1095 Niçe Mecnÿnı maózÿn itdi dünyÀ
Niçe LeylÀyı maàbÿn itdi dünyÀ

Niçe İskenderi derden sürübdür
CihÀn òalúını aña güldürübdür

Ararken dünyÀda Àb-ı óayÀtı
Íçürdi èÀúıbet zehr-i memÀtı

Bu deñlü óikmet ile úanı LoúmÀn
Anı bir loúma idüb yutdı devrÀn

Úanı dünyÀya óükm iden SüleymÀn
Aña maókÿm iken cinn ile insÀn

1093. Nice hükümdarı dar kabre koydu. Nice beyi hasta bir şekilde kabre koydu. / 1094. Dünya, nice Ferhat'ı mahvetti. Nice Şirin'i zalim etti /1095. Nice Mecnun'u hüznlendirdi. Nice Leyla'yı şaşırtdı. / 1096. Nice İskender'i kapıdan sürdü. Dünya halkını ona güldürdü. /1097. Dünyada ölümsüzlük suyunu ararken sonunda ölüm zehrini içirdi. /1098. O derece hikmet ile Lokman'a ne oldu? Dünya, onu bir lokma edip yuttu. /1099. Dünyaya hükmeden, üstelik cinin ve insanın emrinde olduğu Süleyman nerede? /1100. Ecel devini onun için de gönderip mühürleyici bedenini rüzgâra verdi. /1101. Hani dünya Nuşirevan'ı ne yaptı? Adaletiyle dünyaya hükmediyordu. /1102. Geçici olan devletin temeli yoktur. zalim dünya ona da son verdi. /1103. Ya kimler bu kötü dünyada ebedi kaldı. Sonunda kim ona karşı zayıf düşmedi? /1104. Dünya, nice gonca gülü savurdu. Nice büllbülü ağlattı.

- 1100 Ecel diyü idüb dîvi aña da
Vücÿd-ı òÀtimini virdi bÀda
- Úanı nitdi felek NÿşirevÀn
Úutubdı èadl u dÀd ile cihÀnı
- Çü youúdur devlet-i fÀniye bünyÀd
Aña da itdi Àòir dehr-i bì-dÀd
- YÀ kimler ùutdı bu dünyÀ-yı dÿnı
Kim olmadı bunuñ Àòir zebÿnı
- Niçe àonca güli ùaàıtdı dünyÀ
Niçe bülbülleri aàlatdı dünyÀ
1105 Niçe şemèi söndürdi bu dünyÀ
Ne pervÀne göyündürdi bu dünyÀ
- Bu bÀà içre niçe serv-i revÀnı
Yıúubdur tişe-i merg ile anı
- Niçe gül yüzli maóbÿbı zamÀna
Ecel bÀd ile irgürdi ziyÀna
- (63. Niçe maóãÿl uman bu bì-beúÀda
Viridirir òirmen-i èömrini yÀda
- Niçe şir-i jiyÀnıñ dehr-i fanı
Alur cÀnını hiç virmez emÀnı
- 1110 Ecel òarbine yetmez úalèa-i ten
Hemişe el-emÀnı úoma elden
- Nesine bu fenÀ dehriñ nesine
Ecel bÀzı úonar çün sinesine
- Alur murà-ı revÀnın niçesine
Bıraàur cism-i bì-rÿóını sine
- Bu gülşende ne gül úalur ne òod òÀr
Bu küløÀnda ne kül úalur ne òod nÀr

1105. Nice mumu söndürdü. Nice pervaneyi yandırdı. / 1106. Bu bahçe içindeki nice yürüyen serviyi ölüm baltasıyla yıktı / 1107. Ecel, nice gül yüzlüyü zaman içerisinde bir solukta ziyana uğrattı. /1108. Bu geçici olan dünyadan ürün uman kimsenin ömür harmanını elinden aldı. /1109. Fani dünya nice kükreyen aslanı canını hiç korkmadan almadı mı? 1110. Ecel savaşına ten kalesi yeterli olmaz. Bu yüzden daima yardım istemeyi elden bırakma. /1111. Bu fani dünyanın göğsüne ecel kuşu konar. /1112. Yürüyen kuşun nicesini alır. Sinesini ruhsuz kalmış bir beden şeklinde bırakır. /1113. Bu gül bahçesinde ne gül ne de diken kalır. Bu külhanda ne kül kalır ne ateş. /1114. Bu dünyada ne bey ne de hünkâr kalır. Ne iyi ne de hasta kalır. /1115. Çünkü dünya kapısının yardımı (acıması) olmaz. Başına bu eski evi yıkar. /1116. Kimin sevdiğini almadı? Kime ayrılık kederini çektirmede?

Bu èÀlemde ne beg úalur ne óunkÀr
Bu èÀlemde ne äaà úalur ne bìmÀr

- 1115 Çü youdur dÀr-ı dünyÀnıñ emÀnı
Yıúısar başıña bu köhne òÀnı
- Kimiñ almadı yÀr-i hem-demini
Kime çekdirmedi hicrÀn-ı àamını
- Kimi boamadı baór-i iştiyÀúa
Kimi yaúmadı nÀr-ı iftirÀúa
- Kimi ayırmadı àonca gülünden
Kimi aàlatmadı hicrÀn elinden
- Gelenler aàladı heb bu fenÀya
ÒuãÿãÀ neyledi gör enbiyÀya
- 1120 Úanı Ádem äafi-lullÀh úanı
O görmüşdi muúaddem bu cihÀnı
- Neler çekmiş idi dÀr-ı fenÀdan
Kim ayru düşicek ÓavvÀ anadan
- Ya ÚÀbil HÀbil'i öldürdigi dem
Ne deñlü aalamışdı aña Ádem
- O çekdi ayrılıú derdin muúaddem
Çekerler tÀ úıyÀmet in Ádem
- Atadan oàula mırÀã olubdur
Bu èÀlem tÀ ezel böyle gelübdür
- 1125 Ya itmemiş olubdı neví nevía
Niçün dirlerdi èÀlem neví nevía
- Òalili nÀra atmadı mı Nemryd
CefÀlar itmedi mi dív-i merdyd
- FedÀ emrü olıcaú èİsmÀèiline

1117. Hasret denizinde kimi boğmadı? Ayrılık ateşinde kimi yakmadı? / 1118. Kimi ayırmadı gonca gülünden? Ayrılık elinden kimi ağlatmadı? / 1119. Bu geçici dünyaya gelenlerin hepsi ağladı. Özellikle peygamberlere neler yaptığını gör. / 1120. Allah'ın temiz kulu Ádem nerede? Bu dünyayı ilk olarak o görmüştü. / 1121. Havva anadan ayrı düşünce yokluk kapısında neler çekmişti? / 1122. Ya Kâbil Hâbil'i öldürdüğü zaman Ádem, ona nasıl ağlamıştı? / 1123. İlk olarak ayrılık derdini o çekti. Bu Ádemoğulları da kıyamete kadar bunu çekeceklerdir. / 1124. Atadan oğula mirastır. Bu dünya önceden beri böyledir. / 1125. Ya ağıt yakan kadınlar sesli bir şekilde ağlamasalarđı dünyadaki tüm kadınlar nasıl ağıt yakabilirdi? / 1126. Halil'i Nemrut ateşe atmadı mı? (Allah katında) kovulmuş dev, eziyetler etmedi mi? / 1127. İsmail'i için adak emri olunca o an bıçağı eline aldığında / 1128. Ona, ayrılık ateşi işlemedi mi? Buna rağmen sonunda emre boyun eğmişti.

- Bıçaàın alıcaú ol dem eline
- (64. Aña kÀr itmedi mi nÀr-ı firúat
NihÀyet emre itmişdi iùÀèat
Úanı ol óüzn ile Yaèúÿb úanı
Ne deñlü aàladı óasretle úanı
- 1130 ÒuãÿãÀ Yÿsufun yütürdigi dem
Gözine úarañu oldu bu èÀlem
- Niçe itmesün ol Àh u enini
Ki øÀÿiè itdi öyle meh-cebini
- Úanı ol pÀkine óiss-i Yÿsuf
Aña da irmedi mi gör teéessüf
- Meh iken úuyıya atılmadı mı
Şeh iken úul olub äatılmadı mı
- ZüleyòÀ úiããasın gÿş eylediñ mi
Ne çekdi èaşú elinden añladıñ mı
- 1135 Ne óÀle úodı anı èaşú-ı dildÀr
äaóió iken olub bìmÀr u bi-èÀr
- áanı iken faúir itdi anı èaşú
èAziz iken óaúir itdi anı èaşú
- FedÀ idüb yolına cümle mÀlın
İderdi cÀndan Àrzÿ-yı visÀlin
- Olub bular da Àoir pÀy-mÀ ol
Ne zaómet çekdi bulunca aña yol
- Bir iki gün olub vuälata şÀdÀn
Yine yandırdı Àoir nÀr-ı hicrÀn
- 1140 Kelìmu'llàh iken MÿsÀ bin èUmrÀn
Ne deñlü çekdi gör elem-i hicrÀn
Atıldı úıfl iken deryÀ-yı Nile

1129. O hüzün ile hani Yakup nerede? Hasretle ne kadar çok ağlamıştı. /1130. Ayrıca Yusuf'u kaybettiği an bu dünya onun gözüne karanlık oldu. /1131. Öyle bir ay alınlıyı kaybetti. O nasıl ah edip inlemesin? /1132. O temiz yüreğine, Yusuf'un hissi acı ile ulaşmadı mı? Gör bunu. /1133. (Yusuf) ay iken kuyuya atılmadı mı? Şah iken köle olup satılmadı mı? /1134. Züleyha kıssanı dinledin mi? O, aşk elinden ne çekti anladın mı? /1135. Sevgilinin aşkı onu hale getirdi. İyi iken hasta ve arsız oldu. /1136. Aşk onu zengin iken fakir yaptı. Değerliyen düşün yaptı. /1137. Cümle malını onun yolunda harcaııp gönülden kavuşmayı isterdi. /1138. O, sonunda ayaklar altında ezildi. Ona kavuşmak için yol bulunca ne acılar çekti? /1139. Bir iki günlük kavuşmayla mutlu olup sonunda ayrılık ateşi onu yine yandırdı. /1140. Umran'ın oğlu Musa Kelimullah ne kadar ayrılık acısını çekti, gör.

áam-ı hicrin çeküb úavm u úabile

Yaúb nÀr-ı firÀúı mÀderini
Götürdi gitdi deryÀ dilberini

Ya Mÿsî-i benî Firèavn elinden
Oda yanmadı mı anıñ dilinden

Bıraaub ilini gitmedi mi ol
DiyÀr-ı àurbete ùutmadı mı yol

1145 FirÀú odına yanmadı mı ol da
áam-ı hicrÀnı çekmedi mi yolda

Şehid olduúda ya YaóyÀ-yı maèãým
Aña olmadı mı ya bÀm-ı maàmým

Ya Eyyüb mübtelÀ olduúda derde
Neler gördi vü neler çekdi bu derde

Çekildi èÀúıbet ol bir kenÀra
İrince derdine āabr ile çÀre

(65. Bulub cism-i èaliyyi óimmet ol an
Velî bulmadı derdi mevte dermÀn

1150 Ya èisÀnıñ tecerrüd iòtiyÀrı
SabÀóatle gezüb dÀr u diyÀrı

Taèallük itmeyüb hergiz fenÀya
Çeküb dünyÀdan el aadı semÀya

ÒuãyãÀ óaøret-i sulùÀn-ı kevneyn
Olan úurb-ı ÒudÀya úÀb-ı úavseyñ
Dimişken Óaú anıñ óaúúında levlÀk

1141. Bebekken Nil nehrine atıldı. Ailesinin ayrılık acısını çekti./1142. Nehir sevgilisini (bebeğini) götürdüğü için annesini ayrılık ateşi yaktı. /1143. Ya Musa, firavun oğullarının söylediklerinden dolayı ateşte yanmadı mı? /1144. O, memleketini bırakıp gurbete gitmedi mi? /1145. O da ayrılık ateşinde yanmadı mı? Yolda ayrılık acısını çekmedi mi? /1146. O masum Yahya şehit olduğunda gökyüzü bile onun için hüznünlendi. /1147. Eyüp derde tutulduğunda bu dert yüzünden neler gördü, neler çekti. /1148. O sabredip derdine derman gelinceye kadar bir kenara çekildi. /1149. Yüce bedeni o an himmet bulmasına rağmen ölüm derdine derman olamadı. /1150. Ya İsa'nın iradesinin Allah'a yönelmesi, su üzerinde diyar diyar dolanması. / 1151. Yokluk âlemiyle ilgilenmeyip dünyadan el çekerek gökyüzüne yükselmesi... /1152. Ayrıca dünya ve ahiret sultanı hazretin iki yay aralığındaki mesafe kadar Allah'a yaklaşması...

1153. Hak onun hakkında övgüler söylemişken, gökler onun için yaratılmışken... /1154. Onlar dünyada eziyet çektiler. Hiçbir zaman safâ sürmediler. /1155. Tekrara gerek yok, tüm bunlar zaten biliniyor. O yüzden konun sözünü değil özünü anlat. /1156. Tüm peygamberlerin çektiği keder, onun ayrılığının gamında daha da çoğaldı. /1157. Gamlanmaya gerek yok, kederlerden el çekmek gerek. Çünkü ne yapılırsa yapılınsın insanlar açısından bu durumun tarihi kıyamete kadar sürecek. /1158. Şüphesiz ki tüm insanlar bir araya toplansa mihraba sığmazlar. Bu konunun her mısraı da bir bölüme sığmaz. /1159. Ayrıca dünya o tertemiz dört evliyaya neler çekti. /1160. Birisi hazreti sultanın mağara dostudur. Mağara içinde yılanı duvar oldu. /1161. Birisine önlemsiz bir oku atıp

Anunçün òalú olmuş iken eflÀk

Felekde çekmediler mi cefÀyı
Ne vaútin súrdiler anlar āafÀyı

1155 Bilimişdir degil lÀzım ièÀde
Sözün andan özün eyle ifÀde

Cemîei enbiyÀnın çekdiği àam
Anıñ hicrin àamında oldı medd-àam

Ne gÀm olmaú gerek ÀlÀm-ı hicret
Ki tÀriò oldı òalúa tÀ úıyÀmet

Ne şübhe cemèa çün miórÀba āılamaz
Bunuñ her mıāraeı bir bÀba āılamaz

ÒuāyāÀ çÀr-yÀr-ı bÀ-āafÀya
Neler itdi cihÀn ol evliyÀya

1160 Birisi óaøretiñ ol yÀr-àArı
ÓavÀle itdi àAr içinde mÀrı

Urub birine tià-ı bî-dirîai
Didirdi èÀleme óayfÀ dirîai

Biriniñ muāóaf üzre dökdi úanın
Birin miórÀb içinde aldı cÀnın

İçürdi birine cevr ile Àai
Úafadan urdı birine bıçaai

Yaúub her birini nÀr-ı firÀúa
Atub gÀhi ÓicÀza gÀh èIrÀka

1165 Şu kim geldi bu dÀr-ı bî-beúÀya
Muúarrer uàramaú Àoir-i cefÀya

Bu sözler daòı dîne niçe aóyÀn

tüm dünyaya “yazıklar olsun” dedirtti. / 1162. Birinin Mushaf üzerinde kanını döktü. Birinin mihrapta canını aldı. /1163. Birine eziyetle zehir içirdi. Birine bıçağı kafasından vurdu.

1164. Her birini ayrılık ateşinde yakıp gâh Hicaz’a gâh Irak’a attı. /1165. Bu geçici dünyaya gelen kişi şüphesiz sonunda eziyete uğrar. /1166. Bu sözleri kullanmak bile bazı zamanlar dinde sınırlandırılmaz. /1167. Ey Dai! Konunun sınırından çıktın. Gel tekrar sohbetine dön. / Bu Makale Sevgilinin Ayrılığının Başlangıcıdır / 1168. Çarşamba günü, sevinçle gönlü mutlu bir şekilde gitmişti. /1169. Perşembe günü okul açıldı. Bir araya gelmiş öğrencilerin tümü toplandı. /1170. Hepsi, dersin başladığını öğrenince ders almak için hazırlandı. /1171. Kuşluk vakti olmasına rağmen yâr gelmedi. O an okul başıma dar geldi. / 1172. Tüm öğrenciler derslerini görüp dağıldılar. Gönül gam hazinesi içinde cansız kaldı. /1173. Gözüm titreyip kulağım çınlandı. İçten içe ruhum inlerdi. /1174. Gece korkulu bir düş görmüştüm. O düş bana iyi gelmemişti.

Buña daòı bulunmaz óadd ü bÀbÀn

Óaden çıúdıñ ey DÀèi ziyÀde
Yine gel óasb-i óÀliñ it ièÀde

Bu MaúÀle İbtidÀ-yı İftirÀú-ı YÀrdır

CehÀr-şenbih günü olmuşdı ÀzÀd
Sürÿr u öevú ile gitmişdi dil-şÀd

(66. Çü penç-şenbih günü açıldı mekteb
Dirildi cümle āıbyÀn-ı müretteb

1170 Úamu öğrendi ders oldu óÀøır
Sebaú almaàa cümle oldu nÀøır

Ki úuşluú vaúti oldu gelmedi yÀr
HemÀndem oldu mekteb başıma úÀr

Sebaú abul úaàıldı cümle āıbyÀn
Úalub dil genc-i àam içinde bì-cÀn

Gözüm segirdi úulaú çıñlar idi
Derÿnum içre cÀnım iñler idi

Gice görmüş idim bir úorúulı düş
Kil gememiş idi ol düş baña öoş

1175 Dir idim kendi kendime bu óÀlet
Degildir tÀnrı óaúúı iyi èalÀmet

Göñül baór-ı àama müstaàrú
SuéÀl itmege bir kes olsa dirken

HemÀndem çıúa geldi vÀlid-i yÀr
Didi olmadıñız mı öaber-dÀr

Didim noldı beyÀn it baña óÀli
Didi nolsa gerek gÿş it maúÀli

Ûutuldu èömrümüñ mÀhı bu gice

1175. Kendi kendime, Allah hakkı için bu durum iyiye işaret değil dedim. /1176. Gönül, gam denizine batmışken, sormak için birisi olsa derken /1177. O anda yârin babası çıkageldi. Haberdar olmadınız mı? Dedi. /1178. Anlat bana onun durumuna ne oldu? Dedim. Ne olsa gerek söylediklerimi dinle, dedi. /1179. Ömrümün ayı, bu gece tutuldu. Bir sonuç vardı ama ne olduğunu anlamadım. /1180. O ay yüzlü, başım ağrıyor diye yattı. Bu gece gözüne uyku girmedi. /1181. Harareten bedeni yandı, tüttü. Düşüp bayılıp kendinden geçti. /1182. O gece bizi o kadar korkuttu ki o an o peri yüzlü öldü sandık. / 1183. Neden şimdi onu o durumda bırakıp geldin? Dedim. Hâlimi anlatamıyorum, dedi. /1184. Sen şimdi tekrar gider misin? Dedim. Ben senin için geldim, git onu gör, dedi. /1185. O an kendimden geçip avare oldum. Aklımı yitirdim, dağlara düştüm. /1186. O anda (söz) ağızımdan çıkıp dilime geldi. Seher vaktinde yana yana yola düştüm.

Degil maèlým yine var bir netice

1180 Bařım aàrır diyü yatdı o meh-rý
Gözine girmede bu gice uyòu

ÓarÀretten vücýdı yandı tütüdi
Düşüb bi-òod olub kendin unutdı

Bizi şol Òñlü úorúutdı gice o
HemÀndem göçdi ãandıú ol perì-rý

Didim şimdi ne óÀl üzre úoduñ sen
Didi mümkün degil óÀlim demek ben

Didim şimdi gider misin yine sen
Didi var gör seniñçün gelmişim ben

1185 HemÀn bi-òad olub ÀvÀre düşdüm
Yitürdim èaúlımı ùaàlara düştüm

Bu reh kim úopuban geldi dehÀna
Seóerde yola düşdüm yana yana

**Bu MaúÀle èIyÀdet İçün Vardııımdır ÓÀne-i
Dil-dÀrıma**

Didim ey ùÀlièi dýnum nedir bu
Yeter olduñ yeter baña cefÀ-cý

Nedir vÀh yine bu úara òaberler
Nedir cÀn-ı óazine bu kederler

(67. Gözümden yaş yerine úan aúıdub
Giderdüm kýy-ı yÀre böyle diyüb

1190 Dilim maózýn oldu tÀlièim dýn
ámım ufúını olubdı dide pür-òýn

Düře úalúa varub kýy-ı nigÀra
Yürek olmuşdı àamdan pÀre pÀre

Bu Makale Sevgilimin Evine Ziyaret İçin Gittiğimdir / 1187. Ey kötü talihim! Nedir bu? Artık bana bu eziyet ırmağın yeter etti, dedim. /1188. Vah, yine bu kötü haberler nedir? Gamlı gönlüme bu kederler neden doluyordu? /1189. Gözümden yaş yerine kan akıtıp yârin mahallesine bu şekilde gittim. /1190. Gönlüm hüznü, talihim kötü oldu. Gamım ufka ulaştı, gözüm kanla doldu. /1191. Sevgilinin mahallesine düşe kalka gidip yüreğim gamdan parça parça olmuştu. /1192. Varıp yârin eşiğine yüz sürdüm. Aklımı toparlayınca bir yerde durdum. / 1193. Dudağım kederden çatlamıştı. Yârin evinin kapısını çaldım. /1194. Lalası (dadısı), o an içeriden çıkıp beni görünce gözleri nem doldu. /1195. Yüreğim yine kopup ağızıma geldi. Benim de gözlerim yaşla doldu. /1196. Ona: "Ahlayıp inlemen nedendir? O nazlının durumu nasıldır?" Diye sordum/1197. Efendî, o yürüyen ruhun (dostun) ne hâle düştü, hâlini gel gör, dedi.

Varub yÀriñ eşiğine yüz urdum
Derince èaúlımı bir yere ùurdum

Elemden olmuş idi dudaàım şaúú
Der-i dÀrını yÀriñ eyledim daúú

İçerüden çíúub lÀlÀsı ol dem
Beni görünce doldu gözleri nem

1195 Yine kobdı yürek aázıma geldi
Benim de gözlerim yaş ile ùoldı

Didim aña nedir Àh u eniniñ
MizÀcı niçedir ol nÀzeniniñ

Didi gel gör efendi òÀlin anıñ
Ne óÀle idrdi ol ruó-ı revÀniñ

Didim gelsin muúaddem içerü var
Benim geldigim eyle aña iòbÀr

ävulsunlar yanından úaçan Àdem
ääà olmasun o cÀndan úaçan Àdem

1200 Didi gel gitdiler ol úaldı òÀli
Oturdum yanına ãormaàa óÀli

Bu MaúÀle Çeşm-i Bì-mÀrı èIyÀdet İtdigimdir Eyle Gÿş

Kaçan kim gördüm ol şÀh-ı cihÀnı
NiyÀz itdim o dem Óaúúa nihÀni

Didim yÀ Rab müyesser eyle ãabrı
Bu èaşú ifşÀ-yı rÀz itmeye cebri

Yumub ol şeçm-i bì-mÀrın o meh-rÿ
Olub bì-òod ãanasın uyur uyòu

Çeküb dünyÀdan el ol serv-i reftÀr

1198. Önce sen içeri girip ona benim geldiğimi haber ver, buraya gelsin dedim. /1199. Her kim yanındaysa çıksın. O sevgiliden kaçan kişi iyi olmasın (huzur bulmasın). /1200. Gel, herkes gitti. O yalnız kaldı, dedi. Yanına durumunu sormak için oturdum. / Bu Makale Hasta Gözlü Sevgiliyi Ziyaret Ettiğimdir Dinle / 1201. O dünya padişahını gördüğüm o an Allah'a yalvardım. /1202. Allah'ım bu aşkın, sırrımı zorla açığa çıkarmaması için bana sabır nasip et. /1203. O ay yüzlü sevgili, hasta gözlerini kapatarak kendinden geçince uykuda uyuyor sanırsın. / 1204. O yürüten servi, dünyadan el çekip elden ayaktan düşüp çok hastalanmasın. /1205. Nabzını tutup ruhum bu hâl nedir? Dedim. Ey ay gibi olan sevgili! Ne hâle düştün? /1206. Canım, beni tanıdın mı bir kez söyle. Gözümün nuru bir kez gözünü açıp bak. /1207. Yaşlı bir kadın olan büyükannesi ağlayıp inler bir şekilde yanına oturmuştu. /1208. Bazen dizini bazen başını dövüp gözünden kanlı yaş dökerdi.

- Ayaúdan düşüb olmasın òayli bìmÀr
- 1205 Ûutub nabøın didim rÿóum nedir óÀl
Ne óÀle uàradıñ ey mÀh-ı fi'l-óÀl
- Beni bildiñ mi cÀnım söyle bir kez
Gözüm nÿrı göz açub gözle bir kez
- Oturmuşdı yanında zÀr u maózyñ
Büyük anacıàı bir pìre òÀtÿn
- Dögerdi gÀh dizin gÀh başın
Dökerdi gözlerinden úanlu yaşın
- (68. Dir idi ey gözüm nÿrı oàul Àh
Ne óÀ oldı gezerken sanÀ nÀ-gÀh
- 1210 Benim çeşm-i àazÀlim sevdiğim Àh
Benim taze nihÀlim sevdiğim Àh
- Benim şirin maúÀlim sevdiğim Àh
áamıñla nola óÀlim sevdiğim Àh
- Belim bükdi àamı bu yavrumuñ Àh
èİnÀyet eyle lüüfundan AllÀh
- Didi hiç kimse bilmez èaúlı gitdi
Bizi dÿn-riz ü divÀne itdi
- Yemedi içmedi açmadı gözin
İşitmedik iki gün oldı sözin
- 1215 Başında èaúlı yoú yaãdıúda başı
ÒudÀ-yı lÀ-yezÀle úaldı işi
- Didim eyÀ nedendir ıøùırÀbı
Neden ùutuldı vech-i ÀftÀbı
- Didi çün geldi çÀr-şenbih günü ol
Eyü òoş gülüben oynadı bol bol

1209. Ey gözümün nuru oğul ah! Gezerken birden bire sana ne oldu? Derdi. /1210. Benim ceylan gözlüm, taze fidanım, sevdiğim ah! /1211. Benim tatlı sözlü sevdiğim! Senin acınla benim durumum ne olur? /1212. Bu yavrumun acısı belimi büktü, ah! Allah'ım, ihsanla (bize) yardım et. /1213. Hiç kimse aklının gittiğini (kendinden geçtiğini) bilmiyor. Bizi kötü duruma düşürüp divane etti. /1214. Yemedi, içmedi, gözünü açmadı. İki gündür sözünü duymadık. /1215. Başı yastıkta, kendinde değil. Durumu sonsuz olan Allah'a kaldı. /1216. İstırabı nedendir? Güneş gibi olan yüzü (tıpkı güneş tutulması gibi) neden tutulmuştur? Dedim. /1217. O, Çarşamba günü geldi. İyi bir şekilde gülüp bol bol oynadı, dedi. /1218. Gece uyuyup sabah olunca kalktı. Giyinmek için elbisesini aldı. /1219. Vücudunda bir çeşit kırgınlık olmasına rağmen durumuna aldırmayıp çabaladı. /1220. O an eline Mushaf'ı aldı. Okulu şereflendirmeyi istedi.

Gice yatdı āabÀóın úalúdı yine
LibÀsın aldı ister kim giyine

Vücýdında olub nevèen seúÀmet
Hele aldırmadı ol itdi àayret

1220 Eline varub ol dem aldı muāóaf
Diler kim mektebi ide müşerref
Gelüb babası didi gitme bu gün
Eve Àdem gelürse bunda bulsun

Didi gitmezsem eyler ò~Àce ÀzÀr
Didi ben söylerim sen ola bi-zÀr

Oturdı çün êÿóÀ olunca evde
Başına olmuş idi ùar oda

Yüzi geh úızarır geh aàardı
Güzel başı ziyÀde aàrır idi

1225 Yine çok sevdiğim àayret iderdi
Gelen ol Àdeme òidmet iderdi

Ayaà üzre gezerdi öyle oldu
HemÀndem öyle oldu böyle oldu

Dimiş úoltuàum aàrır bacısına
Anıñ āabr iderim ben acısına

Dime duymamış anı babam anam
Benim için tÀ kim anlar çekmesün àam

Didi bacı bu óÀli āoñra bize
Didim ben daòı vÀúie óÀli size

1230 Didim yoúdur cihÀnda böyle acı
HemÀn āabr itmedir bunuñ èilÀcı

ÒudÀ dÀrú'ş-şifÀsından şifÀlar
Virüb eyleye bu derde devÀlar

1221. Babası gelip bu gün gitme, eve birisi gelirse burada bulun, dedi. /1222. Gitmezsem hoca beni azarlar deyince babası da ben söylerim sen sıkıntı çekme, dedi. /1223. Kuşluk vakti olunca evde oturdu. Oda, başına dar gelmişti. /1224. Yüzü bazen kızarıp bazen beyazladı. Güzel başı fazlasıyla ağrırdı. /1225. Çok sevdiğim buna rağmen çabaları. Gelen kişilere hizmet ederdi. / 1226. O anda öyle veya böyle ayakta gezerdi. / 1227. Bacısına koltuğunun ağrıdığını, bunun acısına sabrettiğini söylemiş. /1228. Annem babam bunu duymamış, onlara söyleme. Benim yüzümden kederlenmesinler. 1229. Bacısı bu hâlini bize sonra söyledi. Ben de olan bu durumu size dedim. /1230. Dünyada böyle acı yoktur. Bunun ilacı sadece sabretmektir, dedim. /1231. Allah, şifa kapısından şifalar verip onun bu derdine deva kılsın. /1232. Yaşlı kadın, o kanlı gözlüye baktıkça tekrar ahlayıp inlemeye başladı.

Yine başladı pîre Àh u zÀra
Naôar itdikce ol çeşm-i òumÀra

Oàul eyvÀh diyü feryÀd iderdi
İşiden Àdemiñ èaúlı giderdi

Didim luùf it yanında saàma saàu
BeàÀyet úorúudur saàı saàu

(69. 1235 Eger var ise ãÀbr eyle temiziñ
Ki kesme çıúmadıú cÀndan ümidiñ

Benim de yüregim úurmaz úaşardı
Ki baúdıúca aña èaúlım şaşardı

Oturdum bir zamÀn yanında yÀriñ
Baúardım yüzine ol gülèiöÀriñ

Didim bir gicede bu mÀh-tÀbı
HelÀk itmiş úomamış tende tÀbı

Daòı gülzÀrını yaúmuş óarÀret
Leb-i şirinini úutmuş merÀret

1240 Düşürmüş döşege ol serv-i nÀzı
Uçurmuş lÀneden ol şÀhbÀzı

DiriàÀ úanı ol nÀz ile reftÀr
Úanı ol úuùì-veş şiveyle güftÀr

ÓazÀn olmuş diriàÀ óüsn-i bÀaı
äararmış äolmuş ol lÀle yañaaı

HemÀn úalmadı bende äabra úÀúat
Didim itdim seni Óaúúa emÀnet

Çıúub düşdüm hemÀn sürèatle yola
Göz açub baúmadım hiç äaàa äola

Bu MaúÀledir İkinci Varışım CÀnÀnıma

1245 Gelüb àam-òaneme girdim nihÀni

1233. Eyvah, oğul! Diye bağırırdı. Bunu duyan kişinin aklı giderdi. /1234. İyilik edip onun yanında ağıt yakmayın. Ağıt, sağ olan kişiyi fazlasıyla korkutur, dedim. /1235. Temiz olan sevdiğin eğer yanındaysa sabret. Çıkmadık candan umudunu kesme. /1236. Benim de yüregim durmaz taşardı. Ona baktıkça aklım şaşıyordu. /1237. Yârin yanında bir süre oturdum. O gül yüzlünün yüzüne bakardım. / 1238. Bu ay yüzlüyü bir gecede mahvetmiş vücudunda güç bırakmamış, dedim. /1239. Gül bahçesi gibi olan yüzünü hararet yakmış, tatlı dudağını acılık kaplamış. /1240. O nazlı serviyi döşeğe düşürmüş, o doğan kuşunu yuvadan uçurmuş. /1241. Eyvahlar olsun! Hani o naz ile yürüyüş, hani o papağan gibi şiveyle söyleyiş? /1242. Çok yazık ki güzellik bahçesi solmuş, o lale gibi olan yanağı sararmış. /1243. O an bende sabır için güç kalmadı. Seni Allah'a emanet ettim, dedim. /1244. Çabucak yola çıktım. Göz açıp sağa sola hiç bakmadım. / Bu Makale Cananıma İkinci Varışımıdır

Yaúardı nÀr-ı àam bu cism ü cÀnı

Yimedim içmedim úaldırmadım baş
Aúardı gözlerimden seyl-veş yaş

Dögüb sinem iderdim Àh u zÀrı
Tefekkür eyleyüb aóvÀliñ yÀri

Gözümden tÀ ezel gitmişdi uyòu
FiàÀn u Àh u zÀr idi baña òy

Bu óÀl üzre ãabÀó olunca ùurdum
Seóer vaútinde yine yola girdim

(70. 1250 Yine vardım der-i devlet-meéÀba
Birisi içerüden geldi bÀba

Didim niçedurur ol ruòları mÀh
Didi açdı gözün el-hamdü'lillÀh

Didim içerüye var eyle ièlÀm
Görem tÀ niçedir ol serv-i endÀm

Çü vardıú içerü ol çeşm-i meste
Yatur dünki gibi döşege óasta

Yapışdım başına ùutdum elini
ÓarÀret Àteşi bükmüş belini

1255 Didim bildiñ mi dün ben gelmiş idim
Didi ben bilmezem hiç dün ne oldum

Didim bu gün nedir óÀl-i şerifiñ
Neden òoş olmadı ùabè-ı laùifiñ

Neden ãoldı cemÀliñ gülistÀnı
Neden bozuldı óüsniñ bÿstÀnı

Nedendir cism-i pÀkiñde óarÀret
Nedir şirin lebiñde bu merÀret

1245. Gizlice gelip keder evime girdim. Gam ateşi bu bedenimi ve ruhumu yakardı. /1246. Yemedim, içmedim, başımı kaldırmadım. Gözlerimden sel gibi yaş akardı. /1247. Sevgilinin durumunu düşünerek göğsümü dövüp ahlayıp inlerdim. / 1248. Önceden beri gözümden uyku gitmişti. Bağırıp ah edip inlemek benim âdetim olmuştu. /1249. Bu şekilde sabaha kadar durdum. Seher vaktinde tekrar yola düştüm. /1250. Yine hükümdar gibi olan sevgilinin evine gittim. İçeriden birisi kapıya geldi. /1251. O yanakları ay gibi olan yâr nasıldır? Dedim. Elhamdülillah gözünü açtı, dedi. /1252. Git, içeriye haber ver. O servi boylu nasıldır göreyim, dedim. /1253. İçeri, o sarhoş gözlü sevgilinin yanına gittik. Dünkü gibi döşekte hasta yatıyordu. /1254. Yapıştım başına elini tuttum. Hararet ateşi belini bükmüştü. /1255. Dün ben gelmişim, hatırladın mı? Dedim. Dün ne olduğunu hiç hatırlamıyorum, dedi.

Úanı ruòsÀr alınıñda ùarÀvet
Nedir bu günde bu deñlü merÀret

CevÀb-1 DÀdın DildÀr

1260 Didi o óasta göñlümüñ ùabibi
MelÀóat gülşeniniñ èandelibi

Ki àÀyet virdi zaómet başcaàazım
Anıñ derdinden aàrır hem boàazım

Ne var bilmem ki sizler úoltucaàım
Yanar cismim āanasın bir ocaàım

Didim àam çekme çóudur luùf-ı MevlÀ
ŞifÀlar ide iósÀn Óaú tevella

Bu MaúÀle YÀr ile ÓelÀllaşdıàım Eyler BeyÀn

Ol eānÀda anıñ büyük anası
ZiyÀde eyleyüb iderdi yeési

1265 Baúub aña didi ol yÀr-i meh-veş
Benim siz èúlım itdiñiz müşevveş

Bu göz yaşıyla eylersiz baña siz
Ölür diyü mi aàlarsız baña siz

Ölürsem emr-i Óaúdır çekmezem àam
Úalursam kükr idem MevlÀya her dem

Kişi ölmek içün gelmiş cihÀna

1256. Bu gün durumun nasıldır? Güzel tabiatın neden iyileşmedi? Dedim. /1257. Güzel yüzünün gül bahçesi neden soldu? Güzelliğinin bostanı neden bozuldu? /1258. Temiz bedenindeki bu hararet nedendir? Tatlı dudağındaki bu acılık nedir? / 1259. Hani o yüzündeki, alınıdaki temizlik? Bu gün bu derece tatsızlık nedir? / Sevgilinin Verdiği Cevap / 1260. hasta gönlümün doktoru, güzellik bahçesinin bülbülü, dedi. /1261. Başım çok eziyet veriyor. Boğazım bu deritten dolayı ağrıyor. /1262. Koltuğum sizler, bilmem ki ne vardır? Bedenim yanıyor, sanki bir ocağım. /1263. Allah'ın lütfü çoktur, gam çekme. Allah seni kendisine dost görüp şifalar ihsan etsin dedim. * Bu Makale Yar İle Helalleştiğimi Anlatır / 1264. O esnada onun büyük annesi fazlasıyla ağlayıp üzülürdü. /1265. Ay gibi olan sevgili ona bakıp siz benim aklımı karmakarışık ettiniz, dedi.

1266. Siz, bana bu gözyaşlarını döküyorsunuz. Ölürüm diye mi benim için ağlarsınız? /1267. Allah'ın emridir, ölürsem üzülmem. Kalırsam her zaman Allah'a şükrederim. / 1268. Kişi, ölmek için dünyaya gelmiştir. Baş ağrısı ara yerde bahanedir. /1269. Kerem et, boş yere ağlama. Ecel gelince gence yaşlıya bakmaz. /1270. Bazen yine sözü karıştırırdı. Bundan sonra bir yola gitsen. /1271. Her an babasına bakıp atımı eyerle, vakit geldi gideyim, derdi. /1272. Canım oğlum nereye gidersin? Durumun iyi değil, atı ne yapacaksın? Dedi. /1273. Canım babam, atı eyerle. Zira yolculuk vakti geldi, dedi. /1274. Kuzum, iyi olduğun gün senin için birkaç koyun alayım dedi. /1275. O an kimi istersen yanına al. Sefa ile kır gezintisi yapın. /1276. Canım, o gün gidelim. Gönül hoşluğuyla gezelim, dedim. /1277. Ben gidince bir daha gelemem. Siz burada kalın, sizi bile yanına alamam dedi.

- Baş aârısı ara yerde bahÀne
- (71. Kerem it aàlama bì-maènÀ yere
Ecel geldikde baúmaz gence pìre
- 1270 Yine òìlù-ı kelÀm iderdi gÀhi
Ki şimden girü itseñ èazm-i rÀhı
- Baúub babasına dir idi her dem
Egerle atumı vaút oldu gidem
- Didi cÀnım oàul úanda gidersin
MizÀcıñ òoş degil atı nidersin
- Didi cÀnım baba egerle atı
İrişdi geldi zirÀ seyr vaúti
- Didi úuzum eyüce olduàıñ gün
Seninçün alayın bir úoç úoyun
- 1275 Bile al kimi ister iseñ ol an
äafÀyile idüñ äaórÀ-yı seyrÀn
- Didim cÀnım o gün bile gidelim
Göñül òoşluàı ile seyr idelim
- Didi ben gidicek bir daòı gelmem
Úalıñ siz bunda sizi bile almam
Didim çouú sevdiğim çün böyle dirsın
Bizi hicrÀn elinde úor gidersin
- Seni ben niçe niçe dögmüş idim
Tehevvür ile niçe sögmüş idim
- 1280 ÓelÀl it úalmasun üstümde óakkıñ
Ki zirÀ coudurur üstümde óaúúıñ
- Didi ol dem baña ol ruòları mÀh
Baúub yüzime diúúatle idüb Àh
- ÓelÀl olsun efendi öyle dime

1278. Çok sevdiğim, neden böyle söylüyorsun? Bizi ayrılığın elinde bırakıp gidiyorsun, dedim. / 1279. Ben, seni çok dövmüştüm. Öfkeyle kötü söz söylemişim. /1280. Helal et, üstümde hakkın kalmasın. Çünkü hakkın üstümde çoktur. /1281. O an yanakları ay gibi olan sevgili, dikkatle yüzüme bakıp ahlayarak şöyle dedi: /1282. Efendi, öyle deme, helal olsun. Hocanın vurduğu yer, cehennemde yanmaz. /1283. Siz bana ne kötülük yaptınız ki benim sizin üzerinizde hakkım olsun. /1284. Canı gönülden helal olsun. Kerem et, bizi gönülden çıkarın. /1285. O an başını kaldırıp çabaladı. Mushaf'ımı verin, okuyayım. /1286. Zayıfım, Mushaf ağırdır bırak. Gücün yoktur, kolunu ağırtır dedim. /1287. O server, Fetih suresini ezberinden okumaya başladı. /1288. Dua edip elini yüzüne sürdü. O an herkesin gözüne yaş doldu. /1289. Kerem edin, bana Mushaf'ımı verin. Ona yüzümü gözümü süreyim.

Ò`Àce urdiàı yer yanmaz caóıme

Ne kemlik eylediñiz siz baña kim
Ola siziñ üzeriñizde óaúúım

ÓelÀl olsun derÿ-ı cÀn u dilden
Kerem it bizi çıúarma göñülden

1285 HemÀn úaldırdı başın itdi àayret
Viriñ tÀ muãóafım idem úırÀéat

Didim øaèfsuñ úoy muãóaf aairdır
MecÀliñ youdurur úolun aarıdır

KırÀéat itmege başladı ezber
Oúudu sÿre-i Fetóı o server

DuèÀ idüb elin sürdi yüzine
Kimiñ ùolmadı ol dem yaş gözine

Kerem eyleñ didi vir muãóafımı
Sürem ùa aña yüzümi gözümü

(72. 1290 Benim çün muãóafım ile kitÀbım
Olardır yÀr-i àÀr-ı müsteùÀbım

Yine òılù-ı kelÀm iderdi gÀhi
Egerleñ atı idem èazm-i rÀhi

Ki zira geldi vaút èiş u şÀdi
CihÀnıñ úalmadı aazımda ùadı

İderdi elleri ile işÀret
Virirdi seyr-i äaórÀdan beşÀret

İki sözüñ birisin dirdi cÀñım
Gidebilsem ùaraldı bunda cÀnım

1295 İçerü ùaşra ùurmazdı çıúardı
Hemişe gözleri yola baúardı

Görinüb èÀlem-i berzaò gözine

1290. Çünkü benim Mushaf'ım ile kitabım güzel dostlarımdır. /1291. Bazen yine kelimeleri karıştırırdı. Atı eyerleyin yola gideyim (derdi). /1292. Çünkü mutluluk vakti geldi. Dünyanın tadı ağızında kalmadı. /1293. Elleriyle işaret ederdi. Kır gezintisinden müjde verirdi. /1294. Canım, ikide bir "Burada ruhum daraldı, gidebilsem." derdi. /1295. İçeride duramazdı dışarı çıkardı. Daima gözleri yola bakardı. /1296. Berzah âlemi gözüne görünüp kendi kendisine "hemen gitsem" derdi. /1297 O ay, tekrar kendisine geldiğinde içinden "Allah'ın varlığına ve birliğine inandım, iman ettim." derdi. /1298. Şahadet edip illallah Muhammed resulu'llallah derdi. /1299. Her zaman Yasin suresini okurdu. Bitirdikçe "Allah'ın varlığına ve birliğine inandım, iman ettim." derdi. 1300. Can çekişme zamanı yaklaşmıştı. Ölümün işareti belli olmuştu. / 1301. O an anne ve babasına işaret etti. Onların ellerine bir şey verdi.

- HemÀñ gitsem dir idi kendüzine
Yine kendüsine geldikde ol mÀh
Derýnı dir idi Àmentü billÀh
- ŞehÀdet idüb illÀllÀh dir idi
Muóammed resulu'llÀh dir idi
- Oúurdı sýre-i YÀsın'i her gÀh
Bitürdikce diyüb Àmentü billÀh
- 1300 Úarib olmuşdı vakt-i iótiøÀra
Olub mevtiñ nişÀnı ÀşikÀre
- İşÀret itdi ol dem vÀlideyne
O daòı ãundı bir şeyé eline
Meger virmiş aña üç dane limon
ãanırsın her biri ãarı úavun
- Alub ãundı bir bir elüme
Teselli eyledi ol dem dilüme
- Didi bir dostdan gelmiş idi bu
Siziñ içün alı úonmuş idi bu
- 1305 áaraø yÀd itmedir ancaú görüñ òoş
Efendi eylemeñ bizi ferÀmýş
- Didi cÀnım unutmadıñ beni sen
Unutmam sevdiğim hergiz seni ben
- Didi çou sevdiğim cÀnım efendi
Urubdur óastelik pÀyıma bendi
- Oàullarıñı bir gönder göreyin
Gelüb bir yerde bir gönder göreyin
- Olubduú anlarıñla yÀr u iòvÀn
Yemişdik niçe niçe nièmet ü nÀn
- 1310 Niçe anlar ile úurduú oturduú
Niçe niçe yazardıú gÀh oúurduú

1302. Meğer onlara üç tane limon vermiş. Her biri sarı kavun sanırsın. /1303. Alıp onları bir bir elime verdiler. O an gönlüme teselli verdi. /1304. Bir dosttan gelmişti bu. Sizin için ayrılmıştı, dedi. /1305. Amaç, sadece anımsanmaktır hoş görün. Efendi, bizi unutmayın. /1306. Canım, sen beni unutmadın. Ben, seni asla unutmam dedim. /1307. Çok sevdiğim canım efendi! Hastalık, ayağımı bağladı dedi. /1308. Oğullarını gönder bir kere göreyim. Bir araya gelip bir gönder göreyim. /1309. Onlarla candan dostlardık. Çeşitli nimetler yemiştik. /1310. Onlarla bir arada durduk, oturduk. Gâh okuyup gâh yazdık. /1311. Çoğu zaman görüşüp ne kadar çok gülp oynardık. /1312. Onlarla gezmiştik. O an, sonunda ayrılık ulaşmıştı. /1313. Bir kere yüzlerini göreyim. Sözlerini kulağımla işiteyim.

(73.

Niçe dem görüşüb oynadıú idi
Niçe niçe gülüb oynadıú idi

Niçe itmiş idik anlarla seyrÀn
İrişdi èÀúıbet o an hicrÀn

Görem bir kere daòı yüzlerini
Úulaàımla işidem sözlerini

Kerem eyle efendi vir icÀzet
Ölürsem gitmeyem anlara óasret

1315 Didim sen daòı bir oàlumsun ey óýr
Yanıñdan istemez dil olmaàa dýr

Ola baş üstüne vardıúda fi'l-óÀl
Gözüm nýrı óuøura idem irsÀl

Bu MaúÀle Yanmasıdır MÀder-i Meh-pÀremiñ

Gidüb bir òÀne-i òÀliye gÀhi
İderdi mÀderi derd ile Àhı

Delinür idi Àhından yürekler
Dayanmaz idi Àhenden yürekler

Niçe aàlamasun eglencesiydi
ÓuãýãÀ bitmez aàac mivesiydi

1320 Yürek yaàı cigeri pÀresiydi
CemÀl-i şemèiniñ pervÀnesiydi

O yavru şÀh-bÀzıñ anasıydı
Gice gündüz anın ÀvÀresiydi

Ûutar eli idi görür gözüydi
Úoyunda beslemiş bir úuzı idi

Güneşden ãaúınurdı gül yüzini
Yüzünden hiç ayırmazdı gözünü

1314. Kerem et efendi, izin ver. Ölürsem onlara hasret gitmeyeyim. /1315. Ey huri! Sen de benim bir oğlumsun. Gönül, senin yanından uzaklaşmak istemez, dedim. /1316. Baş üstüne! Gözümün nuru, gittiğimde senin huzuruna göndereyim. /Bu Makale Ay Parçası Gibi Olan Sevdüğimin Annesinin Üzülmesidir./1317. Annesi bazen boş bir eve gidip, dert ile ah ederdi. / 1318. Ahından yürekler demirden bile olsa delinirdi. / 1319. Nasıl ağlamasın eglencesiydi. Ayrıca tükenmeyen ağaç meyvesiydi. / 1320. Yürek yağı, ciğerinin parçasıydı. Mum gibi olan o güzel yüzünün pervanesiydi. / 1321. O yavru kuşun anasıydı. Gece gündüz onun avaresiydi. / 1322. Tutan eliydi, gören gözüydü. Koyunda beslediği bir kuzuydu. / 1323. Gül yüzünü, güneşten sakınırdı. Gözünü onun yüzünden hiç ayırmazdı. / 1324. Bu kadar ilgilenmişken nasıl ayrılık ateşinde yanmasın?

Niçe yanmasun ol nÀr-ı firÀúa
Bu deñlü eylemiş iken èalÀúa

1325 Niçe dökmesün ol gözi yaşını
Niçe Àh itmesün her dem işini

Anıñ gibi oàul aldıran ana
Baúar mı bir daòı fÀni cihÀna

Úala çün beytü'l-aózÀñ içre bi-kes
O Yÿsuf çehresinden olmaya ses

Úapa gürk-i ecel úoynundan anı
FirÀúından niçe virmeye cÀnı

Gözi öñünde o çeşm-i àazÀlin
Ala şir-i ecel var aña óÀlin

1330 Baba ana büyükana úarındaş
Úamu úavm ü úabile yÀr yoldaş

(74. Dökerdi gözlerinden her biri yaş
Dayanamazdı yürekler olsa da úaş

Bu MaúÀle YÀr ile Àoir VedÀèımdır Dirìa

Çü müştedd oldı gördüm øaèf-ı yÀri
Derýndan eyledim Àh ile zÀri

Belürdi cÀ-be-cÀ mevtiñ nişÀnı
Muúadder oldı terk itmek cihÀnı

Ten-i kÀfyırı üzre ol birileri
Virdi her biri úara òaberler

1335 Büründi nouúalarla úadd elifi
Anuñçün bir iken biñ oldı øaèfı

Ki áuóuf sinesinde çifte çifte
äanasın nouúalardı tÀ mevte

1325. O, gözyaşını nasıl dökmesin? Her an nasıl ahlamasın? / 1326. Onun gibi bir oğul kaybeden ana, geçici dünyaya bakar mı? / 1327. Hüzünler evi içinde kimsesiz kaldı. O Yusuf gibi olan oğlundan ses gelmiyordu. / 1328. Onu, kurt gibi olan ecel koynundan kopardı. Ayrılığında dolayı nasıl can vermesin? / 1329. O ceylan gözlüyü, gözünün önünde aslan gibi olan ecel aldı. Onun bu hâlini anla. / 1330. Baba, anne, büyükanne, kardeş bütün aile dost, arkadaş... / 1331. Her biri gözlerinden yaş dökerdi. Yürekler taş olsa da buna dayanmazdı / Bu Makale Yâr ile Son Vedalaşmamdır Ah / 1332. Yârin zayıflığının arttığını gördüm. Yürekten ahlayıp inledim. / 1333. Ölümün belirtisi yer yer belirdi. Dünyayı terk etmek alına yazıldı. / 1334. Kâfur gibi olan teni hakkında birileri kara haberler verdi. / 1335. Elif gibi olan boyu, noktalarla doldu. Ondan dolayı zayıflığı bir iken bin oldu.

Didi ol nouúa maènÀ-yı beşÀret
Olur mı bì-nouúa hiç lafô-ı cennet

İrişüb sÀeat-i èörine pÀyÀñ
Yaúin olmaúda dem dem vaút-i hicrÀñ

Talayor uçmaàa ol bülbul-i cÀn
Ki bu òÀk-i úafeã olmuşdı zindÀn

1340 Üolanmaàa úarib idi o òyrşid
O mehden itmiş idim úauè-ı ümid

CihÀnda olmadı hergiz murÀdım
Ben ölem ol úala diyü umardım

Ki üç oàluma bu dördünci idi
HemÀn bir riştede dört incü idi

Biriniñ geçseyidi baña sözi
O dem aña úutarlardı yüzi

Olurdu bir sözüyle anıñ ol an
Ne deñlü müşkil iş de olsa ÀsÀn

1345 Anıñ başına biri and virirse
Sözi maúbýl olurdu her ne dirse

Dilerse cÀnımı da youú dimezdim
Aña cÀn virmege ben àam yemezdim

HemÀn tek baña bir söz söylesün ol
Olurdum tÀ ölünce ben aña úul
Hem öyle oldu düşdi bu sözüm naós

1336. Sayfa gibi göğsünde çifte çifte olan noktalar, ölüm için bir işaretli sanırsın. / 1337. O nokta, müjde anlamındadır. Cennet sözü hiç noktasız olur mu? Dedi. / 1338. Ömrünün saati sona ulaştı. Ayrılık vakti gittikçe yaklaştı. / 1339. O canın bülbulü, uçmak için dalyordu. Bu toprak kafes, zindan olmuştı. / 1340. O güneş, dolanmaya yakındı. O aydan umudumu kesmiştim. / 1341. Dünyada isteğim hiçbir zaman gerçekleşmedi. Ben öleyim, o kalsın isterdim. / 1342. Üç oğluma ek olarak bu dördüncüsüydü. Bir ipteki dört inciydi. / 1343. Ben birinin sözünü dinlesem (değer versem) o an ona yönelirlerdi. / 1344. Onun bir sözüyle her ne kadar zor olursa olsun her iş kolay olurdu. / 1345. Onun başı için biri yemin etse her ne derse sözü kabul edilirdi. / 1346. Canımı istese hayır demezdim. Ona canımı versem hiç acı çekmezdim. / 1347. Yeter ki o, bana bir söz söylesin. Ben, ölünceye kadar ona kul olurum.

1348. Öylede oldu, bu sözüm uğursuz geldi. Sonunda takdir edilen emir gerçekleşti. / 1349. Yanına oturduğumda o an annesi yanında değildi. / 1350. Ölüm zamanı geçmek üzere, ölüm şarabını elinden içmek üzere (ona) ulaştı. / 1351. Canım, ben seni bırakmazdım. Fakat bu anda annenden uzak düşme, dedim. / 1352. Canım, seni Mevla'ya emanet ettim. Bende senin ayrılığından dolayı canımı vereyim. / 1353. Gidip oğullarımı göndereyim. Onlarla mutlu olasın. / 1354. Canım efendi, ihmal etme. Çünkü yine o haller bana ulaştı. Sende gördün, dedi. / 1355. Veda edip yanından gidince o an bu Dai, canından ayrıldı. / Sevdiklerim İle Yârin Vedalaşmasıdır / 1356. O an aceleyle yola düştüm. Keder evime bin eziyetle gelip / 1357. Oğullarıma çabuk gıdın, dedim. Sizi istiyor varıp görüşün. / 1358. Gece oluncaya kadar yanında oturun. İzin vermezse bırakıp gitmeyin.

NihÀyet mertebe emr oldu bir èaks

Ne deñlü ki oturmuşdum yanında
Degüldi mÀderi ol dem yanında

1350 İrişdi vaút-i riólet göçmek üzre
ŞarÀb-ı mevt elinden içmek üzre

(75. Didim cÀnım biraúmazdım seni ben
Bu demde dÿr düşme vÀlideñden

Seni iâmarladım MevlÀya cÀnım
FirÀúıñdan virem ben daòı cÀnım

Varub oàullarımı idem irsÀl
Olasın şÀyed olar ile òoş óÀl

Didi cÀñım efendi itme ihmÀl
Yine irişdi gördüñ çünkü aóvÀl

1355 Gidüb yanından itdim çün vedÀèı
O dem ayrıldı cÀnından bu DÀèı

YÀrÀn ile YÀriñ bu Daòı VedÀèıdır

HemÀndem yola düşdüm sürèat ile
Gelüb àam-òÀneme biñ miónet ile

Didim oàullarıma irişiñ tiz
Sizi ister varuban görüşüñ tiz

Yanında oturuñ gice olunca
Úoyub gitmeñ icÀzet virmeyince

SelÀm idiñ varınca aña benden
DueÀlar eyledi diyiñ cÀn u dilden

1360 İdiñ nÀzlı mizÀcdan suéÀli
áamıñdan diñ mikedder oldu óÀli

1359. Varınca ona, benden selam edin. Canı gönülden dualar etti deyin. / 1360. Nazlı tabiatında sual edin. O, senin üzüntünden dolayı kederli bir durumdadır deyin. / 1361. Onlar, sevgilinin mahallesine gittiler. Ben de yine ah edip inlemeye başladım. / 1362. O an boş bir eve girip başımı, göğsümü döverdim. / 1363. Gam bulutu gökyüzünü sardı. Yıldızlar onun gizli yarası oldu. / 1364. O parlak güneş, kaybolduğundan dolayı gökyüzü, onun için ağlardı, bunu yağmur sanma. / 1365. Güneş batınca dünya üzüntü gecesine büründü. / 1366. Oğullarımın her biri hüznü bir şekilde geldiğini görünce yine derdim fazlalaştı. / 1367. O an onlara döndüm. Halinin nasıl olduğunu sordum. / 1368. Onun hali iyi değildir. Onu görünce bağrımız kan oldu, dediler. / 1369. Sizi görünce fark etti mi? kendisini biliyor mu, şimdi nasıldır? Dedim. / 1370. Bizi tanıdı, bizimle konuştu, görüştü ve vedalaştı, dediler.

Çün anlar gitdiler kÿ-yı nigÀra
Yine ben başladım Àh ile zÀra

Girüb bir òane-i òÀliye ol dem
Dögerdim gÀh başım gÀh sinem

áamÀm-ı àamı ùutdı ÀsmÀnı
Olub encÿm anıñ dÀà-ı nihÀnı

Felek aàlardı aña āanma bÀrÀn
Ki geçdi yere ol òÿrşid-i raòşÀn

1365 Üolandı çün güneş maàrib zemine
CihÀn giydi o dem mÀtem dünine

Gelüb oàullarım her biri maóÿn
Görünce oldu yine derdim efzÿn

HemÀndem eyledim anlara iúbÀl
SuéÀlin itdim ki niçe oldu aóvÀl

Didiler kim anıñ óÀli dige-gÿn
Anı gördükde oldu baàrımız òÿn

Didim farú itdi mi sizi görünce
Bilür mi kendüsini şimdi niçe

1370 Didiler bildi söyleşdi bizimle
Görüşdi vü esenleşdi bizimle
Çü teblià eyledik sizden selÀmı
Alub bir òoş suéÀl itdi peyamı

(76.

Didi sizler daòı vardıúda benden
SelÀm eyleñ çıúarmasun göñülden

Didim òılù-ı kelÀm eyler mi yine
Ne söyler geldügünce kendüzine

Didiler dÀéima dir gidebilsem
Bu fÀni èÀlemi terk idebilsem

1371. Sizin selamınızı götürdük. Güzel bir soru şeklinde karşılayıp size haber gönderdi. / 1372. Sizlerde varınca benden ona selam söyleyin. Gönülden çıkarmasın dedi. / 1374. Yine kelimeleri karıştırır mı? Kendisine geldiğinde ne söyler? Dedim. / 1375. Sürekli şöyle diyor: "Gidebilsem, bu fani dünyayı terk edebilsem." Dediler. / 1376. Her an Yasin'i ezbere okur. Amentü billah diyerek tekrarlar. / 1376. Dilinde sürekli şehadet sözü vardır. Her birisiyle ibadet eder. / 1377. Döşekte ve kucakta rahat etmez. Gözleri sürekli kapıda, sokaktadır. / 1378. Annesi, bize oğullar, dedi. İnsanlar böyle bir gün yaşamasınlar. / 1379. Şimdi eve gidin, sizi beklerler. O gitti, Allah size ömürler versin. / 1380. Canımı teslim etmek üzereyken onu o halde bırakıp geldik. / O Kuş Gibi Olan Sevgilinin Ölüm Haberidir Ah / 1381. Bana bu hali anlatınca sabrın ve duruşun o an elden gitti.

1375 Oúur her demde ol YÀsini ezber
Diyüb amentü billÀh mükerrer

Dilinde dÀéimÀ lafô-ı şehÀdet
İder her birisi ile èibÀdet

ÚarÀr itmez döşekde vü úucaúda
Hemişe gözleri derde soúaúda

Didi çün mÀderi bize oàullar
Bunuñ gibi günü görmeye úullar

Varıñ şimdi sizi evde umarlar
O gitdi Óaú size vire èömrler

1380 Óoduú ol óÀl içinde geldik anı
Ki teslîm itmek üzre idi cÀnı

Ol Murà-ı CÀNÀnıñ Àh Budur Óaber-i Mevti

Çün itdiler baña bur óÀli ièlÀm
HemÀndem gitdi elden āabr u ÀrÀm

Úarañu gicede yollara düşdü
Yitürdü eáúlımı ÀvÀre düşdü

Gezerdim çÀrşyyı eyleyüb Àh
Dögerdim sînemi iderdim eyvÀh

Dir idim kendi kendime meded Àh
èAceb àalandı mı ol ruòları mÀh

1385 Müşerref itdi mi bÀà-ı cinÀnı
FirÀk-ı Àteşi yaúdı bu cÀnı

Bunu diyüb iderken hÀle vÀh
Iraúdan ôÀhir oldu biri nÀ-gÀh

Şeb-i yeldÀ zamÀnıñ ol aóyÀn
CihÀnı úaplamışdı ebr ü bÀrÀn

1382. Karanlık gecede yollara düştüm. Aklımı yitirdim, sersem oldum. / 1383. Ah edip çarşıyı gezerdim. Eyvah deyip göğsümü döverdim. / 1384. Kendi kendime ahlayıp yardım isterdim. O yanakları ay, acaba dolandı mı? / 1385. Cennet bahçesini şereflendirdi mi? ateş gibi olan ayrılığı, bu canı yaktı mı? / 1386. Bunu deyip vah ile inlerken ansızın uzaktan biri göründü. / 1385. Yılın en uzun gecesinin olduğu vakitlerde dünyayı bulut ve yağmur kaplamıştı. / 1386. O kişi ansızın gelip bana yaklaştı. Dikkatle ona baktım, seslendim. /1387. Cevap verince o sesi tanıdım. Gelen kişinin sevdiğimin babası olduğunu gördüm. / 1390. Evde ciğerinin köşesi yatarken neden böyle çarşıya erken geldin? Dedim. / 1391. O ay gibi olan sevgiliyi, hasta ve kimsesiz bırakıp gece karanlığında bu yolda gidersen? / 1392. O nurun hâli nasıldır? Ne oldu çabuk söyle dinleyeyim, dedim. / 1393. Ben, içimden Allah hakkı için bunun iyiye alamet olmadığını söyledim.

Gelüb yaúlaşdı nÀ-geh baña ol kes
Aña diúúatle baúdım eyledim ses

CevÀb virdikde farú itdim o nÀli
Ne görsem nÀzlı yÀrimiñ babası

1390 Didim evde ciger gýşeñ yaturken
Ne geldiñ çÀrşýya böyle irken

Bıraúb óasta vü bi-kes o mÀhı
Gidersin ôulmet-i şebde bu rÀhı

(77.

Nedir óÀli niçedir nýr didim
Ne vÀúìe oldu tiz söyle işidim

Derýnumdan didim kim ben bu óÀlet
Degildir Tañrı óaúı iyi èalÀmet
Didi ol gitdi dünyÀdan sen ol saà
FirÀú-ı nÀrı urdı baàırma dÀà

1395 HemÀn teslim idince rýóı ol óýr
Gözümde oldu ãandım nýr o dem dýr

Bıraúđım òÀnemi yollara düşdü
áamıyla yavrımıñ ÀvÀre düşdü

Tenimden cÀnımı göz göre devrÀn
Ayırdı oldu cÀn òak ile yeksÀn

Didim ol dem aña el-óükmu'llÀh
EóibbÀya áabrlar vire AllÀh

Ne Müşkil Olur Úara Òaberler Àh VÀh

Didim aña ne vaútin oldu meróým
Niçe teslim-i rýó itdi o maèãým

1400 Didi baède'l-èişÀ øaè-fı ziyÀde
Olub eglenmez oldu bir arada

Döşekte yatmaz oldu òavf iderdi

1394. O, dünyadan gitti. Sen sağ ol. Ayrılık ateşi bağrımı yaraladı, dedi. / 1395. O huri, ruhunu teslim edince o an gözümde ışık kalmadı sandım. / 1396. Evimi bıraktım, yollara düştüm. Yavrumun acısıyla sersem oldum. / 1397. Dünya, canımı bedenimden göz göre göre ayırıp o canı toprakla bir etti. / 1398. O an ona Allah'ın hükmüdür dedim. Allah, dostlara sabırlar versin. / Kara Haberler Ne Kadar Zor Olur Ah / 1399. Ona ne zaman öldüğünü sordum. O masum, ruhunu nasıl teslim etti, dedim. / 1400. Hayli zaman sonra, zayıflığının arttığını, bir yerde kalamadığımı söyledi. / 1401. Döşekte yatmaz oldu, korkardı. Düşe kalka dışarıya giderdi. / 1402. Sürekli amentü billah söyleyip Allah, Muhammed'i verdi derdi. / 1403. O kadar çok savaştı ki bedeni zayıflıktan kötü oldu. / 1404. O sevdiğimi, göğüs üstünde tutardım. Canını vermeye yaklaştı.

Düſe úalúa hemÀn úaſra giderdi

Hemiſe dir idi Àmentü bi'llÀh
Muóammed Óaú Resÿl virdi AllÀh

Œu deñlü eyledi ceng ü cidÀli
Ki øaef ile mükedder oldu óÀli

Dutardım sine üstünede o cÀnı
Yaúin olmuſ idi virmeye cÀnı

1405 Alurdu èammisi gÀhi úucaàa
Úutardıú tÀ ki düſmeye ocaàa

Yanından mÀderi ol demde gitdi
Taóamülden úalub cÀnına yetdi

Úarındaſı daòı gitdi yanından
HemÀn bir èammi úaldı bir daòı ben

Baúardı ki baña gel èammisine
Gelübdı murà-ı devÀsı sinesine

Tekellümden daòı úaldı lisÀn-ı
HemÀndem uçmaú ister murà-ı cÀnı

1410 ÚırÀéat itmege úalmadı dermÀn
Hemin dir idi AllÀh AllÀh ol an

DehÀna geldi çünkü murà-ı rÿóı
Ki pervÀz itmek isterdi fütuóı

(78. Benim de oldu çünkü tÀúatim úÀú
Vücÿdüm nÀr-ı firúat itdi iórÀú

Düſüb ben daòı oldum óÀke yeksÀn
Niçe āabr eylesün bu óÀle insÀn

HemÀndem èammisi dutdı belinden
Gelüb bir kere yÀ AllÀh dilinden

1405. Bazen amcası kucağına alırdı. Yere düſmemesi için tutardık. / 1406. O anda anası yanından gitti. Dayanamayıp canına yetti. / 1407. Kardeſi de yanından gitti. Bir amcası kaldı, bir de ben kaldım. / 1408. Bazen bana bazen amcasına bakardı. Deva kuſu, göğsüne gelirdi. / 1409. Dili söz söyleyemedi. O an can kuſu uçmak istiyordu. / 1410. Okumak için dermanı kalmadı. O an çokça “Allah” diyordu. / 1411. Ruhunun kuſu ağızına geldi. Çünkü gönül ferahlığıyla uçmak istiyordu. / 1412. Benim de gücüm kalmadı. Ayrılık ateſi bedenimi yaktı. / 1413. Ben de düſüp yerle bir oldum. İnsan bu duruma nasıl sabretsin? / 1414. O an amcası belinden tuttu. Dilinden bir defa ya Allah sözü çıktı. / 1415. Diſini ve omuzunu sıkarken o anda Allah’a canımı teslim etti. / 1416. Amcası kucağından indirip yerine bıraktı.

1415 äiúub dişini vü omuzını ol an
HemÀndem Óaúúa teslím eyledi cÀn

Úoyub èammı úucaâından yerine
Òaber itdi pes andan mÀderine
Derilyb aldılar anı miyÀna
Úamusı başladı Àh u fiàÀna

Düşüb yollara ben de zÀr giryÀn
Olubudr eşk-i çeşmim baór-i èUmmÀn

äabaó olsun da bir öoş görüşelim
Ne lâzımsa siziñle söyleşelim

1420 Diyüb bu sözleri gitdi yoluna
O dem Àteř biraúdı cÀn iline

**Gel İmdi Gyş-ı CÀn İle SemÀè İt MÀtem-i
YÀri**

SerencÀmım gel imdi degil ey yÀr
Neler itdi baña bu dehr-i àaddÀr

HemÀndem yüzüm üzre öÀke düşdüm
FirÀú odı ile yandım úutuřdum

Gözüm yaşını bÀrÀn itdi firúat
Göñül şehrini virÀn itdi firúat

Yıúub öÀk ile yeksÀn itdi firúat
Alub èaúlım periřÀñ itdi firúat

1425 CihÀnı başıma úar itdi firúat
Gözüme èÀlemi nÀr itdi firúat

Büküb úaddim kemÀn itdi firÀú Àh
áam óuína niřÀn itdi firÀú Àh

Vücýdum bir hilÀl itdi firÀú Àh
Beni řýride óÀ itdi firÀú Àh

1417. Toplanıp onu ortaya aldılar. Hepsi ah edip bağırmaya başladılar. / 1418. Ben de yollara düşüp ağlayıp inledim. Gözyaşım Umman denizi gibi oldu. 1419. Sabah olunca görüşelim. Ne lazımsa konuşalım.

1420. Bu sözleri söyleyip yoluna gitti. O an canıma bir ateş bıraktı. / Gel şimdi Can Kulağıyla Sevdiğimin Matemini Dinle / 1421. Ey yâr! Gel şimdi durumumun nasıl sonlandığını dinle. Bu acımasız dünya, bana neler çektirdi? / 1422. O anda yüzüm üstü yere düştü. Ayrılık ateşiyle yandım tutuştum. / 1423. Ayrılık, gözümün yaşını yağmur gibi yaptı. Gönül mahvetti. / 1424. Yıkıp yerle bir etti. Aklımı başımdan alıp perişan etti. / 1425. Dünyayı başıma dar etti, gözüme ateş gibi gösterdi. / 1426. Boyumu büküp keman etti. Gam okuna nişan etti. / 1427. Bedenimi bir hilale çevirdi. Beni karmakarışık hâle getirdi

Görüñ baña ne oÀl itdi firÀú Àh
Düşürdi pÀy-mÀl itdi firÀk Àh

Derÿnum derdine yoúdur meded Àh
Ki gül-zÀrımdan ayrıldım meded Àh

1430 Niçe dil olmasun bülbül gibi zÀr
Niçe ten olmasun øaef ile bimÀr

Niçe itsün göñül āabr u úarÀrı
Niçe cÀn itmesün tenden firÀrı

(79. Yanar sinemde her dem Àteş-i àam
Çıúar dÿd-ı derÿnum göge her dem

İrişdi rÿz-ı vaālıñ gicesi Àh
Reh-i firúatde bu dil oldu gümrÀh

Felekler üzre itsün raed-ı efàÀn
Döküb gözler yaşını ebr u bÀrÀn

1435 Göñül Àhı duðanından çıúub berú
CihÀnı nÀr-ı firúat eylesün óarú

Dökülsün acısun úaşlarla deryÀ
Taóayyürde úalub mebhÿt-ı āaórÀ

RevÀn itsün gözi yaşını cÿlar
ÚarÀr itmesün itsün cüst ü cÿlar

Giceler úaralar giysün idüb Àh
GiribÀnı çÀú itsün seóer-gÀh

Úasavetden úararsun úara úaşlar
Yüregi üzre úoysun daà úaşlar
1440 Úamu vaóş u sibÀlar taàlara düşsün
İlinden her biri ÀvÀre düşsün

Olub meskenleri hem külbe-i àar

1428. Ayrılığın bana neler yaptığını görün. Ayaklar altında beni çiğnetti. / 1429. Gül yanaklı sevgilimden ayrıldığı için yüreğimin derdine derman yoktur. / 1430. Gönül, nasıl bülbül gibi inlemesin? Beden, zayıf düşerek nasıl hasta olmasın? / 1431. Gönül, nasıl sabretsin? Can bedenden nasıl ayrılmasın? / 1432. Göğsümde her an gam ateşi yanar. İçimdeki duman göklere yükselir. / 1433. Kavuşma gününün gecesi geldi. Bu gönül, ayrılık yolunda yolunu şaşırды. / 1434. Bulutlar ve yağmurlar gözyaşlarını döksün, iniltilerin gürlemesi (şiddeti) göklerinde olsun. / 1435. Gönül ahının dumanından şimşekler çıkıp ayrılık ateşi âlemi yaksın. / 1436. Şaşırmış olan ova hayrette kalsın; deniz, taşlarla canı yanarak dökülsün. / 1437. Irmaklar gözyaşlarını akıtsın. Rahat olmasın, hep aksın (araştırсын). / 1438. Geceler, ah edip karalar giysin. Seher vakti yakasını yırtсын. / 1439. Kara taşlar, kederinden kararsın. Yüreğinin üzerinde yaralar olsun.

1440. Bütün yabancı hayvanlar, dağlara düşsün. Her biri yurdundan ayrı sersem olsun 1441. Meskenleri mağara olsun. Karıncalar, yılanlar yemesin içmesinler. / 1442. Bu aralar güller, gülerek açılmasın. Gonca, sevgilinin

Yimesün içmesünler mÿr ile mÀr

Gülüb açılmasun güller bu demler
áam-ı yÀr ile yuusun àonca demler

Ser ÀÀAz eylesün bülbül nevÀya
Úulaà ursun bu èÀşk-ı bi-nevÀya

Derÿnı içre ursun lÀleler daà
ÓazÀn olsun kesilsün miveden bÀà

1445 áam ile nergisiñ beñzi áararsun
Gözi yaşı ile bÀàı su irsin

Eline almasun zerrin úadeóler
İrişsün cümle ezhÀra teraóler

Gözi yaşını döksün yÀsemenler
Ayaà üzre dikilsün mÀr-semenler

äoyunsun cümle eşcÀr olsun èuryÀn
Bu yeési eylesün muràÀn efàÀn

Düşüb tesbióıi destinden çınÀrıñ
Özi göynümüş didi aña nÀrıñ

1450 Taóayyürden äolardı srv başın
Dökerdi şebnem aña gözi yaşın

Büküb boynın benefşe gül beúAda
Yolub sünbül äaçın ider èıyÀde
Olub başına èÀlem çökdimiñ ùar
Yürekden yanar idi aña gülnÀr

(80. Çevirüb başını úaàlar aàlar idi
Yaşı vÀdiler içre çaàlar idi

acıısıyla kanlar içsin. / 1443. Bülbül, ses çıkarmaya yeniden başlasın. Bu sessiz âşığa kulak versin. / 1444. Laleler, yüreğini yaralasin. Bahçe solsun, meyveden kesilsin. / 1445. Nergisin acıyla benzi sararsın. Gözyaşıyla bahçeyi sulasin. / 1446. Eline altından yapılmış kadehler almasın. Tüm çiçekler acı çeksın. / 1447. Yasemenler gözyaşı döksün. Uzun yasemenler, ayakta dikilsin. / 1448. Bütün ağaçlar soyunup çıplak kalsın. Bu kederi kuşlar bağırtılarla anlatsınlar. / 1449. Çınarın elinden tesbihi düşmüştü. Ateşin içi onun için yanmıştı. / 1450. Servin başı şaşkınlıktan solardı. Çiğ tanesi, onun için gözyaşı dökerdi. / 1451. Benefşe gül, yakasında boynunu bükerti. Sümbül, saçını yolup hatırını sorardı.

1452. Çöktüğü zaman dünya başına tar geldi. Onun için narçiçeği yürekte yanardı. / 1453. Dağlar, başını çevirip ağlardı. Gözyaşı, vadiler içinde akardı. / 1454. Rüzgâr, bu haberi verdiği zaman üzüntüden dolayı gözyaşı döktü. / 1455. Dolunayın vücudu helak olup güneşin yüzü görünmez oldu. / 1456. Yıldızlar, bu dünyada gözlerini yumdular. Bu karanlığın içinde hepsi kayboldular. / 1457. Saz, meclisler içinde bağıırdı. Çengi, başını yerden yere vurdu. / 1458. Çeng, boyunu büküp ağlardı. İnlediğini görenler rahatsız olurdu. / 1459. Ney, göğsünü delip inlerdi. İniltisini duyan şaşırırdı. / 1460. Çalgıcı, defin göğsünü dövdüğünü görünce meclisteki kişiler, çekildiler. / 1461. Şarap içen rintler, ayağa düştü. Sürekli yapılan kadeh sohbeti haram oldu (bir daha yapılmadı). / 1462. O anda dünyaya soğukluk çöktü. Herkes bu duruma yanarak ağladı. / 1463. Bu yastan dolayı herkes perişan oldu. Sadece insanlar değil felekler de ağladılar.

Bu mÀtemden aúıtdı Àb-ı dıde
Óaber virdiği demde bÀd-ı peyde

1455 HelÀk olub vücÿdı mÀh-tÀbuñ
Görünmez oldu rÿyı ÀftÀbuñ

Gözin yumdı bu èÀlemden kevÀkib
Bu ôulmet içre oldu cümle àÀeib

Gelüb meclisler içre sÀz figÀna
Urub yerden yere başın çaàÀna

Büküb úadini çeng ider idi zÀr
Görenler zÀrını olurdu bi-zÀr

Delüb baàrını ney nÀlÀn olurdu
İşiden nÀlesin ôayrÀn olurdu

1460 Dögüb muùrib eliyle sinesin def
Görünce ehl-i meclis çekdiler geff

Düşüb ayaàa rindÀn-ı mey-ÀşÀm
ÓarÀm oldu müdÀm ãóóbet-i cÀm

ãòauúluú düşdi ol demde cihÀna
Bu óÀle ağladılar yana yana

Kim olmadı bu mÀtemden perişÀn
Felekler aàladı değil ki insÀn
Ùayanmış úalmış idi bir cidÀra
Derÿnum olmuş idi pÀre pÀre

1465 Taóayyürden unutmuşdum özümü
Çü mÿrde göge dikmişdim gözümü

Bu eànÀda seóer yeri aàardı
FenÀ dehriñ bedi beñzi aàardı

Ne çÀre èaúılımı başıma dirdim

1464. Bir duvara dayanıp kalmışım, yüreğim parça parça olmuştu. / 1465. Şaşkınlıktan kendimi unutmuşum. Ölmüş gibi gözümü gökyüzüne dikmişim. / 1466. Bu esnada seher yeri aydınlandı. Geçici olan dünyanın benzi açıldı. / 1467. Çaresizce aklımı başıma topladım. O anda Mevla'nın dergâhına yüz sürdüm. / 1468. Ey padişahlar padişahı! Gam rüzgârı, bu yolun toprağını savurdu, dedim. / 1469. Ayrılık ateşi bu hastayı yaktı. Güzel sabrını bana ihsan et. / Yârimin Babasının İnleyişini Dinle /1470. Allah'tan yardım dilerken o anda ölünün (yârimin) babası geldi. / 1471. Bana soru sorunca kendime çeki düzen verdim. Ne derse güzel bir şekilde cevapladım. / 1472. Beni görünce gözleri yaşardı. Ey kardeş! Bu Allah'ın emridir, dedim. / 1473. Dünya, ömrümün fidanını yıktı, dedi. Mevla sabırlar versin, dedim. / 1474. Kuşumu kolumdan uçurdum, dedi. Kimse ölümden kurtulamaz, dedim.

HemÀn dergÀh-ı MevlÀya yüz urdum

Didim ey pÀdişahlar pÀdişÀhı
ävurdı bÀd-ı àam bu òÀk-i rÀhı

Çü yaúdı nÀr-ı hicrÀn bu alili
èAùÀ eyle baña āabr-ı cemili

Peder-i YÀrimiñ İşit ZÀrın

1470 ÒudÀdan eyler iken iltimÀsı
HemÀndem geldi meó-rÿmuñ babası

āarınca kendimi çekdim çevirdim
Ne dir ise cevÀbı òoşca dirdim

Beni gördükde oldu gözleri yaş
Didim el-hükmu'llÀh ey úarındÀş

(81. Didi èömrüm nihÀlin yıkdı devrÀn
Didim MevlÀ āabrlar ide iósÀn

Didi şehbÀzım uçurdum úolumdan
Didi ya kim òalÀā olur ölümde

1475 Didi çün derdimiñ pÀyÀnı yoúdur
Didim āabr it ne çÀre emr-i Óaúdır

Didi yavrum fenÀ bezminde fi'l-óÀl
Ecel aldı ayaàın itdi pÀ-mÀl

āunub sÀl-i zaàan çün pençesini
ŞikÀr itdi o üyüi peçesini (Tarih:
zagan /1057)

èAdem iúlimine idüb tek ü pÿ
HemÀn ùoàmadiāa döndi o meh-rÿ

CihÀñ içinde böyle bir àam olmaz
Gözüm úan aalamaya bir dem olmaz

1475. Derdimin sonu yoktur, dedi. Allah'ın emridir. Çaresi yoktur sabret, dedim. / 1476. Yavrum, yokluk âlemindeyken ecel ayağını bağlayıp aldı. / 1477. Çaylak kuşu gibi olan yıl pençesini uzatıp o papağanın peçesini açtı. (Tarih: zagan /1057) / 1478. Yokluk âlemine koşunca sanki o an o ay yüzü doğmadı. / 1479. Dünyada böyle bir acı olamaz. Gözüm bir an bile olsa kan ağlamadan durmaz. / 1480. Gözümün nuru, ciğerimin köşesi oğlum, ah! Ayrılığından dolayı akılsızım, oğul ah! / 1481. Kederin belimi büktü oğul eyvah! Allah sabır versin oğul ah! / Gel Şimdi Melek Yüzlünün Kefenlenmesini Canı Gönülden Dinle / 1482. O sevgili, bu fani dünyadan göçtü. İman ve Kuran ona rehberlik etsin, dedim. / 1483. O padişah, sonsuzluk âlemine gitti. Ona yolluk hazırlamak gerekir. / 1484. Gel şimdi yanına gidelim. Onun için ne gerektiğine bakalım, dedi. / 1485. Ben bu durumu bilmiyorum, sen bilirsin. Bu emrin gereğini sen yaparsın.

1480 Gözüm nýrı ciger gýsem oàul Àh
FirÀkıñ ile bi-hýşum oóul Àh

Belim бүkdi àamıñ eyvÀh oàul Àh
äabırlar vire ol AllÀh oàul Àh

Gel İmdi Diñle Tekfın-i Melek-sımÀyı CÀn İle

Didim göçdi bu fÀnıden ol dilber
Ola imÀn u ÚuréÀn aña rehber

BeúÀ iúlimine èazm itdi ol şÀh
Aña görmek gerekdir lÀzım rÀh

Didi gel imdi yanına varalım
Ne kim lÀzım ise anda görelim

1485 Bu óÀli bilmezim ben sen bilürsin
Bu emriñ èuhdesinden sen gelürsin

HemÀn her ne gerekse söyle baña
FedÀdır cümle mÀlım vü mülküm aña

NidÀ itdik bu yerde cümle òalúa
Yola düşdük hemÀndem düşe úalúa

Varub cümle der-i dildÀra ol dem
Aúardı dıdeden yaş yirine dem

Úolub bir òÀneye eşrÀf u aèyÀn
İdüb her biri göz yaşını bÀrÀn

1490 Varınca eylediler baña iúbÀl
Didi her biri ey DÀèi nedir óÀl

èAzÀ idüb úamusı baña didi
Ki maènÀ bu daòı bir oàluñ idi

Başa çıkmış be-nÀm şÀkirdiñ idi

1486. Çabucak ne gerekiyorsa bana söyle. Onun için tüm malım mülküm fedadır. / 1487. Burada tüm halka seslendik. Hemen düşe kalka yola düştük. / 1488. O an tüm dostların kapısına vardığımızda gözden yaş yerine kan akardı. / 1489. Ahbaplar bir yere dolarak gözyaşlarını yağmur gibi akıttı. / 1490. Gittiğimde bana doğru döndüler. Ey Dai! Durum nasıldır? Dediler. / 1491. Hepsi bana sabırla "O da senin bir oğlundu." Dedi. / 1492. Önde gelen, ünlü bir öğrencindi. Her şeyi bilen bir öğrencindi. / 1493. Allah sana da sabırlar versin. Allah'ın emrini anlamak için fikirler yeterli olmaz. / 1494. Bir ince tülbent aldı getirdi. Bu tülbendi sarılması için almıştım, dedi. / 1495. Gereken her şeyi alıp bu yaz onu sünnet etmek için niyetlenmişim, dedi. / 1496. Bu dünyada düğün nasip olmadı. O yâri Allah cennette sevindirsin. / 1497. O nazın vücudunu kefenleyip sar. Amberle ateşi yakıp tütsüle.

- Oúumuşdı tamÀm şÀkirdiñ idi
- (82. Saña daòı vire MevlÀ âabırlar
Óaúıñ emrine irişmez fikirler
- Getürdi vü aldı bir ince dülbend
âarılsun diyü aldıydım o dülbend
- 1495 Görüb óarcını itdim idi niyet
Bu yaz itsem gerekdi anı sünnet
- CihÀnda olmadı ol sÿr-ı maúdyr
CinÀnda eyle ol yÀri mesryr
- Kefen idüb âar ol nÀzıñ vücÿdı
Buòyr eyle yaúub èanberle odı
- Daòı niçe bilürseñ öyle eyle
Óaúıñ emri ne ise öyle eyle
- O dülbendi alub kendi elimle
Biçüb dikdim kesüb kendi elimle
- 1500 Düzüb bir gömlegi yañsız yaúasız
Giyürür cümleye añsuz yaúasız
- Diküb andan ÀzÀr ile liúÀfın
İdem tÀ ol gölmek andan lióÀfın
- Çü itdim sine dÀain aña micmer
Yaúub üstüne anıñ èyd u èanber
- Gözüm aain aña kÀfyır itdim
GülÀb-ı Àb-ı didemle eritdim
- âaçub mÀé vird ile müşk-i èabîdi
Ûaóayyür itdim ol lebs-i óarîri
- 1505 Kefen emrini itdim çünkü Àòir
Didim olmaú gerek àusle mübÀşir

1498. Nasıl biliyorsan öyle yap. Allah'ın emri neyse onu yerine getir. / 1499. O tülbendi alıp kendi elimle keserek biçip diktim. / 1500. Yansız yakasız bir gömlek diktim. Allah herkese bu yakasız gömleği birdenbire giydirir. / 1501. Kırgın bir şekilde likafını (palanını) dikip yorganını o gömlekten yapayım. / 1502. Göğsündeki yarasını onun için bir buhurdanlık yaptım. Onun üzerinde udu ve amberi yaktım. / 1503. Gözümün beyazını onun için kâfur ettim. Gülsuyu gibi olan gözyaşım ile erittim. / 1504. Küçük kulun üzerine dualarla su serpip o ipekten olan Kâbe'nin örtüsünü düşündüm. / 1505. Kefen emrini yerine getirdim, gusül abdesti aldırılmaya başlayalım dedim. / 1506. İçimden Allah'a yakarırdım. Çünkü derdim çok fazlaydı. / 1507. Ya İlahi! Bana sabır ver ki aşk beni zorlamasın. / 1508. Onu görünce aklımı perişan etmeyeyim. O huriyi yıkarken dayanayım. / 1509. Yatacağı yerin üzerinde onu cansız görünce nasıl ben ayakta durayım?

Derÿni Óaúa nÀlişler iderdim
Ki zirÀ óadden füzÿn idi derdim

Dir idim yÀ ilÀhi baña äabri
Müyesser eyle eâşk itmeye cebri

PerişÀn itmeyem eâúlı görünce
Taóammül idem ol óÿrı yuyunca

1510 Serir üzre anı bì-cÀn görem ben
Ayaà üzre ne cÀn ile ùuram ben
Yıðanmış göricek ol úaşı başın
Niçe ben itmeyem ol demde yÀsın

Anıñ ol tır-i müjgÀnın şikeste
Görünce ol niçe olmaya óaste

Anıñ çeşm-i cihÀn-bınini bì-nÿr
Gören şaòâıñ gözünde úala mı nÿr

ÓazÀn olmuş görem ol gül-èiöÀrı
Niçe ben itmeyem ol demde zÀrı

(83. Leb-i cÀn-baòşına dil teşne iken
Niçe pejmürde görem anı yurken

1515 Anıñ bülbül lisÀnın ben görem lÀl
Vücÿdum niçe olmaya o dem nÀl

Açılmadan daòı ol àonca-i ter
PerişÀn mı göre bu dide-i ter

Olurken úad-i bÀlÀsı òırÀmÀn
Niçe görem ben anı òÀke yeksÀn

Anıñ ol sine-i siminin eyvÀh
Serir üzre mi seyr idem meded Àh

Bunu bir úula gösterme ilÀhi
Ki mÀt olsa gözi öñünde şÀhı

1510. O kaşını başını yıkanmış görünce o an ben nasıl üzülmeyeyim? / 1511. Onun o ok gibi olan kirpiklerini kırılmış görünce nasıl hasta olmayayım? / 1512. Onun dünyayı gören gözlerini parlak görmeyince kişinin gözünde fer kalır mı? / 1513. O gül yanaklıyı solmuş görünce o an ben nasıl inlemeyeyim? / 1514. Can bağışlayan dudağına gönül susamışken yıkadığımda nasıl onu solmuş göreyim? / 1515. Bülbül gibi olan dilini lal olmuş görünce bedenim o an nasıl inlemesin? / 1516. O taze gonca açılmadan bu nemli gözlerim onu böyle solmuş mu görecekti? / 1517. Uzun boyu salınırken ben nasıl onu yerle bir olmuş şekilde göreyim? / 1518. Ah onun o gümüş gibi olan göğsünü taht üzerinde mi izleyeyim? / 1519. İlahi! Hiçbir kula şahının gözünün önünde yenilmesini gösterme. / O Can Kuşunu Nasıl Gusül Ettirdiğimi Dinle / 1520. Kolumu sıvayıp Allah'a sığındım. Yere dayanıp biraz kaçındım.

Ol Murà-ı CÀnı Áh Diñle Niçe áusl İtdim

- 1520 äıàadım úolumı Óaúa äıàındım
Dayanub yere bir miúdÀr yıàındım
- Yüregime úodum bir pÀre úaşı
Ki teskin eyleye baàrımda yaşı
- ÒudÀya eyledim nÀz u niyÀzı
Ki fÀş itmeye èaşk ol demde rÀzı
- Şu deñlü anda òalú cemè olmuş idi
Zoúaúlar óavlılar heb ùolmuş idi
- Büyük küçük er èavret bay yoòsul
HemÀn ùobtolu idi saà ile ãol
- 1525 Úamusınıñ derÿnı pür-àam idi
CihÀn ol gün èacÀyib mÀtem idi
- Úodum meydÀna bir levó-i tenşüyi
Döküb üstine anıñ ısı äuyı
- Yaúb eürÀfına èanberle èÿdı
Muèaùàar eyledi ÀfÀúı dÿdı
- Didim imdi úanı gelsün o óÿri
Serir üstüne vaèè eyleñ o nÿri
- Yaturdı içerü nisvÀn içinde
Melek-veş óÿri vü àılmÀn içinde
- 1530 Girüb èammı úarındaşı babası
Şu deñlü eylediler anda yÀsı
- Anası bacısı büyük anası
CihÀnı ùutdı bunlarıñ äadÀsı
- Oàul bu ayrılıú günü ne gündür
Oàul bu yüregimizde dögündür

1521. Bağrımdaki yaşı teskin etmesi için bir parça taşı yüregime koydum. / 1522. Allah'a o anda aşk sırrımı açığa çıkarmaması için yalvardım. / 1523. Halk öylesine toplanmıştı ki sokaklar avlular her yer dolmuştu. / 1524. Büyük, küçük, erkek, kadın, zengin, fakir ile sağ ve sol her yer dopdoluydu. / 1525. Hepsinin içi gamla doluydu. Dünya o gün yasa bürünmüştü. / 1526. Ortaya bir teneşir levhası koydum. Onun üzerine sıcak su döktüm. / 1527. Etrafında amberle udu yaktım. Dumanı, ufukları güzel kokuyla bürüdü. / 1528. O huri nerdeyse şimdi getirilsin dedim. O nuru tahtın üzerine koyun. / 1529. Kadınların ortasında melek gibi, huri ve gılmanların arasındaymış gibi yatıyordu. / 1530. Amcası, kardeşi, babası içeri girip ağladılar. / 1531. Anasının, bacısının, büyükannesinin sesi tüm cihanı kapladı. / 1532. Oğul, bu ayrılık günü nasıl bir gündür ki bu bizim yüregimizi dağıyor.

Didim gerçi yürekde bu döğündür
ÓaúikÀtde veli bir óoş düğündür

(84.

èArýsı óýr u gerdek-òÀne cennet
Aña dÀmÀd ola bu mÀh-ı ùalèat

1535 Serir üzre hemÀndem úondı ol nýr
Çekildi her birisi aldılar dýr

Yaturdı bir harir yoràan içinde
HemÀn bir nýr idi imÀn içinde

Alınca vech-i pÀkinden niúÀbı
Derýnum itdi ol dem ıòùirÀbı

Yine örtdüm hemÀn yere oturdum
HicÀbı aradan ol dem götürdüm

Şu deñlü eyledim Àh ile efàÀn
Görenler úaldılar o demde òayrÀn

1540 Elimden ayaàımdan gitdi úuvvet
PerişÀn olub èaúlım geldi òayret

Beni görüb úamu anda olanlar
Şu deñlü eylediler Àh u fiàÀnlar

İçerüde idüb nisvÀn efàan
Olub merdÀn meydÀn içre òayrÀn

Hele anda olan ol günki óÀlet
KıyÀmetden olubdı bir èÀlÀmet

Ne çÀre èaúlımı başa getürdüm
Varub àevbini üstündem götürdüm

1545 Serir üzre serildi serv-i nÀzım
O dem fÀş oldu òalúa gizlü zÀrım

Gidüb ebr oldu ôahir mihr-i raòşÀn

1533. Gerçi bu yüreği dağlar ama gerçekte bu çok güzel bir düğündür, dedim. / 1534. Geline huri, gerdek evi cennettir. Ona damat olsun bu güzel ay. / 1535. O nur tahtın üzerine bırakıldı. Herkes çekilip uzaklaştılar. / 1536. İpek bir yorgan içinde yatıyordu. İman dolu bir nurdu. / 1537. Temiz yüzünün üzerindeki örtüyü alınca içim o an sızladı. / 1538. Tekrar örtüp yere oturdum. O an aradaki örtüyü açtım. / 1539. Öylesine ah edip bağırdım ki o anda beni görenler şaşkırdılar. / 1540. Elimden ayağımdan güç gitti. Perişan olup aklım şaştı. / 1541. Orada olanlar beni böyle görünce ah edip bağırdılar. / 1542. Kadınlar içeride bağışıyorlardı. Erkekler ise dışarıda şaşkın hâldeydiler. / 1543. O günkü oradaki durum sanki kıyametten bir alametti. / 1544. Çaresizce aklımı başıma topladım. Gidip elbisesini üstünden çıkardım.

1545. Nazlı servim tahtın üzerine uzatıldı. O an sırrım halkın önünde ortaya çıktı. / 1546. Bulut gidince o parlak güneş ortaya çıktı. Fakat onu güneş tutulması perişan etmişti. / 1547. Gölgeleşmiş ay gibi olan yüzü görülmesin

Velî itmiş kûsûf anı perişân

O nÿrı eyledim setreyile mestÿr
Meh-i maôsÿf olmaya manôÿr

Gözümden ebr-veş dökdüm dumÿè
HemÂndem eyledim àamla şÿrÿè

Yüzüm âÂbÿn ü rişim eyledim
Olam tÀ cism-i dildÀr ile elif

1550 Dökerdim úÿze-i çeşmimden Âbı
Derÿnumdan olurdı Âb-ı tÂbı

Serir üzre dökÿb kÂküllerini
Perişân eyleÿüb sÿnbüllerini

Yur idim anı eşk-i didem ile
Ûaradım şÂne-i müjgÂnım ile

Dönerdim çevre yanın hem çü dÿlÂb
Aúardı çÂh-ı çeşmimden çıúub Âb

Gözüm yaşıyla ol cennet nihÂlin
âulardım ùolaşub âaân şimÂlin

(85. 1555 Şeb-i vuâlat ire diyü kemÂle
O mÂhı dÿr iderdim hem çü hÂle

İdüb pervÂne-veş ol şemè-i devrÂn
Yakın olmuşdı zirÂ dÿr-ı hicrÂn
Anıñ àusl itdigimce ââà u âolin
Dilerdim bÂà-ı cennetde vuâÿlın

Şu deñlü eyledim àuslünde diúúat

diye o nurun üzerini örtüyle örttüm. / 1548. Gözümden bulut gibi gözyaşları döktüm. O anda kederlenmeye başladım. / 1549. Yârin cismi ile bir olayım diye yüzümü sabunlayıp sakalımı lifledim. / 1550. Gözümün testisinden su dökerdim. O berrak suyu yüreğimden gelirdi. / 1551. Kâküllerini o yerin üzerine döküp sümbüllerini perişan etmişti. / 1552. Onu gözyaşıyla yıkardım. Kirpiklerimin tarağıyla taradım. / 1553. Çevresinde dolap gibi dönerdim. Gözümün çukurundan su çıkıp akardı. / 1554. O cennet gibi olan fidanın gözümün yaşıyla sağını solunu dolaşıp sulardım. / 1555. Vuslat gecesi tamamlansın diye o ay gibi olan sevgiliyi o çevresindeki haleden uzaklaştırdım. / 1556. Dünya, o mumu pervane gibi yapıp ayrılığa yaklaştırmıştı. / 1557. Onun sağını solunu yıkadıkça cennet bahçesinde onunla kavuşmayı diliyordum. / 1558. Dikkatlice onu yıkadım. Fakat bedenimde güç kalmadı. / 1559. O iri vücudunu yıkayıp temizledim. Amber ve ud ile tekrar tekrar yıkadım. / 1560. Sanki yıkanmak için hamam girmişti. Hacılarla ihrama girmişti. / 1561. Cennetler evine gitmek için yatırıldığı yerden alınıp tabuta konuldu. / 1562. Yansız yakasız olan o bol gömleği giydirip süslemiştim. / 1563. Üzerine gülsuyu ile kâfur ve reyhan serpip pembeler içinde gizledim. / 1564. O sevgiliyi cennetdeki hurilerin ona tutulması için süsledim. / 1565. Ud ve amberle güzel kokular sürünüp ahiret için kaydı tamamlandı. / Babasının Vedasıdır Dinle / 1566. o an babası candan öpüp sevdi, güzel yüzüne yüzünü dayadı. / 1567. Oğul, ayrılık ateşinde yaktın. Hasretin birleşme gününe kaldı.

Ki úalmadı vücüdüm içre úuvvet

Yuyub arıtdım ol iri vücüdü
Mükerrer yıúadım êanber ile êýdı

1560 Ki ãan àusl itmege óamÀma gitdi
HemÀn hüccÀc ile iórÀma girdi

Seririnden inüb taòt-ı revÀna
RevÀn olmaà için beytü'l-cinÀna

Giyüb yañsız yaúasız ol úamiãi
Ki taùyib eylemişdim bol úamiãi

Çün itdim penbeler içinde pinhÀn
ãaçub gülÀbla kÀfýr u reyhÀn

Şu deñlü itdim ol maóbýba ziyet
Aña meftýn ola tÀ óýr-i cennet

1565 Çün oldı Àòiret úaydı müretteb
Olub pes êýd êanberle mutayyeb

Pederiniñ VedÀeıdır Gyş İt

Gelüb ol dem babası virdi özin
Öpüb severdi güzel yüzine yüzün

Didi yaúdıñ oàul nÀr-ı firÀúa
Ki úaldı óasretiñ yevmü'l-telÀúa

Didim ãabr eyle bu murà-ı cinÀndan
Eger çi mive-i bÀà-ı cinÀndan

Ki maèşýmdur maóal-i maàfiretdir
Saña daòı bu õuòr-i Àòiretdir

Úarındaş1 VedÀeın Daòı Gyş İt

1570 Úarındaş1 gelüb ardınca anıñ
Cebinin idtdi býs ol nev-civÀnıñ

1568. Bu cennet kuşu, cennet bahçesinin bir meyvesidir sabret, dedim. / 1569. Günahsızdır, yeri mağfiret yeridir. Bu da senin için bir ahiret azığıdır / Kardeşinin Vedasını Dinle / 1570. Onun ardında kardeşi yanına gelip o delikanlının alnını öptü. / 1571. Çok sevdiğim canım kardeşim! Ayrılığın kalbime ateş doldurdu. / 1572. Ey kardeşim! Seninle dosttuk. Sanki bir kaptaki ikiz bademdik. / 1573. Senin haberin bizi soyup şu anda ayrılığı aramıza sokarak ayırdı. / 1574. Senin acıdan ayakta durmaya güç kalmadı. Hasretin kıyamet gününe kadar bizde kalacak. / 1575. Mevla, sana ömür versin Allah'ın emri böyleymiş çare yok, dedim. / Büyükannesinin Vedasını Dinle / 1576. O an ok gibi ortaya atıldı. Boyu, üzüntüden kemana dönmüştü. / 1577. Büyükannesi yüzünü tutup gelmişti. Oğlu kanadından ayrılmıştı.

Didi çou sevdigim cAnım birAder
FirAúıñ eyledi úalbim pür-Àöer

Seniñle ey birAder hem-dem idik
Ki ãan bir úabda ikiz bAdem idik

äoyub seniñ óavAđiã bizi el'An
Ayırdı eyledi mAbeyn-i hicrAn

(86. áamıñdan úalmadı úudret úıyAma
Ki úaldı óasretiñ ryz-ı úıyAma

1575 Didim vire o MevlA saña èori
Ne çAre böyle imiş Óaúúıñ emri

Büyük Anasının Gýş İt VedAein

Atıldı ou gibi ol dem miyAna
Dönübdı úAmeti àamdan kemAna

Gelüb büyük anacıaı dutub rý
Kim olmuşdı oaul bAlinden ayru

HemAndem üstine düşdi meges-vAr
Gidüb ãabr-ı úarArı çAr u nA-çAr

Düşe úalúa dayanub ibr eaãAya
Didi úaldı oaul óasret eazAya

1580 Úamu úavm u úabile bir araya
Gelüyin itdiler o dem ziyAre

İşit DAei-i Faúiriñ de VedAei

Elimle sıayıub bir yol eiöArın
HemAndem ãardım ol yAriñ izArın

Üolandı mAh-tAbAnım o demde
Tenimden gitdi ãan cAnım o demde

1578. Sabrı kalmayınca çaresizce sinek gibi o anda üzerine yapıştı. / 1579. Bir asaya düşe kalka dayanıp oğul hasretine dayanmak kaldı, dedi / 1580. Tüm sülale bir araya gelip o an onu görmeye geldiler. / Fakir Dai'nin Vedasını Dinle / 1581. Yanağımı elimle biraz okşayıp o an o sevgilinin peştamalını sardım. / 1582. O anda dolunayım dolandı. Sanki canım bedenimden ayrıldı. / 1583. Tabutun kapağını kapatıp onu içinde sakladım. O anda tekrar (içimdeki) yarasını belli ettim. / 1584. O ak çarşafı siyah örtü örtülünce sanki ışığı gecenin karanlığı kapatmış gibi oldu. / 1585. Eyvahlar olsun ki ayrılığın karanlığında kaldım. Yârın ayrılığından dolayı derman arıyorum. / 1586. Ruhum, seni Allah'a ismarladım. Hasretin sabır gününe kaldı, dedim. / 1587. Köşkünü şereflemdirsin diye mükemmel sepetini donattım. / 1588. Bu vefasız dünyaya veda edip Merve hakkı için Safa'ya ulaştı.

NihÀn itdim úoyub naèş úapaàın
èIyÀn itdim o demde yine dÀàın

SiyÀh örtü ile ol aú çÀr-şeb
Ki ãan úapladı nÿrı ôulmet-i şeb

1585 DiriaÀ ôulmet-i hicrÀnda úaldım
FirÀú-ı yÀr ile dermÀnda úaldım

Didim ıãmarladım rÿóum ÔudÀya
Ki úaldı òasretiñ yevm-i èazÀya

Donatdım maómi-i şÀhÀnesini
Ki teşrif eyleye kÀşÀnesini

VedÀè idüb bu devr-i bi-vefÀya
İrişdi merve óaú için ãafÀya

SüvÀr olduúda ol dem raóş-ı naèşa
èAzimet itdi beyt-i öevú-baòşa

1590 Görüb ol cÀnib-i MevlÀyı evvelÀ
HemÀndem eyledi saèy-i muãallÀ

Bıraúdı raòt u taòt u òÀnmÀnın
ÔudÀ yolına úurbÀn itdi cÀnın

Úanat açub uçardı evc-i ünse
Ayurdu úonmaàa gÿlzÀr-ı úudse

(87. Çekübdı el etek fÀni cihÀndan
Ki býy almış idi bÀà-ı cinÀndan

Dolaşur idi nÀèşın çevresini
Ki el tub almaú için çevresini

1595 Biri kim naèşına bir yol degerdi
èAceb bir daòı nevbet mi degerdi

Duòÿl itdikde ol dÀrü'l-selÀma

1589. At gibi olan tabutuna o an binip rahatlık veren evine gitti. / 1590. O, öncelikle Allah'ın huzurunu görüp sonra da musallaya geldi. / 1591. Tahtını, yol gereçlerini, evini barkını bıraktı. Allah yolunda canını kurban etti. / 1592. Kanat açıp alışkanlığı üzere en yükseğe uçardı. Temiz gül bahçesine konmak için kanatlanırdı. / 1593. Geçici dünyadan el etek çekip cennet bahçesinden koku almıştı. / 1594. El verip çevresinden tutmak için tabutun etrafını dolaşırdı. / 1595. Bir kişi tabutuna dokunduğu zaman bir daha kendisine sıra gelmesini beklerdi. / 1596. O, selam kapısından içeri girdiğinde Müslümanlar ayakta durdu. / 1597. Musalla taşına indirip halk, sağı solu kuşattı. / 1598. Allah'ın rahmetine muhtaç bir şekilde sanki tüm hacılar vakfeye durmuşlardı. / 1599. Tabutu Kâbe gibi siyah örtü ile örtülmüştü. / 1600. Halkı namaz kılmaya çağırmak ve o temiz kişiyi övmek için müezzinler sala okudular.

HemÀndem durdı müslimler úıyÀma

İdüb seng-i muãallÀya nüzýlı
ÍóÀùà eyledi òalú saà u ãoli

ãanasın vaúfeye durmuşdı óuccÀc
Úamusı raómet-i RaómÀna muótÀc

Olubdı Kaèbe-veş tÀbýtı mestýr
SiyÀh örtü ile ol beyt-i maèmýr

1600 Müèeööinler ãalÀ itdi ãalÀta
æenÀ itmege halú ol pÀk öÀta

HemÀndem cümle èÀlem ãÀf bir ãÀf
Yöneldi úibleye bÀ-beste-i ãÀf

Taúaddüm eyleyüb itdim imÀmet
Úamusı iútidÀya itdi niyet

ÒudÀya eyleyüb nÀz u niyÀzı
SelÀm virüb tamÀm itdim namÀzı

SemÀèİtdikde Defn-i YÀri Eyle Ála ZÀrı

Çü geçdi Àðiret cisrinden ol şÀh
HemÀndem eyledi ol èazm-i dergÀh

1605 MuãallÀdan irişince úubýra
NidÀ oldu o demde cümle óýra

Ki iúbÀl ideler ol nýr-ı èayna
Güveygü úoyalar tÀ óýr-ı èine

Úoyub yüz yere yolu üzre deryÀ
Aúb yaşı iderdi yÀsın icrÀ

Görüb bildiler ol şÀhıñ úonaain
Ùurub serdiler iúbÀle ayaain

Úazub òÀki çekerler idi renci

1601. Tüm dünya o an sıra sıra dizilerek kibleye yöneldiler. / 1602. En öne geçip imamlık yaptım. Hepsi bana tabi olmaya niyet ettiler. / 1603. Allah'a yalvarıp yakardım. Selam verip namazı bitirdim. / Yâri Defnettiklerini Duyunca Ah Edip İnle / 1604. Ahiret köprüsünden o şah geçince hemen dergâha gitti. / 1605. Musalladan mezara ulaşınca o anda tüm hurilere haber verildi / 1606. O nur gözlüyü götürüp huriye damat etsinler. / 1607. Deniz, onun yolu üzerinde yüzünü yere koyup yaşını akıtarak yas tutardı. / 1608. Serviler, ayağını döndürdüklerinde o şahın konağını görüp tanıdılar. / 1609. Toprağı kazıp eziyet çekerlerdi. Çünkü o yere, genç sevgiliyi defnediyorlardı. / 1610. O ay parçasına yer ağzını açıp nazlı serviyi göğsüne çekiyordu. / 1611. Bahçelerin kapısını onun için açtılar. Allah ondan daima razı olsun.

- Ki tÀ defn ideler ol yire genci
- 1610 Aàız caçub yir ol meh-peÀresine
Çeke ol serv-i nÀzı sinesine
- Çün açdılar aña bÀb-ı riyÀøı
ÒudÀ andan hemişe ola rÀøı
- Leb-i deryÀda bıraaıñ kenÀrı
Olub ol sürÿr-ı èananiñ mezÀrı
- (88. Ki başınıñ ucu deryÀ-yı èUmmÀn
Ayaaı ucu bir boş bÀà-ı rümmÀn
- Alub eürÀfını serviler anıñ
Müzeyyen itmege bÀà-ı cinÀnıñ
- 1615 Ki bir maóbÿb yer idi ol mezÀrliú
Aña dirlerdi ol yerde enÀrlık
- Nüzÿl itdi o dem maómilden ol şÀh
Şefik-i úabri idindi úarÀr-gÀh
- Yüzüm deryÀya arúam bÀàa virdim
Ayaaı ucuna vardım oturdum
- HemÀndem acdılar naèşıñ úapaain
Ki teşrif eyleye ol şeh konaain
- Girüb babası ol yÀriñ úubÿra
Ki teslim eyleye ol nÿrı óÿra
- 1620 Úucaaina alub ol úatlu cÀnın
Úodı òÀk içine ol gül fidÀnın
- Ayaain bÀàa başın baóra virdi
ÒudÀnıñ raómet-i baórına girdi
- Ayaaina āalub bÀà-ı cihÀnı
Ayaú baayıdı zirÀ bÀà-ı fÀni

1612. Denizin kenarına yakın bırakın. O sevinçli bulutun mezarı (orada) olsun. / 1613. Başımın ucu Umman denizi, ayağımın ucu güzel bir nar bahçesi. / 1614. Serviler cennet bahçesini süslemek için onun etrafını sardılar. / 1615. O mezarlık, güzel bir yerdi. Onun adını orada narlık olarak adlandırmışlardı. / 1616. Sevgili, o an sepetten yere indirilince şefkatli olan kabri kendisine dinleneceği yer edindi. / 1617. Yüzümü denize çevirdim, sırtımı bahçeye yasladım. Ayağımın ucuna vardım oturdum. / 1618. O anda şahın konağına teşrif etmesi için tabutun kapağını açtılar. / 1619. Yârin babası o nuru hurilere teslim etmek için mezarlığa girdi. / 1620. Tatlı canını kucağına alıp o gül fidanını toprağın içine koydu. / 1621. Ayağın bahçeye, başını denize doğru çevirdi. Allah'ın rahmet denizine girdi. / 1622. Dünya bahçesini ayağının altına serdi. Çünkü bu fani dünya, ayak bağıydı. / 1623. O yürüyen servi, yerleştirilince sanki cennetten bir işaret oldu.

Maúarr olduúda ol serv-i revÀna
Virdi bÀÀ-ı cennetden nişÀne
İder ol şÀhide meşhed şahÀdet
Kim ol maèãým olubdur ehl-i cennet

1625 DuèÀ idüb úamu sükkÀn-ı dergÀh
Didiler aña ol dem uÀb-åerÀh

Derül-haddi idüb levó ile divÀr
Olubdı meşhediñ içi pür-envÀr

Alub perkÀr-veş ortaya sein
Oúurduú anda YÀsin sýresini

ÓayÀtında úırÀéat idi kÀrı
MemÀtında ola tÀ yÀr-i gÀrı

Çü òalú baède'l-kırÀèat oldılar dýr
Olub úabri aniñ nýr èale'l-nýr

1630 HemÀndem dökdiler üstüne òÀki
Úonuldu úara yere cism-i pÀki

Leb-i deryÀda çün ol der-i meknýn
Olub gencine-veş òÀk içre medfýn

Bu MakÀle Oldı YÀriñ Rýó-ı PÀk İçün DuèÀ

MaúÀmı ola yÀ Rab rýó-ı reyóÀn
Enisi ola yÀ Rab óýr àilmÀn

(89. Olub nýr-ı viãÀliñden øiyÀéı
İde ol nemreúa üzre ittikÀéı

Maúarr it aña yÀ Rab úurb-ı ünsi
Úarın it aña yÀ Rab rýó-ı úudsi
1635 BeúÀya eyledi çün azm-i rÀhı
İlÀhi cennet ola èid-gÀhı

Óarimiñde ola maórem o meróým

1624. Sevgiliye gömüldüğü yer şahitlik eder. Çünkü o tertemiz olan yâr cennet ehliendir. / 1625. Dergâhta oturanların hepsi dua edip o an onun için “toprağı bol olsun!” dediler. / 1626. Kapısını levha ile duvar yapınca (kapatınca) gömüldüğü yerin içi ışıklarla doldu. / 1627. Seni tıpkı bir pergel gibi ortaya alıp etrafında Yasin okuduk. / 1628. Hayatındaki tüm çabası okumaktı. Ölümünde de bu durum onun dostu olsun. / 1629. Halk, okuduktan sonra uzaklaştılar. Onun kabri nurla doldu. / 1630. O anda üstüne toprak döktüler. Temiz bedeni, kara yere konuldu. / 1631. Deniz kenarında buluna o gizli kapı, hazine gibi toprağa gömülmüştü. / Bu Makale Yârin Temiz Ruhunu İçin Duadır / 1632. Ya Rab! Reyhan gibi olan ruhunu derecelendir. Huri ve gulman onun yoldaşı olsun. / 1633. Kavuşma nurundan ışık o yastığın üzerinde yaslansın. / 1634. Ya Rab! Yerini Allah’a yakın et. Temiz (kutsal) ruhu sevgiliye yakınlaştı.

äalinsun öyr-i èin ile o maèäým

LibÀsı sündüs ü istebraú olsun
Úo ardıyla feyøe müstaàrik olsun

ÙaèÀm eyle aña lahm-ı ùuyÿrı
İde vildÀn ile şurb-i ùahÿrı

İlÀhi eyleyüb luuf ile cÿdı
Úoma úabrinde bì-kes ol vücÿdı

1640 CÀN atub ùutdı senden yaña rÀhı
Konuàundur anı òoş dut ilÀhi

ViãÀliñ ò~Ànı ile it øiyÀfet
CemÀliñ nÿrı ile it rièÀyet

Kerimsin yÀ ilÀhi mekremet it
Raóimsin yÀ ilÀhi raómet it

Bu MaúÀle Telúinimdir CÀNımıñ CÀNAnına

Çün ol şÀhı úodılar menziline
Daàıldı her biri evli evine

Çü gördüm yÀr yerde úaldı òÀli
Varub úabrine itdim rÿy-mÀli

1645 Ùurub vech-i münirine muúÀbil
Ki telúin eyleyem ãorduúda sÀéil

Degildi ol melek muótÀc taèlim
Bunuñla itmiş idi rÿh teslim

Anıñ vird-i zebÀnı idi her-gÀh
Dir idi cÀN u dilden Rabbi AllÀh

Muóammedir benim islÀm-ı dìnim

1635. Sonsuzluk yoluna gitti. İlahi! Onun bayram yeri, cennet olsun. / 1636. O merhum, hareminde gizlensin. Hurilerle o temiz sevgili yürüsün. / 1637. Elbisesi, ipek ve sırmayla işlenmiş kumaş olsun. Ardınca bolluk ver ki bereket içinde olsun. / 1638. Kuşların etini onun için yiyecek yap. Çocuklarla tertemiz (içecekler) içsinler. / 1639. İlahi! Lütfün ile cömertlik edip onu kabrinin içinde kimsesiz bırakma. /1640. Çok içten bir şekilde senin yoluna gitti. O, senin konuğundur. Onu hoş tut İlahi! / 1641. Kavuşma sofrasıyla ziyafet ver. Güzel yüzünün nuruyla onu ağırla. / 1642. Ya İlahi! Sen Kerim olansın, ona kerem et. Rahim olansın, ona merhamet et. / Bu Makale Canımın Cananına Telkinimdir / 1643. o şahı, yerine koyup herkes evine dağıldı. /1644. Yâri, yerde yalnız kalmış görünce gidip kabrine yüzümü sürdüm. /1645. Parlak yüzüne karşı durup soru sorulunca ona telkinde bulunayım.

1646. O meleğin öğrenmeye ihtiyacı yoktu. Çünkü bu şekilde ruhunu teslim etmişti. /1647. Her an canı gönülden Rabbi Allah sözü dilinde duaydı. /1648. Benim dinim İslam, peygamberim Muhammet'tir. Kiblem Kâbe'dir, ona yakınımıdır. /1649. Tüm hâlimde Kuran, benim için imamdır. Bütün müminler, ona dosttur. /1650. Allah, kullar kendisine yalvarsın diye beş vakit namazı farz kılmış. / 1651. Bu sözlerle Allah'a sığınana Allah, kabrinde

Ki úiblem Kaèbedir vardır yakìnim

İmÀmdir úamu óÀlimde ÚuréÀn
Olubdur cümle-i müéminler iòvÀn

1650 ÒudÀ farø eylemiş beş vaút namÀzı
İde úullar ÒudÀsına niyÀzı

Bu sözlerle olan MevlÀya mulóau
Muèin olmaz mı úabrinde aña Óau

İder mi àayra muótÀc anı MevlÀ
O demde eylemez mi anı gÿyÀ

Bu MaúÀle Ol Murà-ı CÀnıñ Gel EvãÀfını Gÿş Eyle

(90.

ÒusyãÀ ùÀlib-i cilm idi o òÀñ
İdredi gice gündüz óıfô-ı ÚuréÀn

Açılmadan ãolub ol àonca-i ter
Daòı maèãÿm-ı pÀk idi o dilber

1655 Daòı maùèÿnen olmuş idi meróÿm
ŞehÀdet rütbesin bulmuşdı merhÿm

Muóabbet itmiş idi Rab-i èizzet
Anı maèãÿm iken itmezdi daèvet

Mülevveâ itmeden çirk-Àb-ı dünyÀ
İdüb ol pÀk-dÀmen èazm-i èukbÀ

Kime olur müyesser bunı itmek
CihÀna pÀk gelüben pÀk gitmek

Degildi çün sezÀ bu köhne dehre

yardımcı olur. /1652. Mevla, onu başkasına muhtaç etmez. O anda onu söyletir. / Bu Makale O Can Kuşunun Övgüsüdür Dinle / 1653. O han, ilim öğrenendi. Gece gündüz Kuran ezberlerdi. /1654. O taze gonca, açılmadan soldu. O sevgili, tertemizdi. /1655. Vebaya tutularak ölmüştü. Şehitlik derecesine ulaşmıştı. /1656. Yüce Rab, onu sevmiştü. O yüzen temizken yanına almıştı.

1657. Dünyanın pis suyu onu kirletmesini istemediği için o temiz etekliyi, yanına aldı. Değilse onu davet etmezdi. /1658. Dünyaya temiz gelip temiz gitmek kimseye nasip olmaz. /1659. Bu kötü dünyaya uygun değildi. Allah, ona eziyet çekirtmedi. /1660. Allah, onu olgunlaşmadan cennetinde o güzel yüzüyle şereflendirdi. / 1661. Telkin etmeyi tamamladıktan sonra zaman zaman geçmişi hatırladım. /1662. O anda yârin kabrine veda edip bir servi dibinde dinlendim. /1663. Haberini duyunca dizimin üzerinde oturduğumu, yüz üstü düştüğümü hatırladım. /1664. Çok mu yattım, az mı yattım bilmiyorum. O yere geldiğimi bile unuttum. /1665. Sanki uyurken uyanıp başımı kaldırdım o durduğum yerin yaş olduğunu gördüm. /1666. Kendimi toparlayıp düşündüm. O an yüzümü gözümü sildim. /1667. Irmak olup gözyaşım akmış. O yaş, yüzümü küle bulamış. /1668. O an aklımı başıma toplayıp bu mersiyeyi söylemeye başladım.

Anı uàratmadı Óaú cevre úahra

1660 İdüb Óaú anı olmadan mükellef
CinÀnında cemÀliyle müşerref

Çü telkin emrini itdikde itmÀm
Úaçan úaçan girüye itdim iúdÀm

VedÀè idüb o demde úabr-i yÀri
Úılub bir serv dibinde úarÀrı

Oturduàum bilürim dizim üzre
Beni òaberin düşürmüş yüzüm üzre

Ki bilmem çoú mı yatdım az mı yatdım
O yire geldigim daói unuttum

1665 Uyurdum àan uyandım úaldırub baş
Ne görsem úurdiàım ol yer daói yaş

Tefekkür eyleyüb dirdim özümü
Silüb ol dende yüzümi gözümü

Gözüm yaşı itmiş aúan olub rýd
Kim ol yaş eylemiş rýyum gil-Àlyd

Dirüben başıma èaklım hemÀndem
Ki bu merâiyeye bedéan itdim ol dem
BeyÀø itdikde anı itdim evrÀd
Teselli bula tÀ kim úalb-i nÀ-şÀd

Óüzn-i Úalb ile SemÀè İt Ayrılıú Merâiyesin

Me fÀ èi lün/ Me fÀ èi lün/ Me fÀ èi lün/
Me fÀ èi lün

1670 Budur zÀrım kim ol maóbýb-ı devrÀnımdan
ayrıldım

1669. Dualar onu arındırınca kederli kalbim bundan dolayı teselli bulsun. / Hüzünlü Kalp ile Ayrılık Ağtını Dinle / 1670. Dünya güzeli sevdiğimden ayrıldığım için inliyorum. Ayrılık bucağında kalıp yarımdan ayrıldım. / 1671. Bu yıpranmış bedenim nasıl yerle bir olmasın? Dünyada, benim oğlum gibi olan sevdiğimden ayrıldım. /1672. Deli gönül, felaket çölünde kimsesiz kalıp yolunu kaybetti. O parlak yıldızımdan ayrıldım. /1673. Vücudumun şehrini, o ayrılık kederi yağmaladı. Gönül tahtı boş kaldı, sultanımdan ayrıldım. /1674. Ten Mısır'ında üzüntü Nil'i ansızın fazlasıyla taşıtı. Eyvahlar olsun ki şeker yerimden (ülkemden) ayrıldım. /1675. Dünyayı süsleyen o güzel yüzü, gözlerimde dolandı. Karanlıkta kalıp o parlak güneşimden ayrıldım. /1676. Rüzgâr, ten feleğini karaya düşürüp ayırdı ah! Helak oldum, Umman denizinden ayrıldım. /1677. Ben, sandığımı kaybetmiş bir kuyumcuyum. Dişi inci, dudağı la'l gibi olan memleketimden ayrıldım. /1678. Saçı siyah renkli, sümbül gibiydi; dili bülbül, yanağı gül gibiydi. Servi gibi boyu olan reyhan kokulundan ayrıldım.

Úalub künc-i firÀk içinde yÀrÀnımdan
ayrıldım

(91.

Niçe òÀk ile yeksÀn olmasun bu cism-i
fersÿdum
Baña oàluñ baña kim dünyede cÀnımdan
ayrıldım

BeyÀbÀn-ı felÀketde úalub divÀne dil bi-kes
Yitürdim rÀhı ol necm-i raòşÀnımdan
ayrıldım

Vücÿdum şehrini o yeés-i firúat viridi
yaàmaya
Meded dil taòtı òÀli úaldı sulùÀnımdan
ayrıldım

Úaşub óadden ziyÀde Mıâr-ı tende Nil-i àam
nÀ-gÀh
Meded óayfÀ diriàÀ sükkeristÀnımdan
ayrıldım

1675

Üolandı gözlerimden çün cemÀl-i èÀlem-ÀrÀsı
Úalub ôulmetde ol mihr-i dıraòşÀnımdan
ayrıldım

Düşürdi úaraya ten felegini bÀd muòÀlif Àh
HelÀk oldum meded ol baór-i èUmmÀndan
ayrıldım

Ben ol gevher-fürÿşum kim yitürdüm gevherim
dürcin
Dişi lüélüé lebi laèl bedaòşÀnımdan
ayrıldım

äaçı sünbÿl bigi fülÿl dili bülbül èiòÀrı
gül
Boyı serv-veş bÿÿı rehÀnımdan ayrıldım

ÓazÀn itdi esüb bÀd-ı ecel èömrüm nihÀlin
Àh
Olub pejmürde óayfÀ bÀà u bostÀnımdan
ayrıldım

1680

Yanarsa àam degÿl nÀ-ı firÀk yÀr ile hem-
dem
Ben ol pervÀneyim şemè-i şebistÀnımdan
ayrıldım

Benim bu tÀliè-i şýmum diriàÀ görmedi saèd1
Niçe dil olmasun nÀlÀn gülistÀnımdan
ayrıldım

(92. Naãib olmadı hergiz şerbe-i laèlini nÿş
itcek
Mariø-i derd-i hicrÀnım ki dermÀnımdan
ayrıldım

èAceb mi bülbül-Àsa gice gündüz Àh u zÀr
itsem
Lebi àonca yÀñaà1 verd-i óazÀnımdan
ayrıldım

Uçurdum gitdi elden şÀhbÀzım çÀresiz úaldım
Gözüm úan aàla her dem mestÀnımdan ayrıldım

1685 DuèÀlar eyle ol óÿr-ı cinÀniñ rÿh-i pÀkine
Óaúıñ emriyle ey DÀèi o cÀnÀnımdan ayrıldım

Gÿş Eyle CÀn ile İşit Merâiye-i CÀnÀnımı

FÀ èi lÀ tün/ FÀ èi lÀ tün/ FÀ èi lÀ tün/
FÀ èi lün

O cemÀli ÀftÀbım olalı gözden ıraú
Ôulmet-i hicrÀnda úaldı bu göñül pür-
iftirÀú

Göz yumub dÀr-ı fenÀden baş açık yalın ayaú
CÀn atub dÀr-ı beúÀya eyledi èazm yıraú

İtdi künc-i genc-veş zir-i zemîn içre úuzaú
Söyledim kÀr eyledikce cÀna nÀr-ı iştiyÀk

ÓasretÀ derdÀ diriàÀ sevdiğim Àh el-firÀk
Naòl-i tÀzem el-vedÀè Àh el-vedÀè Àh el-
vedÀè

1679. Ecel rüzgârı, ömrümün fidanını esip soldurdu. Perişan olup bahçemden, bostanımdan ayrıldım./1680. Yâr ile birlikte, ayrılık ateşi her an yansa da gam değil. Ben o pervaneyim, gece mumumdan ayrıldım. /1681. Benim bu uğursuz bahtım bir gün bile gün yüzü görmedi. Gönül nasıl inlemesin, gül bahçemden ayrıldım. / 1682. La'l gibi olan şerbetini içmek hiç nasip olmadı. Ayrılık derdinden dolayı hastayım çünkü dermanımdan ayrıldım. / 1683. Bülbül gibi gece gündüz ah edip inlesem buna şaşılmaz. Dudağı gonca, yanağı solmuş gülümden ayrıldım. /1684. Kuşumu elimden uçurdum gitti, çaresiz kaldım. Gözüm, her an ağla sarhoş gözlü yârimden ayrıldım. / 1685. Ey Dai! O cennet hurisinin temiz ruhuna dualar et. Allah'ın emriyle o cananımdan ayrıldım. /Cananımın Ağıtını Canı Gönülden Dinle /1686. Güneş gibi güzel yüzlüm, gözden uzaklaşalı ayrılığın karanlığında kalan gönül, ayrılıkla doldu. /1687. Yokluk kapısında baş açık yalın ayak göz yumup sonsuzluk kapısına can atarak uzaklaştı. /1688. Yerin altını hazine gibi mesken eyledi. Hasret ateşi cana yettikçe şunu söyledim.

1690 Uàrayub bÀd-ı óazÀn ãoldı óayfÀ o güzel
BÀà-ı cenneye óavÀdiâin irişdi ãovuú el

Oldı çün òÀk ile yeksÀn o nihÀl-i bì-bedel
Úapdı tÀ ki ol àazÀl-i nevresi gürg-i ecel

(93. Deřt-i àamda vÀle vü óayrÀn úaldım pür-
kesel
DÀr-ı ýúbÀda yine óařr ide Óaú èazz ü cell

ÓasretÀ derdÀ diriàÀ sevdigim Àh el-firÀk
Naòl-i tÀzem el-vedÀè Àh el-vedÀè Àh el-
vedÀè

şeh-süvÀrım maómil-i ùÀbÿta çün oldı süvÀr
Menzil-i aâlına èazm itdi o rÿó-ı tÀbdÀr

1695 Úaldı dil rÀh-ı felÀket içre bì-kes òor u
zÀr
Áteř-i óasret yaúub itdi vücÿdum òÀksÀr

Ne itdigim ne söyledigim bilmezem Mecnÿn-
vÀr
Gözlerim yaşı aúar seylÀb olub bì-iòtiyÀr

ÓasretÀ derdÀ diriàÀ sevdigim Àh el-firÀk
Naòl-i tÀzem el-vedÀè Àh el-vedÀè Àh el-
vedÀè

áurre-i õi'l-hiccede giydi kefen iórÀmını
Didi lebiñ işidüb nÀ-geh ecel peyàÀmı

Baúmadı dünyÀ-yı dÿna fehmi idüb encÀmını
Saèy idüb úurb-ı ÒudÀda eyledi bayrÀmını

1700 Didim bula ãafa üzre Óaúıñ inèÀmını
CÀnın úurbÀn idüb nÿř itdi mevtiñ cÀmını

1689. Hasretle, dertle ne yazık ki sevdiğim benden ayrıldı. Taze hurma dalım elveda! /1690. O güzel, sonbahar rüzgârına maruz kalıp soldu. Cennet bahçesine o soğuk haberin ulaştı. / 1691. O emsalsiz fidan, yerle bir oldu. Yeni yetişen ceylanı, ecel kurdu yakaladı / 1692. Keder çölünde uyuşuklukla inleyerek şaşır kaldım. Ahiret kapısında yüce Allah yine bizi kavuştursun. / 1693. Hasretle, dertle ne yazık ki sevdiğim benden ayrıldı. Taze hurma dalım elveda! / 1694. O at binicisi gibi olan sevdiğim tabuta bindi. O parlak ruh, asıl evine gitti. / 1695. Gönül, felaket yolunda kimsesiz değersiz kaldı. Hasret ateşi, vücudumu yakıp perişan etti. / 1696. Mecnun gibi ne yaptığımı ne söylediğimi bilmiyorum. Gözyaşlarım sel gibi elimde olmadan akar. / 1697. Hasretle, dertle ne yazık ki sevdiğim benden ayrıldı. Taze hurma dalım elveda! / 1698. Zilhicce ayının birinci gecesi, kefen ihramını giydi. Ecel, ansızın dudağımı işitip bu haberi söyledi. / 1699. Yıldızlarını düşünüp aşâğılık dünyaya bakmadı. Allah'a yaklaşmaya çalışıp bayram etti.

ÓasretÀ derdÀ diriàÀ sevdigim Àh el-firÀk
Naòl-i tÀzem el-vedÀè Àh el-vedÀè Àh el-
vedÀè

Gül yüzüñsüz dostun dünyÀ baña zindÀn ola
Úabriñ içre mýniseñ imÀn ola ÚuréÀn ola

(94.

ÓÀf1ô-1 ÚuréÀn idiñ şÀfiè-iñ èOsmÀn ola
Gül-èiöÀrım saña hem-dem óýr ola àılmÀn ola

DÀeimÀ Óaúdan èauÀya raómet-i àufrÀn ola
BÀà-1 cennetde maúÀmıñ ravø-i R1êvÀn ola

1705

ÓasretÀ derdÀ diriàÀ sevdigim Àh el-firÀk
Naòl-i tÀzem el-vedÀè Àh el-vedÀè Àh el-
vedÀè

Úabr-i pÀkin her seher varub ziyÀret idelim
Meşhedı ùaşına yüz sürüb úanÀèat idelim

Óazret-i ÚuréÀnı rýó içün tilÀvet idelim
Rýz şeb óayr ile yÀd itmegi èÀdet idelim

èİş nýşundan fenÀ dehriñ feragat idelim
Çünki taúdiriñdir iş Óaúa iùÀèat idelim

ÓasretÀ derdÀ diriàÀ sevdigim Àh el-firÀk
Naòl-i tÀzem el-vedÀè Àh el-vedÀè Àh el-
vedÀè

1710

Óarr-óarr bÀd-1 ecel úırdı o naòliñ şÀóını
Úoydı úara ùopraàa çün ol güzeller şýhını

Aàla ey DÀèi felek yıúdı derýnum kÀòını
Didim úan ile ùoldır ol gözüm sýrÀòını

Seyl-i eşkim àam degil yıúarsa dehriñ
çaròını

1700. Allah'ın yardımına rahatlıkla ulaşım dedim. Canımı kurban edip ölümün kadehini (şarabını) içti./1701. Hasretle, dertle ne yazık ki sevdiğim benden ayrıldı. Taze hurma dalım elveda! /1702. Dostum! Gül yüzün olmayınca dünya bana zindan oldu. İman, Kuran kabrin içinde sana yoldaş olsun. / 1703. Kuran hafızıydın, şefaathin Osman olsun. Gül yanaklım, huri ve gılman sana yoldaş olsun. / 1704. Allah'ın hediyesi daima rahmet ve bağışlama olsun. Cennet bahçesinde makamın Rıdvan katı olsun. / 1705. Hasretle, dertle ne yazık ki sevdiğim benden ayrıldı. Taze hurma dalım elveda! / 1706. Temiz kabrini her sabah gelip ziyaret edelim. Taşına yüzü sürüp yetinelim. / 1707. Yüce Kuran'ı onun ruhu için okuyalım. Gece gündüz hayır ile anmayı alışkanlık edelim. / 1708. Geçici dünyanın yiyip içmesinden vazgeçelim. Çünkü senin takdirindir. Sana (Allah'a) boyun eğelim. / 1709. Hasretle, dertle ne yazık ki sevdiğim benden ayrıldı. Taze hurma dalım elveda! /1710. Ecelin şiddetli rüzgârı o hurma fidanının dalını kırdı. O güzeller güzelini kara toprağa koydu.

Diyelim óasretle her-dem Àh anıñ tÀriòini

ÓasretÀ derdÀ diriàÀ sevdigim Àh el-firÀk
Naòl-i tÀzem el-vedÀè Àh el-vedÀè Àh el-
vedÀè

Bu Daòı CÀnÀnıma Mürettebedir

Fe èi lÀ tún/ Fe èi lÀ tún/ Fe èi lün

(95.

Úanı ol ruòuñ gülzÀr-ı cinÀn
Virdi mi Óaú yolına tuófe-i cÀn

1715 Oldı mı cÀnib-i MevlÀya revÀn
İtdi mi kendüyi cÀn gibi nihÀn

èÁlem-i berzÀòı gördi mi èayÀn
Eyledi mi úarañu úabri mekÀn

Didim idi ben ölem úala cihÀn
äoldura gül yüzümi bÀd-ı òazÀn

Bülbülüm eyleye Àh ile fiàan
İştiyÀuímla ola hali yamÀn

İltifÀtımla oluken òÀndÀn
Firúatimle ola her dem giryÀn

1720 Ey diriàÀ úanı ol hüsn-i cemÀl
Úanı ol nev-reside tÀze nihÀl

Geçdi çün yerlere ol Àb-ı zülÀl
Oldı dil-teşnesine dÀà-ı melÀl

Úaldı çün haóşüere ümid ü óÀl
Gözümüñ yaşı aúar cÿy miÀÀl

İş ü èişret gözüme oldı òÀl

1711. Ey Dai ağla! Felek, gönül köşkümü yıktı. Gözümün sürahisini kan ile doldur, dedim./1712. Gözyaşımın seli dünyanın çarkını yıkarsa gam değil. Her zaman onun tarihini hasretle söyleyelim. / 1713. Hasretle, dertle ne yazık ki sevdiğim benden ayrıldı. Taze hurma dalım elveda! // Bu da Cananıma Ağıttır / 1714. Cennetin gül bahçesi gibi olan yüzün nerede? Allah yoluna canını hediye mi etti? / 1715. Allah'ın huzuruna mı gitti? Kendisini ruh gibi gizledi mi? / 1716. Berzah âlemini açıkça gördü mü? Karanlık kabri mekânı mı yaptı? / 1717. Ben öleyim dünya kalsın. Gül yüzümü, hazan yeli soldursun, demiştim./ 1718. Bülbülüm ah edip bağırsın. Benim özlemimle hâli yaman olsun. / 1719. Güzel sözlerimle mutlu olurken ayrılığımın her an ağlasın. / 1720. Eyvahlar olsun! O güzel yüzlü nerede? O yeni yetişen taze fidan nerede? /

1721. O tatlı su yere döküldüğü için gönlü susamışına sıkıntı oldu./ 1722. Umudu ve özlemi mahşere kaldı. Gözümün yaşı ırmak gibi aktı. /1723. Eğlence ve safâ gözüme boş göründü. Cananın derdiyle durumum ne olur bilmiyorum / 1724. / Zerre kadar gücüm kalmadı. Ahiret hakkını bana helal edin / 1725. Ölüm şerbetini genç, yaşlı herkes içip bu yokluk âleminde gidermiş. / 1726. Ne yazık ki güzelim elimden gitti. Gönlüm ayrılık

ám-ı cÀnÀn ile bilmem nola óÀl

Úalmanı òerre úadar mecÀl
Aòret óaúúıñ idiñ baña óelÀl

1725 Şerbet-i mevti içüb pır ü civÀn
Bu fenÀdan ider imiş güòerÀn

Gitdi óayfÀ ki elimden güzelim
Ayrılıú Àteşine yandı dilim

CÀnib-i kÿyına düşmedi yolum
Mìve-i vaälına irmedi elim

BÀd-ı óasret iki úata bükdi belim
ám-ı firúatle aàardı äaúalım

Düşeli ùopraàa ol bì-bedelim
Aàlamaúdır gice gündüz èamelim

1730 RÀøiyam bÀrì irişse ecelim
Emr-i Óaú böyle imiş pes nidelim

Degil imiş bu cihÀn dÀr-ı emÀn
èÁúıbet èömre irermiş pÀyÀn

(96. Úanı ol nÀzenin-i meh-pÀre
Ùeeme mi ola mÿr ile mÀra

Ùoymadım ol cemÀl-i gül-zÀra
Derd-i hicrÀna bulmadım çÀre

Baúındı bu cihÀn-ı àaddÀra
İtdi ben bendesini ÄvÀre

1735 Sür yüzüñ bÀr-geh-i àaffÀra
Maàfiretler ide o dildÀra

ateşinde yandı. / 1727. Mahallesine yolum düşmedi. Elim, kavuşma meyvesine ulaşmadı. / 1728. Hasret rüzgârı belimi ikiye bükte. Sakalım, ayrılığın üzüntüsüyle ağardı. / 1729. O emsalsiz sevdiğim torağa düşeli benim işim gece gündüz ağlamak olmuştur. / 1730. Ecelim gelse razıyım. Allah'ın emri böyleymiş ne yapalım? / 1731. Bu dünya yardım kapısı değilmiş. En sonunda ömür bitermiş. // 1732. O nazlı ay parçası nerede? Karıncaya, yılanı azık mı oldu?

1733. O gül bahçesi gibi yüzü olan sevgiliye doymadım. Ayrılık derdine çare bulamadım. / 1734. Bu zalim dünyaya bakındı. Kölesi olan beni ortahğa düşürdü. / 1735. Allah'ın yüce divanına yüzünü sür. O sevgiliyi başışlasın. / 1736. Huzurunda yüzüne baksın. Bu hastaya sabır versin. / 1737. Ecel gelince çıkış vermezmiş. Bu yaşlı bu genç demezmiş. / 1738. O kirpiği ok, kaşı yay gibi olan sevgili nerede? Gönlü, bedeni yağmalamıştı. / 1739. O misk gibi olan siyah benlerin pembeler içinde gizlendi. / 1740. Kâfur gibi olan tenini bu yokluk rüzgârı, mahvedip ortadan kaybetti. / 1741. Gece gündüz hayırlı dualar edelim. Yattığı yer cennet olsun. / 1742. Kabrinde arkadaşları huriler olsun. Allah, onu ahirette onlarla birlikte kılsın. / 1743. Ey Rahman! İzzetin hakkı için ihşanıyla onu cennetinin konuğu et.

Maôhar ide cenÂbında didÂra
Íde âabri èauÂ bu bimÂra

Virmez imiş ecel irince emÂn
Dimez imiş ki bu pîr ü bu civÂn

Úanı ol kirpigi tîr ü úaşı yÂ
Eylemişdi dil ü cÂnı yaâma

Ol siyeh beñlerini misk-ÂsÂ
Eyledi penbeler içre iòfÂ

1740 Ten-i kÂfyrını bu bÂd-ı fenÂ
Maóv idüb eyledi çün nÂ-peydÂ

Rÿz şeb eyleyelim òayr duèÂ
Ravøa-i cennet ola yatdıâı cÂ

Ola úabrinde refiúi óÿrÂ
Bile óaşr eyleye èuúbÂda ÒudÂ

èİzzetiñ óaúúı ey RaómÂn
Eyle faøliñla anı øayf-ı cinÂn

Bu RubÂèi Daòı Ol CÂnÂnıma Merâiyedir

FÂ èi LÀ tün/ FÂ èi LÀ tün/ FÂ èi LÀ tün/
FÂ èi lün

ŞÂh-bÂzım bÂl açub dÂr ı fenÂya ittifÂú
CÂn alub bÂâ-i cinÂna eyledi èazm yıraú

1745 ÒÂne-i úalbimi yaúdı dirîââ nÂr-ı iştiyÂú
El-firÂú el-firÂú el-firÂú el-firÂú

Ol perî-ruòsÂr genc-i àamda úoyub bi-emÂn
Úıldı ben úftÂde senden cÂn gibi özin nihÂn

(97. Óaşre dek Âh u fiâÂn ile didem zÂrı künÂn
El-firÂú el-firÂú el-firÂú el-firÂú

Olmadı Âlyde-dil iş bu fenÂ dünyÂ ile

1745. Hasret ateşî gönül evimi yaktı, evvah! Ayrılık, ayrılık, ayrılık, ayrılık. / 1746. O peri yüzü gam hazinesinde beni çaresiz bıraktı. Benim gibi bir düşkün içindekileri senden sakladı. / 1747. Kıyamete kadar gözüm, ahı figan ile ağlar. Ayrılık, ayrılık, ayrılık, ayrılık. / 1748. Düşkün olan gönlü bu geçici dünyayla olamadı. Mevla, cennet elbisesi ile süslesin. / 1749. Cennet, ona bayram yeri olsun, hurilerle orada gezinsin. Ayrılık, ayrılık, ayrılık,

Eyleye Mevlâ müzeyyen òulle-i dibâ ile

èIyd-gâhı ola cennet âalına óyrâ ile
El-firâú el-firâú el-firâú el-firâú

1750 Hem çü bülbül nâlelelerle aâlarım her gâh âh
âonca-leb meh-pârem aldırdım meded Allâh âh

Vâdi-i hicrâna vardı râh-ı èaşú eyvâh âh
El-firâú el-firâú el-firâú el-firâú

Ol dirâd-ı mive-dârı urdı yere rÿzgâr
Dögünüb ûaşlarla her dem aâlar isem vechi-
var

Olmadıñ Dâèi metâè-ı vuâlatından behre-dâr
El-firâú el-firâú el-firâú el-firâú

Gözüm yaşı dönüb seyl-i revâna
Oúurdum gice gündüz yana yana

Bu Maúâle Remz ile Yâriñ Vedâèin Bildirir

1755 Çün idildi sevdiğim òâk içre medfÿn
Dilim maózÿn olub didem ùolun òÿn

Gelüb âam-hâneme nâlân u giryân
Cihân olub o dem başıma zindân

Tefekkür eyledim çün meøâyı
Ki dildâr ile olan mâcerâyı

Ki cevrin óaddin aşurdıúda ol şâh
Dimişdim riúúat-i úalb ile Allâh

ayrılık. / 1750. Bülbüller gibi her an iniltilelerle ağlarım. Allah'ım yardım et! Gonca dudaklımı, ay parçamı kaybettim. / 1751. Eyvah! Aşkın yolu ayrılık vadisine ulaştı. Ayrılık, ayrılık, ayrılık, ayrılık. / 1752. Rûzgâr, o meyve veren ağacı yere düşürdü. Her an taşlarla dövünüp bu sebeple ağlarım. / 1753. Dai, kavuşma sermayesinden pay sahibi olmadın. Ayrılık, ayrılık, ayrılık, ayrılık. /

1754. Gözümün yaşı akan sele döndü. Gece gündüz yana yana bunu okurdum. / Bu Rubai O Cananıma Ağıttır / 1744. kuşum, kanat açıp yokluk kapısına ulaştı. Can atıp cennet bahçesine gitti, uzaklaştı. / Bu Makale Gizli Bir Şekilde Olan Yârin Vedasını Anlatır / 1755. sevdiğim, toprak içine defnedildiğinde gönüm hüznüldü, gözüm kan doluydu./1756. Keder evime ağlayıp inleyerek geldim. Dünya başıma zindan olmuştu. / 1757. Geçmiş düşünüp sevgiliyle olan macerayı düşündüm. / 1758. O şah, eziyetinin sınırını aştığında gönül yumuşaklığıyla Allah demiştim. / 1759. Mecazi aşk, beni asi etti. İlahi, lütf edip sen beni kurtar. / 1760. Benim gücüm elimde değildi. O ay gibi olan sevgiliyi görünce aklım başımdan gider. / 1761. Eziyet denizinden elimi tutup çıkar. Gönül süsleyen aşk, beni perişan etti. / 1762. Ya İlahi! Ne vesileyle olursa olsun kurtuluş ile doğru bir yol nasip et. / 1763. Bu imkânsız emre derman vermesi için o sonsuz olan Allah'a yalvarmışım. / 1764. Ey güzel servi! Eziyetini çekmeye gücüm kalmadı, demiştim.

- Beni eâşú-ı mecâzî itdi eââî
İlâhî luûf idüb sen vir òalââî
- (90. 1760 Benim elde degildir iòtiyârım
Görince ol mehi úalmaz úarârım
- Çıúar deryâ-yı miónetden elim al
Beni eâşú-ı dil-ârâ itdi pâ-mâl
- Ne vech ile olursa yâ ilâhî
Òalââ ile naâib it ùòarı râhî
- Niyâz itmiş idim ol lâ-yezâle
Ki dermân ide bu emr-i muóâle
- Dimişdim aña ey serv-i melâóat
Cefañı çekmege úalmadı tâúat
1765 Bu derde bulmadı ey mâh-ı tâbân
Ferââat eylemekden âayrı dermân
- Dimişdi itme sevmekden ferââat
Cefâdan fâriâ olmayın nihâyet
- Ne kim itdimse aña mâ-maøâyı
Tamâm itdim bugün cevr ü cefâyı
- Bu söz itmişdi ol dem baña teéâir
Velâkin eyler idim óüsn-i taèbir
- Teraóóüm eyleyüb ola serv-i âzâd
Ki şimden girü itmez cevre bünyâd
- 1770 Vedâè itmek imiş anıñ bu sözi
Tefekkür itmedim ben bu rumýzı
- Ferââat itme dimeñ bu gedâya
Ki meşâul olavuz her dem duèâya
- Òalââ olmaâa itmişdim duèâyı
Taèaúúul itmemişdim bu edâyı

1765. Bu derde derman bulmadı o parlak dolunay. Vazgeçmekten başka çare kalmadı. / 1766. Sevmekten vazgeçme demişti. Sonuna kadar eziyetten kaçmayın. / 1767. Tüm geçmişi düşününce bu gün eziyeti tamamladım. / 1768. O an bu söz beni etkilemişti. Bundan dolayı güzel sözler söylemişim. / 1769. Rahmet edip azat olmuş bir servi olsun. Bundan sonra eziyet etmesin. / 1770. Onun bu sözü veda etmek içinmiş. Ben bu işareti düşünmemiştim. / 1771. Bu köleye vazgeçme demeyin. Çünkü her an duayla meşgul oldun. / 1772. Duayı kurtulma için etmişim. Bu ifadeyi anlamamışım. / 1773. Ey dost! Aşk hastalığına yakalanmış bir insanın derdinin dermanı ecelmış. / 1774. Sonunda ben öleyim o kalsın derdim. Duayı da bunun için ederdim. / 1775. Ona çok bağlanmışım. Bu hâlini başkası ayırt edemezdi.

Mariø-i eášú olan insÀna ey cÀn
Ecel imiş meger ol derde dermÀn

NihÀyet ben öle ol úala dirdim
DuèÀyı daòı bu yüzden iderdim

1775 Şu deñlü itmiş idim aña taèliú
Bu óÀliñ àayrı itmez idi tefriú

ÒudÀdan itmiş idim iltimÀsı
Úabýl olur bu èÀãiniñ duèÀsı
Ki bu aóvÀle ãoñra oldum ÀgÀh
Ki òayr oldur ola mÀ-iòtÀra Àh

Anıñ óauúında àÀyet òayr olubdur
Óuøur-ı èizzete maèãým gidübdür

Çü ben èÀãı idim ol idi mÀèãum
Beni maórým idüb ol oldı meróým

1780 O gitdi rý-yı dil-ÀrÀm ile
Ki ben úaldım yüzüm úaram ile

(99. İdüb pes her seóer úabrin ziyÀret
Arasın kesmedim bir yıl tamÀmet

Ôuhýr itmekle bir gün bir óavÀdiã
ZiyÀret itmemege olsa bÀèiã

İderdim irte iki kez ziyÀret
Muúarrer her ziyÀretde tilÀvet

Bu óÀlet üzre úaldım bir niçe gün
Ne söyler bir daòı gýş it bu maózýn

Tavsif-i Gürdin-i BirÀder-i DildÀr

1785 Úarındaşı var idi bir perì-rý
Olub bir şir-merd-i çÀr-ebrý

1776. Allah'tan ihsan istemiştim. Bu asinin duası kabul olsun. / 1777. Bu durumdan sonra haberdar oldum. Hayır olsun, bu Allah'tan bir uyarıdır. / 1778. Onun hakkında hayırlısı oldu. Yüce Allah'ın huzuruna tertemiz gitti. / 1779. O temizdi, ben asiydim. Beni mahrum (kimsesiz) bırakıp o öldü. / 1780. O, gönül alan yüzüyle gitti. Ben, yüzümün karasıyla kaldım. / 1781. Bir yıl aralıksız her sabah kabrini ziyaret ettim. / 1782. Bir gün bir olay olup ziyaret etmemi engellerse / 1783. Ertesi gün iki kez ziyaret ederdim. Şüphesiz her gidişimde Kuran okurdum. / 1784. Ne kadar gün bu durumdaydım. Bu kederli kişinin ne söylediğini dinle. / Sevgilinin Yiğit Kardeşinin Övgüsüdür / 1785. Peri yüzü bir kardeşi vardı. Aslan gibi bir gençti. / 1786. Işık gibi mahcup bir gençti. Sanki bir koyundaki iki ışıkta.

Ki bir maócÿb yigit idi bir ışıú
Olubdı bir úoyunda iki ışık

İki gül idi bu bÀà-ı fenÀda
Biri àonçe idi bir güşÀde

Birisiniñ ruòı sÀde gül idi
Birisiniñ èiöÀrı sünbül idi

CemÀline virübdı òauù-ı ziynet
Ki òauù ile virilmişdi fütüvvet

1790 Yigirmi beş yaşında idi seniyy
Şeb-i Úadre irübdı mÀh-ı óüsni

Tekellüm itse o cennet nihÀli
ÓicÀbından úızarırdı cemÀli

Müveddib pür-óayÀ bir serv idi
Muóabbet idecek bir gehver idi

Severdi cÀnı gibi úardeşini
Dökerdi óasretinden göz yaşını

Bu DÀèi-i óakire geldi nÀ-gÀh
Añub úardeşciàini eyledi Àh

1795 Ki çifte serviler gibi her aóyÀn
Olurduú bÀè-ı èÀlemde òırÀmÀn

DiriàÀ rÿzgÀr-ı mevt esüb pek
Yıúub úardaşcıàım úodı beni tek

FirÀkı yaúdı bu cÀn-ı óazini
Anuñçün iderim Àh u enini

Didim óaúdır sözüñ ey yÀr-i òoş-óÿ
Ne çÀre çünki ùolundı o meh-rÿ

Giden gitdi çü dÿr olduú o gülden

1787. Bu yokluk âleminde iki gül idi. Biri goncaydı, biri açılmıştı. / 1788. Birisinin yüzü sade bir güldü. Birisinin yanağı sümbüldü. / 1789. Yüzüne süs hattını vermişti. Çünkü gençliğe hat ile adım atılmıştır. / 1790. Büyüğü yirmi beş yaşındaydı. Ay gibi olan güzel yüzü Kadir Gecesi'ne ulaşmıştı (olgunlaşmıştı). / 1791. O cennet gibi fidan konuştuğunda utancından güzel yüzü kızarırdı. / 1792. Edepli, haya dolu bir serviydi. Sevilecek bir mücevherdi. / 1793. Kardeşini canı gibi severdi. Hasretinden gözyaşı dökerdi. / 1794. Ansızın bu fakir Dai'nin yanına geldi. Kardeşini anıp ahladı. / 1795. Her zaman çifte serviler gibi dünya bahçesinde yürürdük. / 1796. Ne yazık ki ölüm rüzgarı hızlıca esip kardeşimi yıktı, beni yalnız bıraktı. / 1797. Ayrılığı, bu hüznü canı yaktı. Onun için ah edip inlerim. / 1798. Ey güzel huylu yâr! Sözün doğrudur. O ay yüzlü, çaresizce gitti, dedim. / giden gitti, o gülden uzaklaştık. Yeter ki siz bizi gönülden çıkarmayın. // 1799. Giden gitti, o gülden uzaklaştık. Siz bari bizi gönülden çıkarmayın.

1800 Bizi bÀrì çúarmañ siz göñülden
VelÀkin ideriz sizden óicÀbı
ÚıyÀs itmeñ ki idem ictinÀbı

(100. Didim imdi icÀzet saña ey yÀr
ÓicÀb itme gelüb git bize her bÀr

Sözün ile müşerref oldıam an
Anı görmüşce óaz ider dil ü cÀn

áam-ı hicrÀn ile dil oldı bî-hÿş
Kerem eyle bizi itme ferÀmÿş

VedÀè-ı Gürdin-i BirÀder-i CÀnÀn

Gelüb bir gün baña ol yÀr-i cÀnım
äafÀ itdi görince anı cÀnım

1805 Didi diksin gerekdir úabrine úaş
Ne naúş itse èaceb ol úaşa nauúúş

Yazub bu tÀrìòì ol günde bir òoş
Aña virdim ki ide úaşı menúÿş

Düşüb seng-i mezÀra bu münÀsib
Celi òaùt ile resmin yazdı úÀtib

Tariò-i VefÀt-ı YÀr

Fe èi là tün/ Fe èi là tün/ Fe èi là tün/
Fe èi lün
Gurre-i zi'l-hiccede Àh o maèsÿm-ı pÀke

İtdi fedÀ cÀnını Óaúdan irüb làyıóá

1810 ÓavÀliye didi anıñ mevtine bu tÀrìòì
Rÿó-ı Muóammed içün óuuya dilim fatióa
Alub tÀrìòì itdi óarfını èadd
Begendi eyledi úaósın-i bî-óadd

Gidüb pes gelmedi bir hafta oldı

1800. Fakat sizden utanırız. Uzaklaştığımı düşünmeyin. / 1801. Ey yâr! Şimdi sana izin verdim dedim. Çekinme, her zaman gelip git. / 1802. Sözünle şereflendiğim an, gönül ve can onu görmüşçesine sevinirdi. / Sevgilinin Yiğit Kardeşinin Vedasıdır / 1803. Ayrılığın gamıyla gönül akılsız oldu. Kerem et, bizi unutma. / 1804. Bir gün canımın dostu yanıma geldi. Canım, onu görünce sevindi. / 1805. Kabrine taşı diksin, gereklidir. Nakkaş, o taşa ne işlesin? / 1806. Bu tarihi o günde güzel bir şekilde yazıp taşı işlemesi için ona verdim. / 1807. Mezar taşına kâtip, açık bir yazıyla nakış edip bunu uygun bir şekilde yazsın. / Yârin Ölüm Tarihi / 1808. O tertemiz masum (yâr), Zilhicce ayının ilk günü Hakk'ın takdiriyle canını teslim etti. / 1809. Onun ölümü hakkında bu tarihi, hocası söyledi. Dilim, Muhammet'in ruhu için Fatıha okusun.

Derÿnum yine efkÀr ile ùoldı

SuéÀliñ itdim birine bekleyüb yol
Didi sen duymadıñ mı óastadır ol

Segirdüb yine vardım kÿy-ı yÀre
Ne óAlet oldu görem tÀ o yÀre

Göründükde gözüme dÀr-ı dildÀr
Dökildi seyl-i eşkim çÀr u nÀ-çÀr

1815 Açub úapuyı vardım aña fevrì
SelÀmliúda yaturmuşlar o servi

Úarındaşı gibi yatub o daòı
HemÀn gitsem diyü yatur o aòı

Didim óÀliñ nedir ey yÀr-i ãÀdıú
Neden oldu mizÀcla nÀ-müvÀfıú

Didi aóvÀli ãorma bu zebÿna
Úarındaşım bize yeter nümÿne

FerÀmÿş eyleme bizi duèÀdan
Muúadder beyÀn itmiş ol yaradan

(101. 1820 Alub pes ayaàın mevt-i küştì-gìri
Yatırmış arúası üzre şìri

Acıyub úan aàlarken o yÀre
Bu daòı urdı yÀrem üzre yÀre
Úamu úavm ü úabile baba ana
Yine başladılar Àh u fiàÀna

Bunuñ da mÀtemin itmek ièÀde
Degil lÀzım ki andan pes ziyÀde

Oaúl degil idi dürr dÀnesiydi
Ki ùouúz eviñ ol bir dÀnesiydi

1810. Tarihi alıp harfini saydı. Beğendi, sınırsız takdirlerde bulundu. / 1811. Gideli bir hafta oldu. Yüreğim yine düşüncelerle doldu. / 1812. Yolunu beklerken onu birine sordum. O hastadır, sen duymadın mı? Dedi. / 1813. O sevgiliye ne hâl oldu göreyim diye koşarak yine sevgilinin mahallesine vardım. / 1814. Onun kapısını gördüğümde çaresizce gözyaşım sel gibi döküldü. / 1815. Kapıyı açıp hızlıca yanına gittim. O serviyi selamlıkta yatırmışlardı. / 1816. O da kardeşi gibi hemen gitsem diye yatıyordu. / 1817. Ey sadık yâr! Hâlin nasıldır? Bedenin neden hasta oldu? Dedim. / 1818. Bu âcize durumunu sorma. Kardeşim bizim için bir örnek olarak yeter, dedi. / 1819. Duanda bizi unutma. Allah kaderimi böyle yazmış. / 1820. Pehlivan gibi ölüm ayağını tutup aslan gibi yâri arkası üstü yatırmıştı. / 1821. O sevgili, acı çekip kan ağlarken benim yaramın üstüne yara vurdu (kederimi arttırdı).

- 1825 KemÀl ile èatÀ itmişdi òalÀú
Birine óüsn ü birine aòlÀú
- Biri gitdikde úalmış idi biri
O da gitdikde hiç úalmadı biri
- Üolundu çün iki ayda iki mÀh
Peder mÀder niçe dimeyeler Àh
- Ki dÿr olduú dirilàÀ ikiñizden
CihÀnda āanki çıúdlú iki güzden
- Niçe bunuñ gibi sözlerle anlar
Ki yÀs itdikce yanar idi anlar
- 1830 Anıñ daòı úarındaşı gibi heb
Ne kim lÀzım ise itdim müretteb
- İdüb techiz ü tekfinin o cÀnıñ
Ki àusl idüb namÀzın kıldım anıñ
- Götürdiler anı laóde kodılar
İki maèāymı bir mehde úodılar
- Olub ol iki genc yan yana medfÿn
Kimiñ olmadı ol dem baarı pür-òÿn
Leb-i deryÀda virüb başı başa
Yaturdılar iki server úonşa úonşa
- 1835 Dolayı olub ol èÀlì mezÀrı
āanasın servilerdir türbe-dÀrı
- O servilerde muràÀn-ı òoş-elóÀn
Kimi tesbió-ò`Àn kimi cüz-ò`Àn
- Diküb dÿr-dÀne mermerden nişÀnlar
āanasın úondi simin şemèdÀnlar
- Didim bu úlùèa mevtine tÀriò
Ola tÀ ol fetÀ fevtine tÀriò

1822. Tüm aile, ana baba yine ah edip bağırmaya başladılar. / 1823. Bunun da tekrardan verdiği yas yeterlidir. Ondan fazlası (gerisi) lazım değildir. / 1824. Oğul değil inci tanesiydi. Dokuz evin bir tanesiydi. / 1825. Allah, tamlıkla (olgunlukla) birine güzellik birine ahlak bağışlamıştı. / 1826. Biri gidince biri kalmıştı. O da gidince kimse kalmadı. / 1827. İki ayda iki ay gibi güzel dolandı. Babası, anası nasıl ah etmesinler? / 1828. Ne yazık ki ikinizden uzaklaştık. Sanki dünyada iki güz (sonbahar) yaşadık.. / 1829. Onlar, buna benzer birçok söz söyleyerek yas tutup yanıyorlardı. / 1830. Onun için de kardeşi gibi ne gerekliliği varsa tertitledim. / 1831. O canın, tüm ihtiyaçlarını yerine getirip kefenledim. Guslünü aldırıp (yıkayıp) namazını kıldım. / 1832. Götürdüler, onu mezara koydular. İki masumu bir beşiğe koydular. / 1833. İki genç yan yana defnedilince herkesin yüreği kanla doldu.

Daòı merâiye için bir rubÀèi
Didi pes iştirÀk üzre bu DÀèi

1840 Oúutduúca ola ismleri yÀd
Óaúıñ àufrÀnı ile olalar şÀd

TÀriò-i VefÀt-ı BirÀder-i An Meróym

Fe èi là tün/ Fe èi là tün/ Fe èi là tün/
Fe èi lün

(102. Áh kim bÀd-ı ecel òÀke āalub nÀ-gehÀn
Gÿş idenler mevtini didiler innÀ ileyh

áurre-mÀh-ı Muóarremde èuúbÀya güöer
İtdi tÀriò-i MuāùÀfÀ raómetullÀhu èaleyh

Murabbaèıdır Óaú An Meróymın

FÀ èi là tün/ FÀ èi là tün/ FÀ èi là tün/
FÀ èi lün

Ey dirlàÀ itdi görine bu dehr-i bì-vefÀ
Bir budaà üzreiki gül bitmiş pür-āafÀ

Uàrayub bÀd-ı óazÀna eylediler iòtifÀ
Úanı maóbÿbum Muóammed kÀnı dostum MuāùafÀ

1845 Ol iki çrşm-i àazÀli āayd idüb şır-i ecel
Úalb-i aóbÀbı firÀúı itdi pür-òÿn u kesel

Rÿz şeb Àh u enın ile bunı dirsem maóal
Úanı maóbÿbum Muóammed úanı dostum MuāùafÀ

Birisi on beş yaşında ruòları gül-zÀr idi
Biri yigirmi beşinde rÿy-ı sünbül-zÀr idi

1834. Deniz kenarında, iki serveri baş başa verip komşu gibi yatırdılar. / 1835. O yüce mezarının etrafındaki serviler sanki birer türbe bekçisidirler. / 1836. O servilerde güzel ezgiler söyleyen kuşların kimi tesbih kimi cüz okuyordu. / 1837. İnci tanesi gibi olan mermerden işaretler dikilince sanki gümüm gibi şamdanlar konuldu. / 1838. Bu ölümü için yazdığım kitada tarihini söyledim. Genç ölümüne tarih olsun. / 1839. Okundukça isimleri hatırlansın. Allah'ın ihsanı ile mutlu olsunlar. / 840. Dai, (acılarına) ortaklık etmek için ağıt niteliğinde bir rubai yazdı. / O Merhumun Kardeşinin Vefat Tarihi / 1841. Ecel rüzgârının ansızın savurunca onların öldüğünü duyanlar şüphesiz biz Allah'a döneceğiz dediler. / 1842. Muharrem ayının ilk gecesi ahirete yürüdü. Bu Mustafa'nın tarihidir, Allah ona rahmet etsin. O Merhumun Murabbaidır /

Biri dil eglencesi biri muãÀóib yÀr idi
Úanı maóbÿbum Muóammed Úanı dostum MuãùafÀ

Biri öÿrşid birisi mÀh-ı tÀbÀnım idi
Biri şÀkirdim hem oalum biri yÀrÀnım idim

(103. 1850 Birisi cÀnım idi hem biri cÀnÀnım idi
Úanı maóbÿbum Muóammed Úanı dostum MuãùafÀ

Ey diriãÀ bu yuvadan uçdı ol iki HümÀ
Gÿş idenler didiler AllÀh be-rÀøi èan-hümÀ

Söyle ey DÀèi bu mıãraè virdiñ olsun dÀéimÀ
Úanı maóbÿbum Muóammed Úanı dostum MuãùafÀ

Bu MaúÀle BÀèiã-i Naômımdurur

Bu DÀèi her seóer o ferúadeyn
ZiyÀret eyler idim merúadeyn

Şu deñlü yandı bu àamdan derÿnum
Ki úauèÈ úalması ãabr u sükÿnum

1855 Göñül bir laóða bulmayınca ÀrÀm
HemÀn aóvÀl-i naõma itdim iúdÀm

Yoà idi naõma gerçi iútidÀrım
Veli elde degildi iòtiyÀrım

Ki zirÀ şier èaúl u fikr işidir
Bu èaúlı olmayanıñ ne işidir

áam-ı èaşú úor mı hiç Àdemde èaúlı
Başına gelmeyen bilmez bu nÀkli

Ki her bir mıãraèi itdikde taórir
İderdi gözlerimiñ yaşı taàyir

1843. Eyvahlar olsun ki vefasız dünya, bir budak üzerinde güzellik dolu iki gülün bittiğini görsün. / 1844. Hazan rüzgârına uğrayıp saklandılar. Hani nerede sevdiğim Muhammet, dostum Mustafa? / 1845. O iki ceylan gözlüyü, aslan gibi olan ecel avladı. Ayrılığı, dostlarının kalbini kanla dolu ve uyuşuk bir hâle getirdi. / 1846. Gece gündüz ah edip inleyerek hani nerede sevdiğim Muhammet, dostum Mustafa desem yeridir. / 1847. Birisi on beş yaşında yanakları gül bahçesiydi. Biri yirmi beşindeydi ve sümbül bahçesi gibi yüzü vardı. / 1848. Biri gönülümün eglencesi birisi ise konuştuğum dosttu. Hani nerede sevdiğim Muhammet, dostum Mustafa? / 1849. Biri güneş, biri dolunayımı. Biri hem öğrencim hem oğlumdu, biri dostumdu. / 1850. Birisi canımdı, birisi cananımdı. Hani nerede sevdiğim Muhammet, dostum Mustafa? / 1851. Ne yazık ki o iki Hüma kuşu yuvadan uçtu. Bunu duyanlar Allah ikisinden de razı olsun, dediler. / 1852. Ey Dai! Bu mısra senin duan olsun, sürekli bunu söyle. / Bu Makale Nazmımı Yazma Sebebimdir

1860 Bozubdı ùabèııı çün cevr-i maóbÿb
Ki bikr-i fikrim olmuş idi maèÿÿb

Eger var ise bu naômımda nouâân
Ki maèõÿr ola var fehminde nousân

Degil maúãÿdım iôhâr-ı faøilet
Ki bu yüzden faziletgi faøiøet

Murâdım ehl-i óâl añlar efendi
Aña geçmiş ola èaşúıñ kemendi

Sözüm fehm eylemez olmayan èâşúı
Be-şarù an ola èaşúında ãâdıı

1865 Bu óâle çün gönül uàramış idi
ám ile baàrını ùòàramış idi

Kemâle irmiş idi èaşú-ı dildâr
Zevâle gelmiş idi èâşúı-ı zâr

Cefâ-kâr idi ol àâyet peri-veş
İdübdi cevr ile èaúlım müşevveş

Yoà idi bende úatèà ãabra ùâúat
Naâib olmadı rÿóa nice vuâlat

(104. Ne àamlar çekdiğim èaşúında anıñ
Ne yaşlar dökdüğim èaşúında anıñ

1870 Müyesser olmadı anıñla ülfet
İdem mâfi'ø-zamirimden óikâyet

O biñ günde olan aóvâli bir gün
Diyüb duymadı benden ol yüzi gün

Bu deñlü itmiş iken àh vâhı

1853. Bu Dai, her sabah o iki yıldızın iki mezarını ziyaret ederdi. / 1854. Bu gamdan dolayı içim o kadar yandı ki asla sabrım kalmadı. / 1855. Gönül bir an dinlenmeyince yazman için sürekli çalıştım. / 1856. Gerçi yazmak için gücüm yoktu. Fakat iktidarım elimde değildi. / 1857. Zira şiiir akıl ve fikir işidir. Bu iş, akılsızın işi değildir. / 1858. Aşkın kederi insanda akıl bırakmaz. Bu anlatılanı yaşamayan bilemez. / 1859. Her bir mısraı yasarken gözlerimin yaşı (yazıyı) bozardı. / 1860. Sevgilinin eziyeti huyumu bozmuştu (değiştirmişti). Kimse tarafından ifade edilmemiş fikrim ayıplanmıştı. / 1861. Bu yazdığımda eğer bir eksiklik varsa affedilsin çünkü anlatışımnda bir noksanlık vardır. / 1862. Maksadım gösteriş değildir. Eğer bu şekilde bir fazileti olursa bu edepsizliktir. / 1863. Hâl ehli olanlar, benim amacımı anlarlar. Çünkü aşkın ipi ona da geçmiştir (bağlamıştır).

1864. Âşık olmayan sözümü anlamaz. Çünkü bunun şartı aşkında sadık olmaktır. / 1865. Gönül bu duruma düşmüştü. Gam ile bağırını doğramıştı. / 1866. Sevgilinin aşkı olgunluğa erişmişti. İnleyen âşık yenilmişti. / 1867. O peri gibi olan sevgili, çok eziyet ederdi. Bu eziyetle aklımı karmakarışık ederdi. / 1868. Bende sabra dayanacak güç asla kalmamıştı. Kavuşmak bu ruha nasip olmadı. / 1869. Onun aşkından çok gam çektim, çok yaşlar döktüm. / 1870. Onunla konuşmak kolay olmadı. Bu yüzden gönlümdeki şeyleri anlatayım. / 1871. O bin günlük

Yüzüme itmedi bir kez nigÀhı

TamÀm bedr olmuş iken bedr-i mÀhı
BeúÀ iúlimine èazm itdi rÀhı

Benim Rýóum İşit ëarb-ı MiâÀli

Yine beñzer diyim gýş it miâÀli
Ki tÀ fehm idesin bu óasb-i óÀli

1875 MiâÀl idem saña bir bÀàçevÀnı
Diküb bÀàına bir tÀze fidÀñı

Bunı işleyüb idinmiş idi iş
Bunuñçün çekmiş idi niçe teşviş

Buña òidmet iderdi ive ive
Umardı kim dire virdikde mive

Bu deñlü zaómet ile ol diraòtı
Yetişdi tamÀm-ı òoş oldu vÀúti

Dolaşub ol fidÀnıñ çevre yanın
FedÀ iderdi aña baş u cÀnın

1880 Gelüb açıldı çün berg-i bahÀrı
Úarib olub anıñ vaút-i ãimÀrı

Eser yelden güneşden ãakunurken
Tefaòòür idüb aña baúınurken

Yetişmişken tamÀm ol naòl-i zibÀ
ÚarÀvet üzre iken hemçü üybÀ

Ídüb aña úaøÀ-yı ÀsmÀnı
Úırub ursa zemine ol fidÀnı

äolub düşse yere berg-i bahÀrı
Müyesser olmasa anıñ ãimÀrı

durumumu o güneş yüzlü bir gün bile duymadı. / 1872. Bu derece ah vah etmişken bir kez bile yüzüme bakmadı. / 1873. O dolunay gibi olan yüzü tamamlanmışken yolu sonsuzluk yurduna düştü. / Benim Ruhum Bu Örneği (Hikâyeyi) Dinle //1874. Bu durumumu anlatmak için yine benzer bir örnek anlatayım, dinle.

1875. Bir bahçıvanı sana örnek göstereyim. Bahçıvan, bahçesine taze bir fidan dikip / 1876. İlgilenerek bunu kendine iş edinmişti. Bundan dolayı çok karışıklık yaşamıştı. / 1877. Aceleyle buna hizmet ederdi. Meyve verdiğinde toplamayı umuyordu. / 1878. Bu derece zahmetle o ağacı yetiştirdi, iyi bir hâle getirdi. / 1879. Fidanın etrafını dolaşıp onun için başını, canını feda ederdi. / 1880. Onun meyve verme vakti gelince taze yaprağı açıldı. / 1881. Esen yelden, güneşten sakınırken ona bakıp övünürdü. / 1882. O hurma ağacı tamamen yetişirken taze tuba ağacı gibiydi. / 1883. Gökten gelen kaza ulaşıp o fidanı kırarak yere düşürse, / 1884. Taze yaprağı solup yere düşse, onun meyvelerini yiyemese, / 1885. O gidince yerine bakakalsa, görünce yerini her gün üzülse. / 1886. Benim de örneğim buna benzer. O sevgili, ömür fidanım olmuştu. /

1885 Gidince ol baúaúalsa yerine
Görünce yerini her gün yerine

Benim daòı miâÀlim aña beñzer
NihÀl-i èömrüm olmuşdı o dilber

Bu deñlü saèy idüb terbiyet itdim
İki gözüm gibi gördüm gözetdim

(105. Niçe yıllar idüb taèlim-i ÚuréÀn
İderdi rýz şeb taóâil-i èirfÀñ

Seçilüb olmuş idi merde meydÀn
İşitdik netdi aóir anı devrÀñ

1890 Ki naãb-i èaynum idi mektebimde
Yıúıldı başıma ãan mektebimde

Yirin gördükde óÀli ol nihÀliñ
Yerinmemege var mıdır mecÀliñ

Yerindim gidicek yÀrim yerinden
Uãandım yigrinüb çarò-ı berinden

FirÀú-ı yÀr olub àÀyetde müşgil
Göñül tÀ kim ola bunuñla meşaal

Hemişe nevóa baña öy olubudr
Biliñ kim naôma bÀèiã bu olubdur

Bu MaúÀle İsm ü Resm-i NÀzlımı Eyler BeyÀn

1895 Derýnumdan olub úat úat döğünüm
Ki her dem aàlamaúla gecdi günüm

O mahbybı muúaddem gördigim an
Sevüb dil virmiş idim aña nihÀñ

Gerek mihr ü gerek úahr itsün ol şÀh
Aúardı gözlerimiñ yaşı her gÀh

1887. O kadar çalışıp besledim büyüttüm. İki gözüm gibi koruyup gözettim. / 1888. Uzun süre Kuran eğitimi olarak gece gündüz ilim öğrenirdi. / 1889. Seçilip meydanın merdi olmuştu. Dünya sonunda ona ne yaptı dinledik. / 1890. Okulumda gözümü diktiğimdi. Sanki okul da başıma yıkıldı. / 1891. O fidanın yerini boş görünce üzülmemek elde değildir. / 1892. Yârim yerinden gidince kederlendim. Bu dünyadan tiksiniş usandım. / 1893. Sevgilinin ayrılığın son derece zordur. Gönülün işi bununladır. / 1894. Ağlamak daima benim huyum olmuştur. Şunu bilin ki yazmamın sebebi budur. / Bu Makale Nazlı Yârimin İsmi Ve Şekli Anlatır / 1895. İçimde kat kat yara oluşarak günüm ağlamakla geçti. / 1896. O sevgiliyi gördüğüm an onu gizlice sevmiş ve ona gönül vermiştim.

Bu manôymuñ tamÀm itdikde resmin
Ki virdim nevóatü'luşşÀú ismin

MidÀd olsa bióÀr aúlÀm eşcÀr
Derýnum derdini itmege eşèÀr

1900 Eger cemè eylesem dünyÀ debirin
Raúam itmeyelerdi biñde birin

áam-ı èaşú ile başa çúmaú olmaz
Ki zirÀ èÀşıúıñ derdi oñulmaz

Neye beñzer efendi èaşú-ı èÀşıú
äarılsa bir diraòta äarmaşıú

ÒalÀã olmazlar anlar birbirinden
Çúarmayınca birini birinden

Çúarmasañ úurıdır ol aàacı
Çúarsañ bulmaz evvelki revÀcı

1905 Yaúın olursa bu èaşúa bir adam
Iraà olmaz yanında bir nefes àam

Ne àam bir sen dilÀ olduñsa maàmým
İder àam Àhenin göñülleri mum

áam için òalú olmuşdur bu èÀlem
áam için òalú olmuş nevé Àdem

ÒudÀ òalú idicek Ádem atayı
Daòı itmezden evvel ol òauÀyı

(106. Úurı úalıb idi ol demde Àdem
Daòı rýó ile olmamışdı hem dem

1910 Ne idi Àdemiñ eyÀ ki cürmi
Daòı bi-cÀn idi ol óinde cürmi

1897. O şah, sevse de eziyet etse de gözlerim yaşı her an akardı. / 1898. Bu eserin yazımını bitirdikten sonra ona âşıkların inilteleri adını verdim. / 1899. Yüreğimin derdini şiirlere dökmek için denizler, kalemler, ağaçlar mürekkeğim olsa. / 1900. Dünyanın tüm kâtiplerini bir araya getirsem binde birini sayamazlar. / 1901. Aşk acısıyla başa çıkılmaz. Çünkü Aşığın derdi tedavi edilmez. / 1902. Efendi, âşığım aşkı bir ağaca sarılmış sarmaşığa benzer. / 1903. Birini birinden çıkarmayınca onlar birbirinden kurtulamazlar. / 1904. Çıkarmasan o, ağacı kurutur. Çıkarsan önceki değerini kaybeder. / 1905. Bu aşka bir kişi yaklaşırsa ondan bir an da olsa gam uzaklaşmaz. / 1906. Ey gönül, bir tek sen kederlendiyisen de üzülme! Çünkü keder, demir gibi olan gönülleri mum gibi yapar. / 1907. Bu âlem, insanlar keder için yaratılmıştır. / 1908. Allah, o hatayı yapmadan önce Âdem babayı yarattığında /

Yaàub bÀrÀn-ı àam üstüne úırú yıl
Sürýr u òevú u şÀd idi bir yıl

ÓesÀb olunsa dem-dem èiş u miónet
Ola úırú sehmi àam biri meserret

Olubdur Àbı àamla çünki taòmîr
Niçe mümkindir itmek anı taèyîr

Ki èaúl irmez ÒudÀnıñ óikmetine
Yine pes kendi bilür óikmeti ne

1915 Yeter yıldın yüpürdüñ tîr-i àamda
Yeter yandıñ yeter nÀr-ı eleme

Olub meydÀn-ı àam içre fütñde
Yeter itdiñ yeter úadiñ kepÀde

Yeter ou gibi you yere atıldıñ
Yeter bÀzÀr-ı miónetde äaúıldıñ

Yeter úan aaladıñ hicrÀn eylediñ
Yeter Àh eylediñ devrÀn eylediñ

Yeter itdiñ yeter bu úara yÀsı
CihÀnı úutdı bu nÀleñ äadÀsı

1920 Yeter virdiñ äudÀèı sÀmièine
Nedir cevriñ be DÀèı sÀmièine
Bu maènÀlar bilinmişdir ezelden
FerÀaat it bu bi-maènÀ maóalden

Olub baór-i óaúÀyú içre àavvÀã
Eriyseñ ôÀhir it bir gevher-i òÀã

Çıúar gel dürc-i dilden şol èaúúú
Tecelliè ide esrÀr-ı óaúúki

Sözüñ kaşrını úavlin beyÀn it
MurÀdıñ neyise gel anı beyÀn it

1910. Âdem'in günahı neydi ki o anda cismi cansızdı. / 1911. Kırk yıl gam yağmuru üstüne yağmıştı, sadece bir yıl sevinçli ve mutluydu. / 1912. Zaman zaman zevk ve eziyet hesap edilse bunun kırkı gam biri sevinç olurdu. / 1913. Çünkü gam suyuyla yoğrulmuştu. Onun kabahatini yüzüne vurmak nedendir? / 1914. Allah'ın hikmetine akıl ermez. Hikmeti nedir yine kendisi bilir. / 1915. Yeter gam okunda usandın, aceleyle oraya buraya koşun. Yeter keder ateşinde yandın. / 1916. Gam meydanında düşkün olup boyunu ok gibi (zayıf) yaptığın yeter / 1917. Ok gibi yere atıldığın yeter. Eziyet pazarında satıldığın yeter. / 1918. Kan ağladığım, ayrıldığım, ah ettiğin, döndüğün yeter. / 1919. Bu kara yası tuttuğun yeter. Senin bu inleyişinin sesi tüm cihanı kapladı. / 1920. Dinleyenine baş ağrısı verdiğin yeter. Dai, dinleyicine bu eziyetin nedir?

Bu MaúÀle Maúãad-ı AúãÀdır Eyle İstimÀè

- 1925 MaúÀlÀtımđ gýş iderseñ ey yÀr
İder bu bì-vefÀ dünyÀyı işèÀr
- MecÀzen gerçi kim bir úısãadır bu
Begim ùutun haúíúat semtine rý
- Ki õÀhirde bu bir êarb-ı meãeldir
Óaúíúat ehline bir òýb-èÀmeldir
- ÚıyÀs itme hemÀn bir úíl ü úÀldir
Bilü aóvÀli şol kim ehl-i óÀldir
- (107. Óaúíúatdır efendi yine maúsýd
Olubdur çünki Óaúdan àayrı mefúýd
- 1930 Bilür èÀrif olanlar bu rumýzı
Ki istidlÀl ider Óabbe künýzi
- Yeter bu tÀlib-i dünyÀya miúyÀs
Alur pes óisse-i èÀrif olan nÀs
- Ki mekteb-òÀne bu dünyÀ-yı dýndur
Hemişe ò`Àceler anda zebýndur
- Úolubdur içi insÀn hem çü ãıbyÀn
Kimi şÀdÀn u òÀndÀn kimi giryÀn
- Kimi èÀúíl ider taóãíl-i èirfÀn
Kimi àÀfil ider taøiyè-i ÀvÀn
- 1935 Ki vaãf itdim saña ol gül-èiõÀrı
Kim oldur dünyeniñ naús u nigÀrı
- Muúaddim rÀm olub itdigi úlfet
Ki kendüsine itdirir muóabbet
- Güler yüz gösterüb saña olur úul

1921. Önceden beri bu anlamlar bilinir. Anlamsız olan bu yerden vazgeç. / 1922. Hakikatler denizi içinde dalgıç olup eğer bu işin ehliysen (oradan) özel bir cevher ortaya çıkar. / 1923. Sandık gibi olan gönülden akik taşıyı çıkar. Böylece gerçeğin sırları görünsün. / 1924. Sözün kabuğunu bırak, asıl sözünü açıkla. İsteğin neyse gel onu anlat. // Bu Makale Son Amaçtır Dinle / 1925. Ey dost! Sözlerimi dinlersen bu vefasız dünyayı gösterir. / 1926. Gerçi mecazen bu bir kıssadır. Beyim gerçeklik semtine doğru yüz tut. / 1927. Bu bir görünüşte atasözüdür. Fakat gerçeklik ehline güzel bir derstir. / 1928. Hemen boş bir söz olarak düşünme. Hâl ehli olanlar bu durumları bilirler. / 1929. Efendi maksat hakikattir çünkü Hak'tan başkası yoktur. / 1930. Arif olanlar bu işareti bilirler. Su damlacığı, hazinelerin anlaşılması için bir delildir. / 1931. Bu dünya taliplisine bu ölçek yeter. Ariflikten hisse alan insanlar buradan bir pay alırlar.

MüdrÀÀ ile dil mülkin alur ol

TamÀm idince şehir-i úalbi tesòir
Pes andan ãoñra başlar çevre bir bir

Gider ãoñra vücüduñ şehri elden
Úalursın uòrevi ãÀlih èamelden

1940 HevÀ vü nefis ile el bir iderler
Saña Àl itmege tedbir iderler

Saña vaãf eyledim dünyÀ-yı dÿnı
İder ol seni aózÀnıñ zebÿnı

Ki gelmez dünyeniñ bir işi başa
Sürer youú yirlere tÀà ile ùaşa

Ecel irdikde gel seyr eyle óÀli
Yine irer bu dünyÀnıñ meéÀli

Öñi cevr ü cefÀ vü miónet ü àÀm
ãoñı pes bu cihÀnıñ yÀs u mÀtem

1945 Bu dünyÀ-yı dil-òarÀba ol mÀéil
Olur cÀnıñ gözine bil ki óÀéil

Gözüñ ac çıúma gel rÀh-ı ebedden
ãaúın úalma girüye emr-i Rabden

Göñül virme cihÀn çün bi-vefÀdır
VesfÀsı dünyeniñ èiş-i cefÀdır

Bu dünyÀya gelen elbetde gider
Gönülden merd iseñ óasebni gider

Yolub bÀl ü perin virir ziyÀna
Úomaz uçmaàa cÀn muràın cinÀna

(108. 1950 Nidersin bu fenÀ dehri nidersin
ãoñunda óasret ile úor gidersin

1932. Kötü dünya, bir okuldur. Hocalar daima orada güçsüzdür. / 1933. İçi büyüklerle ve çocuklarla doludur. Kimisi mutludur, kimisi de ağlıyordur. / 1934. Akıllı olanlar ilim öğrenirler. Gafil olanlar vakit kaybederler. / 1935. O gül yanaklıyı, sana övdüm çünkü dünyanın işlemeşi ve resmi odur. / 1936. Büyüklerine karşı saygılı davranıp dostluk ettiği için kendisini sevdiren. / 1937. Güler yüz gösterip sana kul olur. Yüze gülmeye gönül mülkünü alır. / 1938. Kalp şehirini tamamen ele geçirdikten sonra eziyet etmeye başlar. / 1939. Daha sonra vücudun şehri elden gider. Ahirete götüreceğin iyi amelle kalırsın. / 1940. İstek ve heves el birliği ederler. Sana hile yapmak için çare ararlar. / 1941. Kötü dünyayı sana anlattım. O, seni hüzünlerin elinden güçsüz yapar. / 1942. Dünyanın bir işi yolunda gitmez. Yok yere dağa taşa sürer. / 1943. Ecel gelince durumu gel izle. Bu dünyanın anlamı yine ulaşıır. /

Úayurduñsa eger Àòiret için òÀd
Øarÿret dünlerinde olasin şÀd

Eger àÀfil bulunduñsa efendi
Görirsersin niçe niçe gezendi

CihÀnıñ naúşına aldanmaz èÀúil
Bilür youúdur ãoñı virmez aña dil

Úalil ü bir çörek úozdur bu dünya
Bilür meyl itmez aña ehl-i uúbÀ

1955 Anıñ nefèi hemÀn bir gösteriştir
Sen anı ãanma ki bir óoş èiştir
Çü youúdur bu fenÀ dehriñ meéÀli
ÒayÀl-i ôıll gibidir óüsñ ü Àli

Yıúar başına bir gün òaymesini
İder cismine Àòir òaymesini

FenÀ yili esüb niçe falÀnı
ävurdu úalmadı adı vü ãÀnı

Úoyanlar girüye bir niçe ÀÀÀr
Añarlar adını òayrı ile her-bÀr

1960 Kişiniñ eyü ad imiş úalanı
FenÀda bÀúì úalmazmış úalanı

Çü gördüm böyledir aóval-i èÀlem
Gelüb gitmekde her deem in Àdem

Dirim oyÀ ne çÀre eylesem ben
Ki úalsa bir eâer girüye benden

HemÀn evvelde bu rÀh-i naôma sÀlik
Kim oldum ben de ancaú yola mÀlik

Bilinmedik denilmedik cihÀnda
èAceb bir söz mi úalmışdır nihÀnda

1944. Önü eziyet, üzüntü, keder, acıdır. Bu dünyanın sonu matemdir. / 1945. Bu gönlü harap dünyaya yönelme. Canın gözüne engel olur, bunu bil. / 1946. Aç gözünü, gel sonsuzluk yolundan çıkma. Allah'ın emrinden geriye kalmaktan sakın. / 1947. Dünyaya gönül verme çünkü vefasıdır. Onun vefası eziyettir. / 1948. Bu dünyaya gelen elbette gider. Gönülden mert isen itibarlı gidersin. / 1949. Can kuşunun kanadını yolup zarar verir ve cennete uçmasına izin vermez. / 1950. Bu geçici dünyayı ne yapacaksın? Sonunda hasret ile bırakıp gideceksin. / 1951. Bir insanı ahiret için koruduysan eğer çaresiz kaldığın günlerde (bu iyiliğin hatırına) mutlu olursun / 1952. Efendi, eğer gafil bulunduysan çok zarar görürsün. / 1953. Akıllı olan dünyanın resmine aldanmaz. Sonunun olmadığını bildiği için ona gönül vermez. / 1954. Bu dünya azıcık bir çörek kadar fırsattır. Ahiret ehli olanlar bunu bildikleri için ona yönelmez. / 1955. Onun faydası sadece bir gösteriştir. Sen onu iyi bir iştir sanma..

1965 Anuñçün eyledim bu resme manôym
Olam tÀ ãaófa-i èÀlemde mesúym

MurÀdım budurur el-Óayy u Úàdir
Benim bu mevóıma kim olsa nÀôir

İki èÀlemde aña èizzet ide
Diye DÀèiye MevlÀ rahmet ide

Bu MaúÀle Dergeh-i Óaúúa NiyÀzımdır Benim

Gel eye DÀèi yeter başla duèÀya
Eliñ ac bÀr-gÀh-ı KibriyÀya

İdüb niçe zamÀn taøyiè-i evkÀt
Olan oldu ne çÀre fÀt-ı mÀfÀt

(109. 1970 Ki şimden girü gel iãÀfa bÀri
Şu deñlü yan yaúıl èafu ide BÀri

Gel imdi el açub başla duèÀya
Ola ki irişe Óaúudan èinÀye

Derÿnumdan didim estÀàfir'llÀh
Rücÿè itdim diyüb tebbetu'llÀh

Olub nÀdim elim çekdim hevÀdan
Arıtdım úalbimi óubb-ı mÀsivÀdan

Yüzüm dergÀhıña döndüm ilÀhi
Kapuñdan itme red pür-günÀhi

1975 Øaèifim èÀcizim çóudur úuãÿrum
Öelilim èÀãiyim yöudur óuøÿrum

Düşürdi baór-i èisyÀna beni nefsim

1956. Bu geçici dünyanın anlamı yoktur. Güzelliği ve hilesi gölge oyunu gibidir. / 1957. Bir gün başına çadırını yıkar. Varlığına ahiret çadırını kurar. / 1958. Yokluk yeli eşip nice kimseleri savurdu, adı sanı kalmadı. / 1959. Geride eserler bırakanlar hayır ile daima anılırlar. / 1960. Kişinin ardında kalanı iyi admış. Gerisi bu fani dünyada kalmazmış. / 1961. Dünyanın hâlini şöyle gördüm ki Âdemoğulları her zaman gelip gitmektedir. / 1962. Ben ne çare bulsam ki bu eser benden geriye kalsa derim. / 1963. Ben de bu yola evvelden girdiğim için ancak sahip oldum / 1964. Bilinmedik, söylenmemiş gizli bir söz dünyada kalmamıştır. / 1965. Ondan dolayı bu resme şiir yazdım. Dünyanın sayfasında hasta (yoksul) bir kimse olarak kalayım. / 1966. Hayy ve Kadir olan Allah'ım! Senden isteğim budur. Benim bu ağlamamı gören kişi / 1967. Allah iki âlemde de Dai'ye izzetiyle rahmet etsin, desin. / Bu Makale Hakk'ın Dergâhında Yalvarışımıdır / 1968. Gel ey Dai! Yeter duaya başla. Allah'ın yüce divanında elini aç.

1969. Çoğu kez zaman kaybettin. Olan oldu artık çare yoktur. / 1970. Bundan sonra artık insafa gel. Allah'tan bol bol yana yakıla af iste. / 1971. Gel şimdi el açıp duaya başla. Allah'tan sana yardım ulaşsın. / 1972. İçimden gelerek estağfurullah dedim. Allah'ın gazabı vardır deyip döndük dedim. / 1973. Pişman olup hevesten uzaklaştım. Kalbimi Allah'tan başka her şeyin sevgisinden arındırdım. / 1974. İlahi! Yüzümü senin dergâhına döndürdüm. Bu günah dolu (kulunu) kapından çevirme. / 1975. Zayıfım, acizim, kusurum çoktur. Alçağım, asiyim, huzurum yoktur. / 1976. Nefsim, beni isyan denizine düşürdü. İçinde batırıp seni unutturdu. / 1977. İstek

Ki àarú itdi unutturdı seni nefsim

HevÀ vü nefisle şeyùÀna uydum
ÒaùÀ itdim ilÀhî şimdi duydum

CenÀbıñda eger çi òor u zÀrım
Bu işlerde velî bî-iòtiyÀrım

İnÀbet eyleyüb geldim úapuña
Yüzüm yere úoyub ùurdum úapuña

1980 CenÀbıñda benim bir èabd-i Àbıú
Degildir úuluma fi'lim muùÀbıú

Yüzüm úara günÀhım çou elim boş
Söze geldikde ammÀ sözlerim oş

Beni gören āanur ki bir veliyim
Anı bilmez ki bir aómaú deliyim

Eger bende olaydı èú1-ı kÀmil
Muóauúauú olmaz idim böyle àÀfil

CiúÀn içre benim gibi bir èÀāi
Bulunmaz youúlasÀn èÀm ile òÀāı

1985 Aúar gerçi gözümüñ acı yaşı
Velî pür-maèsiyedir içi úaşı

Benim úırúında azmış bir güneş-kÀr
Olubdur èaú1ım èisyÀn ile bed-kÀr

Ne yüz ile ola àufrÀna umam
Neler itdi baña bu nefis-i şýmam

Baña her ne ÀõÀb itseñ sezÀdır
Bilürüm cümle cürmime cezÀdır

İşim youúdur dergÀha lÀy1ú

ve nefisle şeytana uydum. İlahi! Hata yaptığımı şimdi anladım. / 1978. Eğer ki huzurunda aşağılık ve inleyenim. Fakat bu işlerde iradem yoktur.

1979. Töybe edip senin kapına geldim. Yüzümü yere koyup katında durdum. / 1980. Huzurunda sebepsiz kaçan bir köleyim. Kulluğuma bu uygun bir iş değildir. / 1981. Yüzüm kara, günahım çok, elim boştur. Ama söze gelince sözlerim güzeldir. / 1982. Beni gören salih bir kul sanır. Şunu bilmez ki ben ahmak bir deliyim. / 1983. Eğer bende olgun bir akıl olsaydı muhakkak böyle gafil olmazdım. / 1984. Dünyada benim gibi bir asiyyi yıllarca özellikle yoklasan bulamazsın. / 1985. Gerçi gözümün acı yaşı akar. Fakat içi dışı günah doludur. / 1986. Kırkında azmış bir günahkârim. Aklım isyanla kötü işler yapmıştır. / 1987. Bu uğursuz nefis bana çok çekti. Hangi yüzle bağışlanma isteyeyim? / 1988. Bana ne kadar azap etsen uygundur. Şunu biliyorum ki bütün günahlarım için birer cezadır. / 1989. Dergâhına layık bir işim (amelim) yoktur. Mahşer günü insanlar benden kaçarlardı. / 1990. Allah'ım! Ne kadar günahım çok olsa da senin rahmetin karşısında az kalır.

- Úaça maóşer günü benden òalÀyiú
- 1990 Ne deñlü çou íse cürm ü günÀhım
Degildir raómetiñden çou ilÀhım
(110. Bulunmaz baór-ı àufrÀnıña àÀyet
Baña bir úatresi ider kifÀyet
- Aàardır raómetiñ ayı İlÀhi
Benim niçe rÿy-ı siyÀhı
- Bilürsiñ úullar işi òauÀdır
Seniñ her dem işiñ lütf ü èauÀdır
- Ümidim kesmezem senden ilÀhi
Ki sensini cümle maòlÿúuñ penÀhı
- 1995 Saña maèlÿmdurur bi'l-cÿmle óÀlim
Anunçün youúdur inkÀra mecÀlim
- Yüzüm úarasına baúma İlÀhi
Caóimiñ nÀrına yaúma İlÀhi
- Yüzüm youúdur sözüm youúdur İlÀhi
Yaşım çouúdur èamel youúdur İlÀhi
- El açdım eyleme ben sÀéili redd
Der-i lütfiñi itme yüzüme sedd
- Benim yÀ Rab úapuñda bir yalın ac
Faúirim bi-kesim àufrÀna muótÀc
- 2000 èAuÀ eyle àanisin yÀ ilÀhi
Ki sensin padişÀhlar pedişÀhı
- Teraóóum eyle bir mÿr-ı saúimem
Keremler eyle bir òor u óakirem
- Seversin mübrem ü mülóÀó yÀ Rab
Anuñçün iderim ilóÀó yÀ Rab
Ki bir yüzüz dilenciyim úapuñda
MurÀdım var óuøÿr-ı èizzetiñde

1991. Bağışlama denizinin sonu yoktur. Benim için bir damlası bile yeterlidir. / 1992. İlahi! Rahmetin suyu, benim gibi nice kara yüzlüyü beyazlatır. / 1993. Kulların işi hatadır, bunu bilirsin. Fakat senin için her zaman lütuf ve bağışlamadır. / 1994. İlahi! Senden umudumu kesmem. Çünkü tüm yaratılmışların sığınacağı tek yer sensin. / 1995. Bütün durumlarımı sen bilirsin. Ondan dolayı inkâra gücüm yoktur. / 1996. İlahi! Yüzümün karasına bakma. Cehennem ateşinde yakma! / 1997. Yüzüm de sözüm de yoktur. Yaşım çoktur ama iyi bir amelim yoktur. / 1998. Elimi açtım, benim gibi bir dilenciği geri çevirme. Lütuf kapını yüzüme kapatma. / 1999. Ya Rab! Kapıda yalın, aç, kimsesiz, muhtaç, fakir olan benim. / 2000. Ya İlahi! Zenginliğimle bana ihsanda bulun. Sen padişahlar padişahısın. / 2001. Hastalıklı bir karınca gibiyim, bana rahmet et. Kerem et, ben düşük ve kötüyüm. / 2002. Ya Rab! Zorlamayı ve ısrarı seversin. Ondan dolayı teklifimde ısrar ediyorum.

Beni sen yoà iken var itdiñ ey Óaú
Niçe luùfa sezÀ-vÀr itdiñ ey Óaú

2005 Beni iblîs-i telbîs itdi mÀarÿr
Úapuñdan eyledi bir niçe gün dÿr

CenÀbıñdan yine irüb hidÀyet
Gelüb dergÀhıña itdim inÀbet

NiyÀz idüb yüzüm elüme aldım
äuçüm bildim saña yalvarı geldim

Bilürsin óÀlini bu kÀéinÀtıñ
Kesilmez ayaàı bir sürçen atıñ

Benim bu itdigim işler degildir
Çou aàladım beni luùfuñla güldür

2010 DuèÀma eyle yÀ Rab icÀbet
MurÀdım var daòı baède'l-icÀbet

áınÀ-yı úalbi vir tÀ olmayam ac
Seniñ àayrıña yÀ Rab itme muótÀc

(111. Boyun egdirme yÀ Rab her óasîse
Gelibdir baña lutfuñ her ne ise

ÓelÀlinden naãib eyle kefÀfı
Müyesser it baña rÀh-ı èafÀfı

2015 CenÀbıñdan úaçan kim ire fermÀn
Beni óıfò eyle tÀ bulmaya şeyuÀn
Virem imÀn u ÚurèÀn ile cÀnı
Görem faølıñ ile dÀr-ı cinÀnı

Úaçan defn ideler yÀrÀn u iòvÀn
Ten-i zÀrım idüb úabr içre pinhÀn

ÍlÀhî bitme úabrim óafr-ı nîrÀn
Beni ol ôulmet içre itme óayrÀn

2003. Kapında yüzüstü bir dilenciyim. Şerefli huzurunda bir isteğim vardır. / 2004. Ey Hak! Sen beni yoktan var ettin. Nice lütfâ layık gördün. / 2005. Beni şeytanın oyunu mağrur etti. Kapından uzun süre uzak tuttu. / 2006. Huzurundan yine beni doğru yola ilettiler. Dergahına gelip günahlarımdan dolayı tövbe ettim. / 2007. Yalvarıp yüzümü elime aldım. Suçumu anlayıp sana yalvarmaya geldim. / 2008. Bu dünyanın durumunu bilirsin. Ayağı bir kez sürçen atın, ayağı kesilmez. / 2009. Benim bu yaptıklarım iş değildir. Çok ağladım, beni lütfunla güldür. 2010. Ya Rab! Duamı kabul et. Kabul ettikten sonra da bir isteğim vardır / 2011. Gönül zenginliği ver ki aç olmayayım. Ya Rab! Senden başkasına muhtaç etme. / 2012. Ya Rab! Her kötü huyluya boyun eğdirme. Bana her ne girse lütfundan gelsin. / 2013. Helalinden rızık nasip et. Temizlik (saflık) yolunu benim için kolay kıl. / 2014. Huzurundan ne zaman ki emir gelirse beni koru, şeytan bana ulaşmasın. /

Gelicek ol iki sÀéil melekler
Yine senden budur o dem dilekler

MezÀarımda beni úorúutmasular
Urub bu şaşúını úrkútmesünler

2020 Baña refiúle itsünler áuéÀli
Diyim tÀ èavniñ ile öýş maúÀli

İrince baña men Rabbik òitÀbı
Sürýr ile diyim AllÀh Rabbì

äorub men nebiñ dirse baña
Muóammed nebì diyim aña

Úaçan kim äoralar dìn-i mübini
Diyim èavniñla ve'l-islÀm dini

Diyim äorduúda úiblemle imÀm
Ki úiblem Kaèbedir ÚuréÀn imÀm

2025 Sen it yÀ Rab baña ol demde telúin
İdeler ol melekler baña taósın

Diyim ol demde Münkirle Nekire
Ki luùf-ı Óaú olubdur bu fÀkire
ÓayÀtımda bunu her dem dir idim
Niçe mevtÀya telúin eyler idim

Bugün bes itdi Rabbim baña iósÀn
Daòı çou luùfın umar bu dil ü cÀn

Diyeler baña ol dem tÀb-ı áerÀh
Heniéen lek murÀdıñ virdi AllÀh

2030 Óuøur it tÀ olinca rýz-ı maóşer
İde Óaú úabriñi vÀsiè münevver

O dem úabrim riyÀø-ı cennet eyle
Úoma bi-kes refiúim raómet eyle

2015. İman ve Kuran'la can vereyim. Senin ihsanıyla cennetin kapısını göreyim. / 2016. Samimi dostlarım beni defnettiklerinde inleyen bedenim kabir içinde gizlensin. / 2017. İlahi! Kabrimi cehennem toprağından yapma. Beni o karanlıkta şaşkın bırakma. / 2018. İki sorgu meleği geldiğinde o anda senden dileğim şudur: / 2019. Mezarımda beni korkutmasınlar. Bu şaşkına vurup úrkútmesinler. / 2020. Dostlukla bana soru sorsunlar. Senin yardımınla hoş bir söz söyleyeyim. / 2021. Bana "Rabbin kimdir?" diye sorulunca sevinçle tek olan Allah'tır deyim. / 2022. Bana peygamberin kimdir diye sorduğunda ona Muhammet peygamberdir deyim. / 2023. Açık olan dinin hangisidir diye sorduklarında senin yardımınla İslam'dır diyeyim. / 2024. Kibleme imamımı sorduklarında kiblem Kâbe'dir, imamım Kuran'dır diyeyim. / 2025. Ya Rab! Sen o anda bana hatırlat. Melekler beni takdir etsinler. / 2026. O anda Münkir'le Nekir'e, bu fakire Allah'ın bir lütfudur diyeyim. /

áanîsin pÂdişÂhım eyle íósÂn
Ki youdurur rahmetiñ baórına pÂyÂn

(112. Hem it ÂbÂ vü ecdÂdım raómet
Olalar tÂ cinÂnıñ içre rÂóat

ÒuãÿãÂ vÂlideynim eyle maáfÿr
Ola her birisiniñ úabri pür-nÿr

2035 Göçen maèsÿmlarıma maàfiret it
Baña anları õuòr-ı Àòiret it

Daòı bi'l-cümle yÂ Rab èaúribÂya
EóibbÂya vü yÂr-i aãdiúÂya

Kimiñle kim yidim bir louma nÂnı
Naãib eyle úamusına cinÂnı

KelÂmıñda buyurduñ çünki ey Óaú
Ücibü daèvete'd-dÂi muóauúauú
Bu DÂèi'niñ duèÂsın müstecÂb it
ÒauèÂsın èafv úulın ber-ãavÂb it

2040 Daòı evlÂdımı ey Rabb-i òÂlıú
ÒauèÂdan óıfô idüb beyne'l-óalÂyıú

Õñümde bunları èizz ü şeref úıl
ãoñumda her birin òayr-ı òalet úıl

Maãÿn it sÿéi efèÂlden ílÂhi
Naãib it saña varan ùòarı rÂhı

Óaúir itme buları muóterem úıl
Faúir itme hemişe muàtenim úıl

Ídeler dÂéimÂ taóãil-i èirfÂn
Olalar her biri bir kÂmil insÂn

2045 ÍlÂhi eyledim saña emÂnet

2027. Hayatımda hep bunu derdim. Birçok ölüye hatırlatırdım. / 2028. Bugün de Rabbim bana bol ihlanda bulundu. Fakat canı gönülden daha çok beklenti içindedir. / 2029. O an bana "Toprağı bol (iyi) olsun. Müjdeler olsun ki Allah sana istediğini verdi." desinler. / 2030. Mahşer gününe kadar rahat (mutlu) ol. Allah, kabrini geniş, nurlu yapsın. / 2031. O an kabrim cennet bahçelerinden olsun. Kimsesiz dostsuz bırakma, rahmet et. / 2032. Padişahım, sen zenginsin bana iyilik et. Çünkü rahmet denizinin sonu yoktur. / 2033. Ana, baba ve ecdadıma rahmet et. Cennet içinde rahat olsunlar. / 2034. Ayrıca ana ile babamın günahlarını affet. Her birinin kabri nurla dolu olsun. / 2035. Bu dünyadan göçen masumlarımı bağışla. Onları benim için ahirete kadar koru (sakla). / 2036. Ya Rab, bütün akrabaya, tanıdıklara ve samimi dostlara da rahmet et. / 2037. Kiminle bir lokma ekmek yediysem onların hepsini cennetine nasip et. / 2038. Ey Hak! Çünkü sözünde şöyle buyurdun: Muhakkak ki dua edenlerin duasına karşılık verir.

Kimesne itmeye úaãd-ı òıyÀnet

Ídüb ãÀlió èamellerle muèammer
RıøÀñ it bunlara her dem müyesser

Bu DÀèi'den idenler istifÀde
Írişe iki èÀlemde murÀda

Íde geçmişlerine Tañrı raómet
Vire bÀúilerine èömr ü devlet

ÒuãÿãÀ ol iki murà-ı HümÀya
èAùÀlar eyle yÀ Rab bì-nihÀye

2050 Ayırmadıñ cihÀnda birbirinden
Ayırma hem cinÀnda birbirinden
Olıcaú yÀ İlÀhi rÿz-ı maóşer
Geleler àarşuma ol iki server

MülÀúÀt eyle cennet içre yÀ Rab
Ola hem ãóóbet ol iki müéeddeb

Úamu üstÀdıma hem raómet eyle
MaúÀmın her biriniñ cennet eyle

(113. CenÀbıñdan budur bir daòı maúãÿd
èAùÀ úıl anı da ey Óayy u Maèbÿd

2055 Bu günler òuãÿãÀ èid-i aéóÀ
Úolısar rÀhmet ile òÀk-i baùóÀ

Bugünlerde açıúdır bÀb-ı raómet
Sözüm red itme yÀ Rab baña raóm it

Mükerrer iderim yÀ Rab zÀrı

2039. Bu Dai'nin duasını kabul et. Hatasını bağışla, bu kulunu doğruluğa yönelt. / 2040. Ey yaratan Rabbim! Evladımı da yaratılmışlar arasında hata işlemekten koru. / 2041. Bunları, benim önümde şeref ve değer kıl. Sonumda, her birini hayırlı bir oğul yap. / 2042. İlahi! Kötü eylemlerden koru. Sana ulaşan doğru yolu nasip et. / 2043. Aşağılık etme, bunları değerli kıl. Fakir etme daima değer bilen bir kimse yap. / 2044. Sürekli ilim öğrensinler. Her biri birer olgun insan olsunlar. / 2045. İlahi! Sana emanet ettim. Kimseye karşı kötülük düşüncesinde bulunmasınlar. / 2046. İyi amellerle ömür sürdürüp her an bunlara rızanı ulaştır. / 2047. Bu Dai'den fayda sağlayanlar, iki dünyada isteğine erişsinler. / 2048. Allah, geçmişlerine rahmet etsin. Yaşayanlarına ömür ve mutluluk versin. / 2049. Allah'ım! Ayrıca o iki Hüma kuşuna sonsuz ihsanlar nasip et. / 2050. Onları dünyada birbirinden ayırmadın. Cennette de birbirinden ayırma.

2051. Ya İlahi! Maşşer günü olunca o iki server benim karşıma gelsinler. / 2052. Ya Rab! Cennet içinde onlarla görüş. O iki edepliyle sohbet olsun. / 2053. Tüm üstatlarıma rahmet et. Her birinin makamını cennet eyle. / 2054. Huzurunda bir isteğim de budur. Ey Hayy ve Mabud olan Allah'ım! Onu da benim için ihsan eyle. / 2055. Kurban Bayramı günlerinde Mekke toprağına rahmet dolar. 2056. Böyle günlerde rahmet kapısı açıktır. Sözüm reddetme ya Rab! Bana rahmet et. / 2057. Ya Rab! Yine inlerim. Bu zayıf bedeni mahrum etme. / 2058. İlahi! Kâbe hürmeti için, zenzem havuzu hürmeti için, / 2059. O İbrahim makamı hürmeti için, Irak ve Şam'ın direği için, / 2060. O izzet kapısı hürmeti için, Mekke'deki rahmet oluğu için, / 2061. Esved taşı hürmeti için, Hatim ile

- Ki maórÿm itme bu cism-i nizÀrı
- İlÀhı beyt-i aèðam óürmetiçün
Daòı old biér-i òemòem óürmetiçün
- Ol İbrÀhim maúÀmı óürmetiçün
èIrÀú u rükn-i şÀmı óürmetiçün
- 2060 Daòı ol bÀb-ı èizzet óürmetiçün
Daòı mizÀb-ı raómet óürmetiçün
- Daòı ol seng-i Esvedin óürmetiçün
Óaùim ile muèabbid óürmetiçün
- äafÀ vü saèy-i Merve óürmetiçün
ÙavÀf u beyt ü èumre óürmetiçün
- Daòı ol kÿh-ı èArafÀt óürmetiçün
O günde olan efàÀn óürmetiçün
- Dökilen úan olan úurbÀn óaúıçün
O yularda virilen cÀn óaúıçün
- 2065 MurÀdına iren óüccÀc óaúıçün
Senin àufrÀnıña muótÀc óaúıçün
- Daòı heşt-bihiştiñ óürmetiçün
Bihiştiñde feriştehiñ óürmetiçün
- Daòı èarş ile kürsüñ hürmetiçün
Daòı ol ruó-ı úudsüñ hürmetiçün
- Bedlè-i sunèuñ Âdem óürmetiçün
Dökilen HÂbiliñ nÀ-óáu demiçün
- ÒuãÿãÀ ãadr-ı èÀlem óürmetiçün
Resÿl-i faòr-i èÀlem óürmetiçün
- 2070 Şeb-i mièrÀcdaki vuâlat óaúıçün

(burada) ibadet edenler hürmeti için, / 2062. Safa ve Merve gölgesi hürmeti için, Kâbe'nin tavafı ve Umre hürmeti için, /

2063. O Arafat Dağı hürmeti için, o günde olan inilteler hürmeti için, / 2064. Dökülüp kan olan kurban hakkı için, o ipte verilen can hakkı için, / 2065. İsteğine ulaşan hacılar hakkı için, senin bağışlamana muhtaç kullar hakkı için, / 2066. Sekiz cennetin hürmeti için, cennetindeki melekler hakkı için. / 2067. Arş ile kürsünün hürmeti için, o temiz ruhun hürmeti için, / 2068. Güzel yarattığın Âdem hürmeti için, Hâbil'in haksızca dökülen kanı için / 2069. Âlemin en yüksek katı hürmeti için, tüm âlemlerin övdüğü Resul hürmeti için, / 2070. Miraç Gecesi'ndeki kavuşma hakkı için, o kavuşmada olan görme hakkı için, / 2071. O görüşte olan lezzet hakkı için, o lezzette olan durum hakkı için, / 2072. Resul'ün dört dostu hürmeti için, ayrıca mağara dostu hürmeti için, / 2073. Bu din yolunda her şeyini seren Faruk'un adaleti hürmeti için, / 2074. Osman'ın edebi hürmeti için, Ali'nin cömertliği hürmeti için,

O vuãlatda ola rüéyet óáuíçün

O rüéyetde olan leõõet óáuíçün

O leõõetde olan óÀlet óáuíçün

Resýlüñ çÀr-yÀr óürmetiçün

ÓuãÿãÀ yÀr-i àar óürmetiçün

Bu dìn yolunda beõli óürmetiçün

Daòı FÀrÿúuñ èadlı óürmetiçün

Daòı èOãmÀn óayÀsı óürmetiçün

èAliniñ ol seòÀsı óürmetiçün

(114. 2075 Óasan ile Óüseyniñ óürmetiçün
Ol iki nÿr-ı èaynıñ óürmetiçün

Cemiè enbiyÀlar óürmetiçün

Cemiè evliyÀlar óürmetiçün

Daòı göklerle yerler óürmetiçün

Ki maèãumlarla pırlar óürmetiçün

FirÀk odına yananlar óáuíçün

Viãal Àbına úananlar óáuíçün

Óáuíúat üzre èÀşıúlar óáuíçün

Reh-i èaşú içre ãÀdıúlar óáuíçün

2080 Ki ehl-i èaşúıñ ol zÀrı óáuíçün
Derÿnunda yanan nÀrı óáuíçün

Çü dökdüm gözlerim yaşını bol bol
Benim bu nevóamı sen eyle maúbÿl

Tükendi eşk-i çeşmim buldı pÀyÀn
KitÀbetden ferÀàat itdigim an

Düşüb yÀdıma ez-ÀfÀk-ı tÀriò
BenÀm-ı Nevóatü'l-UşşÀk-ı tÀriò

(1059)

2075. Hasan ile Hüseyin'in hürmeti için, o iki gözün nuru sevgili hürmeti için, / 2076. Tüm peygamberler, evliyalar hürmeti için, / 2077. Göklerle yerler hürmeti için, çocuklarla yaşlılar hürmeti için, / 2078. Ayrılık ateşinde yananlar hakkı için, kavuşma suyuna kanaanlar hakkı için, / 2079. Hakikat üzerinde âşık olanlar hakkı için, aşk yolunda sadık olanlar hakkı için, / 2080. Aşk ehlinin o inleyişi hakkı için, yüreğinde yanan ateşi hakkı için, / 2081. Böylelikle gözyaşımı bol bol döktüm. Benim bu ağlayışımı sen kabul et. / 2082. Yazı yazmayı bitirdiğim an gözyaşım tükendi. / 2083. Tarihin ufuklarını hatırladım. Şöhretli Nevhatü'l-uşşâk'ın tarihi 1059'dur. / Manzumenin Sonu / 2084. İşte bu Dai, Recep'in oğlu Muhammet'tir. Allah'ın affına sığınarak yoksul bir şekilde (O'na) dönendir. / 2085. Bir dilenci gibi aciz dilenci olan ben, Şevval ayı içinde başlayıp Safer ayının ilk günü

ÒÀtime-i Manõyme

FÀ èi lÀ tún/ FÀ èi lÀ tún/ FÀ èi lün

İş bu DÀèi Muóammed bin Receb
Efúaru'r-rÀci ilÀ-àufrÀnu Rab

2085 MÀh-ı Şevval içre idüb ibtidÀ
áurre-i mÀh- äaferde bu gedÀ
Eyledim tanõim-i terkimin tamÀm
Virdim aña Nevóatü'l-UşşÁú nÀm

Her kim óúursa bu benim nevóamı
Görmeye iki cihÀn içre àamı

Göricek taãóió ide nouãÀnını
Göre Óaúúıñ bi-óesÀb iósÀnını

Nüsòasın alan kişiye ol İlÀh
Cennet-i èadn içre ide pÀdişÀh

2090 Nevóama her kim iderse iótirÀm
NÀr-ı dýzaò cismine ola óarÀm

Nevóama bÀèiã olan meróýmı Óaú
Raómet deryÀsına eyleye àarú
İştıyÀúı nÀrı yaúdıuca beni
Ber-ter ola cennet içre menzili

Vire bu teşne-dile andan niãÀb
Hem bile óaşr eyle rýz-ı óesÀb

Luüf-ı Óaúa maôhar ola dÀéimÀ
Eyleyen DÀèi-i faúire bir duèÀ

2095 İre aña úurb-ı Óaúdan rÀbióa
Óúuya bu DÀèiye bir FÀtióa

/ 2086. Yazmayı tamamladım. Ona, Nevhatü'l-uşşak adını verdim. / 2087. Her kim benim bu nevhama okursa iki cihanda keder görmesin. / 2088. Eksigini görünce düzeltsin. Hakk'ın hesapsız ihsanına ulaşsın. / 2089. Allah, bu eserin nüshasını yapan kişiyi Adn cenneti içinde padişah yapsın. / 2090. Nevhama her kim saygı gösterirse cehennem ateşi onun bedenine haram olsun. / 2091. Nevhama konu olan merhumu Allah, rahmet deryasında buldursun. / 2092. Özlemimin ateşi beni yaktıkça onun durağı, cennet içinde tazelik üzerinde (ferahlıkta) olsun. / 2093. Bu susamış gönle ondan derece verilsin. Hesap günü bu şekilde bir araya getirsin. / 2094. Fakir Dai'ye bir dua okuyan kişiye, Allah'ın lütfü sürekli ulaşsın. / 2095. Bu Dai'ye bir Fatiha okuyan kimseye, Allah'ın yakınlığından iyilikler ulaşsın.

Beyt-i FÀrisi

Me fÀ èi lùn/ Me fÀ èi lùn/ Fe èy lùn

Be-pÀyÀn Àmed in defter-i óikÀyet hem-çünÀn
bÀúì

Be-sad defter ne-şÀyed güft-i óasb-i óÀl-i
èuşşÀúì

RubÀèi

Me fÀ èi lùn/ Me fÀ èi lùn/ Me fÀ èi lùn/
Me fÀ èi lùn

Peri peyker melek manôar semen simÀ vü
simin ber

Yañaàı gül dili bülbül lebi sükker beñi
èanber

Göñüller şehriniñ şÀhı güzellik evciniñ
mÀhı

Bu DÀèi bendeniñ gÀhı naôar-gÀhıdır ol
dilber

ÓaúúÀ bir maóbyb-ı cihÀn ve meràyb-ı cinÀn gyyÀ ki óyri-i
cinÀn bir nev-reside civÀn idi kim kemÀl-i hüân ile
mümtÀz ve óayl-i óybÀn içre ser-firÀz ve göñül úapmaúda
bir şabÀz-ı pür-nÀz idi kim naôiri èÀlem içre azın az
idi. ÓuãýãÀ bu DÀèi-i derdmendiñ ferzend-i ercümendi
maúÀmında bir dilber-i hÿşamendi ve bir şeh-levend-i dil-
pesendi idi. DiriaÀ vü óayfÀ bu dünyÀ-yı bì-vefÀ ol
nihÀl-i bÀà-ı civÀni ve serv-i çemen-i zindegÀni gül
lebine leuÀfet ve mive-i diraót-ı ôarÀfet ve berg-i şÀò-

Farsça Beyit / 2096. Bu hikâye defteri sona erdi. Böylece bakidir. Âşıkların hasbi hâlini (durumunu) anlatmak için yüzlerce deftere gerek yoktur. / Rubai / 2097. Peri yüzlü, melek görünüşlü, yasemin çiçeği benizli, gümüş gibi beyaz tenlidir. Yanağı gül, dili bülbül, dudağı şeker, beni amber gibidir. / 2098. O sevgili, gönüller şehrinin şahı, güzelliğin en yüksek noktasının ayıdır. / Bu köle Dai'nin zaman zaman seyrettiği yerdir. / Ey Hak! O, dünyanın sevgilisi, cennetin güzeli sanki cennet hurisi gibi yeni yetişen bir gençti. Güzelliğinin tamlığıyla seçkin biriydi. Güzeller zümresi içinde en üstün olandı. Gönül almakta nazlı bir kuştı. Dünyada benzeri çok azdı (neredeyse yoktu). Ayrıca bu dertli Dai'nin şerefli bir oğul derecesinde akıllı bir sevdiği, gönlünün beğendiği boylu poslu bir gençti. Çok yazık ki bu vefasız dünya o gençlik bahçesinin fidanını, hayat çimeninin servi ağacını, gül gibi güzel dudağını, zariflik ağacının meyvesini, taze koruluğun yaprağını sonbahar rüzgârına (verip), korkusuzluk rüzgârına kapılınca değerli canının kuşunu Allah'ın var olduğu gökyüzüne, Hüma kuşu gibi olan güzel ruhunu kutsal bir sevgiye uçurdu. Uğursuz sel suyunu, hasret oklarını, güzel yüzünün özleminin zorluğuyla, ağlayan gözleri, yanan sineleri, ciğerlerini kebab etti. Akılları şaşkın, başları dönmüş, sabırları perişan eyledi.

sÀr-ı ùarÀveti bÀd-ı òazÀna ve āarāar-ı bì-emÀna düş olub
murà-ı cÀn-ı èazizi feøÀ-yı ünse ve HümÀ-yı rýó-ı laùifi
hevÀ-yı úudse pervÀz idüb seylÀb-ı müāibeti ve tìr-Àn-ı
óasreti ve cemÀl-i iştiyÀkınıñ kürbeti dideleri giryÀn ve
sineleri sýzÀn ve cigerleriñ büryÀn ve èaúılları òayrÀn
ve serleri sergerdÀn ve āabrları perişÀn eyleyüb.

Úıtèa

Me fÀ èi lün/ Me fÀ èi lün

Dirià ol serv-i rènÀya
Yıúıldı ser-nigÿn oldı

2100 Dirià ol mÀh-ı àarrÀya
Küsÿf irüb fenÀ buldı

İnnÀ lillÀh ve innÀ ileyhi rÀcièÿn ve innÀ ilÀ rabbinÀ
le-münúalibÿn óaøreti Rabbü'l-èÀlemìn ol maòbÿb-ı meh-
cebini Firdevs-i berinde óÿr-i èin ile hem-nişin idüb
raómet-i nièmetiyle øiyÀfet maàfiret-i şerbetiyle siúÀyet
ve rıøÀsı ie talùif ve liúÀsı øiyÀsıyla müşerref eyleye
Àmin yÀ Rabbe'l-èÀlemìn veyÀ Ekrame'l-ekremìn.

NÀle-künÀn dide-i giryÀn ile
Naère-i zenÀn sine-i sýzÀn ile

Didim o dem mevtine bu tÀriòì
Diñle gözüm nÿrı dil ü cÀn ile

ÒÀtime-i Manòÿme

Fe èi lÀ tün/ Fe èi lÀ tün/ Fe èi lün

Ey diriàÀ bu çarò-ı ôÀlimde
Úanúı ziyy-rÿh olmadı maòlÿm

Kıt'a / 2099. O güzel serviye yazık oldu. Yıkıldı, baş aşağı oldu. / 2100. O güzel aya yazık oldu. Güneş tutulunca ortadan kayboldu. / 2101. İnleyerek ağlayan gözleriyle, kadınların bağırıları, yanan yürekle... Şüphesiz ki biz Allah'a aitiz ve muhakkak ki biz ona dönecek olanlarız. Àlemlerin Rabbi olan Allah, o ay gibi alınlı sevgiliyi en yüksek Firdevs cennetinde hurilerle birlikte kılsın. Nimet rahmetiyle ziyafet, bağışlama şerbetini sunup; rızasının elbisesiyle sevindirip; yüzünün ışığıyla şereflendirsin. Àlemlerin Rabbi, en büyük kerem sahibi olan Allah'ım, bu duayı kabul et. / 2102. Bu tarihi o an söyledim. Gözümün nuru canı gönülden dinle. / Manzumenin Sonu / 2103. Ne yazık ki bu zalim dünyada güzel ruhlu (edepli) olan zulme uğradı. / 2104. Her kime tatlı yemek sunsa son lokmasını zehirli yapar. / 2105. Kime bir iki gün yüz verse sonrasında yüzünü çevirip onu mahrum bırakır.

Her kime āunsa taēm-ı şırın
Loúma-i Àóirin ider mesmým

2105 Kime yüz virse bir iki gün
Çevirüb yüzini ider maórým

Úanúı dıvÀn ùÀaıladı úaldı
Úanúı eyvÀn-ı şehre avutmadı yevm

Bu ki dıvÀna der-muóabbet iden
Oldı èÀúıl úatında meómým

Rýz şeb saèy ider èimÀretine
Bunda bÀúı úalam āanur niçe şým

Ey niçe gonçe leb ü semen-simÀ
Oldı berg-i óazÀn-veş mevsým

2110 Çün ecelden òalÀs you çÀre
Gerek bende ol gerek şÀh-ı Rým

Bir imiş yanında bay gedÀ
Bilmez imiş ecel òuãÿã-ı èumým

(117. Yirmez insÀna bir nefes emÀn
Şır-i mevt idicek kiřiye hücým

Ölmek içün belki çalındı úalem
Böyle úondı ezel bu güne rüsým

Esüben nÀ-gehÀn bÀd-ı ecel
İtdi ol nev-reside-i maèdým

2115 ŞÀh-ı iúlim óüsn iken oldı
Úara úabriñ içinde vÀh mefóým

Tişe-i merk ile bu dehr-i deni
Eyledi cismi òÀnesin mehdým

Göz yumub baş cÀnın itdi fedÀ

/ 2106. Hangi divan dağılmadan kaldı? Hangi gün padişah köşkünde avutmadı? / 2107. Divana karşı sevgi besleyen kimse, akıllı kişilerce eleştirildi. / 2108. Gece gündüz mutlu olmak için çalır. Nice uğursuz kişi burada sürekli kalacağını sanır. / 2109. Nice gonca dudaklı ve yasemin yüzünün solmuş yaprağı damgalandı. / 2110. Gerek köle gerekse Rum şahı ol, ecelden kurtulmaya çare yoktur. / 2111. Ecelin yanında zengin, köle aynıymış. O, genel özellikleri bilmezmiş. / 2112. Aslan gibi olan ölüm kişiye saldırınca insana bir nefeslik fırsat vermez. / 2113. Ölmek için belki de (şimdiden) kalem çalındı (kadere yazıldı). Önceden beri usul böyledir. / 2114. Ecel rüzgârı ansızın esip yeni yetişen sevgiliyi yok etti. / 2115. Güzellik diyarının şahı iken öldü. Kara kabrin içinde kömür oldu. / 2116. Bu rezil dünya, ölüm baltasıyla bedeninin evini yıktı. / 2117. Güzel cenneti hoş kokulandırınca, göz yumup başını ve canını feda etti.

İdicek ùayyib-i cennet-i meşmým
èÁlem-i bÀúìye idüb pervÀz
İdindi dehriñ fenÀsını maèlým

Girdi on beş yaşında o maóbýb
Üoymadı gençliğine ol maèãým

2120 ÁftÀb-ı cemÀli ùolandı
áamı aóbÀbı eyledi maàmým

Úoma yÀ Rab meşhedinde
Úurb-ı zÀtıñda ola ol maòdým

Eyle yÀ Rab cinÀnıñı meftýó
Rýó-ı pÀkini óyra it maúsým

Beyt-i úabrin o şemè-i ruòsÀrın
ÔulümÀt itme nýrını úıl mum

BÀà-ı cennet ola maúÀmı anıñ
Bize oldu firÀúı nÀr-ı semým

2125 Mýnisi ola haøret-i ÚuréÀn
YÀr-i àÀrı ola úabr içre èulým

BÀ-nouíta óarfi tÀriò oldu
Nuòl-i tÀze Muóammedim meróým

BièavnillÀhi TeeèAlÀ iş bu manøyme-i meràýbeniñ taóriri
úol aàası İskibli Óaci Muóammed Efendiniñ maòdýmı èÖmer
ÜalèÀt efendiniñ dest-i lerzÀnesiyle sene biñ üç yüzde
õi'l-kaède-i şerifiñ ibtidÀsında nihÀyet ve tamÀmet
buldiàını ve mÀl-i àariòí oldıàını iş bu maóale úÀyd
olundu.

/ 2118. Kalcı àleme uçup dünyanın yokluğunu (geçiciliğini) anladı. / 2119. Yâr, on beş yaşında gitti. O masum, gençliğine doymadı. / 2120. Güneş gibi olan yüzü dolandı. Acısı, dostlarını kederlendirdi. / 2121. Ya Rab! Mezarında onu tek bırakma. O oğul, senin yakınında olsun. / 2122. Ya Rab! Cennetini aç. Temiz ruhunu hurilere ayır. / 2123. Güzel yüzlü sevgilinin kabir evini karanlıkta bırakma. Onun kendi ışığını karanlık içinde mum gibi yap. / 2124. Onun makamı cennet bahçesi olsun. Ayrılığı, bizim için Semum ateşi gibi oldu.

2125. Hazreti Kuran, dostu olsun. Bilgileri kabri içinde mağara dostu olsun. / 2126. Noktalarken harfleri tarih oldu. Taze hurma dalı gibi olan Muhammet'im öldü (1057).

Allah'ın yardımıyla (yazılan) bu beğenilmiş manzumenin yazımı kolağası İskipli Hacı Muhammet Efendi'nin oğlu Ömer Talat Efendi tarafından onun titreyen elleriyle sene bin üç yüzde Zilkade ayının başında tamamlanmıştır. Onun belli bir eseri olduğu (kendi yazdığı) buraya kaydedildi.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bir milleti var eden, onu önemli ve unutulmaz kılan kültürü ve değerleridir. Bu kültür içinde ele alabileceğimiz edebi geçmiş, o milletin varlığının bir nevi aynası gibidir. Çünkü edebiyat, insanların düşünsel birikim gücünün en önemli göstergelerindendir. İnsanlık tarihine baktığımız zaman hangi dönem olursa olsun edebiyatın var olduğunu görürüz. Elbette ki her ülkenin edebi gelişim süreci aynı olmamıştır. Bu açıdan hem gelişimsel olarak hem de dönem olarak bu süreç ülkeden ülkeye değişiklik göstermiştir.

Tüm ülkelerin edebi geçmişinde olduğu gibi Türk edebiyat tarihinin de birçok edebi döneme ayrıldığını görürüz. Bu dönemler içerisinde özellikle divan edebiyatı, hem süreç hem de ürünleri açısından son derece önemli bir yere sahiptir. Divan edebiyatı çeşitli nazım şekillerini, türlerini; muhteva olarak da farklı fikirleri, hayalleri içerisinde barındırır. Özellikle eserlerin oluşturulmasında kullanılan nazım şekilleri açısından oldukça zengindir. Bunların içerisinde en sık kullanılanlarından biri de mesneviler olmuştur.

Mesneviler, divan edebiyatının en önemli kaynaklarından biridir. Gerek divan edebiyatı gerekse dönem hakkında bilgi vermesi ve kültürel aktarımda bulunması açısından son derece önem arz etmektedir. Beyit sınırlamasının olmaması, aruzun kısa kalıplarının kullanılması bu nazım şekline olan ilgiyi arttırmıştır. Bu dönemde hikâye ya da roman türü bulunmadığı için şairler, anlatacakları olayları mesneviler aracılığıyla anlatmışlardır.

Edebi ürünler yazıldıkları dönemin kültürel portresini, toplumun bakış açısını ve fikir dünyasını yansıtır. Bu yüzden hem diğer bilim alanlarına kaynaklık ederler hem de nesiller arası bilgi aktarımını sağlarlar. Dolayısıyla var olan edebi eserleri anlatmak, yeterince duyurulmamış ya da çözümlenmemiş eserleri çözümleyerek tanıtmak milli kimliğimiz ve zenginliğimiz açısından faydalı olacaktır. Biz de bu düşünceyle 06 Mil Yz A 6523/1 numaralı “Nevhatü'l-Uşşâk” adlı mesneviyi tüm ilim âlemine tanıtmaya çalıştık.

Üzerinde inceleme yaptığımız “Nevhatü'l-Uşşâk” adlı mesnevi 17. yüzyılda Dai Mehmet tarafından yazılmıştır. Müstensihisi ise İskilipli Ömer Talat Efendi'dir. Hicri 1300 (Miladi, 1883) yılında istinsah edilmiştir. Şair, eserin dört bölüm halinde

oluşturulduğunu açıkça dile getirmiştir. Fakat şair dört bölüm şeklinde oluştuğunu belirtse de sadece dibace, asıl olay ve dua bölümlerini zikretmiştir. Klasik mesnevi tertibine uygun olarak düzenlenen bu mesnevide şairin kendi bölümlendirmesine ek olarak besmele, na't, medh-i çehâr yâr, padişah övgüsü, sebab-i te'lif, âgâz-ı dâstân ve hâtîme bölümlerini de eklemek yerinde olacaktır.

Eseri incelerken içerisinde farklı nazım şekillerinin yer aldığını tespit ettik. 2126 beyitten oluşan mesnevide beş beyitlik bir gazel, 16 beyitlik bir kaside, yedi bentlik mütekerrir müsemmen, beşer bentlik iki mütekerrir murabba, üç kıt'a, bir Farsça beyit ve en sonda da yirmi dört beyitlik bir kıt'a-i kebîre bulunmaktadır. Eserin sonuna doğru ise üç parça hâlinde nesir kısımlar yer almaktadır.

Çalışmamızı yaparken öncelikle girişte İsmail Ünver'in "Mesnevi" çalışmasından yararlanarak mesnevi nazım şekliyle ilgili bilgi verdik. Birinci bölümde 17.yy. döneminin genel yapısına değindik. Bununla birlikte Dai'nin hayatı, edebi kişiliği ve eserleri üzerinde durduk. İkinci bölümde Nevhatü'l-uşşâk'ın dış özelliklerini, muhtevasını inceledik. Muhtevasını incelerken özellikle konusuna, kişilere, dil ve anlatım unsurlarına, şekil özelliklerine değindik. Üçüncü bölümde ise eserin transkripsiyonlu metnini hazırlayıp günümüz Türkçesiyle açıkladık ve veznini bulduk.

Eseri incelerken eski Türk edebiyatı alanında var olan diğer müstakil mesnevilerden yararlandık; diğer yayınlanmış tezler ve ilmi çalışmaları kaynak olarak kullandık.

Araştırmamızın sonucunda dönemin sosyal hayatıyla ilgili ulaştığımız bazı bulgulara değinmek yerinde olacaktır. O dönemde mahalle mekteplerine olan ilgi ve buradaki eğitimin hatipler tarafından verilmesi dönemin tipik eğitim sistemini göstermektedir. Aynı zamanda insanlar arasındaki sosyal bağ ve hürmet öne çıkan bir değer olarak göze çarpmaktadır. Bunların yanında öğrenci-öğretmen iletişimindeki saygı ve güvenin önemi göz ardı edilemez.

Bir diğer önemli husus da insanlar arasındaki kalbi bağlılığın var oluşudur ki bu da eserin aslında temelini oluşturan noktadır. Eserde anlatılan aşk macerasının nefsanî olmayan bir duygu olduğu görülür. Her ne kadar diğer tasavvufî mesneviler kadar tasavvufî özellikler çok baskın olmasa da şair eserinde, amacının mecazî aşk

olmadığını özellikle belirtmiştir. Bu yönüyle tasavvuftaki mürid-mürşid ilişkisi ağır basmaktadır. Çünkü Dai'nin öğrencisine olan kalbi bağlılığı, öğrencisinin de Dai'ye olan saygısı, hürmeti ve duyduğu güven bu düşünceyi desteklemektedir.

Çalışmamızın son kısmında şunu da belirtmek gerekir ki diğer müstakil mesneviler kadar yaygınlık kazanmamış olan bu mesnevinin diğer nüshalarının da okunup tanıtılması bu eserin edebiyatımız içerisinde hak ettiği değere ulaşmasını sağlayacaktır. Edebi ürünlerimiz kültürümüzün en önemli yapı taşlarındandır. Bundan dolayı belki de çözümlenmesi gereken ve edebiyatımızda yerini almayı bekleyen pek çok kaynağı çözümlmek ve ilim âlemine kazandırmak ifa edilmeyi bekleyen bir görevdir. Bu zamana kadar farkedilmemiş eserlerimizin gün yüzüne çıkarılması, bir an önce incelenmesi ve çözümlenmesi en büyük temennimizdir.

KAYNAKÇA

- DEVELLİOĞLU, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 2006.
- DİLÇİN, Cem, *Yeni Tarama Sözlüğü*, TDK Yayınları, Ankara, 2009.
- DİLÇİN, Cem, *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, Ankara, 1983.
- GÖKALP, Haluk, *Eski Türk Edebiyatında Manzum Sergüzeşt-nameler*, Doktora Tezi, Adana, 2006, s. 305.
- İPEKTEN, Halûk, *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, Dergâh Yayınları, İstanbul 2010, s. 59.
- İPEKTEN, Haluk vd., *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1988, s. 95.
- İsmail Beliğ Nuhbetü'l-Âsâr Li-Zeyli Zübdetü'l-Eş'âr* hzl. Abdulkerim Abdulkadiroğlu, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara, 1999, s. 79.
- SAMÎ, Şemseddin, Kâmûs-ı Türkî, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992.
- Safayi Efendi Tezkire-i Safayi* hzl. Pervin Çapan, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2005, s. 186.
- ŞENTÜRK, Ahmet Atilla-KARTAL, Ahmet, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2008, s.408-13.
- TUMAN, Mehmet Nâil, “Tuhfe-i Nâilî”, *Divan Şairlerinin Muhtasar Biyografileri*, hzl. Cemal Kurnaz-Mustafa Tatçı, Bizim Büro Yayınları, Ankara, 2001, s.369.
- ÜNVER, İsmail, “Mesnevî”, *Türk Dili, Türk Şiiri Özel Sayısı II (Divan Şiiri)*, S. 415, 416, 417/ Temmuz, Ağustos, Eylül 1986, s. 430-451.

ELEKTRONİK KAYNAK

- Dai Mehmet, *Nevhatü'l-Uşşâk*, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Milli Kütüphane Başkanlığı Yazmalar Katoloğu (06 Mil Yz A 6523/1), <http://yazmalar.mkutup.gov.tr/tarama.php>, 31.12.2012.